

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושבע-עשרה של הכנסת הארבע-עשרה

יום שני, ב' בתמוז התשנ"ז (7 ביולי 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

דברי יושב-ראש הכנסת

הודעת יושב-ראש הכנסת

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם, מרצ וחד"ש-בל"ד להביע אי-אמון לראש הממשלה בשל: תפקודו בניהול ענייני המדינה; תפקוד הממשלה; הקיפאון בתהליך המדיני והקיצוץ בתקציבי הבריאות ושירותי הרווחה

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם, מרצ וחד"ש-בל"ד להביע אי-אמון לראש הממשלה בשל: תפקודו בניהול ענייני המדינה; תפקוד הממשלה; הקיפאון בתהליך המדיני והקיצוץ בתקציבי הבריאות ושירותי הרווחה

המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו

שנה לממשלת נתניהו; האם תצליח ממשלת נתניהו; חודש ימים לממשלת נתניהו; עשרה חודשים לממשלת נתניהו – אין שלום, אין ביטחון; נתניהו וירושלים; הסכנה לחלוקת ירושלים; בין ירושלים ללואשינגטון; שלושים שנה לאיחודה של ירושלים ולמלחמת ששת הימים; שכונה יהודית בראס-אל-עמוד בירושלים; יחס ראש הממשלה כלפי שלטון החוק וכלפי התקשורת; בידודה הבין-לאומי של ישראל; פעילות האופוזיציה בתחום מדיניות החוץ מחלישה את ישראל; מות תהליך השלום; מימוש קווי היסוד של הממשלה בנוגע לירושלים רבתי; ביקורו של ראש הממשלה בארצות-הברית

הצעה לסדר-היום

ענף הלול

הצעות לסדר-היום

הפרסומים על שיווק הירקות האורגניים בגוש-קטיף

דברי יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, היום יום שני, ב' בתמוז התשנ"ז, 7 ביולי 1997 – ישיבת הכנסת פתוחה.

כמנהגנו מדי שבוע, להלן סיכום תאונות הדרכים במשך השבוע האחרון: צוותי מגן-דוד-אדום טיפלו במהלך השבוע שעבר ב-720 תאונות דרכים ברחבי הארץ, בהן 11 הרוגים, 14 פצועים קשה ו-950 פצועים באורח קל-בינוני. סך הכול – 977 נפגעים.

ההרוגים הם: קיאלי מיכאלי, אופיר סריג, מוחמד אחמד אלפומי, יורי ירובונסקו, אברהם עמר, בלה וורבייט, דוד שרון, אברהם סג'ים, סלמה סג'ים, הזאווה ג'באר, גוהארה ג'באר. יהיה זכרם ברוך.

הרשימה ארוכה, ארוכה מאוד, והיא הולכת ומתארכת בחודשי הקיץ. כאמור, 720 תאונות, 950 פצועים באורח קל-בינוני. אחד השבועות הקשים ביותר בתחום תאונות הדרכים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי לומר כמה מלים.

היו"ר ד' תיכון:

בעוד דקה.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

"ראש הממשלה ביקשני להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי השר צחי הנגבי ימלא את מקום שר הבריאות בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"ח בסיוון התשנ"ז, 30 ביוני 1997, עד יום א' בתמוז התשנ"ז, 2 ביולי 1997." כלומר זה כבר היה.

"השרה לימור לבנת תמלא את מקום השר לביטחון פנים בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"ט בסיוון התשנ"ז, 4 ביולי 1997, עד יום ג' בתמוז התשנ"ז, 8 ביולי 1997."

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האנ:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק יום הזיכרון ליצחק רבין, התשנ"ז-1997, שהחזירה ועדת החינוך והתרבות לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ועוד לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק בית הדין לעבודה (תיקון מס' 27), התשנ"ז-1997.

לדיון מוקדם: הצעת חוק העמותות (תיקון – הגבלת תרומה מאדם או מגוף פרטי), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק למניעת מפגעים (תיקון – החמרת הדין עם עבירות רעש), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת יונה יהב; הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – ביטול המס על הערך האינפלציוני), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – הכנסות גבוהות), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת חנן פורת; הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת הלידה), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת ת' חטיב וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק המועצה המשפטית, התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק ההסדרים בשלטון המקומי, התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת י' יהב וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק נכסי נפקדים (תיקון – הגדרת נפקד), התשנ"ז-1997, מאת חברי הכנסת ס' סלים, ה' מחאמיד, ת' גוז'נסקי, ע' בשארה וא' סעד; הצעת חוק הגן הבוטני הלאומי, התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת עמנואל זיסמן; הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון – חיוב בערובה למי שהוצא נגדו צו הגנה), התשנ"ז-1997, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – ימי פעילות של מובילים), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – אזור מגורים המוקצה לציבור מסוים), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – הרחבת סמכויות הוועדה המקומית), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק הבזק (תיקון – ייצוג לאוכלוסייה הערבית במועצה לשידורי כבלים ובמועצה המייעצת לשירותי בזק), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת ע' בשארה וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – תחנת שידור ייעודית), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק דיוור ציבורי, התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת רומן ברונופמן; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – פריסת תשלומים), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – מועד תשלום היטל השבחה בהעברת זכויות מתאגיד בפירוק לבעלי המניות), התשנ"ז-1997, מאת חבר הכנסת אברהם פורז. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, הרשה לי להביע, בשם חברי הכנסת, את תנחומינו לך במות אחיך סעדיה, זיכרונו לברכה. לצערי הרב, אני ואחרים לא נודע לנו על המקרה הטראגי ולא יכולנו לנחם אותך אישית. לכן אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת להביע את תנחומינו הכנים לך במות אחיך, זיכרונו לברכה, אללה ירחמו. ואני מקווה שלא תדעו עוד צער.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו; על-פי בקשת 40 חברי כנסת – סעיף 27(ג) לחוק-יסוד: הממשלה. יביא את ההמלצה יושב-ראש ועדת הכנסת. בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני מצטרף לדברי הניחומים שנאמרו קודם – ולנחם אותך בתוך שאר אבלי ציון. לא תוסיפו לדאבה עוד.

רבותי חברי הכנסת, המלצת ועדת הכנסת בדבר ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו. בהתאם להוראות סעיף 27 (ג) לחוק-יסוד: הממשלה, הוגשה ליושב-ראש הכנסת הצעה על-ידי 40 חברי הכנסת להעביר את ראש הממשלה מכהונתו. על-פי מצוות המחוקק, העביר יושב-ראש הכנסת את ההצעה לדיון בוועדת הכנסת.

ועדת הכנסת נתנה הזדמנות לראש הממשלה לטעון טענותיו לפניה, אך ראש הממשלה ויתר על אפשרות זו.

חבר הכנסת רפאל אלול, אשר הציג את ההצעה בפני ועדת הכנסת, בוודאי יציג בפניכם את הנימוקים לה. מכל מקום, הוועדה אשר דנה בנושא במהלך של שתי ישיבות, החליטה להמליץ בפני מליאת הכנסת לדחות את ההצעה, וכן אני עושה.

כיוון שזו הפעם הראשונה שהכנסת דנה בהצעה להעביר ראש ממשלה מכהונתו, אני מבקש להסב את תשומת הלב לכך, שההליך אשר נקבע בסעיף 27 לחוק-יסוד: הממשלה אינו משביע רצון כלל ועיקר. בהוראות חוק אחרות שעניין דומה נקבע מפורשות, כי רק כאשר ועדת הכנסת ממליצה על נקיטת צעד נגד נושא משרה ברשויות השלטון, יש להביא את העניין להכרעת מליאת הכנסת.

כך, למשל, קובע סעיף 26 לחוק-יסוד: הממשלה, שעניינו העברה מכהונתו של ראש ממשלה שהורשע בעבירה שיש עמה קלון, שרק המלצה של ועדת הכנסת להעביר את ראש הממשלה מכהונתו תבוא בפני מליאת הכנסת. והוא הדין בהעברת שר מכהונתו, לפי סעיף 35 לחוק-היסוד, והעברת נשיא המדינה מכהונתו, לפי סעיף 20 לחוק-יסוד: נשיא המדינה. גם העברת מבקר המדינה מכהונתו יכולה להיעשות רק על-פי הצעת ועדת החוקה, חוק ומשפט. וגם לעניין נטילת חסינות מחבר הכנסת, ועדת הכנסת היא המסננת, ורק על-פי המלצתה תובא בקשת היועץ המשפטי לממשלה להצבעה במליאה.

משום-מה קובע סעיף 27(ג) לחוק-יסוד: הממשלה, הוא הסעיף שבו אנו עוסקים עתה, כי "ועדת הכנסת תחליט בעניין ההצעה ותביא את המלצתה בפני מליאת הכנסת". הווי אומר, תהא אשר תהא המלצתה, ההכרעה תועבר למליאה. נראה לי כי בעניין זה לא היטיב המחוקק להתבטא, ויש להשוות את ההסדר כאן להסדרים האחרים, שעל-פיהם רק אם ממליצה הוועדה להעביר את נושא המשרה מכהונתו יבוא העניין להכרעה במליאת הכנסת.

גם מסיבה זו, ולא רק לגופו של עניין, אני מציע שהמליאה תדחה את ההצעה של 40 חברי הכנסת להעביר את ראש הממשלה מכהונתו. תודה רבה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני מנסה לתקן את חוק-היסוד. אתם תתנגדו.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

בתיקונים מועילים כאלה אנחנו נתמוך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני רואה, כן.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, האם אפשר לדאוג לכך שההחלטה שלכם תונח על שולחן חברי הכנסת?

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

בהחלט. מייד אתן אותה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה לך.

חבר הכנסת רפי אלול הוא שהגיש את הבקשה. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

ראש הממשלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

הוא הביא דוגמאות מחוק חסינות חברי הכנסת.

חיים אורון (מרצ):

זה במישור הפורמלי. אבל במישור המהותי, הרוב בוועדה לא היה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול, בבקשה. שלוש דקות.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כחברי, אני משתתף בצערו של יושב-ראש הכנסת במות אחיו סעדיה. לא תוסיפו לדאבה עוד.

מכאן אני שולח ברכת תנחומים למשפחת מילוא בנפול בנה בגבול הצפון. כולי תקווה שזה יהיה החלל האחרון.

אדוני היושב-ראש, להצעה הזאת הצטרפו אלי לא מעט חברים. יש 40 חתימות ושתי חברות כנסת נוספות, ענת מאור ודליה איציק, ביקשו להצטרף ואמרתי להן שכדאי שנאחד את כל ההצעות. לכן, הדיון מתקיים היום.

חוק-יסוד: הממשלה, אדוני השר מצא – – –

שר הבריאות י' מצא:

איזה הישג.

רפאל אלול (העבודה):

תאמין לי שממה שתשמע ממני היום וממה שתשמע מכל החברים לא תיהנה, אדוני השר.

שר הבריאות י' מצא:

שיבחתי אותך על ההישג הגדול.

רפאל אלול (העבודה):

חוק-יסוד: הממשלה, סעיף 27, קובע כי ניתן להעביר את ראש הממשלה מתפקידו על-ידי הצבעה בכנסת של 80 חברי כנסת. זה נראה סף גבוה, זה נראה קשה להשגה.

נאף מסאלחה (העבודה):

יש לך 53 בכלל?

רפאל אלול (העבודה):

אבל אם כל אחד ואחת בבית הזה ישאל את עצמו שאלה פשוטה, האם נתניהו מתאים? – אני יודע, אתם יודעים, בליכוד יודעים, כולם יודעים, התשובה היא: לא, ביבי לא מתאים. הוא לא מתאים כי הוא רשולן. הוא לא מתאים כי הוא פשולן. הוא לא מתאים כי הוא שכולן.

שר הבריאות י' מצא:

מה זה פשולן?

רפאל אלול (העבודה):

עושה פשלות.

שר הבריאות י' מצא:

מה זה?

רפאל אלול (העבודה):

מה זה פשלות? – אתן לך היום כמה דוגמאות ותשמע. אגב, זה כולל את משרד הבריאות. אין לך מיליארד שקל.

נואף מסאלחה (העבודה):

הוא לא נותן כסף למשרד הבריאות.

רפאל אלול (העבודה):

הוא מצליח מאוד במשרד הבריאות. הוא מצליח מאוד.

שר הבריאות י' מצא:

על מה אתה מדבר?

רפאל אלול (העבודה):

על מה אני מדבר?

שר הבריאות י' מצא:

הוא שר הבריאות?

רפאל אלול (העבודה):

אהה, אתה שר הבריאות. הוא עוזר לך.

שר הבריאות י' מצא:

אני מודה לך על התגלית המרעישת.

רפאל אלול (העבודה):

רבותי, חברי הכנסת, אקל עליכם את המלאכה, אציג בפניכם סדרה של שאלות וקריטריון פשוט אחד. מי שיענה בכנות כן על שאלה אחת בלבד, יקבל מכל אחד מאתנו אישור להצביע אמון בנתניהו. והנה השאלות: האם אתה מאמין לביבי? האם אתה סומך על נתניהו? כשחברך מסיעת הליכוד אומר שנתניהו לא מתאים, האם אתה מאמין לו?

קריאות:

לא.

רפאל אלול (העבודה):

האם לדעתך ביבי יביא שלום?

קריאות:

לא.

רפאל אלול (העבודה):

האם לדעתך ביבי תרם לביטחון?

קריאות:

לא.

רפאל אלול (העבודה):

האם לדעתך ביבי ישתנה?

קריאות:

לא.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי, חברת הכנסת ענת מאור, אני יכול לשלוח אותך למקום ששם יש מקהלה טובה יותר. תאמיני לי.

ענת מאור (מרצ):

הוא שואל.

היו"ר ד' תיכון:

הוא שואל אותי.

ענת מאור (מרצ):

אבל אתה לא עונה לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, זה מרי אזרחי. מרי אזרחי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא מדבר עם הכנסת.

רפאל אלול (העבודה):

בבית הזה אין 80 חברי כנסת שיכולים להצביע בלב שלם ולומר: ביבי מתאים. אין בבית הזה 80 חברי כנסת שחושבים שנתניהו טוב לישראל.

נכון, נתניהו לא יועבר היום מתפקידו. אבל גם אתם יודעים, הוא לא יועבר היום מתפקידו, כי חלק מאתנו ימשיך לשקר לעצמנו. הוא לא יועבר היום מתפקידו כי יותר קל לכם לעשות שקר בנפשכם. הוא לא יועבר מתפקידו, כי אתם לא תצביעו על-פי צו מצפונכם.

הוא הבטיח להפתיע את העולם, וזו ההבטחה היחידה שביבי לא הפר. הוא הפתיע את דוד לוי. הוא הפתיע את מרדור. הוא הפתיע את בני בגין. הוא הפתיע את שרנסקי. ועוד היום, עד סוף הערב, הוא יפתיע את שאול עמור.

דוד לוי, ידידי, אני לא מבין, מדוע אתה נפגע מכך שראש הממשלה "שכח" לעדכן אותך? את דן שומרון הוא שכח בדרך לווישינגטון. לרמטכ"ל ולזרועות הביטחון הוא לא שכח להודיע לפני שהוא פתח את המנהרה? ומי מי המליץ על בר-און? גם פה יש לו בעיה של זיכרון. אדוני, שר החוץ, איך אתה מצפה שהוא יזכור את פגישת אבו-מאזן-שרון?

רבתי, חברי הכנסת, ראש הממשלה חייב ללכת הביתה, לא בגלל המינויים הכושלים ולא בגלל מסכת השקרים.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

רפאל אלול (העבודה):

הוא חייב ללכת הביתה כי אין לנו בית אחר. האיש פוגע בשלטון החוק. האיש פוגע ביחסי החוץ של ישראל. ראש הממשלה פוגע בשכבות החלשות. הוא פוגע בעולים מחבר המדינות. הוא מכהן רק שנה וכבר הוא העמיד בסכנה את הקשר שלנו עם העולם היהודי.

רבתי, חברי הכנסת, אין שלום ואין ביטחון, ומה שהרבה יותר חמור – אין גם תקווה שמשהו מכל זה יכול להשתנות. את זה יודעים כבר דן מרידור, בני בגין, אריק שרון, לימור לבנת. רבתי, חברי הכנסת, השאלה היא לא למי אין אמון בראש הממשלה, אלא למי יש אמון בראש הממשלה.

משל "העיזה העיוורת" של הרב עובדיה יוסף הוא התיאור המדויק ביותר שנשמע באחרונה על ראש הממשלה. זהו ראש ממשלה שאינו רואה, ואוסף: גם אינו שומע. אני שואל אתכם, רבתי, למה לנו להמשיך את מסע התעתועים? למה להמשיך ולקרוע ממשבר למשבר? בואו נשים לזה קץ. בואו נעביר את ממשלת הקלון מן הארץ.

אני מציע כהצעת החלטה את ההצעה הבאה: לכנסת אין אמון בראש הממשלה. במעשיו ובתפקידו מהווה ראש הממשלה סכנה אמיתית לביטחונה ולעתידה של מדינת ישראל. הכנסת מחליטה שלא לקבל את המלצת ועדת הכנסת וממליצה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. נעבור לרשימת הדוברים. ראשון – חבר הכנסת אליעזר זנדברג. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. שלוש דקות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מודי, אתה מתחבר לפוליגרף.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

ממך חשבתי שתגיד פוליקר, ולא פוליגרף.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח דברי אני מבקש להצטרף למנחמים את היושב-ראש בבלו.

אני רוצה להעיר הערה טכנית לדברים של חבר הכנסת פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת; בצדק, אני חושב שיש מקום לתקן את העניין. אבל בדרך כלל אנחנו מביאים לדיון במליאה המלצה אופרטיבית ולא המלצה נגטיבית. לכן, אני חושב שיש מקום לתקן. אבל אם התיקון הזה יבוצע – אוכל רק להצטרף בשביל חבר הכנסת רפי אלול. אני יכול לשבח אותו על היוזמה להביא את הנושא לדיון כאן ועל הפעלתנות שהוא מפגין. זו פעלתנות שאפשר להתחיל אותה בפגרה, להצטלם, לאסוף חתימות, להגיע לכאן, לקיים דיון בוועדת הכנסת, עוד טלוויזיה, אולי שני דיונים, אחר כך דיון במליאה, סביר להניח שזה ייכנס ליומן הערב וגם למחרת בבוקר. אני מאחל לך הרבה מאוד שנים של פעילות כזאת בתפקיד של חבר כנסת מן האופוזיציה. כמו שזה נראה עד עכשיו, כך זה הולך להיות. אבל זו יוזמה טובה ויוזמה חשובה.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני אסביר הכול. אני אשמח לעמוד כאן ולהסביר גם במשך 20 דקות, אבל תרשה לי בזמן הקצר שלי

— — —

רפאל אלול (העבודה):

שיהיה מצפון נקי, זה מה שחשוב.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לא להתרגש — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני עם מצפון נקי.

היו"ר ד' תיכון:

— — — היום עוד צעיר והלילה ארוך.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני אהיה עם מצפון נקי, חבר הכנסת רפי אלול, ובאמת רשמתי לי מדבריו הארוכים והמשכנעים את נקודת המצפון, כי קשה לי להתעלם מהערות שנוגעות למצפון, דבר שהוא בעל ערכים, בפרט מאדם שישב כאן בקדנציה הקודמת והכשיר במו הצבעתו עקיפה של בג"ץ, שהתירה לעריקים מהימין לעבור, להיות שותפים בממשלה שלך – גנבת קולות פר-אקסלנס, בפרט שאותו אדם מצפוני ישב כאן והצביע בעד תיקונים לחוק הבשר בניגוד לכל מה שכתוב במצע של מפלגתו, והכול בשם שלמות הקואליציה.

נאף מסאלחה (העבודה):

— — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כשאתם עושים את זה כשאתם נמצאים בממשלה, הכול טוב ויפה, וכשהדברים נעשים מהצד האחר, פתאום המצפון, שאפסנתם במשך כל ימי השלטון שלכם, אתם עושים בו שימוש. אז קודם כול תנער אותו — — —

נאף מסאלחה (העבודה):

— — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— — — קודם כול תסתכל על עצמך בראי ותתבונן ותחשוב על מעשיך שלך בשנים האחרונות, כי אמרת אולי שביבי שכחן, אבל הציבור בישראל לא שוכח, הציבור בישראל זוכר טוב מאוד גם את מסכת הכחש ואת הרמייה שאפיינה את השלטון שלכם – לא לרדת מהגולן, כן לרדת; הסכמים שלא היה מנדט לחתום עליהם ועשיתם אותם מנדט ציבורי; הצבעות כאן בניגוד לעקרונות ולמצע שלכם עצמכם; ויותר מכול את המריבות. מה, אצלכם לא היו קלקולים ולא היו מאבקים ולא היו מריבות? העניין הוא, שחלק מהם היו בחדרי חדרים ודלפו, וכאן הדברים לפחות גלויים לציבור. והעניין האחר

הוא, שאצלכם, בסופו של דבר, היו מהלכים מכל מיני סוגים. היו אנשים שעזבו תפקידים בממשלה והיו דברים אחרים. ואני זוכר את הכותרות: אבד האמון בין ראש הממשלה לשר המשפטים. מאיפה זה לקוח? זה לקוח מהממשלה שלכם. ומה קרה לאורה נמיר ולשולמית אלוני?

מה אני רוצה להגיד, בסך הכול, חבר הכנסת אלול? אני לא טוען שהתמונה של הממשלה הזאת היא הכי נפלאה והכי ורודה. אני חושב שיש סיכוי מסוים לכך –

נואף מסאלחה (העבודה):

הלוואי שהיה לכם שר משפטים כמו דוד ליבאי.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

– – והסברתי גם למה, שמפלגות או גורמים מסוימים ירצו להקדים בחירות ולכן צומת נערכת, כי אנחנו, כמפלגה סולידית, לא מוציאים החוצה גם ביקורת שיש אלא בצורה מצומצמת ויש לנו חשש שדברים מסוימים, שאנחנו חושבים ואומרים אותם, לא באים לידי ביטוי. לכן הקמת מטה בחירות היא חלק ממערכת כזאת.

אנחנו לא נביא לנפילת הממשלה, לא נביא להפלת הממשלה. אנחנו חושבים, שהחשיבות של הממשלה הזאת, בראש ובראשונה, היא בכך שהיא הצליחה לעצור את ההידרדרות שאתם כיוונתם אליה בתהליך אוסלו, ולכן מן הבחינה הזאת זה יותר חשוב מהכול.

ועוד מלה אחת, כי אני יודע שמכאן, מהאולם הזה, אחרי שתיכשלו בהצבעה, תעברו לכיכרות ותביאו אנשים לשם. תממנו את האוטובוסים, טיול לתל-אביב, תמלאו כיכר או שת"ים תחת הססמה: ביבי לא מתאים. אבל אני רוצה להזכיר לציבור בישראל – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

– – שמי שאומר "ביבי לא מתאים" לא מתכוון להחליף אדם, כי האדם הזה לא מוצא חן בעיניו, הוא רוצה לשנות דרך, הוא רוצה להפוך את הדרך לדרך אחרת, והציבור בישראל, הרוב של הציבור בישראל, אמר שהדרך היא מסוכנת. שלום לא הולך עם טרור.

נואף מסאלחה (העבודה):

לכם אין דרך.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

ואני מציע להיזכר מה קרה כאן בזמן הממשלה הקודמת. הססמה צריכה להיות: לחיות בשלום, ולחיות – חשוב לא פחות מן השלום עצמו. לכן הציבור בישראל החליף את השלטון, וכדאי שתתעוררו ותבינו את זה. הציבור בישראל לא רוצה ולא רצה את הדרך שלכם, אז אל תגידו "ביבי לא מתאים" ברמה הפרסונלית ותתכוונו להחליף דרך –

נואף מסאלחה (העבודה):

ראש הממשלה – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

– – תגידו: אנחנו רוצים לשנות דרך. ואז גם אין סיכוי שהציבור בישראל ילך בעקבותיכם. תודה.

שלום שמחון (העבודה):

חבר הכנסת זנדברג, השאלה, אם אתה מסכים שהוא לא מתאים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי אני רוצה להצטרף לכל אלה שהביעו את השתתפותם באבלך, אדוני היושב-ראש, ואנחנו מאחלים לכם, לכל המשפחה, שלא תדעו צער עוד.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חברי הכנסת, ההצעה, חבר הכנסת רפי אלול, להביע אי-אמון לממשלה היתה הצעה בעתה. מאז העלית את ההצעה שלך, אדוני, בחודשים שחלפו, אני חושבת שאנחנו מקבלים עוד ועוד נימוקים ועוד ועוד הסברים מדוע אנחנו צריכים באופן דחוף להצביע על הנושא הזה דווקא במליאה. אני יכולה להביא הרבה מאוד דוגמאות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

למוסקבה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כאן, למשל, דובר על ההבטחה של ראש הממשלה שיהיה שקט ושלום, ואני רוצה לשאול: על חשבון מי ועל מצפוני של מי מונחים הקורבנות שנופלים? מה שקורה בלבנון זה שקט ושלווה? מה שקורה בסמטאות הקסבה זה שקט ושלווה?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ולכן אנחנו עומדים היום מול ראש ממשלה שלא רק לא מקיים שום הבטחה אלא להיפך.

אבל אני רוצה להביא חשבון אחר לראש הממשלה, אני רוצה להביא את החשבון של הראש הפתוח שאני ראיתי ממכת אלה של שוטר, והראש הוא ראשו של חסר דיור במבשרת-ציון. על מה הוא הוכה? מה היה הפשע שלו?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זה בגלל זה? בזה הוא אשם?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן, הוא אשם, משום שלממשלה הזאת, מול חסרי הדיור במבשרת-ציון ובמקומות אחרים, אין שום פתרון. כאשר הממשלה הזאת עלתה לשלטון, אחד הדברים הראשונים שהיא עשתה – היא ביטלה את התוכנית "בנה דירתך".

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זה שקר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה לא שקר, זאת עובדה.

והזוגות האלה חיו לתוכנית הזאת ארבע וחמש שנים. ומה עכשיו מציעים להם? מציעים להם אלות של משטרה ופינוי אלים של יס"ם? זה הפתרון שנותן ראש הממשלה למצוקת דיור אמיתית של אנשים עובדים עם שניים ושלושה ילדים, שההורים שלהם הקימו את היישוב הזה ואין להם לאן ללכת?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אז אומרים להם עכשיו בציניות: האדמה של מבשרת היא נורא יקרה, מה פתאום אתם רוצים לגור במבשרת? תלכו לירוחם, תלכו לקריית-שמונה, פה יגורו רק מיליונרים. ואני חושבת שממשלה כזאת, שעלתה בקולות של אנשים כאלה, שהאמינו להבטחות שיהיה טוב, שתקום ממשלה שתדאג לשכבות האלה, בועטת בשכבות האלה בדיוק, לועגת להם, שמה אותם בתחתית סולם העדיפויות שלה. ראש הממשלה היה עסוק עכשיו שלושה שבועות בסבב תיקים. היה לו זמן בכלל לחשוב על המשפחות שנצלות עכשיו בשמש של מבשרת-ציון, ששוכבות עם החפצים העלובים שלהן בחוץ? לא היה לו זמן לחשוב על זה.

לכן אני רוצה לומר: ולו רק בגלל מבשרת-ציון ולו רק בגלל הקורבנות בלבנון, לו רק משתי הסיבות האלה, ראש הממשלה צריך לפרוש מתפקידו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שלום שמחון, בבקשה.

חברת הכנסת גוז'נסקי, אולי להעמיד דברים על דיוקם: את "בנה דירתך" מבקרת המדינה המליצה לבטל בדוח שלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היא לא המליצה לבטל, היא רק המליצה לתקן את הליקויים.

היו"ר ד' תיכון:

בהחלט. את קראת את הדוח וצוין בו שמרבית הדירות הגיעו לאן שלא היו צריכות להגיע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יציעו פתרון אחר.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אני חושב שצריך לחדש את התוכנית הזאת, בהחלט, ומבשרת-ציון היא דוגמה לכך.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גם אני משתתף בצערך ומקווה שלא תדע עוד צער.

כנסת נכבדה, אדוני שר המשפטים, אני חושב שהיזומה של חבר הכנסת רפי אלול היא יוזמה בעתה, ואני לא כל כך מבין מדוע ועדת הכנסת לא מצאה לנכון, לפחות מבחינת ההתנסות – ואת זה אני

אומר ליושב-ראש הוועדה – של משהו שהוא חדש, לנסות וללכת אתו קדימה. בסופו של דבר, כל אחד מאתנו מבין שדי קשה להשיג 80 חברי כנסת – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

אפילו קצת קדימה זה בסדר.

שלום שמחון (העבודה):

– – – אבל בחוק שהוא חדש יש משמעות להתנסות ולתהייה. יש לנו כאן ניסיון עם ראש ממשלה שיש אצלו הרבה מאוד התנסות, והתהייה היא תהייה של כולנו, ואנחנו משלמים מחיר כמעט יום-יום, ומחירים שקשה מאוד להשיג אותם. אז ממה חוששת ועדת הכנסת? היא חוששת מאיזו טעות של דיון במליאה שאולי מישו יצליח להתקרב ל-80 חברי כנסת? הרי הטעויות שאנחנו משלמים יום-יום, בביטחון, בכלכלה ובכל הנושאים האחרים, הן הרבה יותר כבדות ממה שהיה קורה בדיון מהסוג הזה.

אני גם לא כל כך מבין את שאלת המצפון שהוזכרה פה על-ידי חבר הכנסת מודי זנדברג. מצפון זה דבר מאוד חשוב, ודבר שאתה מתייחס אליו יום-יום ואתה יודע להפנים את מה שקורה אתך. רמת ההפנמה כפי שהוצגה כאן על-ידי חבר הכנסת זנדברג, היא לא דו-כיוונית אלא בעיקר חד-כיוונית.

כל אחד מאתנו נפגש עם השני בוועדות הכנסת, במסדרונות ובמזנון, ושומע את הדברים האמיתיים. אני שואל את עצמי, כאשר אדם עומד כאן על הדוכן, האם יש לו היכולת לשים לרגע את העניינים המפלגתיים בצד ולומר את האמת בדיוק כפי שהוא אומר אותה על כוס קפה במזנון? נדמה לי שמה שמלווה את כל חברי הכנסת הוא לא מעט צביעות, מאחר שכל אחד מאתנו יודע את האמת, כל אחד מאתנו יודע כי המחזה שהיינו עדים לו בשלושת השבועות האחרונים הוא מחזה שאינו מתאים למדינה מתוקנת כשלנו. הוא מתאים אולי לרפובליקת בנות או למדינות בעולם השלישי, בוודאי לא לישראל. חבל מאוד שבראשו עומד אדם שמצליח להוביל אותנו מהר מאוד אל אותו עולם שלישי.

השאלה המרכזית הזו היא, בסופו של דבר, השאלה שכל אחד מאתנו צריך לתת עליה את הדעת. הייתי רוצה להאמין, כי ביום מבחן, כאשר צריך לקבל החלטה להדיח את ראש הממשלה מתפקידו, ימצאו 80 חברי כנסת שיהיו מסוגלים לומר את האמת שלהם לא רק לטובת האמת האישית אלא לטובת האמת שהעם בישראל זקוק לה. לכן אני חושב, שיש חשיבות רבה לדיון הזה, על מנת לקדם את היוזמה שהתחיל בה חבר הכנסת רפי אלול. אני מקווה שתהיינה עוד יוזמות רבות כאלה בכנסת הנכחית, על מנת שהממשלה הזו תסיים את ימיה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רענן כהן, ואחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, קודם כול אני משתתף בצערו של יושב-ראש הכנסת על מות אחיו.

אני יודע שראש הממשלה, על-פי התקנון ועל-פי הקואליציה התומכת בו – אף שכל אחד אינו רוצה אותו, כולם יצביעו בעדו – לא יעבר מתפקידו, אבל אני מאמין שהציבור רואה מציאות אחרת.

אני רוצה לפנות אל חברי בקואליציה: אתם נותנים לראש הממשלה תמיכה כמו דבק, דבק כל כך חזק, ללא אידיאולוגיה, בלי שום עומק אסטרטגי. ראש הממשלה הזה חי ממהדורת חדשות אחת למשנה. הוא יוצר משברים בבוקר, מטפל בהם בצהריים ובערב יוצר משבר אחר. בעצם אנחנו לא יודעים, אפילו לא לרגע, מה תוליד המציאות בעוד דקה או רבע שעה. ראש הממשלה הזה מדאיג את כולנו. אילו לא היה ראש ממשלה, לא הייתי מתייחס אליו, אבל ראש הממשלה הזה יכול להוביל את העם למצב של מלחמה, להחלטות קשות, מסובכות ומורכבות, ולסבך את כל עם ישראל. כולנו כאן צריכים לסבול מההחלטות ומטירוף הדעת של ראש הממשלה הזה. ראש ממשלה שקשה להאמין לו, ראש ממשלה מסוכן לחברה בכל התחומים.

הממשלה הזו לא עסקה במשך שנה בשום דיון רציני: לא בתחום תהליך השלום, לא בתחום החברתי-הכלכלי, לא בתחום הדיור ולא בתחומים אחרים המציקים לכל חברה ולכל שכונה, בכל בעיה ובכל נושא. ראש ממשלה כזה היה צריך לעסוק בשאלות המציקות לחברה. תראו איזה ראש ממשלה: יש לו זמן לסקי, יש לו זמן לכל מיני דברים, אבל אין לו זמן לשאלות המציקות לחברה.

אם יש לכנסת הזו אומץ, אם יש לכנסת הזו אמונה, אם יש לחברי הכנסת רצון אמיתי לדאוג לחברה, הייתי מציע גם לחברי הליכוד להחליף את ראש הממשלה הזה. אני חושב שזהו ראש הממשלה הגרוע ביותר. הוא זכה בפיס מתוך טעות טראגית.

קריאה:

כמו ברדוגו.

רענן כהן (העבודה):

הרי הוא עובד אצל ברדוגו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא טעות, זה הקמיע.

רענן כהן (העבודה):

ברדוגו מעביר לו מה שצריך לעשות. הקמיע, ברדוגו, לא ברדוגו – יש לנו בעיה, תאמינו לי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת כהן, אמרת שאתה נפגש עם הציבור והציבור אומר לך את הדברים האלה. אני נפגש עם הציבור, והוא אומר לי את ההיפך.

רענן כהן (העבודה):

כל אחד עם הציבור שלו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל הציבור שלי הוא הרוב.

אברהם שוחט (העבודה):

גם מרידור הוא חלק מהציבור שלך?

רפאל אלול (העבודה):

דוד לוי גם הוא הציבור שלך.

רענן כהן (העבודה):

האופוזיציה לא יכולה להעביר היום את ראש הממשלה מתפקידו. אני פונה אל חברי מהקואליציה: אם נחבור היום יחד, נביא הצעה אחרת ונחליף את ראש הממשלה – נביא גאולה למדינת ישראל. נביא ליתר שלוה, ליתר ביטחון ולתחושה שאפשר לחיות בארץ הזו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראש הממשלה בנימין נתניהו נבחר לראשונה בישראל בשיטת הבחירה הישירה, וזהו שורש כל רע. אילו לא היה נבחר בשיטת הבחירה הישירה, גם הוא היה מתנהג אחרת, גם האופוזיציה היתה מתנהגת אחרת וגם תומכיו בקואליציה היו מתנהגים אחרת.

אנחנו לא צריכים לחכות כל ארבע וחצי השנים של הקדנציה הזו, כדי לדעת שעשינו מיקח טעות בכנסת השתיים-עשרה, כאשר החלטנו על שיטת הבחירה הישירה. זוהי שיטה פסולה שהיתה מענה למצב רוח לאומי קשה שהיא באותו זמן, משום שהדרג הפוליטי בכל המפלגות, כפי שאומרים בעגה הישראלית "לכלך" – "אברשה שוב הביתה", חבר הכנסת גור שעבר מן הצד הזה לצד הזה וכו' וכו'. קמו תנועות מחאה, "חוקה לישראל", שעשו הרבה רעש, הרבה תעמולה, הוציאו הרבה כסף, וכל העניין הסתכם, בסופו של דבר, בחוק אומלל אחד: בחירה ישירה של ראש הממשלה, ואנחנו אוכלים את זה.

הוא נבחר בקולות שלנו. ההפרש בינו לבין חבר הכנסת פרס בהתמודדות על ראשות הממשלה היה שלושת-רבעי אחוז. אני יכול להאמין שאני ותנועתי הבאנו לו יותר משלושת-רבעי אחוז. כלומר, מותר לי לפנות אליו כמי שגרם לכך שהוא יהיה מוצב בקריית בן-גוריון בירושלים, כראש ממשלה לארבע שנים או לארבע שנים וחצי.

אני רוצה לשפוט את מר נתניהו לא על-פי הכישלונות שיש בעבודת המטה בממשלה. כישלונות דומים, כאלה או אחרים, היו גם בממשלות העבודה והליכוד לדורותיהן. אתם יכולים לעיין בדפי העיתונות ובדפי "דברי הכנסת" ובפרוטוקולים של הממשלה ולראות שגם הממשלות האחרות חטאו. ודאי שראש ממשלה שלא היה שר בממשלה אחרת, אין לו השיטה לחיקוי, ויש פרק זמן ללימוד העניין. יש טעויות כאלה ואחרות.

אני רוצה לבחון את ראש הממשלה בנאמנותו למצע שלו, בנאמנותו לבוחר ובנאמנותו למה שהוא אמר לנו. אני אבחן אותו בבנייה בחברון, בבנייה בקבר-יוסף, בסלילת כבישים, בהתרחבות ההיאחזויות; אבחן אותו במלחמה בלתי מתפשרת להדברת הטרור והאינתיפאדה הערבית, כפי שאנחנו עדים לה היום, שהחלה מחדש. זהו המבחן.

ולכן, אחרי שנה אני עוד לא רוצה לתת לו ציון. בכלל, בצה"ל היה נקוט טופס חוות דעת תקופתית, טופס 617 קראו לזה. אני לא יודע אם זה נאה שאנחנו כנבחר ציבור נמלא טופס 617 לראש ממשלה. אבל בדמוקרטיה זכותנו להביע את המחאה. אני לא בטוח שהמחאה היא מעבר לכך שרוצים להתחלף בשלטון. זה לגיטימי, אופוזיציה רוצה להיות בשלטון ולגיטימי שהיא תעשה הכול. אבל אנחנו, אני, תנועתי, תנועת מולדת, סיעת מולדת, נבחן את ראש הממשלה נתניהו רק במעשים.

במעשים אני מתכוון לא לעבודת המטה הלקויה ובקלקולים שיש בממשלה, אלא במעשים לשמירת ארץ-ישראל לעם ישראל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז, ואחריו – חבר הכנסת אברהם שוחט. בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גם אני מצרף תנחומים.

חברי חברי הכנסת, אני זוכר שבמערכת הבחירות האחרונה וגם בימים הראשונים של הכנסת הזאת, אנחנו באופוזיציה שאלנו את בנימין נתניהו: מי אתה? לא היה ברור לנו מי הוא בנימין נתניהו, לא הכרנו אותו מספיק קודם. נדמה לי שגם היום, שנה אחרי כינונה של הממשלה הזאת, אנחנו עדיין לא יודעים מה הוא ומי הוא בנימין נתניהו, אבל אנחנו כן יודעים מה הוא לא.

שר המשפטים צ' הנגבי:

ראש ממשלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הוא לא ראש ממשלה מתאים. אמרנו, ונדמה לי שהוא מוכיח את זה יום-יום, שעה-שעה לאורך כל הקדנציה שלו.

לא זכור לי ראש ממשלה שזוכה למידה כל כך רבה של חוסר אמון ציבורי. יש תחושה חזקה שהציבור לא סומך עליו. הייתי אומר שהוא אפילו פשוט מפחיד את הציבור, מפחיד את העם. רשימת הישגים שלו היא רשימת הישגים באמת במרכאות. הוא לא יכול לזקוף לזכותו ולו הישג אחד מאז נתמנה-נבחר לשמש ראש ממשלה, לא בתחום המדיני, לא בתחום הביטחוני, ודאי שלא בתחום הכלכלי. בתחום החברתי, לפי דעתי, זו הממשלה האנטי-חברתית ביותר שידעה מדינת ישראל קיצוצים חברתיים עמוקים, מיתון קשה, אין כסף לכלום, הכול נעצר, שלטון החוק נשחק, שערורייה רודפת שערורייה.

אם תשאלו גם את ראשי הליכוד הנוכחיים, ראשי חרות הנוכחיים, אלו שהיו עד לא מזמן ראשי חרות, הם יגידו לכם שביבי נתניהו לא מתאים. אבל אתם, חברי בקואליציה, נאחזים משום-מה בקרנות המזבח כאילו שיש לכם בעיה של רוב קואליציוני. אין לכם בעיה של רוב קואליציוני, יש לכם בעיה של מי שמנהיג את הממשלה הזו. אתם יכולים לפתור את הבעיה. אנחנו לא מביעים אי-אמון בכל

הקואליציה. אתם יכולים לעשות "פריש-מיש", לעשות החלפות. תמצאו מישהו מביניכם שמתאים יותר, ראוי יותר, נהנה מאמון ציבורי רב יותר. תעבירו אותו, יש לכם רוב בכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

איך? זה בלתי אפשרי. על-פי החוק זה בלתי אפשרי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כן, אבל אנחנו היום מביעים חוסר אמון בראש הממשלה.

נסים דהן (ש"ס):

צריך בחירות.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אתה לא יכול בלי בחירות.

נסים דהן (ש"ס):

אופיר פינס-פז (העבודה):

כל הכלים נמצאים בידיכם. יש לכם בעיה, שלפי דעתי היא בעיה פתירה. יש לכם קואליציה רחבה, יש לכם 66 חברים בקואליציה. יש לכם בעיה עם מי שמנהיג את הקואליציה הזאת. לא ידעתם את זה מלכתחילה. יש לכם הזדמנות לשנות, יש לכם הזדמנות להחליף. אתם יודעים מה? אתם יכולים לעשות אפילו שסילבן שלום ומיקי איתן שניהם יחד יהיו בממשלה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אופיר פינס-פז (העבודה):

אם מישהו אחר משרי הממשלה ימלא את מקומו של ראש הממשלה.

נראה שכל הדברים האלה הם ברמה התיאורטית והדמיונית, וברמה המעשית כפי הנראה ההצעה הזאת תעבור מהעולם, ואנחנו נישאר, לפחות לימים הקרובים והבאים, עם ראש הממשלה הנוכחי, אבל אני רוצה שלפחות הדיון הזה ידליק נורת אזהרה אדומה גם אצלכם. כל זמן שבנימין נתניהו יכהן כראש הממשלה הזו, ימי הממשלה הזו ספורים, הממשלה הזו תצטרך לסיים את תפקידה מהר מכפי שתכננתם, ואם תיערכו בזמן ונכון, יכול להיות עוד שתצליחו איכשהו לשרוד ממה שאמור לקרות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אברהם שוחט, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מטבע הדברים אפוזיציה תוקפת ממשלה ותוקפת את ראש הממשלה, אבל נדמין לנו מצב שבו אני יכול להסתייע רק בדברי חברי, חברי למפלגה, ראש ממשלה לשעבר, שרים, חברי כנסת. חלק מהדברים נאמרו בפומבי, חלק מהדברים נאמרו במסדרונות, ואני לא צריך להגיד אף מלה אחת בתוספת של ביקורת שהיא מבית-מדרשה של מפלגת העבודה או מסיעת.

אני חושב, שראש הממשלה הנוכחי שבר את כל השיאים האפשריים ברמת ההתייחסות של שריו אליו, של חברי הקואליציה, של חברים שהיו מהמובילים שלו לחייו הפוליטיים: מישה ארנס, יצחק שמיר, והעיתונות מלאה והמסכים מלאים לא בדברי רכילות. דברי רכילות נאמרים מאחורי הגב, דברי רכילות נאמרים מתוך רצון רע. הדברים שנאמרים על-ידי שמיר, ארנס, בני בגין, דן מרידור, על-ידיכם במסדרונות האחוריים הם דברים שמעולם לא נאמרו על ראש ממשלה בישראל.

קרתה לנו תאונה. הוא נבחר כחוק. צחי איננו פה, והוא יצעק לי בקריאת ביניים שהוא ראש ממשלה – זה נכון. אבל קרתה לדמוקרטיה הישראלית תאונה שלא כתובה בשום מילון פוליטי. בשום מקום אין מצב שבו נבחר ראש ממשלה שביום הרכבת הממשלה הוא הצליח למנות אדם אחד לתפקיד שר אוצר ולאחר מכן נסוג. הוא לא מינה את אריק שרון, שבנה לו את ניצחונו בבחירות, ולאחר מכן בנה לו תיק כדי להכניס אותו לממשלה. הוא גרם לבני בגין לצאת החוצה, על בסיס החלטה – זה סביר, אבל הוא יצר קונספירציה ברורה מסביב לשר האוצר כדי להוליך אותו החוצה.

איפה נשמע בהיסטוריה של מדינת ישראל שצריך להקים ועדה חיצונית בראשות שופט מחוזי לשעבר כדי לבדוק מועמד לתפקיד רמטכ"ל? האם הממשלה לא מכירה את המועמד שבא להיות רמטכ"ל? האם אנחנו לוקחים מישהו מאיזה מקום, מחברה שמוכרת שטיחים או רהיטים? את האיש הזה שמים כרמטכ"ל? האם רמטכ"ל לא עובר מסלול של 30 שנה? הרי בושה להציע את הוועדה הזאת. זו בושה וחרפה.

יש חמישה-שישה תפקידים שהממשלה צריכה לדון בהם. מכירים את האנשים, אפשר לתמוך, אפשר לא לתמוך, אבל ראש הממשלה הזה במעשיו גרם לכך, שמדינת ישראל ניצבת בצורה מגוחכת; שראש מוסד, ראש שב"כ, הרמטכ"ל של צה"ל צריכים לעבור ועדה כדי להפשיט אותם, כאילו שהם לא נמצאים תחת המיקרוסקופ שלנו. יש משרה אחת שלא נמצאה תחת המיקרוסקופ הציבורי, וזו משרת ראש הממשלה שהציבור בחר בו.

אנחנו נמצאים במצב שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו, ואתם בעיקר, חברי הקואליציה: לאן העסק הזה הולך? איך העסק הזה יכול להתקיים? למה שר החוץ רוצה החלטת ממשלה על מודל של התנהגות? רבין, זיכרוננו לברכה, לא היה איש קל. יש פה אנשים שמכירים אותו מהרבה מאוד מפגשים ומהרבה מאוד נקודות מגע וחיכוך של החיים הציבוריים והפוליטיים שלו. לרבין לא היתה הקונסטיטוציה שיש לראש הממשלה והיתה לו ממשלת מיעוט. אבל מישהו מעלה על הדעת קוד של התנהגות, שיבוא שר בממשלה ויגיד: אני רוצה לעגן בהחלטת ממשלה את מערכת היחסים; לא בנייר כתוב, לא בחתימת ראש הממשלה, לא בשום דבר, אני רוצה את זה בהחלטת ממשלה? ולמה? מכיוון שיש לו שנה של ניסיון שהוכיחה, שמדינת ישראל, על כל תושביה, נמצאת במצב של תאונה פוליטית עם תופעה בלתי ניתנת לתיאור של איכויות, קודים מוסריים, דרך עבודה והתייחסות לבעיות, כפי שמתבטאת על-ידי ראש הממשלה שנבחר כחוק, בנימין נתניהו.

אני בטוח שהדברים שאני אומר הם נכונים. לא השתמשתי בארגומנטים שלנו. הלכתי למקורות חזקים: לשמיר, לארנס, לבני בגין, לדן מרידור; אפילו ללימור לבנת, שהסתלקה מתפקיד השר המקשר לכנסת ואמרה: אני על הדבר הזה לא מוכנה להגן יותר.

אני אומר לכם, תזכרו מה שאני אומר לכם, אף שפוליטיקאים בדרך כלל אינם מפנימים את מה שאני אומר: אל תחשבו שלא תהיה לכם כחברי קואליציה אחריות לכך אם, חוסר המדיניות שלו, חוסר האמת שלו, הדרך שבה הוא ילך, יביאו אותנו, חס וחלילה, לאסון. אני לא יודע אם זה יקרה, אני מקווה מאוד שזה לא יקרה. גם לעשות מדיניות שנוגדת את מה שאנחנו חושבים זה לגיטימי, אבל לעשות את המדיניות בדרך שבה הוא עושה זה בלתי לגיטימי, לא ציבורי, לא אחראי, ואני מקווה שלא תצטערו על כך שנתתם לו להיות ראש ממשלתנו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – חבר הכנסת חגי מירום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני משתתף בצערך בשמי ובשם הסיעה.

כנסת נכבדה, עברה שנה ועוד קצת לממשלה הזאת. אם נהיה אובייקטיבים לרגע ונסכם מה נעשה בשנה הזו, הדבר גלוי, כל אחד יכול לראות זאת. בתחום המדיני הכול תקוע. לא רק אין התקדמות, יש נסיגה אחורה. יש תסיסה, תסיסה גוברת מיום ליום בצד הפלשתיני מרוב הלחץ, ההשפלה והמשך הכיבוש והמשך ההתייחסות לעם שלם. אם אנחנו רואים שמתקוממים נגד הלחץ ונגד ההתנהגות של

המתנחלים כלפי הערבים בחברון ובכפרים אחרים או בערים אחרות – בסוף מאשימים את הצד הפלשתיני שהוא לא שקט, שהוא לא מסודר, שהוא עושה פרובוקציות ומפר את הסדר. מה אתם רוצים? עם יושב תחת כיבוש. מה מצפים ממנו? שיבוא עם זר פרחים? העם לא יכול לסבול עוד את הכיבוש. הגיע הזמן שתבינו זאת. המצב תוסס, תוסס ותוסס ועלול להתפרץ. אם תהיה אינתיפאדה חדשה, כולנו יודעים שהיא תהיה על רמה אחרת, ויפלו בה הרבה, גם יהודים וגם ערבים.

בתחום הכלכלי אנחנו רואים את המצב: נסיגה אחורה. האבטלה גוברת. התייקרות.

בתחום החברתי, מה שאנחנו שומעים על הממשלה הזאת, יותר מכל הממשלות היא ממשלת השחיתות. כל שבוע, כל שבועיים שומעים על פרשה אחרת בדרג הכי גבוה של שרים. כל שבועיים יש פרשת שחיתות אחרת.

בעניין הדמוקרטיה, אנחנו רואים התקפה הרסנית על הפרקליטות. הפרקליטות היא מוסד. עדיין לא התלכלכה בפוליטיקה פה ושם. פעם מאשימים אותה בעדתיות, פעם מאשימים אותה בפוליטיזציה. התקפה על כלי התקשורת. התקפה אפילו על המשטרה. על המשטרה. כאשר זה לא מוצא חן בעיניהם, התקפה על המשטרה, כאילו המשטרה רודפת את הממשלה הזאת.

אין תחום שיש בו התקדמות, הליכה קדימה. אין שום תחום. שיבוא ויסביר לנו נציג הממשלה במה התקדמה הממשלה בשנה הזאת. אין שום התקדמות בשום מישור מכל המישורים האלה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – חבר הכנסת אחמד סעד.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, גם אני מצטרף למלות הניחומים לך ולמשפחתך על האבל שאתם שרויים בו.

להבדיל, חברי חברי הכנסת, אני מוצא את עצמי, אפרופו דיון על ראש הממשלה והצורך להזיז אותו מתפקידו, נסער מאוד ביממה האחרונה מסיפורי כבוד הרב עובדיה יוסף. אני רוצה לספר כאן היום סיפורי עיזים, בעצם בעקבות דבריו של הרב עובדיה יוסף, אשר השווה את ראש הממשלה לעיזה עיוורת. המחשבה, התיאור הזה של עיזה עיוורת הוא יפה: גם עז, עם כל מה שהיא מייצגת וגם העיוורון; כלומר, חוסר הראייה לאן היא הולכת. והוא עוד מתאר אותה הולכת ונופלת, ועולה ונופלת בכל מהמורה ובכל בור, והעדר הולך אחריה, כי שמו אותה כמשכוכית.

עיזה בכלל ידועה בסיפורת. עיזה ידועה בסיפורי ילדים. למשל, אני זוכר שגדלתי על "עיזה פזיזה". מה זה עיזה פזיזה? עיזה פזיזה זו עז שאינה חושבת, שאינה יודעת מה היא עושה ולאן היא הולכת.

כי העז בכלל היא מין בעל-חיים פזיז כזה, שאינו יודע אנה הוא בא. או למשל, כשהיינו ילדים לימדו אותנו את המושג "עיצה רגילה". מה זה "עיצה רגילה"? – זו עז שמתרגזת. היא בועטת בכד החלב כשחולבים אותה, היא אינה מוכנה לקבל עליה מרות – עיצה פזיזה, עיצה רגילה. בכלל, העז נחשבת לחיה די מטומטמת, ואני חושב שזה לא מקרה שכבוד הרב עובדיה יוסף חשב להמשיך את העז הזאת למצב שבו אנחנו נתונים.

אם אני ממשיך בסיפורת העיזים, אני רוצה להזכיר לכם, למשל, את הסיפור על הבית שמילאו אותו ברהיטים, ועוד רהיטים, ועוד רהיטים, וכשבעל הבית אמר: אבל הבית מלא, הכניסו לו גם עז לתוך הבית. על מנת שהוא ירגיש אחר כך שאפשר לחיות בתוך הבית, אמרו לו: עכשיו תוציא את העז ותוכל להרגיש בנוח. זאת אומרת, מה שאנחנו צריכים עכשיו לעשות זה רק להוציא את העיזה, את העז, על מנת להרגיש בנוח.

יש גם ביטוי מאוד יפה שאומרים: הכניסו לנו עז. אתם מכירים זאת, חברי הכנסת. כשאומרים: הכניסו לנו עז, הכוונה היא: תקעו לנו משהו שלא העלינו על דעתנו שיכניסו לנו, משהו כזה שלא התכוונו אליו, משהו כזה לא סימפתי. הכניסו לנו עז, הכוונה היא: לך תיפטר עכשיו מאיזו עז שהכניסו לנו אותה.

אני גם רוצה להזכיר לאלה שמכירים קצת את העיזים, שעיזים הן חיות שאוכלות ומכלות את היער. אתה מכניס עז אל הטבע, וכשהיא גומרת לאכול את כל הירק, היא מרימה את שתי הרגליים שלה כלפי מעלה אל העץ ומתחילה לאכול גם את עלי העץ. כך בעצם העיזה מכלה את היער כולו. וכבר מזמן למדנו, שאין מכניסים עיזים לתוך יער, מפני שהעיזים מכלות את היער.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

הן לא רק מכלות את היער, אלא הן גם מרעילות את היער.

חגי מירום (העבודה):

כן, והן גם מרעילות את היער בדרכים אחרות, שאנחנו לא נפרט אותן כאן.

נסים דהן (ש"ס):

האם זה שיעור בטבע?

חגי מירום (העבודה):

ובכן, העיזים נחשבות מזיקות ליער וקרן-הקיימת ממש הוציאה חוק עזר כזה, מין הוראות כאלה לפקחים, שלא לתת לעיזים להיכנס לתוך יערות שרוצים שיצמחו, שיפרחו ויניבו ירק.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

חגי מירום (העבודה):

בעצם הייתי אומר כאן לסיכום דברי שהעז, העיזה, היא סיפורת ארוכה על חיה די די בעייתית ודי עלובה ועצובה. הפעם היטיב הרב עובדיה יוסף לעשות כאשר הוא המשיל את ראש הממשלה לעיזה עיוורת. עיזה זה גם דומה לעזה, והייתי אומר לראש הממשלה בהזדמנות זו: לך לעיזה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אחמד סעד. אחריו – חבר הכנסת יהודה הראל.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה להגיד שאני מסכים עם מה שאמר חבר הכנסת זנדבר – – –

שר הבריאות י' מצא:

לא זנדבר, זנדבר זה מישוהו אחר. זנדברג.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

בערבית זה מצלצל טוב מאוד. אני יודע.

כאשר אנחנו אומרים: ביבי לא מתאים, צריך להעביר את ראש הממשלה מתפקידו – אנחנו מתכוונים באמת לכך שצריך להחליף את הדרך, אנחנו מתכוונים ל"ביבי נתניהו – הדרך", אנחנו מתכוונים ל"ביבי נתניהו – המדיניות ההרפתקנית". במשך זמן כה קצר הוא מוביל את המדינה ואת האזור לסף של קטסטרופה.

אני לא יודע אם אתה תמצא אפילו שר אחד – אולי השר מצא, או צחי הנגבי – שבלחשונים, ואפילו לא בלחשונים אלא גם באופן הגלוי ביותר, לא אומרים שהם לא מאמינים לראש הממשלה. ראש הממשלה במדיניותו מפספס הזדמנות היסטורית לשלום בין ישראל לפלשתינים ולארצות ערב. הוא הביא למשבר עמוק עם הפלשתינים. היום אנחנו עדים לשלב חדש במשבר הזה. אם כל הזמן הפגיעה העיקרית היתה ברכוש, היום הפגיעה היא גם ברגש. רק לפני שבוע היתה הפרשה של החזיר, המעשה השפל, וראש הממשלה וחברי הכנסת מכל הסיעות גינו את המעשה הזה. אבל אני רוצה לשאול את הגזענים האלה: מי מזין דברים אלה אם לא הכיבוש, ותחת מטריית הכיבוש – המתנחלים האלה?

שלשום שמענו על פרשה שפלה אחרת. קרעו את הקוראן. פגעו ברכוש ובנפש. זה לא רק של המוסלמים.

נסים דהן (ש"ס):

אפילו הרשות הפלשתינית אמרה שאלה לא יהודים. אז, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

המנהלת אמרה שיש אפילו מזון של הצבא.

נסים דהן (ש"ס):

הרשות הפלשטינית אמרה שאלה לא יהודים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

המנהלת אמרה שזו לא פעם ראשונה שהם נכנסים לבית-הספר.

נסים דהן (ש"ס):

הרשות הפלשתינית הגיעה למסקנה שאלה לא יהודים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יש עדות, חבר הכנסת דהן. אתה אל תגן על גזענים. אל תגן על גזענים.

נסים דהן (ש"ס):

על מה שצריך להתנצל התנצלנו. אבל פה אפילו הרשות הפלשתינית אמרה שאלה לא יהודים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יש עדויות. יש עדויות. יש מזון של הצבא. יש עדויות.

נסים דהן (ש"ס):

הרשות אומרת שאלה לא יהודים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

תהיה חקירה ונראה מה יהיה בסוף.

נסים דהן (ש"ס):

זה לא יכול להיות שיהודים עשו זאת. לפי איך שזה סגור – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

החבר דהן, אתה לא יכול לעצום עין בפני המעשים הנפשעים.

נסים דהן (ש"ס):

אני לא עוצם עין. גינתי את עניין החזיר. אבל פה אתה לא צודק. אתה סתם מעליל.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אבל מי מזין אותם? זה משוגע? זה משוגע? זה שלב חדש. אני אומר לכם, שאם לא תשנו את המדיניות הזאת – – –

נסים דהן (ש"ס):

אלה לא יהודים.

קריאה:

מאיפה אתה יודע? אתה לא היית שם.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת דהן, אם הממשלה, שאתם בקואליציה אתה, לא תשנה את המדיניות הזאת, זה יוביל את כל המדינה ואת כל האזור לכף השטן. אני אומר לך: צריך לשנות את המדיניות הזאת. מה אתם רוצים? זו מלחמת דתות? זאת בעיה פוליטית שצריך לפתור אותה על בסיס הכרה בזכויות של הזולת. לא צריכה להיות התחכמות ולא צריך להרוויח זמן. זה לא יעזור. זה לא יעזור. לכן, צריך לשנות את המדיניות הזאת, את המדיניות ההרפתקנית של ראש הממשלה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת יהודה הראל. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, גם אני רוצה להשתתף בצערך ובצער משפחתך.

חברי הכנסת, ראש הממשלה נבחר בשיטה החדשה שעובדה והוצעה על-ידי מפלגת העבודה. על-פי השיטה הזאת, ראש הממשלה שואב את סמכותו ואת תפקידו מבחירה ישירה של העם. בצחוק אמרו שהוא זכה בפיס. מעניין, אם היה זוכה חבר הכנסת שמעון פרס באותו מספר קולות, האם היו קוראים לזה זכייה בפיס או בחירות דמוקרטיות במדינת ישראל?

אני מציע שלא לצחוק מהבחירות הדמוקרטיות האלו, כי עם כל החסרונות – כמו שאומרים, לא מצאנו שיטה יותר טובה, ומה שיחליף בחירות לא יהיה טוב מבחירות. בבחירות גם קול אחד יכול לקבוע.

אגיד לחברי במפלגת העבודה – כדי להחליף את השלטון עליכם לשכנע את רוב הציבור שייתן בכם את אמונו, לא תעקפו את העניין הזה.

ענת מאור (מרצ):

— — — הבעיה היא אחרת. הציבור, לפי כל הסקרים, כבר מזמן נתן לנו אמונו.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

יהודה הראל (הדרך השלישית):

כבר שלוש פעמים הייתם בממשלה לפי כל הסקרים, אבל כדי להיות בממשלה לא מספיק לפי כל הסקרים.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

ענת מאור (מרצ):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

היו 2,000 איש – איפה האנשים האלה? 2,000 איש הצליחו להוציא במוצאי שבת להפגין נגד הממשלה. ביג דיל.

שבח וייס (העבודה):

2,500.

ענת מאור (מרצ):

לא היו 2,000 איש; היו 20,000.

נסים דהן (ש"ס):

— — — 20,000

יהודה הראל (הדרך השלישית):

היא יודעת כמה היו, כי היא שלחה את האוטובוסים. הקיבוץ הארצי נתן את האוטובוסים, אז הם יודעים.

ענת מאור (מרצ):

לא 2,000 איש; היו 20,000.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני יכול להמשיך? תודה.

ממשלה לא קמה ולא נופלת בתרגילים, לא בסקרים. גם הממשלה של היום, כשהיא היתה באופוזיציה, נוכחה לדעת שממשלה לא נופלת בהפגנות ולא בהפגנות פרועות ולא בהפגנות קשות ולא בהפגנות המוניות.

שבח וייס (העבודה):

אבל ראש ממשלה נרצח אחרי הפגנות.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

לא הייתי מציע, לטובת כולנו, לעשות את הקשר הישיר בין שני המקרים האלה, אף-על-פי שיכול להיות שיש. לא הייתי מציע להפוך את מי שעשה הפגנות – אני, כידוע, לא השתתפתי בהפגנות. כאלה או אחרות – לאחראי לאסון שקרה.

בכל אופן, מה שנמצא לפנינו זאת הצעה להחליף את הממשלה. הצעה להחליף את הממשלה, בשיטה שמקובלת אצלנו, תגיע בבחירות. הסידור המיוחד הזה של 80 חברי כנסת נועד למקרה פלילי או למקרה חריג ביותר, שכזה לא קרה לנו. אנחנו נמשיך להביע ביקורת קשה על קלקולים מסוימים בדרך ניהול הממשלה ומשרד ראש הממשלה, ולתרום ככל יכולתנו לשיפור הממשלה ולהמשך קיומה. כדי להחליף את ראש הממשלה או את הממשלה, את הקואליציה באופוזיציה, יצטרכו לשכנע אותנו שהאופוזיציה, שהיתה הממשלה הקודמת, קרובה לעמדותינו, שאין בה הסכנות שהיו בממשלה הקודמת, שבגללן לא תמכנו בה. עד הרגע הזה לא התקרבו לקטע הזה, ואנחנו מתרחקים ממנו. בגלל זה מגמתנו לשפר את הממשלה, לחזק אותה ולגרום שהדברים שנותנים את האחיזה לביקורת שנשמעה כאן, שבחלקה היא נכונה, לא יקרו יותר.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני חבר הכנסת הראל. אני מאוד מודה לך.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

המשך דברי בצד המדיני של ההצעה הזאת, בסעיף של האי-אמון. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת הראל. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי. אחריו – חבר הכנסת משה גפני, ואחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להמשיך בדבריו של חבר הכנסת חגי מירום, אשר נתלה בעץ גבוה – בדבריו של הרב עובדיה יוסף, שהמשיל את המצב השורר במדינה לעץ עיוורת המובילה עדר.

אני רוצה להביא את הסיפור של הרבי והעז. בא אדם לרבי ואומר שצפוף לו בית. הוא אומר לו: תכניס עז לתוך הבית. הוא חוזר. שואל אותו הרבי: מה המצב? הוא אומר לו: עוד יותר גרוע. הוא אומר לו: תכניס עוד עז לתוך הבית.

שבח וייס (העבודה):

את זה חבר הכנסת מירום אמר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא אמר את זה? אז הוא לא השאיר לי כלום, לכן אקצר בעניין הזה. זה המצב של הממשלה. אומרים שגרוע בעזה; הם אומרים: נבנה בהר-חומה. אומרים: גרוע יותר בהר-חומה; אומרים: ניכנס למתנחלים בחברון. אומרים: עוד יותר גרוע; מכניסים את הפרשה של בר-און. כך בא ראש הממשלה לפתור את המצוקה, על-ידי יצירת מצוקה ויצירת עוד מצוקה, עד שאנשים אומרים: מספיק, נמאס לנו, אנחנו לא יכולים לסבול יותר. זה המצב של הממשלה הזאת.

אלא מה ההבדל? במקום להתמודד עם הבעיה של הצפיפות והעיזים, הממשלה הזאת לא מתמודדת כלל עם בעיות אמיתיות של העם. יש קיפאון עם הפלשתינים, יש כמעט מלחמה בחברון, יש קיפאון בתהליך השלום עם הסורים, יש מלחמה ויש קורבנות בלבנון. ובמקום להתעסק עם הפלשתינים, במקום להתעסק עם הסורים – מתעסקים במה? במטבח, במטבחון. במקום לנהל משא-ומתן עם הפלשתינים, מנהלים משא-ומתן עם דוד לוי ועם שרון. זו ממשלה שהיא בכלל מנותקת, ללא מדיניות, אבל גם מנותקת מהמציאות, תלושה מהמציאות.

אני שואל אותך, חבר הכנסת דהן, אתה שכל הזמן מדבר על הממשלה הזאת; גם קודם לכן שמעתי אותך צועק – הרי יש בחירות. מדוע בוחרים באנשים? על מנת שנבחרו העם ינהלו, מתוך אחריות ציבורית, את ענייני השלטון במדינה. אבל מי מנהל את המדיניות הקיימת היום? האם נבחרו הציבור? האם מולכו, עם כל הכבוד, הוא נבחר ציבור? האם דני נוח הוא נבחר ציבור? האנשים האלה לא נבחרו על-ידי הציבור, והם מנהלים את המדיניות וגם מנהלים את הממשלה, אם ניתן לומר שיש ממשלה.

לדעתי, יש כאן מצב אבסורדי לחלוטין, לא במובן של מינהל תקין אלא במובן שאין ממשלה במדינת ישראל, אין מדיניות. יש אנשים שכל הזמן עסוקים בקטנוניות שלהם ובדברים הקטנים. חבל שגורלנו באזור הזה הפך להיות תלוי, עקב הוואקום השלטוני הקיים, בחסדם של מטורפת או מטורף בחברון. כל פעם צץ לנו מטורף תורן אחר. אם זה המצב בחברון, הייתי רוצה שיכריזו על כל ההתנחלות בחברון כבית-חולים לחולי נפש, על מנת שיפטרו את כל האנשים שם מאחריות באופן קולקטיבי וגם מראש. כי כל הזמן אנחנו שומעים את התירוצים האלה – אנשים אלה לא אחראים למעשיהם.

היו"ר ד' טל:

תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אם ממשילים את המצב לעז עיוורת המובילה עדר, אני הייתי קורא לעם: מספיק – להכניס את העז הזו לתוך הסגר ולפטור אותנו מוקדם ככל האפשר מהמצב האבסורדי. אם לא מביאים את הקץ לממשלה הזאת, הממשלה הזאת תביא את הקץ לכולנו.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך, חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי, ואחריו, כאמור, חבר הכנסת משה גפני.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתחיל בתנחומים ליושב-ראש הכנסת על מותו של אחיו, וגם בניחומים למשפחת מילוא מקיבוץ שדה-אליהו שאיבדה אתמול את בנה בקרב בלבנון, וניחומים לחברנו חנן פורת שנדב היה לו כבן.

קשה לעבור מהנושא הזה לנושא שעל סדר-היום, אבל אין לנו ברירה. אודה ולא אבוש, כי היום קשה להיות חבר הקואליציה. בהחלט די מבין מה שקורה בממשלה בשבועיים-שלושה האחרונים, כאשר ראש הממשלה צריך לטפל כגננת בכל בעיות הכבוד והכיבודים של שריו וחברי ממשלתו. אני רוצה לנצל את ההזדמנות – – –

סופה לדבר (העבודה):

השרים אשמים, כנראה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אסביר מייד. אני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי לקרוא – – –

חיים רמון (העבודה):

הילד הוא ראש הממשלה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

יכול להיות.

חיים רמון (העבודה):

זה הפוך. הוא לא הגננת, הוא הילד הפרוע.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אענה לך בצורה אחרת מייד.

חיים רמון (העבודה):

אני עדיין ליד הרב עובדיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש ילדים נבונים, אבל בממשלה הזאת אתה לא רואה אותם.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי לקרוא לראש הממשלה לא ללכת לאותם פתרונות שאנחנו שומעים בתקשורת ביממה האחרונה על רוטציה בתפקידים. מדובר על תפקידים חשובים – של שר המדע, של סגן שר האוצר – שדורשים לימוד של השר הממונה או של סגן השר הממונה. החלפה לאחר שנה וחצי תפגע קשה בתפקוד. התנגדתי בזמני לפתרון שנעשה במשרד האוצר – הרוטציה בין השרים. גם כאן נדמה לי שצריך ששיקולי תפקוד יגברו על שיקולים אישיים.

בכל אופן, אני רוצה לומר לחברי האופוזיציה ולחבר הכנסת רמון מדוע למרות הקשיים קשה לי ולמפלגתי להביא להפלת הממשלה. נכון שלפעמים אנחנו מתקרבים לאותו רגע שבו אנחנו מרגישים שאולי אין ברירה, אבל קשה לנו להביא לכך. עזר לי חבר הכנסת אחמד סעד, שאמר קודם: אנחנו לא רוצים להפיל את ראש הממשלה, אנחנו רוצים לשנות לחלוטין את כיוון פעולתה של הממשלה.

יצחק כהן (ש"ס):

ואתה האמנת לו? אז מה אם הוא אמר.

חיים רמון (העבודה):

תחליף – – – תעמיד אדם אחר שיש לו דרך כמו שלך ושהוא ייבחר, אם אתה חושב כך. אני לא מבין את הטיעון הזה, אתם חוזרים עליו כל הזמן. אם יש לכם ראש ממשלה שאתם לא מאמינים בו, תחליפו אותו, תבחרו מה שראוי – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, אדוני יעלה אל הדוכן בעוד כמה דקות, ואני מניח שאפשר לו לומר את דבריו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אמחיש את זה רק בנושא אחד, אף שאפשר בהחלט להמחיש את זה בכמה נושאים. אחת השאלות הכבדות שעומדות על הפרק היא שאלת המשא-ומתן עם סוריה ושאלת רמת-הגולן. זו שאלה כבדה. ייתכן שבתקופה הקרובה, בשנים הקרובות, יצטרכו לקבל הכרעה עם משמעויות היסטוריות בנושא הזה. כאשר אני שומע את מנהיג מפלגתך חוזר על אותה ססמה של רבין, שהתנגדתי לה – קמנו כיוון שהתנגדנו לה – "כעומק השלום עומק הנסיגה", ומוסיף אולי: כעומק סידורי הביטחון; וכשהיום אני יודע שממשלתכם מראש הסכימה, עוד לפני המשא-ומתן, לומר שתהיה נסיגה מכל רמת-הגולן, אתה צריך להבין שאני לא יכול להפיל את הממשלה בגלל נאומו של צחי הנגבי, שמאוד לא מקובל עלי – – –

חיים רמון (העבודה):

תפיל את ראש הממשלה – – – שעמדתי כעמדתיך, אתה בטוח שיש לך רוב – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת לובוצקי, אני מבקש לסיים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אתה יודע שאנחנו לא חיים במציאות אוטופית, ואתה יודע שהפלת ראש ממשלה בתנאים הנוכחיים יכולה, בהסתברות גבוהה, להביא להעלאת ראש ממשלה שישנה את המדיניות ב-180 מעלות.

הזכרתי לכם את עמדתי כבר כמה פעמים, ואני אחזור עליה במשפט אחד: אכן הגיע הזמן – – –

היו"ר ד' טל:

לא, לא, העמדה שלך – – –

חיים רמון (העבודה):

על חשבון זמני.

היו"ר ד' טל:

אין שום בעיה, אני רושם את זה לחובתך. בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תודה רבה.

הגיע הזמן שכולנו נוותר על האמת המלאה שלנו וננסה להתכנס למרכז, למדיניות שיכולה להיות מקובלת על כל חלקי העם, ולא יהיה מצב שבו החלפת אדם זה או אחר תשנה לחלוטין את פני מהלך ההיסטוריה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת הרב משה גפני, בבקשה. חבר הכנסת רמון, נותרו לך דקותיים וחצי בערך.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להצטרף לתנחומים ליושב-ראש הכנסת על פטירת אחיו ועל נפילתו של הקצין נדב מילוא, ולשלוח תנחומים למשפחה ולידידנו חבר הכנסת חנן פורת.

רבתי חברי הכנסת, אנחנו דנים היום על החלטתה של ועדת הכנסת שלא להמליץ למליאת הכנסת להדיח את ראש הממשלה. אם מישהו מאתנו לא הבין באיזו תסבוכת אנחנו נמצאים, הבה נזכור שבמדינת ישראל היה קמפיין בתקופת התרגיל הידוע של חבר הכנסת שמעון פרס, שהוביל אותו פרופסור אוריאל רייכמן מ"חוקה לישראל", והוא: לשנות את שיטת הממשל בישראל ולהעניק בחירה ישירה לראשות ממשלה.

אני זוכר אותם ימים מעניינים עם הפגנות, שצריך לשנות את השיטה. אני זוכר, רבתי חברי הכנסת ממפלגת העבודה, כיצד קשרתם כתרים לראשו של חבר הכנסת דאז בנימין נתניהו, שהיום הוא ראש

הממשלה, שהלך נגד עמדת סיעתו ותמך בשינוי המיוחל שיציל את עם ישראל במדינת ישראל ותהיה בחירה ישירה לראשות ממשלה. קשרתם לו כתרם ואמרתם שהוא איש ליברלי, שהוא בעד רפורמה בשיטה, ושצריך לעשות את השינוי. אני זוכר את הימים האלה. מאחורי העניין עומדים הרפורמים, שתמכו ב"חוקה לישראל" ובפרופסור אוריאל רייכמן, שניהל את הקמפיין הידוע, והוא חשב – והם חשבו – שאם יבחר ראש ממשלה בבחירה ישירה, לחרדים לא יהיה מה לומר. זה עמד אז מאחורי העניין, והיום יש לכם בעיה, מה לעשות?

סופה לדבר (העבודה):

גם לכם יש בעיה, אבל – – –

משה גפני (יהדות התורה):

קודם כול נדבר על הבעיה הפוליטית, אחרי זה נדבר על הבעיות שעומדות. קודם כול אתם צריכים לבוא לוועדת הכנסת – – זה מה שיש?

היו"ר ד' טל:

שלוש דקות ותו לא.

משה גפני (יהדות התורה):

אתמצת את הדברים.

יש בעיה כי השיטה לא נכונה. אם מישו חושב שאפשר למנוע מהציבור החרדי – שברוך השם הוא ציבור גדול במדינת ישראל – להשפיע על שיטת ממשל כזאת או ראש ממשלה אחר, הוא פשוט טועה, אין אפשרות כזאת. מה עשה פרופסור רייכמן כשהוא ראה שלא הולך לו? מה עשו הרפורמים? "לעצור את החרדים", יעצרו עם הפגנה. באופן דמוקרטי אין אפשרות לשנות את העובדה שבמדינת ישראל יש ימין, יש שמאל, יש ציבור ערבי, יש ציבור חרדי. יש ציבורים במדינת ישראל, ואי-אפשר להוציא אף אחד מחוץ לחוק, אפשר לעשות לציבור הזה דה-לגיטימציה ציבורית. אז באו 500 איש להפגנה, ביג דיל. כל אחד מאתנו, חברי הכנסת החרדים שנמצאים פה, יכול לעשות הפגנה עם פי-אלף משתתפים. כל הקמפיין של הרפורמים, של הקונסרבטיבים, של יהדות העולם, של "חוקה לישראל", של רייכמן – 500 איש, 600 איש, שחלק מהם היו סקרנים.

יש דבר אחד שאי-אפשר להחליף אותו בהתאם לנסיבות, וזו התורה הקדושה. התורה כנתינתה מסיני שרירה וקיימת במצבים של אבל, במצבים של שמחה, של גלות, במצבים שיש היום בארץ, בשנה הזאת, בקדנציה אחרת; זה דבר שלא ניתן להחלפה. מי שחשב שלשעתו נכונה היתה בחירה ישירה לראשות ממשלה והיום הוא רוצה לשנות את זה, שיעשה את החשבון האם עדיף חוקה בנשיאותו של

פרופסור רייכמן; או עדיף שאנחנו כולנו נחזור לחוקה האמיתית שלנו, שהיא התורה שלא תהא מוחלפת. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני, חבר הכנסת גפני.

חבר הכנסת הרב נסים דהן, בבקשה. אני מבקש לנסות להקפיד להישאר במסגרת הזמן של שלוש דקות.

חיים רמון (העבודה):

אנחנו מדברים על החלפת ראש הממשלה, לא על החלפת התורה. בוא נתפשר בינתיים על החלפת ראש הממשלה.

היו"ר ד' טל:

אם אדוני יתפשר על התורה, אני מניח שיהיה לך רוב בכנסת. הרוב היום לא מספיק לך, אתה זקוק ל-80.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני, בשם חברי, שולח את תנחומי ליושב-ראש הכנסת, למשפחת החייל שאולי ברגעים אלה מתקיימת הלווייתו. אנחנו מקווים ומתפללים שזה יהיה הקורבן האחרון.

אדוני היושב-ראש, כשאנחנו דנים בהחלפת ראש הממשלה או בהעברתו מתפקידו על-פי סעיף 27 לחוק-יסוד: הממשלה, אנחנו עושים עוול לחוק כשאנחנו משתמשים בחוק שלא נועד לניצול בוויכוח פוליטי, שלא נועד לניצול בכל הנוגע להבדלי השקפה ולהבדלי מדיניות. במקורו נועד החוק, לפי הפירוש שאני נותן לו, למצב שבו ראש הממשלה אינו מסוגל למלא את תפקידו כיוון שלפני זה הוא הואשם בפלילים, או שבמציאות קורה שאדם כבר לא מסוגל לתפקד. אבל כל זמן שהוויכוח – – –

חיים רמון (העבודה):

יש הסבורים שזה המקרה.

נסים דהן (ש"ס):

לכן, הם העלו כאן את ההצעה הזאת, וועדת הכנסת לא קיבלה את ההצעה שלהם, והיא ממליצה שלא להיענות לבקשה שלהם.

חיים רמון (העבודה):

טענה.

נסים דהן (ש"ס):

זכותך. עוד מעט תהיה הצבעה ונראה מה דעת הרוב. הסיבה היא פשוטה: ברגע ששינינו את שיטת הבחירות והריבון הוא הבוחר את ראש הממשלה, רק הריבון שבחר את ראש הממשלה יכול לשלוח אותו הביתה. אני יודע שיש בחוק אפשרות של רוב של 80 חברי כנסת, אבל, כמו שאמרתי, זה לא נועד לניצול בוויכוח פוליטי או בוויכוח על מדיניות או על מהלכים שהממשלה נוקטת, או ראש הממשלה נוקט כדי שאותם 80 חברי כנסת ישלחו אותו הביתה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם היינו חושבים ואם היינו רואים מולנו אנשים או איש שיבוא במקומו והוויכוחים האלה לא יהיו אותו דבר וההאשמות ההדדיות לא ימשיכו להיות כדאשתקד, אולי היינו משתכנעים להצביע בעד ההצעה. אבל כיוון שאנחנו רואים כאן שכל ההאשמות הן האשמות הדדיות, ומי שקורא את הפרוטוקול מדיוני הכנסת מלפני שנה ואפילו יותר – רואה שהדברים נאמרו כמעט מלה במלה, רק לצד שכנגד.

חיים רמון (העבודה):

— — — בתוך הממשלה.

נסים דהן (ש"ס):

כיוון שחבר הכנסת רמון — — —

חיים רמון (העבודה):

זה השתנה.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת רמון, חשבתי שאני חולם, הלכתי לקרוא את פרוטוקול הכנסת מלפני שנה וקצת יותר וראיתי שעמדו פה על הדוכן נואמים מהקואליציה של היום שהם אופוזיציה לשעבר והטיחו אותן האשמות בראש הממשלה. אם היה החוק של 80 חברי כנסת – כל שני וחמישי היו אוספים חתימות כדי לפטר את ראש הממשלה. לא שאנחנו כל כך מאושרים מכל המהלכים או מכל מה שקורה בממשלה – – –

חיים רמון (העבודה):

אפשר לדעת ממה אתה כן מאושר? ממה אתה לא מאושר – – –

נסים דהן (ש"ס):

אני אגיד לך, חבר הכנסת רמון, ובזה אני מסיים – – –

היו"ר ד' טל:

אתה לא חייב לענות לחבר הכנסת רמון, חבר הכנסת – – –

נסים דהן (ש"ס):

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אם תרשה לי, אני אענה לו ובזה אני מסיים.

חיים רמון (העבודה):

לא צריך.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

אתה יודע שנהגי המוניות – – –

חיים רמון (העבודה):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

פעם אמרו שהחרמון הוא העיניים של המדינה. אומרים שנהגי המוניות הם האוזניים של המדינה. לא מזמן יצא לי לשוחח עם נהג מונית, והוא אמר לי: כל הטענות של האופוזיציה על הממשלה נכונות, אבל דבר אחד הם לא יכולים לטעון – והוא התכוון אלי, הוא אמר לי: אתה לא אוסף יותר אנשים בשקים. הוא צדק. מאז כוננה הממשלה החדשה הזאת – לא קראו לי יותר למילואים לאסוף אנשים בשקים. בממשלה הקודמת אספתי כמה פעמים. זה יאמר לזכותה של הממשלה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

נסים דהן (ש"ס):

אין יותר פיצוצים של אוטובוסים.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת דהן – – –

נסים דהן (ש"ס):

את זה נהג מונית אמר, לא אני, והוא צודק.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני מודה לך, חבר הכנסת דהן. חבר הכנסת שבח וייס.

קריאה:

היו"ר ד' טל:

אתה רשום, אדוני. אולי אני טועה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר לחברי הטוב, חבר הכנסת נסים דהן, על המשפט האחרון שלו – אפשר להתייחס אליו בשתי צורות, לפחות בשתי צורות.

אחת – מבחינת הסדר הקלנדרי, מבחינת לוח השנה. הפיגועים הקשים, ההמוניים, נפסקו בחודש מרס, שלושה חודשים לפני הבחירות. הם נפסקו על רקע הפעולות שעשתה ישראל ובעיקר על רקע הפעולות שעשתה הרשות הפלשתינית.

שנית, נכון, אנחנו ממש לא רוצים שזה יקרה, יש מלחמה בצפון ושברו של הפרק הזה בהתנהגות הממשלה, פרק הריסת כל שביב של אמון בינינו לבין הפלשתינים, חלילה יכול להחזיר אותנו גם לעניין האוטובוסים, ואני אומר: חלילה, לכן לא הייתי נאחז בזה. זה לא מספיק, זה לא מובטח, אני לא חושב שצריך להניע את הדיון סביב העניין הזה.

לנו, כאופוזיציה, יש ביקורת על הממשלה, זה ברור לחלוטין, אבל יש גם בין חברי האופוזיציה אנשים שיוצאים מתוך הנחה שהממשלה שנבחרה יש לה פרק זמן שהיא צריכה למשול, ופרק הזמן הנפוץ בישראל הוא ארבע שנים. יש אומות שזה חמש שנים; באירופה, בגרמניה, בצרפת, באנגליה, הבחירות יכולות להתקיים אחת לחמש שנים.

אני לא זוכר כמעט שבוע בתולדותיה של הממשלה הזאת שהיא מסתדרת עם עצמה. שיטת הבחירה הישירה הבטיחה יציבות יתר לראש הממשלה. קואליציה של 66 פלוס שניים לעתים מבטיחה לו רוב פרלמנטרי, והעסק לא עובד. בהכרעה החיובית הגדולה היחידה, שכאשר היא עומדת על סדר-היום לבדה היא לא מספקת – לגבי המשך תהליך אוסלו באמצעות פינוי חברון, הממשלה הזאת נזקקה לרשת ביטחון של האופוזיציה.

זאת ממשלה ללא רוב לשום הכרעה כבדה ורצינית שהיא רוצה לקבל. היא מדדה בתוך היציבות המלאכותית שלה מיום ליום, משבוע לשבוע, הממשלה כושלת מאוד, פתלתולה, מתעתעת, הרסה לחלוטין את רוח אוסלו ומסכנת, באופן ממשי, את עתידנו.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים. תודה, אדוני; אני מודה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – חבר הכנסת חיים רמון. מה לעשות אדוני, זמן הגיע גם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני התנגדתי לחוק לבחירה אישית וישירה. יחד עם חברי, השר לשעבר שמעון שטרית, השגנו 40% במרכז מפלגת העבודה – – –

שבח וייס (העבודה):

ספירה לא מדויקת.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – – התגלו שיבושים זמן קצר לאחר ההצבעה – – –

נסים זוילי (העבודה):

שיבושים במה?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בהצבעה. אתה עוד לא היית מזכיר כללי; היה מיכה חריש. מיכה חריש וגם יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, הזמינו אותנו לשיחה והסבירו לנו מה החשיבות הגדולה לא רק של מהפך שלטוני, והיה מהפך שלטוני כתוצאה מזה. מפלגת העבודה הרכיבה ממשלה, וזה נתן אפשרות גם למרצ להיות בממשלה. יצחק רבין היה ראש הממשלה. וכל זה קרה כאשר שמעון שטרית ואני החלטנו לוותר על עתירה למוסד לביקורת.

והנה התהפכו היוצרות. שמעון פרס שעמד מן הצד אז, כמו פונטיוס פילטוס, עכשיו אחד הלוחמים הגדולים לביטול החוק, אבל יש חוק והיו בחירות לפי החוק הזה – – –

שבח וייס (העבודה):

הדימוי לא מוצלח.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בנושא הזה. הוא היה נגד, אבל לא היה לו האומץ להילחם נגד ביטול החוק אז.

שבח וייס (העבודה):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

תודה, אני מקבל זאת. אין לי כוונה לפגוע בו.

יוסי כץ (העבודה):

נציב אכזר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני אומר את הדברים האלה, כי היו בחירות לפני קצת למעלה משנה, היתה הכרעה ברורה מאוד, נבחר ביבי נתניהו – – –

נסים זוילי (העבודה):

חצי אחוז.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא חשוב. אני מכיר חבר שלך שנבחר להיות מזכיר מועצת פועלים על חודו של קול; אני מכיר ראש מועצה מקומית שהיה עוזר שלי, במבשרת-ציון, על חודו של קול. אני מכיר הכרעות על חודם של קולות. אני מכיר את עסקת רבין, שאני פעלתי למען בחירתו, אתה נאבקת על קולו של פרס, שנבחר ב-400 וכמה קולות. זה אפשר לו להיות מועמד ואחר כך ראש ממשלה.

למה אני אומר את הדברים האלה? יש הצעות אי-אמון, וגם היום בערב תהיינה הצעות אי-אמון, אבל לחפש, בדרך הזאת, כדי להפיל את ביבי נתניהו – לפי דעתי, זאת דרך קנטרנית ולא מקובלת. יותר טוב באי-אמון, כי מה אומר החוק – ואני אומר זאת. אם היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטת המדינה היו מוצאים שצריך להגיש כתב אישום נגד ראש הממשלה וראש הממשלה היה ממשיך לכהן – הסעיף הזה היה סעיף נכון.

חיים רמון (העבודה):

בעוד שעתיים נתקן את המעוות ותהיה לך הזדמנות להצביע אי-אמון – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני אומר לך, שכל ראש ממשלה בישראל, חבר הכנסת חיים רמון, שיוגש נגדו כתב אישום, לא חשוב מיהו, מאיזו מפלגה הוא – הייתי מביע בו מייד אי-אמון, גם אם הייתי חושב שיעדים לאומיים וציוניים בעלי חשיבות גורלית היו עומדים בסכנה. לכן אני אומר לכם – – –

יוסי כץ (העבודה):

זאת אומרת, אתה מסתפק בכתב אישום.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לכן אני אומר לכם, שמה שאתם רוצים לעשות – לנצל את הסעיף הזה, לתת לו פירוש לא נכון – תילחמו בגדול, באופן חזיתי, בהצעות האי-אמון, או שתצליחו בבחירות הבאות, אם תוכלו להיות מגובשים ומאוחדים גם בעתיד.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת חיים רמון. בבקשה, אדוני – דקתיים.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ייתכן שהפירוש של הסעיף הוא לא הכי מדויק, אבל אם זה הדבר היחיד שמפריע לחברי הקואליציה, הרי בעוד שעתיים, שלוש שעות, מוגשת הצעת אי-אמון, ואז אני בטוח, שאם הם מתייחסים ברצינות לעניין ולכך שראש הממשלה הזה, לדעתם, לא ראוי לאמון, ואנחנו יודעים שלדעת רבים בקואליציה הוא לא ראוי לאמון, הם יוכלו להצביע על-פי סעיף אחר. אבל אין ספק שהשימוש בסעיף הזה, שהוא באמת מאוד מאוד חריג, בא כתוצאה מראש ממשלה מאוד

מאוד חריג. זאת הבעיה. באמת שימוש בסעיף הזה צריך להיות על רקע תחושה שראש ממשלה הוא כישלון מוחלט.

עכשיו אני רוצה לומר לכם. אני לא מכיר את בנימין נתניהו, ראש הממשלה. לא עבדתי אתו מימי, לא מכיר אותו מקרוב. אני רואה אותו בוועדת החוץ והביטחון, גיבשתי דעה לגביו, אבל יכול להיות שהדעה הזאת היא דעה לא אובייקטיבית, כי אני איש אופוזיציה. אבל כל מה שאני באמת יודע על ביבי נתניהו, אני יודע מהשולחן הזה, שר אחרי שר, כמעט אין שר אחד ששמעתי ממנו מלה טובה על בנימין נתניהו, והם עובדים אתו, הם נמצאים אתו, הם יושבים אתו. ואני מדבר על השרים. יש גם חברי כנסת לא מעטים. מהשר יולי אדלשטיין שאומר: המצב בממשלה נורא; ועד שני השרים הבכירים – שר החוץ דוד לוי ושר הביטחון יצחק מרדכי, ששניהם אומרים: אנחנו עומדים על עברי פי-פחת מבחינה מדינית ומבחינה ביטחונית. הם אומרים את זה, ואני מתייחס אליהם בכבוד – והם לא עיוורים, וייתכן שראש הממשלה הוא עיוור.

אני אינני מצפה שראש הממשלה יפיל את עצמו, כי הוא מאמין שאין כמותו וכי מצבנו מעולם לא היה טוב יותר. את זה אני יכול להגיד לכם מדיונים בוועדת החוץ והביטחון, כאשר מחודש לחודש הוא בא עם תזה הפוכה מהקודמת. אבל, הכול בסדר.

יוסי שריד (מרצ):

אל תדליף.

חיים רמון (העבודה):

לא, אני לא אומר מה, אני רק אומר שהכול בסדר. הוא חוזר על הדברים האלה גם אחר כך כשהוא יוצא לעיתונאים. אבל אני שואל אתכם באמת. דיבר פה חבר הכנסת אלכס לובוצקי; מה אתם אומרים? אנחנו לא רוצים להחליף את ראש הממשלה, אנחנו רוצים להחליף את הדרך שלו. האמינו לי, תעשו לי טובה אם הייתם מגלים לי מה הדרך שלו, אז גם אני אולי הייתי איש מאושר. הייתי יודע לפחות עם מה אני מתווכח.

אבל אתם אומרים דבר אחר. אתם שכל הזמן מדברים בשם העם ויש לכם רוב בעם והדרך הזאת נהנית מתמיכה גדולה בעם, אינכם מסכימים להעמיד את הדרך הזאת במבחן למרות מה שאתם חושבים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

חיים רמון (העבודה):

לא, לא כל שנה. אני מדבר על איש שאתם איבדתם בו את האמון. תעמידו, תחליפו את האיש, תעמידו איש אחר. הרי אתם איבדתם את האמון, לא אנחנו. אנחנו באופוזיציה, לא היה לנו אמון מלכתחילה, כך שלא היה מה לאבד. ולכן, אתם בצדק תבואו אלינו. מייד כשהוא נבחר לא היה לנו אמון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו נשקול את זה בעוד שלוש שנים וחצי.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בויס, ממש לא נעים לי להגיד, אני שמעתי אותך שאתה עומד לעשות מרד נגד ראש הממשלה הזה אחרי פיטוריו והדחתו של דן מרידור. כל מי מכם שיעיר הערה – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מאיפה שמעת על זה?

חיים רמון (העבודה):

תאמין לי שאני שמעתי. אני אביא לך גם עדים. כל מי שיושב ליד השולחן הזה, כל אחד מכם, אין איש שאומר על ראש הממשלה הזה דבר אחד טוב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

אין לכם אמון בו. לשר החוץ אין אמון; לשר הביטחון אין אמון. אריק שרון מגדיר אותו – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לפי מה שאמרת עלי, אתה שם בפיהם של אנשים דברים שהם לא אומרים.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בויים, אל תגן על מה שאתה לא מאמין. חבל, אין צורך, זה לא יעזור לך במאומה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

חיים רמון (העבודה):

השר אריאל שרון, עוד לפני מה שהוא עשה לו, אמר שראש הממשלה הזה הוא סכנת נפשות. רק אתם. אומר השר יולי אדלשטיין: המצב נורא. מה אתם רוצים ממני?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

העם בחר ביולי אדלשטיין? העם בחר בביבי.

חיים רמון (העבודה):

העם בחר בביבי. איך אמרתם? גם אתם שהייתם באופוזיציה חשבתם שהוא טעה. אבל זה שהאופוזיציה החושבת שהעם טעה בבחירה של בנימין נתניהו מכבדת את זה, זה לגיטימי. כל הקואליציה, שלוש-רבעי הממשלה חושבים שהעם טעה, זאת הבעיה, והם יושבים אתו, והם רואים אותו, והם מתייחסים אליו, והם מדברים עליו יום-יום, שעה-שעה. והם חושבים שראש הממשלה הזה מוביל אותנו לעברי פי-פחת. הם חושבים, אחד לאחד, בדבריהם, איש מהם לא מאמין בו. וראש ממשלה שתומכיו לשעבר, בהווה, אינם מאמינים בו – אתם יותר אשמים ממנו, אתם תישאו באחריות הרבה יותר ממנו לכל מה שיקרה, כי אתם ראיתם, אתם ידעתם, אתם דיברתם, אתם באתם אל כל אחד מאתנו ותפסתם את הראש ואמרתם: אנחנו לא יודעים מה לעשות אתו.

היו"ר ד' טל:

בבקשה לסיים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

תאמין לי, אתה יודע שאני צודק, חבר הכנסת גדעון עזרא, תלך אל חבריך ותשמע אותם.

ואני מדבר. תבואו באומץ, טעיתם אתם בבחירה של המנהיג שלכם, אנחנו כולנו התברר לנו בשנה הזאת שהיתה טעות גדולה בבחירתו, תעמידו אדם אחר, נלך אל העם, אנחנו מקווים שהוא יבחר במנהיג שאנחנו בחרנו בו, אתם תבחרו, אתם תקוו הפוך, וסך הכול נוציא את המכשלה הנוראה הזאת מחיינו; ואתם חושבים כך, לא האופוזיציה. מובן שהאופוזיציה גם כן, אבל בראש ובראשונה – אתם. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת רמון. חבר הכנסת חיים דיין – איננו. חבר הכנסת תאופיק חטיב, בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן השינוי בסעיף מאי-אמון בממשלה לאי-אמון בראש הממשלה יכול להתאים כאן דווקא לקואליציה, דווקא לאותם רבים – גם שרים וגם חברי כנסת – שאינם מאמינים בראש הממשלה. זה בא לענות להם על הצורך הפנימי והכללי. הנה יש אי-אמון רק בראש הממשלה, קדימה.

חבר כנסת אלול, כשהגיש את ההצעה שלו שנדחתה לזמן קצת מרוחק – —

שבח וייס (העבודה):

היא נדחתה עד תמוז.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

-- הוא חשב שהוא יאבד את המומנטום, שעד שההצעה תבוא לדיון יתקנו את מה שהתקלקל, והתברר לו שהזמן שעובר רק מוסיף, ומוסיף עוד ועוד סיבות להגיש עוד ועוד הצעות כאלה.

הישגיה של הממשלה הזאת הם כה רבים בתחום המינוסים. הממשלה הזאת איבדה את כל יחסי החוץ – בתחום יחסי החוץ. אמרו שהשערים של המפרץ נפתחו בסוף הקדנציה של הממשלה הקודמת, ומתברר שאפילו השערים של עזה ננעלים, לא המפרץ.

האלימות גם בפנים וגם בחוץ – חוגגת. רבים מחברי הבית חוששים לגייס אותם 61 חברי כנסת, שמא יאבדו חלק מהכוח שצברו והם לא רוצים לחזור על כל הבעייתיות של בחירות חדשות. אבל אולי 80 חברי כנסת זה יותר קל, גם לאותן סיעות שלא רוצות לאבד את הכוח שלהן. 80 חברי כנסת מזיזים רק את ראש הממשלה, והכנסת נשארת לאותן סיעות שמפחדות מהבחירות.

חבר הכנסת סאלח סלים אמר שאין שום התקדמות בשום דרך שהממשלה הזאת הלכה בה. אני אומר לו: יש, יש התקדמות. יש התקדמות לכיוון של מלחמה קרובה, עם סוריה, עם הפלשתינים, ועוד מעט, עם עוד קצת קלקולים, אולי גם עם מצרים.

ואחרון אחרון לא חביב, הנושא של הקלקולים בשבועיים האחרונים, של המתנחלים בחברון, הנושא של הכרוז, והנושא השני שהרגיז את חבר הכנסת דהן --

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

רק שנייה. למה אתה מתפרץ? תשמע, ואחר כך תגיד.

-- והנושא של קריעת ספרי הקוראן. הרשות אמרה שכנראה הצבא לא מעורב בזה. ודרך אגב, אני לא האשמת את הצבא. שלא תחשוב, שלא יעלה על דעתך, שאיזה מוסלמי יכול להעז להיכנס לבית-ספר ולקרוע את הקוראן.

נסים דהן (ש"ס):

אני רק ציטטתי את מה שהרשות אמרה. לא אמרתי לא מוסלמי ולא יהודי. אמרתי מה הרשות אמרה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

עזוב את הרשות. ממתי אתה מצטט את הרשות? יש לך כל כך הרבה אמון ברשות שאתה מצטט אותה?

נסים דהן (ש"ס):

אני תמיד מצטט את הרשות. כל מה שהם עושים, בשבילי קדוש קדוש.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

יפה.

משפט אחרון, לגבי אותם מתנחלים בחברון. יש אצלנו משל, הוא לא דומה למשל העז, זה משהו אחר. זה המשל של המסמר, אצלנו קוראים לו המסמר של ג'וחה, אצלכם זה הרשל'ה.

היו"ר ד' טל:

כולנו מכירים את זה. לכן בוא נקצר ונסיים.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אז אולי אפשר לעקור את המסמר הזה ולנוח, כולנו. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול אני מבקש להצטרף לדברי ההשתתפות באבלה של משפחת מילוא בקיבוץ שדה-אליהו. כמו כולנו אני מצרף את דברי ההזדהות עם חיילי צה"ל שנמצאים בגבול הצפון ונושאים בעול הלחימה השוטפת ומשלמים בקורבנות. כולנו מקווים שלא יהיו עוד קורבנות.

קשה מכאן לעבור, ועוד במסגרת כל כך קצרה של זמן, לעניין שלשמו אנחנו נמצאים פה היום. אני רוצה לומר שהרבה מאוד מדברים על ספירה לאחור. מדברים על ספירה לאחור, לקץ ימיה של הממשלה הזאת. אבל אני רוצה לדבר היום לא על אי-אמון בין השרים, כיוון שהשרים מצביעים אי-אמון בראש הממשלה כל שבוע. אף לא אחד מהשרים, חוץ מהשר יהושע מצא, לא מאמין בראש הממשלה. לא מאמינים בראש הממשלה, לא מאמינים לראש הממשלה. גם מרבית חברי הכנסת, נדמה לי אולי כל חברי הכנסת, אינם מאמינים לראש הממשלה ובראש הממשלה.

אבל אינני רוצה לעסוק בעניין הזה. ספרי ההיסטוריה שייכתבו בעוד 50 שנה, בעוד 100 שנה, עלולים, ואני מזהיר את כולנו, לחפש אותה נקודה שממנה החלה ההידרדרות לקראת המלחמה. אינני יודע אם ההידרדרות תסומן ביום שראש הממשלה פתח את המנהרה; או שמא זה יהיה במועד מאוחר יותר, ביום שהופסקו השיחות עם הפלשתינים; או שמא זה יהיה במועד אחר, אולי 29 במאי, אותו מועד הבחירות, שבו העם אכן בחר בבנימין נתניהו לראשות הממשלה. אבל אחד מהימים האלה של שנת 1997 יסומן בדברי הימים כיום שבו החלה הספירה לאחור לקראת המלחמה הבאה.

ואני קורא לחברי הכנסת, יושבים פה שניים מהצד הימני של המפה הפוליטית, שאני מכיר ומוקיר אותם באופן אישי, ואת מצפונם ואת מחויבותם גם לשלום. נדמה לי שחבר הכנסת גדעון עזרא, טרם תקופתו הפרלמנטרית, עבד יחד עם השר משה שחל במסגרת עבודה ביטחונית, ובפעילות ביטחונית אחרת שכולנו מכירים אותה. אולי זה קשה לפוליטיקאים, אבל תסתכלו על מצפונכם, תסתכלו פנימה לתוכם, ותשאלו את עצמכם, האם בעובדה שאתם ממשיכים לתמוך בראש ממשלה שהרס באופן מוחלט את כל תהליך השלום, האם בכך אתם לא נותנים יד לאותו תהליך, אשר בסופו של דבר יביא למלחמה הבאה. המצפון הוא של כל אחד לחוד; הקורבנות יהיו של כולנו. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת גולדשמידט. חבר הכנסת מיכה גולדמן – איננו. חבר הכנסת יורי שטרן – איננו. חבר הכנסת חיים אורון – איננו. חבר הכנסת יוסי כץ – איננו. חברת הכנסת ענת מאור – איננה. חבר הכנסת נסים זוילי, בבקשה.

נסים זוילי (העבודה):

ידידי היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני יודע שלפעמים הדבר הקל ביותר לחברי כנסת לעשות זה לדבר ולמתוח ביקורת. נדמה לי, שדווקא ההזדמנות שניתנת לנו לנתח את השנה של שלטונו של ביבי נתניהו כראש ממשלה, היא דוגמה איך אפשר בפרלמנט כמו שלנו להגיד את מה שחושבים בלי להסתבך בביקורת שאינה מבוססת. בזמן שעומד לרשותי אני רוצה להתייחס רק לנושא אחד.

בחודשיים האחרונים מדינת ישראל עברה משברים בזה אחר זה, שכל אחד מהם היה מחייב ראש. אני מדבר רק במישורים הלאומיים, אני בכלל לא מדבר במישורים הפנים-full time job מממשלה ב-מפלגתיים. ומה אנחנו רואים? ראש ממשלה ש-24 שעות ביממה עוסק בתככים פנים-מפלגתיים ופנים-קואליציוניים. שום דבר אחר.

דרום-לבנון ממשיכה לבעור, ולראש הממשלה לא היה זמן לקיים דיון רציני על אלטרנטיבות לפתרון בעיית לבנון ולהבטחת יישובי הצפון. אולי, אולי אחרי הרבה מאוד שנים שאנחנו נמצאים ברצועת הביטחון בדרום-לבנון, מ-1984, מ-1985, אולי הגיע הזמן אחרי 14 שנים לחשוב על פתרונות אחרים. אולי ההסדר שהצלחנו להגיע אליו עם כוחות שפועלים בדרום-לבנון, אפשר היה להגיע אליו תוך הוצאת צה"ל מדרום-לבנון בכלל? מי אמר שהדרך היחידה לאבטחת יישובי הצפון היא להשאיר את חיילי צה"ל בדרום-לבנון? כשאנחנו יודעים בביטחון כמעט של מאה אחוזים כי בכל חודש שני חיילי צה"ל יוצאים מדרום-לבנון על אלונקות. אנחנו יודעים את זה. ואנחנו יודעים שזה יקרה בחודש הבא, ואנחנו יודעים שזה יקרה בעוד חודשיים, ואנחנו לא מעזים לחשוב אולי יש פתרונות אחרים.

אנחנו קפואים במחשבה שלנו – גם בזמן הממשלה שלנו, אינני מדבר רק על הממשלה הזאת. חס וחלילה להעלות רעיונות שאולי אם ניערך מחדש בגבול לבנון אפשר להבטיח את יישובי הצפון בלי שהחיילים שלנו יצטרכו להילחם בדרך הלחימה שבה יש להם היתרון הכי קטן מול כל היכולות שיש בצה"ל. וזה, מעבר לסבל של תושבי דרום-לבנון. אולי פינוי של צה"ל מדרום-לבנון אפשרי, וניתן להשיג בדרכים עקיפות או אחרות את ביטחון יישובי הצפון בלי נוכחות של צה"ל שם. זו דוגמה אחת.

דוגמה שנייה. אנחנו רואים את המסלול של המשק. מה מצא ראש הממשלה לעשות? רק תרגיל כדי להעיף את שר האוצר. זה הדבר היחיד שהוא מצא לעשות כדי להציל את המשק מהמסלול שלו. רואים גידול של 40% בשנה באבטלה. האבטלה קפצה מ-6% ללמעלה מ-7.5% במשך שנה אחת. רואים מגמה של ירידה בהשקעות. רואים שהמשק הולך לכיוון של מיתון. הדבר היחיד שמצא ראש הממשלה לעשות זה תרגיל מניפולטיבי כדי להוציא את דן מרדור, שנוא נפשו, מהתפקיד שלו, ולהבטיח אותו באופוזיציה נוספת בתוך הליכוד.

חברים, לראש הממשלה יש דברים אחרים לעשות. אני אומר לך, חבר הכנסת ריבלין. ראש ממשלה רציני, הדבר האחרון שהוא צריך לעסוק בו זה התככים שראש הממשלה עסק בהם בחודשיים האחרונים. כל מה שהוא עוסק בו זה כדי להבטיח את המשך שלטונו. הוא לא עושה שום דבר למען המדינה הזאת. מיום שהוא עלה לשלטון הוא לא עשה שום דבר למען המדינה הזאת. הכול כדי . זה מה שהוא מנסה לעשות, כל פעם, to survive ולהבטיח את שלטונו. באנגלית יש מלה נפלאה, מתרגיל לתרגיל, מעימות פנימי לעימות פנימי.

תאמין לי, שהאופוזיציה לא עושה כלום לראש הממשלה. הנזק היחיד לראש הממשלה הוא מתוך הקואליציה, משום שאנשים לא מאמינים ביכולת שלו להנהיג את המדינה, ודאי וודאי לא מדינה כמו מדינת ישראל. אם הוא היה בשווייץ אולי הוא היה מתאים, במדינת ישראל הוא לא יכול להיות ראש ממשלה, לכן לא צריך להתייפף ולבוא ולהגיד: מה אתם מגישים הצעות אי-אמון? למה אתם הולכים בדרך הזאת? אתם יודעים שהביקורת שמוטחת בראש הממשלה היא ביקורת מוצדקת. היא נשענת על עובדות, היא נשענת על מצבה של ממשלת ישראל, והיא נשענת על כך שאם אנחנו רוצים לחזור למסלול הכל-כך חיובי שהיו בו המזרח התיכון ומדינת ישראל לפני שנה, יש רק דרך אחת: להחליף את ראש הממשלה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

שמי לא הופיע על המחשב.

היו"ר ד' טל:

אדוני, אני קורא לפי הסדר שמופיע אצלי, וברגע שחבר כנסת לא נמצא אני ממשיך הלאה. אני מניח שלסגנית מזכיר הכנסת אין האפשרות לעבור באותו קצב שאני עובר על האנשים שלא נמצאים. עם כל הכבוד.

חיים אורון (מרצ):

אני יושב במזנון הכנסת – – –

היו"ר ד' טל:

בכל אופן, לפנינו משורת הדין אפשר לכם לדבר, אבל לא צריך לבוא בטענות לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את דבריהם של חברי מספסלי האופוזיציה, בעיקר אנשי מפלגת העבודה. אין ראש ממשלה, וגם לא ראש ממשלה זה, שהוא נקי מביקורת.

חיים אורון (מרצ):

אין מושלם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש גם לי ביקורת, וביקורת נוקבת, על מעשים שונים ומחדלים שנעשים על-ידי ממשלה זו. גם חוק הבחירה הישירה קובע שתי דרכים להעניש את ראש הממשלה: האחת על-ידי פיזורת של הכנסת כולה; ואחרת, מה שנקרא בפי כל הדחה, או בלעז, של 80 חברי כנסת. ואני מוכרח לומר לכם, שכאשר כל שבוע אתם עולים לכאן, כריטואל שיש בו כבר מן השעמום, ואתם מטיחים כל מיני דברי

ביקורת שאין להם שחר, אתם גורמים גם עוול לאותה ביקורת מוצדקת שיכולה להיות, ויכולה להיות גם מטעמנו, מספספסו.

חברים, שמעתי את חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ועכשיו את מזכ"ל מפלגת העבודה לשעבר, אחד מהטובים והמובילים בין חברי הכנסת, נסים זיילי. באמת אתה חושב שאין דיון מעמיק בממשלה ושעל סדר-היום של צה"ל, של ועדת החוץ והביטחון, שאתה חבר בה – –

נסים זיילי (העבודה):

אני לא חבר בה, אבל אין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – לא עומד נושא לבנון?

נסים זיילי (העבודה):

לא היה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אנחנו יכולים, חד-צדדית, לעזוב את לבנון? האם העניין הזה לא נמצא על סדר-יומה של הכנסת באופן בלתי פוסק, על סדר-יומה של הציבוריות הישראלית, על סדר-יומו של ביטחון ישראל? ואנחנו הרי יודעים שאנחנו, יחד עם לבנונים רבים, מוחזקים כבני ערובה בידי הקשה שבאויבות מדינתנו, סוריה, שהאסטרטגיה שלה היא אסטרטגיה של מלחמה, אסטרטגיה של אי-שלום, ואתם באים ומטיחים גם עניין זה בפניו של ראש הממשלה?

אני מוכרח לבוא ולומר: אני מציע לכם, פשוט, באמת, לבוא ולהיות יותר רציניים עם אותו הליך פרלמנטרי, שהוא כל כך חשוב, של בקשה להבעת אי-אמון בממשלה ובראש הממשלה, על מנת שהציבור יקבל את דברכם בצורה יותר רצינית. לא ייתכן הריטואל הזה, שכל פעם אתם עולים ומספרים את כל הסיפורים אשר היו קורות השבוע, כאילו הם בבחינת הטחה וחובה. הרי רעת הכול, ידידי הטובים, לגבי יותר ממחצית מהעם הזה, שבחר את ממשלת הליכוד, היא העובדה שהלכנו לאוסלו, הדרך שבה הלכנו לאוסלו והפזיזות הבלתי-מתקבלת על הדעת שבה הובלתם אותנו למסלול התרסקות.

הבוקר, אדוני היושב-ראש, ישבתי במכון ירושלים ושמעתי מהו הסדר הקבע לגבי ירושלים כתוצאה ממהלכי אוסלו. חבר הכנסת דהאמשה אפילו לא היה מאמין אם היה שומע בבוקר מה אומרים טובי , של אותם אנשים שהלכו כברת דרך ויעצו לאנשי אוסלו. אם היו מובאים so called החוקרים,

הדברים כפי שהם מובאים על-ידי החוקרים מטעם אותם אנשים שהלכו לאוסלו כאותם יועצים טובים, והיו מביאים אותה מערכת מסקנות על סמך עובדות, שלהן צריך כדי לקבל החלטות על גורלה של ירושלים, לפני בן-גוריון, אני מודיע לכם, חברי הכנסת: מדינת ישראל לא היתה קמה.

ומסלול אוסלו הוא מסלול שעליו יש מחלוקת, ומסלול אוסלו הוא מסלול שראש הממשלה בפירוש, יחד עם הליכוד, התנגד לו. ויש ביקורת רבה מצד האופוזיציה כל הזמן על כך שיש מכשולים על דרכו הסלולה לשלום של הסכם אוסלו. אני חושב שדרך אוסלו עלולה להביא אותנו להתרסקות, שאני לראשיתה ואבוי לאחריתה. בעניין זה יש ביקורת, כי יש מחלוקת, אבל לבוא כל פעם עם דברים של מה בכך על מנת לצעוק "זאבים, זאבים"? ייתכן מאוד שפעם באמת יגיעו הזאבים, ואז איפה נהיה כולנו? תודה רבה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת עוזי ברעם – בבקשה, אדוני. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני יודע שיש חברי כנסת שיושבים ואומרים: מה פתאום האופוזיציה מעלה מחדש את ראש הממשלה נתניהו? מה פתאום עכשיו משתמשים בסעיף בתקנון על מנת לנסות להעביר אותו מכהונתו? אני בשלוש דקות אומר: זה משום שמאז קום המדינה לא היה ראש ממשלה כזה. ואני מאחל לעם ישראל ולכל המפלגות, לרבות הליכוד, שלא נגיע לחזיון תעתועים של ראש ממשלה כזה עוד הפעם. זאת לא רק שאלה של תפקוד ענייני שלא קיים, זו גם שאלה של תפקוד אישי קטסטרופלי.

שמעתי עכשיו אחד מחברי הכנסת של הליכוד אומר בטלוויזיה, שמהמסבר האחרון יצא נתניהו מנצח, ואז אמרתי: לאיזה עיוות מוסרי אנחנו מגיעים, שראש ממשלה שהולך בחוצות ומשקר בחוצפה ובאיתנות ובישירות לאנשים בזה אחר זה, הוא היום המנצח. זוהי התרבות החדשה של ארץ-ישראל, שראש ממשלה כמוהו, שכמוהו עוד לא היה, יוצא כאילו מנצח במשבר הזה, משבר שכמוהו לא היה.

אני חבר בית-המחוקקים הזה משנת 1977. ראיתי כאן את מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, ותקפתי אותו, וגם את יצחק שמיר, ייבדל לחיים ארוכים, אבל ההתקפה היתה עניינית, על אנשים שעשו מדיניות שלחלקה התנגדתי. לפעמים גם היתה התנגחות אישית, אבל איפה ראינו ראש ממשלה, ששר בממשלתו קם בבוקר ואיננו יודע מה גורלו? איפה ראינו ראש ממשלה שכל יושבי השולחן הזה, חוץ משניים, אומרים עליו שאיננו ראוי להיות ראש ממשלה ואומרים עליו דברים שאני חושש, גם כאשר החסינות עומדת לי, לומר אותם מעל הבמה הזאת?

ואם יש דבר שעם ישראל היום צריך, זה להחליף את ראש הממשלה הזה. נכון שזה קשה, נכון שזה מחייב בחירות. יושב כאן יורי שטרן. יורי, אתה יודע מתי תגיעו למסקנה שאתם הולכים לבחירות? כאשר תרגישו שהחשש מפני הקטסטרופה שאתם הולכים להביא על עם ישראל גדול יותר מהסיכוי של הבחירות ומהסיכון של הבחירות.

והקטסטרופה שהולכת וממשמשת היא חמורה. אמר חבר הכנסת ריבלין כמה דברים על הסכם אוסלו. הסכם אוסלו הוא הסכם בעייתי, אבל החתירה לשלום עם הפלשתינים – זו האופציה הקיומית הנכונה לעם ישראל כאשר הוא מסתכל על המזרח התיכון כולו. אנחנו, חברי ועדת החוץ והביטחון, שומעים פעם אחר פעם דיווח על האפשרויות החמורות שעומדות בפני המדינה. וכואב הלב ונחמץ הלב על שבשעה קשה כזאת למדינת ישראל בראש הממשלה עומד אדם לא הולם ולא מתאים שקוראים לו בנימין נתניהו. טוב היתה עושה הכנסת גם לעצמה, גם לעם היהודי, גם לעם הישראלי ולעם הערבי שנמצאים פה, אם היתה מעבירה אותו מכהונתו, ובהקדם.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – איננו. חבר הכנסת אברהם פורז – גם הוא איננו. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, קשה להוסיף על מה שהקדימו ואמרו חברי משני צדי המפה הפוליטית על ראש הממשלה ועל תפקודו. בסיכומם של הדברים, אין ספק שראש הממשלה הזה חייב ללכת. אינני רוצה לחלק שלטון. אין זה מתפקידי, אפילו לא מרצוני לחלק שלטון. עם ישראל בוחר את ממשלתו, את הכנסת ואת השלטון שהוא רוצה בו. אבל ברגע שהתמונה היא כזאת, שראש הממשלה הזה אינו מתפקד נכון לדעת רבים, לדעת שרים ולדעת חברי כנסת – יש דרך להחליף אותו באמצעות הסעיף הזה שאנו משתמשים בו היום, בלי סיכון, הוצאות ודברים נוספים הכרוכים בכך, וזוהי הדרך הטובה. הייתי מציע לאנשי הליכוד לקבל את ההצעה הזאת, כי החלפתו של ראש הממשלה היא צו השעה.

אפנה עכשיו בערבית בדברים שיסכמו את הנושא כפי שהעליתי אותו. האם יש כאן מתרגם?

היו"ר ד' טל:

לא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עד היום אין מתרגם. אני מקווה שלקראת המושב הבא כבר יהיה מתרגם. היה מתרגם זמני והוא עזב.

היו"ר ד' טל:

אתם מתואמים בעניין זה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן, יושב-ראש הכנסת אמור להביא את הנושא.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

הדיון הוא לפי סעיף 27 לחוק-יסוד: הממשלה, להחלפת ראש הממשלה בלבד, ללא בחירות חדשות ופיזור הכנסת. יש הסכמה כללית בקרב חברי הבית, ואפילו בקרב מרבית השרים, כי ראש הממשלה ראוי להיות מוחלף, משום שאיננו ממלא את תפקידו באופן הנכון. אני אומר, שזו גם עמדתה של רשימתנו, הרשימה הערבית המאוחדת, שאכן יש להחליף, ומייד, את ראש הממשלה, לטובת העם ולטובת כל התושבים, כדי למנוע קטסטרופה ואסונות שמדיניותו תביא על כולנו. לשם כך, יש להחליף את ראש הממשלה, ומייד.)

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת נואף מסאלחה – איננו. חבר הכנסת מיכה גולדמן – איננו. חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, להצעה שנדחתה יש שני היבטים: היבט אקטואלי והיבט חוקתי, ואני רוצה להתייחס לשניהם. ההיבט האקטואלי שייך, כמובן, לראש הממשלה הנוכחי. אולי השיטה החדשה של בחירת ראש הממשלה גרמה לכך שמול עינינו מתרחשת, הייתי אומר אמריקניזציה, במובן הרע של החיים הפוליטיים שלנו, עם התרכזות יותר ויותר חזקה בעניינים האישיים – באישיותו של ראש הממשלה, בבני משפחתו, על כל מיני היבטים ותכונות שעד כה לא היו במרכז הדיון הציבורי.

שלום שמחון (העבודה):

על כל אלה עוד היינו סולחים לו.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני חושב שהדיונים החוזרים האלה הם סתם, וכך הצעות האי-אמון למיניהן, שאנו דנים בהן במקום להתייחס לעצם המדיניות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זהו תפקידה של האופוזיציה, המשתמשת במכשירים הפרלמנטריים שיש לה. אתה רוצה לסגור את הכנסת?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לאופוזיציה יש תפקיד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

התפקיד הוא לבקר.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

תפקידה של האופוזיציה הוא לבקר את הממשלה, אבל היא הופכת את הדיונים במדיניות הממשלה, שלגביה יש לכם בוודאי דעה אחרת, לדיונים על אישיותו של ראש הממשלה ותכונותיו האישיות, ואני אומר שזו טעות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

זה לא מקדם ולא עוזר, זה בסך הכול פוגע גם במטרות שלכם.

והדבר השני, כל הצעה כזו לא רק מתייחסת למנגנון של הפלת הממשלה הנוכחית או ראש הממשלה הנוכחי; יש לכך השלכות לטווח ארוך. במשך שנים עבדו גורמים שונים והיה ויכוח ציבורי מתמשך בנושא הבחירה הישירה של ראש הממשלה. החוק עבר, ואנחנו פועלים על-פי השיטה החדשה, ואנו רואים בה לא מעט בעיות ותקלות.

סופה לדבר (העבודה):

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כדי לתקן את המצב, יש להשקיע מחשבה רצינית שאינה צריכה להיות תוצאה של ויכוח אקטואלי או ניסיון אקוטי-אקטואלי-עכשווי להפיל את ראש הממשלה הנוכחי. אני פשוט קורא לכם לראות את המערכת החדשה שנוצרה בעקבות חוק הבחירה החדש של ראש הממשלה, כמערכת שאתה נצטרך לחיות שנים רבות, וכל התיקונים בה צריכים להיות מאוד-מאוד מחושבים. לכן אני חושב שטוב עשתה ועדת הכנסת שדחתה את ההצעה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. יורי שטרן, אני רוצה לדבר דווקא אתך. אני מודה, אני לא מאמין במהלך שעשו עכשיו, אני לא מאמין שיהיו 80 חברי כנסת, ואני גם מודה שאין לי יותר ציפיות בעניין הזה מראש הממשלה, וגם לא מרוב חברי סיעתו. אבל אני חושב, שאנחנו מגיעים לנקודה שבה כל חבר כנסת עומד מול מצפוננו וכל סיעה עומדת מול מצפונה. אני חושב, שהולכת ונוצרת שאלה מוסרית אתית מאוד-מאוד קשה – עד כמה אפשרי הפער בין מה שכולנו אומרים זה לזה, ובעיקר – החששות שאנו משדרים זה לזה; איזה פער יכול להיות בין כל אלה לבין הבשלה למעשה פוליטי.

אני הולך להגיד דבר מאוד חמור. יכול להיות שהוא לא יבשיל למהלך פוליטי בארבע השנים הקרובות, והוא לא ישחרר אף אחד מהשותפים לתחושה הקשה שמלווה את הבית הזה שבועות רבים, לא על רקע של אירוע מסוים, לא על רקע של מחלוקת מסוימת, כי את זה אנחנו חיים פה שנים רבות; לא על רקע של עמדות שונות באשר לפתרון שאלות מאוד מרכזיות – אלא התחושה הבסיסית של רוב חברי הבית, שאיננו יכולים לסמוך על מי שעומד בראש המערכת.

במהלך השנה האחרונה, בכמה וכמה שיחות עם כמה וכמה חברים מהקואליציה, אמרו: תראה, אבל יש עקומת למידה, לומדים מתוך הניסיון, זה ישתנה. חבר הכנסת יורי שטרן, אני יודע שאתם יודעים שהפסקתם להאמין בעקומת הלמידה ואתם לא מאמינים שזה יכול להשתנות.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אם היינו מפסיקים להאמין, היינו יוצאים מזה.

חיים אורון (מרצ):

לא במקרה אני פונה אליכם, כמו אל חברי הדרך השלישית, שאינם כאן עכשיו, כמו אל אותם חברים בתוך הקואליציה שאיבדו את אמונם. אני לא מציע שום "פוטש", ואני לא מציע שום תהליך שבו הכנסת תפטר ראש ממשלה. אני מציע פתרון יחיד אפשרי במצב כזה – ללכת לבחירות.

אני אגיד דבר יותר קשה. אני עוד לא יודע איך תסתיימנה הבחירות. אבל איך אמרתם? – 10%. אם 50% ממה שכולנו מדברים עליו נכון, צריך ללכת לבחירות. כי כבר לא מדובר במחלוקת פוליטית ולא מדובר בעמדות שונות. מדובר בתחושת אחריות עמוקה מאוד לדברים היקרים ביותר לרוב האנשים שיושבים בבית הזה.

ויש הוצאת שם רע מהותי לפוליטיקה. לא כזאת שאומרים פוליטיקאי, מהותי למערכת הפוליטית, אם גם בסיטואציה כזאת היא לא מוצאת בתוכה את הכוחות לבוא ולומר את הדבר היחיד המתבקש, לא החלפת שר בשר ולא אם יהיה סגן שר בחצי משרה – כמה יש, 67? עוד מעט יחלקו את הקדנציה ל-67 חודשים וכך יגמרו את העניין. זאת הבעיה?

אנחנו לא נרפה מאותן קבוצות בקואליציה שהאחריות מוטלת עליהן יותר ויותר.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, אדוני. חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית אני מודה לך על שאפשרת לי לומר את דברי.

מדינת ישראל נמצאת על פרשת דרכים, ובמצב שבו אנחנו נמצאים, על הגה הקברניט צריך להיות קברניט בעל כושר הנהגה, כושר מנהיגות, שיוודע לאן פניו מועדות, לאיזה מסלול להוביל את המדינה. דווקא בשעה כזו מוביל אותנו אדם שאיננו מוצא את ידיו ואת רגליו, איננו יודע היכן ימין והיכן שמאל, הספינה מיטלטלת מצד לצד ואנחנו נמצאים בקיפאון מדיני שמשמעותו נסיגה. אין עמידה על המקום; קיפאון מדיני פירושו נסיגה.

אבל לא רציתי להתייחס לתחום המדיני, אלא דווקא לנושאים החברתיים. נדמה לי שהזניחו קצת את התחום הזה במהלך הדיון הערב. חשוב לדעת, אני מתייחס לסעיף הזה של הבקשה להדיח את ראש הממשלה כאל נאום שצריך לנאום אותו בהצעת אי-אמון. גם אני לא מתלהב מהדרך הזו כדרך פרלמנטרית, אבל היא מבטאת בסך הכול את חוסר האמון שלנו בממשלה כולה, בראש הממשלה ובממשלה.

חשוב שתדעו, הממשלה הזו מקצצת באופן הרסני תקציבים שנוגעים לשכבות החלשות, ואלה לא דברים בעלמא. רק לפני שעה קלה התקשרו אלי והודיעו לי על קיצוץ של כמה מאות אלפי שקלים לציבור לא חשוב כל כך, ציבור החירשים, שאולי לא מעניין חלק מן היושבים כאן. הוא בוודאי לא מופיע בכותרות, אבל החליטו לקצץ 300,000-400,000 שקלים לציבור הזה. וכמוהו ילדים נכים שמלווים אותם לבתי-הספר, כמוהו – חינוך, שעות העשרה.

כל מערכת החינוך עוברת לאט לאט קיצוץ. אלה דברים שכל אחד מאזרחי מדינת ישראל ירגיש אותם, כי כל ילדינו לומדים במערכת החינוך.

אני יכול להמשיך לספר לכם עוד על גזירות בתחום החברתי, על סכנת התמוטטות של מערכת הבריאות, על תרופות שצריך להילחם בדם כדי להכניס אותן לסל השירותים, והמשפחות סובלות.

בגלל כל אלה אני מביע אי-אמון בממשלה ובראש הממשלה. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת יוסי כץ. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אם יהיה באולם.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סף אטימות הממשלה והקואליציה הולך ועולה. ממה נפשך? חוק הבחירה הישירה לראשות הממשלה הקנה לנו, לכנסת, אפשרות לתהליך אי-אמון והדחה של ראש הממשלה. מה אומרת לנו ועדת הכנסת? היא אפילו לא נותנת לנו את הזכות לדון בכך. להגן על ראש הממשלה, הם כבר מזמן לא מגינים, כי כישלון טוטלי כזה כבר אין איש בקואליציה שמוכן להגן עליו, אבל לסתום פה את הפה?

אסור לנו להסכים לזה ככנסת. לא רק שהאי-אמון היום דורש 61 קולות ולא רוב רגיל, ועל מנת להעביר את ראש הממשלה מכהונתו דרושים 81 קולות של חברי כנסת, אבל אפילו לא להיכנס להליך?

חברות וחברי הכנסת, לפני שבוע, בעת הדיון על האי-אמון אמרתי כאן: ראש הממשלה הזה נכשל בסיום שנה א'. כמו שכל ילדי ישראל יצאו לחופשה, עליו לצאת לחופשה ולרדת כיתה. הוא לא יכול להמשיך בבית-ספרנו. הוא נכשל בקרוא וכתוב של המפה הפוליטית. הוא נכשל באל"ף-בי"ת של כללי המינהל התקין. הוא נכשל בהתנהגות והוא ממשיך בכוחנות של הגן. שנת "כישלטון" כזו עוד לא היתה.

חשבתי שזה השיא, והנה, בשבוע אחד מחוסרי דיור ממבשרת-ציון מוצאים באלמוות, אתמול ביקרתי במאהל שלהם, כאילו הם אויבים – לא הפלשתינים, הם האויבים. והנה אנחנו מתבשרים שבשועפאט לוקחים דירות שהמדינה בונה וגוזלים אותן כמו את כבשת הרש מזכאים. שביתת הפסיכולוגים נכנסה לשבוע השישי, וראש הממשלה רוצה בצורה דיקטטורית, על מנת שהוא יתערב בסכסוך, שקודם כול יפסיקו את השביתה. הממשלה הזו רצתה להוציא צווי ריתוק. במקום להידבר עם העובדים היא רוצה קודם כול לשבור אותם; "כן, לשבור", של ז'בוטינסקי.

היום היה לנו כנס של עובדים סוציאליים, כנס יפה מאוד, שאני מברכת עליו, של הרשות לטיפול בנוער מצוקה. יש קיצוץ נוראי בתקציבים. נוער מוזנח, ללא קורת גג, ואין פתרונות. עמותת "עלם" – עמותה למען נוער במצוקה – עושה את הפעילות, ואין פתרונות ממלכתיים.

האבטלה עולה. אבל ראש הממשלה אטום לב. ראש הממשלה גמר שנת "כישלטון" שלא היתה דומה לה. זו ממשלה כושלת, ממשלה שממוטטת, לא רק מתמוטטת.

אנחנו מתבשרים שרוצים למנות את נאמן לשר. הרי אין נאמנות ואמינות של איש בממשלה הזאת. האמנות היחידה של הממשלה הזו היא אי-אמינות.

אני פונה אליכם, אנשי הקואליציה, לאפשר לכנסת למלא את התפקיד המינימלי המוטל עליה, גם להביע אי-אמון בראש הממשלה, גם להקדים את הבחירות, אבל קודם כול לאפשר לה לקיים את ההליך ולא להיות אומרי "הן" למדיניות כושלת ונכשלת.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך, גברתי. חבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמענו את כל הדמגוגיות ונשמע עוד בהצבעת האי-אמון שבאה עלינו בקרוב, היום. כאילו זאת הבעיה – אם ראש הממשלה הוא כזה או אחר. אין שום ספק שהאופוזיציה לוחמת, כי היא רוצה מדיניות אחרת.

דליה איציק (העבודה):

מי שידוע מה המדיניות רוצה מדיניות אחרת.

היו"ר ד' טל:

גברתי חברת הכנסת דליה איציק, רק הרגע הגעת. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת בנימין אלון להמשיך.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כשאני מביט במציאות, אני לגמרי לא מאושר. אני פוחד ממה שיהיה אולי עוד בחודשיים במה שנקרא "הפעימה השנייה". אני פוחד מאוד וכועס מאוד על כך שראש הממשלה התגאה, שבהסכם חברון הוא הכניס מכתב של דניס רוס עם רשימה של התחייבויות, ובכל הדברים האלה אין שום ביצוע. לא אכביד כאן על חברי הכנסת. יש שם התחייבות על הדדיות, ביטול האמנה. אלו הם הסכמים שראש הממשלה עצמו ארגן. הוא לא יכול להאשים בזה את הממשלה הקודמת.

אבל מעל לכול, אני פה במלכוד. כל עוד זה המצב, מה היא האלטרנטיבה? למה אני מתגעגע? לרב-אלוף ברק, שהיה חלק מממשלת הגנרלים של רבין המנוח? זו כן היתה תרבות שלטון? ממשלת מיעוט שנשענה על מפלגות שמחוץ לקואליציה; ממשלת מיעוט שגם בבחירות האחרונות ראינו ש-11% מהעם היהודי בפירוש אמר לה שלום, גם אם זה היה על חודו של קול באיזון הכללי; ממשלת גנרלים של דיין, יתום ושחק, וכל השרים היו שם בחוץ. זו כן היתה תרבות שלטון? הפרסונליזציה ש"אני אנווט ואני אוביל" – בזה התחיל ביבי? "העבודה בראשות רבין", התומך הגדול ביותר יחד עם בנימין נתניהו בחוק הזה של הבחירה הישירה, שהורס את התרבות הדמוקרטית של המדינה שלנו, שיוצר פה סקטוריאליזם, שהופך את כל עניין המנהיגות לאיזה מין פולחן מטומטם, שמביא לנו את כל הרמות הנמוכות של הפוליטיקה העולמית – זה התחיל רק עם בנימין נתניהו? הוא האיץ בזה, הוא תסכל אותנו והאיץ את כל המהלך השטחי הזה.

לכן אני באמת לא מוצא את עצמי – או לי מכאן ואו לי מכאן. אין למי להתגעגע בממשלה הקודמת – לא לתרבות השלטון שלה; ואני בוודאי לא מתגעגע ליכולת התפקוד שלה, שבאמת היתה טובה יותר. הם לא נתקעו כל רגע כמו שנתקעת הממשלה הזאת, אבל למה הם הובילו אותנו עם הזריזות שלהם? כמעט שאיבדנו פה את כל ארץ-ישראל ואת מדינת ישראל. אז לזה אני אתגעגע?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלון, אבקש לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

לכן, רבותי חברי הכנסת, יכול להיות שנוכל להשלים דברינו, הרי אתם מספקים לנו הרבה הזדמנויות להתלבט בקול. יש עוד מעט הצבעת אי-אמון, נמשיך אז.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת אלון. חברת הכנסת סופה לנדבר, בבקשה. שלוש דקות.

סופה לדבר (העבודה):

כבוד יושב-ראש הכנסת, כבוד השר, כנסת נכבדה, אני רוצה בעצם להתייחס לבעיות החברה, שבגללן האופוזיציה צריכה להגיש אי-אמון; בעיות החברה שעומדות מולנו, ובעצם אף אחד אינו נותן להן פתרון.

היינו היום בוועידה של עובדים הסוציאליים, וראיתי שהמנגינה שנשמעת שוב ושוב נמצאת בתוך מקהלה שגדלה מיום ליום, ולמקהלה הזאת מצטרפים אנשי קואליציה, עד כמה שזה לא מוזר. במפגש הזה עם עובדים סוציאליים, כאשר דיברנו על בעיות חברה של נוער, על נוער במצוקה, ראינו שלמקהלה הזאת הצטרפו יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה, יושב-ראש ועדת הרווחה, מקסים לוי, ועוד כמה חברי כנסת מהקואליציה. ואנחנו שומעים מחברי הכנסת מהקואליציה, שאומרים לנו על כל דבר, על כל שאלה: מה לעשות? לא טוב, אין מה לעשות, אין פתרון, אין כלים לטפל, אין תשובה. המנגינה הזאת חוזרת על עצמה, ושוב, לכל שאלות הנוגעות לחברה ולכל הבעיות החברתיות אותה מנגינה: לא טוב, אין מה לעשות, אין פתרון, אין כלים לטפל, אין תשובה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה הם נשארים בקואליציה? שאלת אותם?

סופה לדבר (העבודה):

אתה צריך לשאול, אתה שותף בקואליציה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לי הם אומרים דברים אחרים.

סופה לדבר (העבודה):

אתה שותף בקואליציה. אני לא מאשימה אותם. פשוט, כאשר הם עומדים מול בעיות של חברה – והם אנשים רגישים לבעיות החברה – הם רואים שראש הממשלה ושרים בממשלה אינם מסוגלים לתת תשובה לבעיות. לכן המנגינה הזאת חוזרת שוב ושוב: לא טוב, אין מה לעשות, אין פתרון, אין כלים לטפל, אין תשובה.

לפני כמה ימים התקבלה קלטת בכמה בתים בארץ, קלטת שבה רב מתפלל, ועם כל הפסוקים של התורה הוא חוזר ומסביר לנו למה החברה הישראלית ולמה היהודים צריכים לעשות מצווה, והוא

פונה לכל יהודי ואומר: רבותי, צריך לעשות מצוות. אני פונה לראש הממשלה ואומרת לו: כבוד ראש הממשלה, תעשה מצווה לכל החברה הישראלית – תתפטר, ואז אני מבטיחה שהאופוזיציה לא תגיש לך אי-אמון.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחברת הכנסת לנדבר. חבר הכנסת אלי בן-מנחם – איננו. חבר הכנסת וליד צאדק, בבקשה.

וליד צאדק חאג'־יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודמי דיברו על ראש הממשלה ואמרו דברים נכונים להפליא. אני חושב שכל מלה שאמרו בגנות ראש הממשלה צודקת וקולעת למציאות.

קודמתי, סופה, דיברה על העובדים הסוציאליים, ואני רוצה לדבר על העניין הזה. ראש הממשלה שלנו אינו פועל למען הפעולה. הוא מעדיף להיות ראש ממשלה מאשר לקדם את תהליך השלום, מאשר לקדם את העניינים החברתיים, המצוקות שישנן; ובגלל זה הוא נתון כל הזמן לסחיטות. אמרו: למה לא מביעים אי-אמון, למה לא מדברים. הסיבה היא, כיוון שהוא כל הזמן נתון לסחיטות של הקואליציה שהוא חבר בה. לכן הוא ממשיך להיות ראש ממשלה, והם סוחטים ונהנים. ומי סובל? סובלים מחוסרי הדיור, האבטלה גואה, הפסיכולוגים שובתים, ויש קיצוץ בתקציבי חינוך ובריאות. הסובלים העיקריים, בסופו של דבר, הם הילדים במצוקה. היום שמענו בכנס שנערך בכנסת ביוזמה ברוכה של "עלם" דברים מזעזעים ומסמרי שיער על הנוער המנותק, ילדי הרחוב, שאין להם קורת-גג כדי לחסות בצלה.

אולי, אדוני, תגן עלי? יש קואליציה שם.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סאלח סלים, חבר הכנסת רובי ריבלין, אני מבקש לאפשר לדובר להמשיך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה.

וליד צאדק חאג'־יחיא (מרצ):

העובדים הסוציאליים, אם אלה ערבים ואם אלה יהודים, עושים את מלאכתם נאמנה, באמת בנאמנות ובמסירות. למרות כל הצמצומים ולמרות מחסור בתקציבים, הם עושים עבודה יפה וברוכה, וכל משאלתם היא כמה עשרות אלפי שקלים כדי שהם יוכלו להרחיב את הפעילות הגוהה של האגף, שלצערי הרב היא דרושה היום. לכן בשטח החברתי הכישלון הוא חמור ביותר.

חמור שבעתיים, כמובן, הוא מה שנקרא הקיפאון המדיני. זה לא קיפאון מדיני, אדוני היושב-ראש. זו נסיגה מהתהליך המדיני, נסיגה מכל אשר הממשלה הקודמת השיגה וקידמה, שהיא זרעה ונתנה אור לעם הזה כדי שיראה שעתידו מובטח, לא בצל של מלחמות אלא בעידן של שלום, שידע מה יעשה מחר ומה מחרתיים ולא ייקרא למילואים למלחמה שבצל הקיפאון הזה או הנסיגה הזאת, לצערי הרב מתקרבת והולכת. תודה רבה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת וליד צאדק. חבר הכנסת סאלח טריף – וסוגרת את הרשימה חברת הכנסת דליה איציק. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

תודה, אדוני היושב-ראש. אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, הוויכוח עם בנימין נתניהו איננו ויכוח פוליטי. ממילא אין אף אחד במדינה הזאת שידע מה דעותיו של בנימין נתניהו בנושאי מדיניות, איש לא יודע לאן הוא מוביל, גם לא המקורבים לו ביותר, גם לא הוא עצמו. לכן הוויכוח, חבר הכנסת רובי ריבלין, הוא לא על דעותיו של האיש. הוויכוח הוא על האיש, ואתם יודעים כמוני, ואתה יודע, חבר הכנסת רובי ריבלין, שמקורבי ראש הממשלה בסביבה הכי קרובה שלו מרימים גבה, מנידים ראש ואומרים: איך קרתה לנו התקלה הקשה הזאת? איזה אסון קרה למדינת ישראל? תקלה נוראית קרתה לנו.

זאת האמת. אני מסתכלת לך בעיניים ולשר צחי הנגבי, שעד לפני כמה זמן דיבר על כך שאסור להכניס מישהו שלא טרח להביא את הליכוד לשלטון. היום לא שמענו את השר. היום לא שמענו אותך, פתאום שתיקה גזרת על עצמך. היום פתאום נאמן הוא נאמן לליכוד, הוא טרח והביא את הליכוד לשלטון.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני נותן גיבוי לראש הממשלה.

דליה איציק (העבודה):

פתאום זה הופך להיות בסדר. פתאום עיקרון מופר ברגל גסה וזה בסדר לגמרי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לכהן במשרד האוצר זה עונש.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת מקסים לוי, אני מסתכלת עליך וחושבת לעצמי: איך אתה יושב על הכיסא בשקט כשאתה יודע מי מנהל את המדינה? ואתה יודע מי מנהל את המדינה, אתה יודע שיש לנו בעיה עם איש שיש לו בעיית אופי קשה מאוד.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

על זה אני מדבר – – –

דליה איציק (העבודה):

על זה בדיוק אתה מדבר עם השר, אני מבינה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת מקסים לוי מדבר ככה אבל מצביע ככה.

דליה איציק (העבודה):

גם זה זמני, תאמין לי. אל תבנו על זה, חבר הכנסת רובי ריבלין.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא אומר לך מה אתה תעשה, אני אומר לך מה אתה עושה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, זה זמני, אל תבנה על זה. אני אומרת לך, חבר הכנסת מקסים לוי, אני מאוד התרשמתי מיושרך.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר, שמה שאני מדבר – אני לא מצביע. אני כל הזמן הצבעתי על-פי מצפוני בלבד, ועכשיו ראיתי אותך מצביע – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת מקסים לוי, אני מבקש לאפשר לחברת הכנסת דליה איציק לסיים.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת מקסים לוי, אני מאוד התרשמתי מיושרך, אני מוכרחה להגיד לך. ואני ראיתי הרבה פעמים גם בוועדה איך אתה מנהל את העניינים ביד רמה ובזרוע נטויה. אני אומרת לך: תשלחו את האיש הזה הביתה. יבוא אפילו מישוהו אחר, שייבחר מישוהו אחר. האיש הזה הוא אסון למדינת ישראל, האיש הזה משקר בלי סוף. תחת רוחו, תחת הנהגתו של ראש הממשלה הזה, חוגגת האלימות. תסתכל על אביגדור ליברמן. אתה חי עם זה בשלום – יושב פקיד ממשלתי וכותב במכתב שהוא לא יבוא לחקירה עוד. איפה זה ייעצר? אני שואלת אותך. איך אתם חיים עם זה בשלום?

נסים דהן (ש"ס):

הוא צודק.

דליה איציק (העבודה):

אני אומרת לך, חבר הכנסת מקסים לוי, תגיד גם לשר שיושב לידך, תגיד לו פעם אחר פעם שיש גבולות שאי-אפשר לחיות אתם.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי; אני מודה לך מאוד.

דליה איציק (העבודה):

הגבולות שאי-אפשר לחיות אתם הם ראש הממשלה הנוכחי. לכן, כדי שתעבור על מדינת ישראל שנה שקטה יותר וכדי שבשנה הבאה אתה תסתכל בראי ואנחנו לא נבכה על כל מיני אסונות שאתה יודע שאולי עתידים לחכות לנו בדרך – עשו לנו טובה, שחררו אותנו מהאיש הזה ותשלחו את מדינת ישראל לבחירות אחרות כדי שסוף-סוף ייבחר מי שראוי למדינה הזאת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

על מי את בונה? חוץ ממקסים לוי אין לך סיכוי.

היו"ר ד' טל:

תודה לך, גברתי.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' טל:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) (אי-אמון בראש הממשלה), של חבר הכנסת חגי מירום.

ועוד הונחה החלטת ועדת האתיקה בעניין קבלת תרומות למימון הגנה משפטית ועזרה רפואית. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, גברתי.

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם, מרצ וחד"ש-בל"ד להביע אי-אמון לראש הממשלה בשל: תפקודו בניהול ענייני המדינה; תפקוד הממשלה; הקיפאון בתהליך המדיני והקיצוץ בתקציב הבריאות ושיחתי החוחה

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת אנחנו עוברים להצעת סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם, מרצ וחד"ש-בל"ד להביע אי-אמון לראש-הממשלה בשל: 1. תפקודו בניהול ענייני המדינה – העבודה-מד"ע-רע"ם; 2. תפקוד הממשלה – מרצ; 3. הקיפאון בתהליך המדיני והקיצוץ בתקציב הבריאות ושירותי הרווחה – חד"ש-בל"ד. ראשון המנמקים, חבר הכנסת אהוד ברק – בבקשה, אדוני.

אהוד ברק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עם כל בית ישראל אנחנו מרכינים היום את ראשינו ומצדיעים לגבורה, למסירות הנפש ולקורבן של רב-סרן נדב מילוא, זיכרוננו לברכה, בן שדה-אליהו, מפקד פלוגת ההנדסה של חטיבת הצנחנים שנפל בראש אנשיו ליד סוג'וד שבלבנון. אנחנו מחבקים בעין דומעת ובלב שבור את משפחת מילוא הרחבה ואת בית שדה-אליהו שכה רבים מבניו חובשי הכיפות משרתים במובילות שביחידותינו.

עם כל הבית אנחנו מחזקים את ידי לוחמיו הנפלאים של צה"ל ומפקדיו הפרוסים בגבול הלבנון, ביהודה ושומרון ובחבל עזה להגן על חיינו, על זכותנו בארץ ועל תקוותנו בחתירה לשלום ולחיים של כבוד הדדי עם שכנינו. בזכותם של לוחמי צה"ל ובזכות קורבנם של הנפלים אנחנו יכולים לקיים את הדמוקרטיה הישראלית חיה ונושמת ולהיאבק על דרכה, גם כאן בבית הזה. מרוחם וממסירותם נשאב יחד את הכוח להתלכד ולהתאחד, להיאבק בכל מי שמנסה לפלג את העם, לקטב אותו או להסית חלק אחד בתוכו נגד החלק האחר. יחד, רק יחד, נוכל לעמוד בכל המבחנים. רוח הלוחמים, רוחו של נדב, זיכרוננו לברכה, תלווה אותנו בכל אשר נלך. יהי זכרו ברוך.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם ביום הכואב הזה עלינו לדבר אמת: אין אמון, אין אמון בראש הממשלה שלנו. ראש הממשלה יודע זאת, אני יודע זאת, העם יודע זאת וגם הסקרים המונחים על שולחנו של ראש הממשלה אומרים זאת.

בשנתו השנייה של בנימין נתניהו כראש ממשלה הוא ממשיך להתנהג כאילו הוא עדיין במסע בחירות אין-סופי: מבטיח ואיננו מקיים, מדבר ולא עושה, מוביל ממשבר למשבר ממשלה שאיבדה את אמון הציבור, את אמונה בעצמה, את אמון חבריה זה בזה ובך, אדוני ראש הממשלה העומד בראשה.

אדוני ראש הממשלה, ממשלתך ואתה איבדתם את אמון העם. גם אם היום לא תיפול ממשלתך ושוב תיחלצו בעור שיניכם אתה יודע, אני יודע, גם שריך יודעים, שהעם עייף מהתירוצים, מההסברים, מהמשברים. העם עייף, אדוני ראש הממשלה, מהבושות ומהחרדות שהן נחלת כולנו מאז עליית לשלטון. העם דורש להוציא את העז העיוורת מהמטבחון.

אין אמון בראש הממשלה. את זאת אומרים טובי חבריך, את זאת אומרים מנהיגי הליכוד בעבר, מיצחק שמיר ומישה ארנס ועד חברי הכנסת בני בגין ודן מרידור, אנשים שמאמינים שטובת המדינה קודמת לטובת הכיסא.

אין אמון בראש הממשלה. אני שומע זאת שוב ושוב בשווקים, בעירות הפיתוח ובשכונות, אני שומע זאת שוב ושוב בין הצעירים, בין העולים ובין הגמלאים, אותם אלו שהצביעו עבורך והאמינו להבטחות השווא הריקות שפיזרת; אותם אלה שיצאו לרחובות מתוך אמונה בחזיונות השווא שמכרת ללא כיסוי. רובם כבר יודעים, השאר עוד ידעו, שדרכך איננה נכונה, שבעצם אין לך דרך.

אדוני ראש הממשלה, במקום לאחד – הרחבת את הקיטוב, במקום לקרב – העמקת את הפער החברתי. כולנו חרדים וחוששים מהדרך שבה אתה הולך. כולנו עייפים מהזחיות התמידית, מה"היה בסדר". האמת ידועה לכול מימין ומשמאל, גם לאנשי הקרובים ביותר. זה לא זה, ככה לא מנהלים מדינה, זה לא רציני, מגיע לנו יותר.

הציבור לא שכח לך את ההבטחות לחיים טובים יותר, חיים מלאי תקווה, חיים של שלום בטוח. דיברת על הישגים, ממשלת הישגים. על אילו הישגים אתה מדבר? על חברון שהבאת בה הסדר משופר, לדברך, ואנחנו חוזים בתוצאותיו כל ערב בטלוויזיה? על פתרון הפלא של לבנון תחילה? על הידרדרות המצב הביטחוני? על עצירת התהליך המדיני? על איחוד העולם הערבי נגדנו? על בידודנו בעולם? על הרס היחסים עם מדינות צפון-אפריקה והמפרץ? על המשברים והקלקולים המביכים שחוזרים ונשנים ובעיני העולם כולו מציירים אותנו כהתנהגות של רפובליקת בנות? על נאמניך הקרובים ביותר שמודים בחדרים סגורים שאתה לא מתאים להיות ראש ממשלה? על אנשים אמיצים וישרים שבחרו לעזוב את ממשלת הכישלון שאתה מנהל ועל אלה שבדרך? על הקרע המעמיק בעם? על ההתעלמות מהבעיות החברתיות הבווערות? על מה אתה כל כך גאה? מה אתה מסתובב כל כך זחוח?

בעוד הבית שבנית בשתי ידיים שמאליות דולף מכל חור, היסודות מתנדנדים וסכנה לשבת בו, בעוד בחצר צומחים עשבים שוטים המאיימים לכסות את הבית, ואתה במקום לעוקרם משקה אותם, עוסקים אתה והסובבים אותך בבישולים, בכיבודים הדדיים במטבחון או אולי מוטב להגיד ב"שירותון", כפי שקרא לזה חבר הכנסת אריה דרעי. זאת מבלי לשים לב שהבית קורס.

אין לנו עוד אמון בך, אדוני ראש הממשלה, כי שכחת שאתה מייצג את כולנו. לא לך ולא לנושאי כליך יש בעלות או זכות עדיפה על מדינת ישראל, היא שייכת לכולנו. הציבור כולו מודאג עמוקות מתרבות השלטון שלך, מחוסר הרגישות החברתית שלך, מדרכך המזדגזגת ואובדת.

אין לנו אמון בך. אם זה לא מספיק, אני מבקש שתדע שלטובי ידידינו בארצות-הברית ובעולם כולו אין אמון בדרך שבה אתה הולך.

אין אמון בראש הממשלה לבוחרי גשר, לבוחרי ישראל בעלייה, לבוחרי הדרך השלישית וגם לחלק מבוחרי הליכוד. הדאגה מדרכך, ראש הממשלה, משותפת לרבים רבים בתוכם.

אני פונה אליכם, חברי הממשלה, אל אחריותכם ואל מצפונכם. אתם אינכם עיוורים, אתם ואתכם חברי הכנסת מהקואליציה היושבים בוועדת החוץ והביטחון מוטרדים עמוקות מפוטנציאל ארוך טווח של תוכנית גרעינית אירנית, של תוכנית הטילים האירנית; מוטרדים עמוקות ממשמעותו של מבוי סתום ארוך טווח בשיחות עם סוריה ומהמשך מלחמת ההתשה בלבנון; מוטרדים מאוד מהסיכון להתפרצות אלימה מיידית של אינתיפאדה מזוינת עם הפלשתינים. אתם אינכם עיוורים. ראש הממשלה מרוצה, אצלו הכול בסדר. אתם יודעים את האמת, אתם יודעים שבעיות רציניות אין אינם תחליף למנהיגות. אתם נושאים באחריות אישית CNN נפתרות בדיבורים בעלמא, ה-וה-וקולקטיבית.

אני פונה אליכם להסיק מסקנות ולהביא להחלפתה של ממשלה זו לטובת העם, אחדותו ועתידו. מבמה זו אני מבקש מכם, בשם האלוהים, מספיק עם משחקי הכבוד, מספיק עם המבוכה, החלקלקות, מספיק עם גלגולי הלשון והעיניים של לשכת ראש הממשלה, מספיק עם המשברים חסרי התוחלת שאינם מקדמים את עתידנו, מספיק עם הגרירה שלנו בדהרה אל הקיר או אל התהום.

שרים יקרים, אני רוצה שתזכרו שכאשר האש הגדולה תוצת, אלו שאת בניהם תשלחו לעזה, לחברון, לשכם ולטול-כרם יזכרו היטב שלקחתם חלק במחזה הזה שאת סופו ידענו כולנו מראש. לא תוכלו ביום שהוא לחמוק מאחריות, לא תוכלו ביום שהוא לחמוק ממשפטו של הציבור.

ראש הממשלה, אני קורא לך להתפטר. אני קורא לך להתפטר, כי הציבור יודע שהזמן אוזל והכיוון איננו נכון ואפילו מסוכן. פילגת את העם, הרסת את תהליך בניית האמון והפיוס ההיסטורי בינינו לבין שכנינו.

ראש הממשלה, אני קורא לך להתפטר, כי העם רוצה אחדות ולא שנאת אחים, כי העם רוצה תקווה חדשה ולא ייאוש, כי העם רוצה שלום של אמון ושל מעשים, לא של דיבורים, שלום עם שכנינו ולא הסברים ולא דיבורים בעלמא.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה בוודאי יבחר שוב לשלוח אל הדוכן את אחד מנושאי כליו להסית, להשמיץ ולהסיט את הדיון מכישלונו שלו אל נושאים אחרים. אולי הוא עוד יפתיע אותנו ויעלה בעצמו כדי להשמיע באוזנינו שוב דברי הסתה על ריצתה של ממשלת העבודה אל גבולות '67 ואל חלוקת ירושלים.

אני אומר לך, ראש הממשלה, ה"אוריינט האוס" פתוח והוא פועל כפי שלא היה מעולם. שוטרינו של ג'יבריל רג'וב פועלים באין מפריע בירושלים. מעמדה של ישראל בירושלים בירתה הולך ונחלש מאז עלתה ממשלתך לשלטון.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נתניהו, שבלם לפני שנתיים, יחד עם חבר הכנסת דראושה, את פיתוח ירושלים על-ידי ממשלת רבין, ממשיך היום בדרכו. צודק חבר הכנסת בני בגין כאשר הוא אומר: נתניהו מחלק את ירושלים.

מאחורי הדיבור הנוקשה שלך, אדוני ראש הממשלה, עומדת שבירות מסוכנת, זחירות דעת ורקורד של התקפות מול לחצים מהמנהרה עד המטבחון, וגם משום כך אין לנו אמן בך.

אפשר וצריך להחליף את הממשלה הזאת. רק ממשלה אחרת, ממשלה שאנחנו נביל, תוכל להבטיח אחריות לאומית בהנהגת ענייני המדינה, יציבות תחת לחצים, שלום בטוח במעשים, לא בדיבורים ותקווה, אחריות לאינטרסים הביטחוניים של ישראל לאחדות ירושלים, לאחדות העם.

אנחנו נביא שלום, כי השלום הוא הביטחון. אנחנו נביא סולידריות ואהבת אחים במקום הסתה ושנאת חינוך. אנחנו נביא את טיפוח העולים, השכונות ועיירות הפיתוח, אנחנו נביא את קידום הנשים בישראל, דאגה לנוער ולוותיקים, אנחנו נביא סגירת פערים ושוויון בין כל הקבוצות בחברה הישראלית בלי הבדל דת, גזע ולאום. אנחנו נביא יום חינוך ארוך, כניסה חופשית לאוניברסיטאות, שירות לאומי כולל, והעיקר – שלום ותקווה לעתיד טוב יותר, לעתיד אחר לילדינו.

אדוני ראש הממשלה, אתה מרבה לדבר על הצורך בתקופת הסתגלות לשכנינו. נדמה לי שמגיעה לנו, קודם כול, הסתגלות שלך, הסתגלות לעובדה שאתה כבר ראש ממשלה ו-13 חודשים לאחר שעלית לתפקיד הזה, הציבור איבד את אמונו במנהיגותך.

ראיתי מקרוב חמישה ראשי ממשלה – לכל אחד מהם עמדה התמיכה של בערך מחצית הציבור; על חלקם חלקתי לעתים, אך גם כאשר מחציתו של העם חשב אחרת מהם, גם כאשר העם חשב אחרת מהם – מעולם לא הטיל איש ספק ספק לא ברצינותם, לא באינטגריות שלהם, לא בסמכותם המוסרית, לא במחויבותם לעתיד המדינה ולעתיד ילדינו כולם. לך, אדוני ראש הממשלה, זה קורה; לך לא מאמינים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין לנו אמן בראש הממשלה, כולנו יודעים זאת, ולמרות זאת, רק חלקנו יצביע היום בעד החלפתו. אני מבטיח לכם, שאנחנו נמשיך, ללא ליאות, ונעשה הכול על מנת להחליף את הממשלה הזאת, את ממשלת הבועה, את ממשלת הצללים הזאת, המטילה צל כבד על עתידנו.

אדוני ראש הממשלה, אני מבקש שתזכור בכל עת שהעם איננו מאמין לך, ואנחנו הפסקנו לשבת בחיבוק ידיים ולקוות שיהיה בסדר, כי לא יהיה בסדר. אנחנו נפעל בציבור כולו, יום אחר יום, עם יותר ויותר אנשים ויותר ויותר לבבות – רבבות שאיבדו את האמון בך, על מנת להחזיר לעם המיוסר הזה את עתידו, את תקוותו, את ביטחונו ואת חלומנו, ובבוא העת יצליח הדבר בידיו. כן יהי רצון.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אהוד ברק. אני מזמין את חבר הכנסת יוסי שריד, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

יוסי שריד (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גם אני לא יכול לפתוח את דברי הערב, כאן, בלי לבכות על בננו, נדב מילוא, זכרו לברכה, שנפל על הגנת הבית. לא הכרתי באופן אישי את נדב מילוא, אבל מכל מה שקראנו עליו ומכל מה ששמענו עליו התוודענו לאיש צעיר, מסור, נאמן, מוכשר, יפה, אמיץ.

לפני שנה נפלה ההזדמנות בזכותי להיות בקיבוץ שדה-אליהו בחתונה אצל משפחת מילוא, כאשר אחיו הבכור, דן, נישא לבחירת לבו, בת של חבר טוב שלי. היינו בשדה-אליהו לא בפעם הראשונה, ושוב נוכחנו לדעת, בפעם המי-יודע-כמה, ששדה-אליהו הוא שדה תנובות, שדה שמצמיח כל כך הרבה גידולים טובים וכל כך הרבה גידולים יפים.

ואני רוצה לחזור על הביטוי הזה, אף שבזמן האחרון הוא ביטוי שמעורר משום-מה כעס אצל חוגים מסוימים בציבור – אני רוצה לומר שנדב, נדב וחבריו הם מלח הארץ. כאשר אומרים: מלח הארץ, יש כאלה – ואני יודע אפילו למה – שמרגישים כאילו זורים מלח על הפצעים שלהם.

אני מדגיש ואני מזכיר את קיבוץ שדה-אליהו דווקא היום, כאשר ברנש מבני-ברק, עורך שבועון, קורא לא פחות ולא יותר: לחרוש את הקיבוצים, למחות אותם, את הקיבוצים, מעל פני האדמה, לא להשאיר מהם שריד, לא להשאיר מהם זכר, ואולי, אם מישהו מעוניין – כך כותב הברנש הנלוז הזה – אפשר להשאיר שניים-שלושה קיבוצים כמוזיאונים או כשמורות טבע.

נדב מילוא, זיכרוננו לברכה, נפל בדרום-לבנון על הגנת הבית, ואני רוצה לפתוח בדרום-לבנון כמשל, משל למדיניות הממשלה. זו, כמובן, איננה מדיניות, זו חלטורה, זו אחיזת עיניים, זו ודאי איננה מדיניות. אתם זוכרים, חברי חברי הכנסת וחברותי, אתם זוכרים שמייד בתחילת הכהונה של הממשלה הזאת דיבר ראש הממשלה על לבנון תחילה, אחר כך, כעבור כמה חודשים ולפני כמה ימים, שר הביטחון דיבר על חיילים צרפתיים, אחר כך הוא קצת שינה – בגיבוי של חיילים צרפתיים; יבואו החיילים האלה ויחליפו אותנו ויתמקמו בדרום-לבנון.

אנחנו הרי יודעים – כל אדם בר-דעת, כל אדם שעניו בראשו – אנחנו יודעים שזאת אחיזת עיניים ואנחנו יודעים שזאת חלטורה, ומדינת ישראל לא יכולה לכלכל חלטורות. אנחנו יודעים שאין נסיגה מדרום-לבנון, ולא פעם אמרתי שאני נגד נסיגה חד-צדדית, בלי הסורים, בלי הסכם עם הסורים, בלי הסכמתו של אסד. אסד, אם נרצה ואם נמאן, הוא הכתובת.

אפשר להציע צרפתים בדרום-לבנון, ואפשר להציע מיקרונזים בדרום-לבנון, ואפשר להציע בושמנים והוטנטוטים, ואי-אפשר לעקוף את סוריה. אבל זו דרכה של הממשלה, דרך החלטורה ודרך אחיזת העיניים. ואם לא ידברו עם אסד, ואם לא יגיעו אותו להסכם, אחת דתנו להישאר בדרום-לבנון וקורבנות נוספים ייפלו.

חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, סוכנות החלל האמריקנית שלחה לפני כמה שנים חללית אל המאדים, וסוכנות החלל האמריקנית כבר מספרת לנו שעל-פי מה שידוע לה אין חיים על המאדים, אין חיים על מרס. אני רוצה לומר לאנשי סוכנות החלל האמריקנית, בכל הכבוד, רבותי המדענים, לנו יש ממצאים לגמרי אחרים, יש חיים על מאדים. יש חיים על מרס. ראש הממשלה שלנו חי על מרס. הממשלה כולה חיה על המאדים. ואם אין חיים על המאדים, על מרס, איך זה קרה ומנין הגיעו ומנין באו לנו ומנין באו אלינו כל החיזרים האלה? – בנימין נתניהו ושרי הממשלה.

אנחנו נאמר לסוכנות החלל האמריקנית, רבותי, דבר מוזר קרה לכם, למה שלחתם חללית, 600 מיליון קילומטר? כדי לוודא מה שאתם ביקשתם לוודא הייתם צריכים לשלוח מטוס בסך הכול, ולא חללית, מרחק של 10,000 קילומטר. ואז הייתם רואים במו עיניכם את החיזרים בארצנו.

ברשותכם, אני רוצה לעבור במעבר חד למשלי החיות של הרב עובדיה יוסף. אתם יודעים שלא תמיד הרב עובדיה יוסף מצליח במשלים שלו, בעיקר במשלי החיות. היה לו לא מזמן משל לא כל כך מוצלח בעניין החמורים והנשים; מאוד מאוד לא מוצלח, לומר את זה בלשון של המעטה. אבל משל העז הוא בכל זאת מעניין. הרב עובדיה יוסף דיבר על עז עיוורת. אבל אני רוצה לומר לכם, שגם עז פיקחת היא לא מי יודע מה. עז היא עז, אחרי ככלות הכול. ועם עז עיוורת או פיקחת, רבותי חברי הכנסת, לא מגיעים רחוק. אבל כן מגיעים עמוק, מגיעים עמוק מאוד, ממש אל התהום. אולי הרב עובדיה יוסף בכלל ביקש לחלק לראש הממשלה את עיטור העז? ישראל היא המדינה האחרונה, המדינה האחרונה שיכולה להרשות לעצמה מדיניות עיזית.

אבל אני שואל, האם צריך להיות עז עיוורת כדי לא לראות את המציאות בדרום-לבנון, כפי שתיארתי אותה עכשיו בקיצור נמרץ, ועוד הייתי יכול לתאר אותה כהנה וכהנה? והאם צריך להיות עז עיוורת כדי לא לראות את המציאות בשטחים, שעוד מעט מתגלגלת לאפשרות הגרועה ביותר, והאפשרות הגרועה ביותר היא מלחמת דת? זו אפילו לא המלחמה שממנה יגורנו. היה כרוז כפי שהיה, ואז אמרו: האשה הסהרורית הזאת, המשוגעת הזאת, ואחרי כמה ימים, אני לא ראיתי אבל אשתי סיפרה לי, ואתם בוודאי, רבים מכם ראו, קיצונים – תמיד זה קיצונים, בוודאי על-פי הגדרה זה קיצונים – עומדים שם מתנחלים, בלי הכללות – צריך להגיד בלי הכללות – וצועקים: מוחמד חזיר, מוחמד חזיר. ואחר כך נקראו ספרי קוראן. יכול להיות שזה מעשה של פרובוקציה, בהחלט יכול להיות שזה מעשה של פרובוקציה, אבל גם פרובוקציה בדרך כלל נופלת על אדמה מוכשרת, לא תמיד, ואף פעם לא היה אפשר לעשות פרובוקציה כזו. זאת אומרת, אם חודשים ארוכים אני מתריע מפני ההתפרצות, מפני ההתפוצצות, מפני המלחמה שבדרך, היא יכולה להיות בגלגול הרבה יותר נורא – מלחמת דת.

והאם באמת צריך להיות עז עיוורת כדי לא לראות את המלחמה שבאה, המלחמה הבאה באה. והאם צריך להיות עז עיוורת כדי לא להבין שההתנחלויות לא רק שהן המכשול העיקרי והגבוה ביותר בדרך לשלום, אלא היום – וגם את זה כבר צריך לשנות – הם המאיץ העיקרי למלחמה.

היום, אולי כבר לא היום, אולי מחר, באים המינויים החדשים, הסבב, הסבב שנתניהו מסובב בממשלתו, את ממשלתו, ואני חושב שהסבב הזה שוב מוכיח בפעם המי-יודע-כמה, שראש ממשלה יכול להונות את כל השרים כל הזמן. אולי הם רוצים שיונו אותם.

אני רוצה לומר לכם גם דבר מעבר לזה, מי שמצליח להונות אפילו את אריק שרון הוא אלוף העונה. על זה לא יכול להיות ויכוח. זה התחיל משרון שר אוצר במטבח, וזה מסתיים בשרון שר תשתיות בבוידעם. כי איך זה נגמר בעצם, אנחנו צריכים להבין. על-פי הודעה מוסמכת של לשכת ראש הממשלה הבוקר – ההודעה אומרת – מתייעצים אתו, עם שרון הגדול, שכנראה הוא כבר לא כל כך

גדול, אבל המפא"ניק, הבולדוזר – לא מפא"ניק, לא בולדוזר, הנוסחה היא – שימו לב – מתייעצים
אתו מפעם לפעם בהתאם לצרכים שיתעוררו.

ישבתי ושמעתי 40 חברי כנסת, כולם דיברו על זה שאי-אפשר להאמין למלה אחת של ראש
הממשלה, גם כאשר היא מלה מפורשת, גם כאשר ראש הממשלה אומר מלה מפורשת. ניקח דוגמה,
נניח המלה המפורשת כן. מלה מפורשת. נניח המלה המפורשת לא. גם אז לא מאמינים לו. אז
מתייעצים אתו, אתו – זה עם שרון – מפעם לפעם בהתאם לצרכים שיתעוררו, זאת אומרת בשלב זה
גם אין צרכים. אם יתעוררו צרכים. למדינה הזו אין צרכים עכשיו, אין צרכים בוערים. ושרון אוכל את
זה, אבל טוב ששרון אוכל את זה, אין לי דמעות בשבילו, אבל לפחות אני מוכרח לומר, בגלל הסיבוב
הזה, בגלל הסבב הזה הרווחנו לפחות את הפגישה עם אבו-מאזן.

ודוד לוי, חבר הכנסת לנקרי, לא במצב הרבה יותר טוב. לו הובטח – זו הנוסחה השנייה – שהוא ינהל
מעכשיו בלעדית, בלעדית, את המשא-ומתן, ועוזרי ראש הממשלה יתאמו אתו. אני שואל, חבר
הכנסת לנקרי, על זה היה המשבר? על זה רעשה הארץ? על זה עצרה הארץ את נשימתה במשך
חודש ימים? בעצם מה קורה כאן, עשינו סיבוב שלם וחזרנו לעז. זאת אומרת, איך חזרנו לעז?
הכניסו לדוד לוי עז בדמות שרון למטבח, עכשיו בנימין נתניהו הוציא את העז, ודוד לוי נאנח אנחת
רווחה והקלה – הוציאו לו את העז.

נואף מסאלחה (העבודה):

שרון עז?

חגי מירום (העבודה):

על זה נאמר: השם עז לעמו ייתן, השם יברך את עמו בשלום.

יוסי שריד (מרצ):

על זה אפשר לומר שעז לתמורה בטרם פורענות, אם אתה כבר רוצה. אבל לא רציתי יותר מדי
לעשות. עז זה עז ואנחנו יודעים מה זו עז, ואני אומר את זה, אגב, כאדם שמחבב מאוד עיזים.
השאלה, מה עיזים עושות? מה העז עושה?

חיים רמון (העבודה):

יוסי, אתה אוהב בעלי חיים...

יוסי שריד (מרצ):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לסיים, כי היה לי עוד איזה קטע מעניין.

היו"ר ש' וייס:

עוד דקה.

יוסי שריד (מרצ):

אבל אני רוצה לומר בכל זאת. אולי בראש הממשלה, על-פי המשל של הרב עובדיה יוסף, ניצבת עז, אבל הציבור הוא לא עדר. והציבור איננו עיוור. והציבור מחכה שמישהו בממשלה יקום ויאמר: עד כאן. עד כאן. שר אחד קם, אבל זה לא מספיק. יקום ויאמר: עד כאן. אנחנו אחרי העז לא הולכים אל התהום. ואיש לא קם בשלב זה, והתהום פעורה והיא הולכת ומתקרבת, לא עיזים ולא עדר הציבור – ואחריכם או אחריו לא נלך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת שריד. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ולאחר מכן שני שרים יתייחסו להצעות האי-אמון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרשו לי, בשם סיעתי, בשם כל חברי הבית, בשם כל האזרחים, להשתתף באבלה של משפחת מילוא על מות בנה נדב במלחמה, במלחמה כה מיותרת, בלבנון.

חברי הכנסת, ראש הממשלה אינו מכבד אותנו בנוכחותו, ובכל זאת אני מרשה לעצמי להפנות אליו כמה שאלות.

אדוני ראש הממשלה, האם בין געשעפט לגעשעפט, בין תרגיל לתבשיל, שאלת את עצמך לאן, לאן נעלמה התקווה שתלו בכך מצביעך; לאן נעלם החיוך אפילו מפניהם של תומכך; כיצד הגענו למצב ששלושה מכל ארבעה ישראלים כבר חושבים שלממשלה בראשותך אין זכות קיום, ומן הראוי היה או לגשת לבחירות מייד, או להקים ממשלה אחרת.

ראש הממשלה בנימין נתניהו הוא המנותק ביותר, המנוכר ביותר והציני ביותר שהכרנו. והוא ראש הממשלה שאינו מרים את עיניו מעל שולחן העסקאות למיניהן, לראות שעוד ועוד חיילים נהרגים

בלבנון או נשלחים שוב להילחם בסימטאות הקסבה בחברון. וכאשר זה קורה הוא מודיע לנו שמצבנו מעולם לא היה טוב יותר.

כאשר המשטרה פורעת בצורה אכזרית בחסרי הדיור במבשרת-ציון, שמרוב ייאוש על אטימות הממשלה למצוקה שלהם נכנסו לאותן דירות סגורות במרכז הקליטה, ראש הממשלה ממשיך לדקלם על שוק חופשי ושולח את חסרי הדיור לקנות דירות אצל הקבלנים.

כאשר אלפי מטופלים סובלים כבר שבועות ארוכים מכך שהממשלה לא נענית לדרישות הצנועות והצודקות של הפסיכולוגים, הממשלה בראשותו של נתניהו מתבצרת בהתנגדות לכל העלאת שכר. אפשר לחשוב שהפסיכולוגים הם אויבי המדינה.

כאשר כפרים ערביים לא מוכרים נאבקים על זכותם להכרה ולשירותים ולשוויון, הממשלה משיבה להם בהרס בתים ובהמשך מדיניות האפליה הכל-צדדית כלפי האוכלוסייה הערבית.

כבר אמר הנביא עמוס על המציאות בתקופתו שמתאימה גם לתקופתנו: "מהומת רבות בתוכה ועשוקים בקרבה". הוא דיבר על השליטים "האוצרים חמס ושד בארמנותיהם".

כזה הוא המצב תחת שלטונו של בנימין נתניהו. אין, אין לממשלה תשובה על המצוקות החברתיות, כאשר במשך שבועות של סידורי עבודה פנים-קואליציוניים אין מי שידאג למובטלים בדימונה, אין מי שידאג לאלה שחיים היום תחת כיפת השמים במבשרת-ציון. והבשורה הכלכלית של הממשלה למובטלים ולחסרי הדיור היא ההמצאה של פתיחת חשבון מטבע-חוץ בחוץ-לארץ.

יש בקואליציה מפלגות שמנופפות בדגל החברתי, אבל הן לא איימו במשבר קואליציוני מהסיבות האלה, מהסיבות החברתיות, אלא בשל השאלה של המטבח או המטבחון, בשל שיקולי יוקרה כאלה או אחרים.

חברי הכנסת, שירותי הבריאות הציבוריים בסכנה, ולו רק מהסיבה הזאת הממשלה בראשות נתניהו צריכה ללכת הביתה. עם גירעון שנתי של 1.5 מיליארד שקלים קופות-החולים לא יוכלו להמשיך ולתת שירות לתושבי המדינה. אני רוצה להזכיר ולהדגיש, שכאשר נכנס לתוקפו חוק ביטוח בריאות ממלכתי, בשנת 1995, כיסתה הממשלה 10% מעלות הסל, ושילמה אז כמעט 2 מיליארדי שקלים. ב-1997 ירדה השתתפות הממשלה למיליארד שקלים, והיא מכסה רק 7% מסל הבריאות.

אפשר היה לפתור את כל המצוקות של שירותי הבריאות, של שירותי האשפוז, של בתי-החולים, אם למערכת הבריאות היו מגיעות כל ההכנסות של מס הבריאות ושל המס המקביל. אם היו הכספים האלה מגיעים, היה השנה אפילו עודף משמעותי מעבר לעלות הסל, ואז לא היתה עומדת השאלה הטראגית אם יהיו או לא יהיו תרופות חדשות לחולי איידס ולחולי נפש, ואז לא היתה השאלה איך אפשר להציל חיים, ואז לא היתה בעיה של עדכון מחירים. אבל הממשלה הזאת היא זו שביטלה כליל את המס המקביל.

ולכן, חברי הכנסת, הממשלה האדישה הזאת, שבאכזריות מנסה להכות במחוסרי הדיור במבשרת-ציון, זאת הממשלה שמדרדרת את שירותי הבריאות, זאת הממשלה שמובילה את ישראל לאבטלה גדלה, זאת הממשלה שבזמנה המשבר בשירותי הרווחה ברשויות המקומיות גובל כבר ממש בפיקוח נפש.

הממשלה הזאת שלפה מתוך פח האשפה של ההיסטוריה את מדיניות הכוח והתכתיב, אותה מדיניות שחשבנו שנפרדנו ממנה כאשר החל תהליך השלום באוסלו. מדיניות הכוח הזאת, מדיניות ההתנחלויות והעימות שחידש בנימין נתניהו בצורה נחושה ביותר, המדיניות הזאת גורמת לאסון שהולך ונעשה מוחשי יותר ויותר.

ואני שואלת עוד את ראש הממשלה: איזה מחיר, איזה מחיר בקורבנות, איזה מחיר בהתפתחותה של ישראל, איזה מחיר בעתידה אתה מוכן לשלם עבור המשך ההתנחלויות, או עבור הפרובוקציה המכונה התנחלות הר-חומה?

רק לפני זמן קצר שיגר ראש הממשלה בלון תקשורתי מופלא: תוך חצי שנה – אמר ראש הממשלה נתניהו – אני יכול להשיג הסדר קבע. חלפו מאז שלושה-ארבעה חודשים, והבלון הזה התפוצץ בסמטאות חברון, בצומת מורג, הוא מתפוצץ יום יום בלבנון.

אינני חושבת שראש הממשלה אינו יודע לאן הוא מוביל את מדינת ישראל. אני חושבת שהוא יודע בדיוק לאן הוא מוביל אותה, גם בתחום הכלכלי, גם בתחום החברתי וגם בתחום המדיני. אינני מוכנה לתת לו הקלות והנחות בשל חוסר ניסיון, חוסר ידע, חוסר כשרון. אני חושבת שנתניהו יודע מה הוא עושה. ואנחנו כאופוזיציה לא צריכים ללעוג למדיניות שלו, אלא צריכים להילחם נגדה, כי היא מדיניות הרסנית.

אינני חושבת שיש לנו בעיה עם ראש ממשלה שאינו יודע היכן נמצאת מדינת ישראל. אין לנו בעיה עם ראש ממשלה שלא קורא נתונים כלכליים. תאמינו לי, הוא קורא גם קורא.

לכן, אני מאשימה את ראש הממשלה שהוא מוביל במתכוון להחרפת היחסים עם הרשות הפלשתינית; שהוא מוביל במתכוון לפיצוץ ההסכמים עם הרשות הפלשתינית; שהוא מוביל במתכוון להחרפת המציאות האיומה בדרום-לבנון, מציאות המלחמה; שהוא מוביל במתכוון לחסימת כל הזדמנות לחידוש המשא-ומתן עם סוריה. זאת האשמה החמורה המוטלת לפתחו של נתניהו.

אני חושבת, שראש הממשלה עושה את כל הדברים האלה כי הוא רואה בשלום, שאפשר היה להשיג בדרך אוסלו, בשלום של שטחים תמורת שלום, של החזרת שטחים, של פירוק התנחלויות – הוא רואה בזה נושא שתמורתו הוא מוכן לשלם כל מחיר. יש לנו עניין עם ראש ממשלה ששם זה מול זה התנחלויות או מלחמה, ואומר: התנחלויות; ששם זה מול זה הר-חומה ועימות מחריף עם העם הפלשתיני, ואומר: הר-חומה; ששם זה מול זה המשך הכיבוש בדרום-לבנון או הסכם עם סוריה, ואומר: המשך הכיבוש בדרום-לבנון.

לכן אני חושבת שראש הממשלה הזה מנהל מדיניות לא רק, כפי שנאמר בעבר, דרך כוונת הרובה אלא דרך כוונת התותחים של הטנקים, שאותם הוא הציב לאחרונה מסביב לערים הפלשתיניות. ומה

כוונתו של ראש הממשלה? הוא חושב להיכנס אל הערים האלה, לכבוש אותן מחדש. ואז מה? האינתיפאדה שהיתה תהיה משחק ילדים מול האינתיפאדה שתהיה. ואז מה? הרי בסופו של דבר, אדוני היושב-ראש, כבר למדנו שבסוף אנחנו מתיישבים ליד שולחן המשא-ומתן. זה סופה של מלחמה, זה סופו של כל עימות, זה סופו של כל סכסוך. והשאלה היחידה: מתי נתיישב, לפני המלחמה הבאה או אחריה? זאת השאלה שעליה ראש הממשלה צריך להשיב. במדיניות שלו הוא מוביל לכך שנשב רק לאחר המלחמה. אז לשם מה נחוץ לנו ראש ממשלה שמוביל אותנו למלחמה שבסופה נשב למשא-ומתן?

אני חושבת, חברי, שיש דרך להגיע לשלום, יש דרך להפסיק את הבנייה בהר-חומה, בהתנחלויות. זה לא דורש החלטה כל כך דרמטית. צריכים וחייבים לבצע כלשונם וברוחם את הסכמי אוסלו, ואפשר להגיע להסכם קבע, שבמרכזו מדינה פלשתינית, שבירתה ירושלים המזרחית, בצד מדינת ישראל. כדי שלא ייפלו קורבנות וכדי שלא נצטרך ללכת להלוויות נוספות, וכדי שלא נצטרך לסבול את הסבל הנורא הזה כמו הסבל של חסרי הדיור, כמו הסבל של ילדים שלא זוכים לחינוך, כדי שנעשה את כל הדברים האלה ראש הממשלה בנימין נתניהו צריך להתפטר, ולכן סיעת חד"ש מציעה אי-אמון בו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אדוני שר המשפטים, השר צחי הנגבי – תשובת הממשלה. אחריו – שר הבריאות יהושע מצא. אחרי זה יתחיל הדיון.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כקודמי אני מבקש להביע את השתתפותה של הממשלה באבלה העמוק של משפחת מילוא, באבלה של משפחת לוחמי הנדסה של חטיבת הצנחנים, באבלו של קיבוץ שדה-אליהו. עם כל בית ישראל כולנו מצדיעים לגבורתו, כולנו מזדהים עם המחיר הנורא, הכבד מכול, ששולם במערכה להגנת מדינת ישראל.

רבותי חברי הכנסת, התהליך המדיני נמצא בעת הזאת בצומת רגיש ומורכב. יש איתותים מסוימים, לא קלי ערך, שמלמדים כי בלב המנהיגות הערבית באזורנו מבשילה, מעט ולאט, אבל בהחלט מבשילה סוף-סוף ההכרה, שקידום התהליך המדיני, החשוב כל כך לעמי האזור ולנו, מחייב התחשבות ורגישות לאינטרסים הלאומיים של מדינת ישראל. יש יותר מאינדיקציה בודדת, שגם הסורים וגם הפלשתינים – לאחר שנה שבה התייצבה מולם הנהגה שמשוכנעת בצדקת עמדתה וידה המושטת לשלום איננה מסתירה את מה שמצוי בפני עיניה – החלו להתרגל לכך, כי מה שהיה לא ישוב עוד. אולי – לאחר נובמבר 2000, אבל בוודאי לא כל עוד הממשלה הזאת מכהנת בתפקידה.

אדוני היושב-ראש, בתקופת קודמינו הורגלה, לצערנו, המנהיגות הפלשתינית לכך שהיא בת-תפוקים. אין להם צורך להתאמץ, אין להם צורך להתכתש, אולי בכלל אין טעם לנהל משא-ומתן. הרי שמעון פרס עצמו, אדוני היושב-ראש, טבע את הביטוי הבלתי-נשכח: התפקיד שלנו הוא לתת, התפקיד שלהם הוא לקחת. לצערנו, בדיוק כלשונה וכרוחה של הססמה הזאת התנהלו הדברים ארבע שנים תמימות. אלה, אנחנו, נותנים; אלה, לוקחים.

מה שהיה נורא מכול הוא, שלא רק לקחו. אלה שלקחו לא רק הסתפקו בעובדה שמולם ניצבת ממשלה עם כוח עמידה שנוי במחלוקת – אולי יותר מפוקפק מכך, ממשלה שנכנעת למרבית דרישותיהם ללא מאבק, כי היא רוצה, איך היא אומרת, להפסיק לשלוט בעם אחר, לכן היא יותר מתנדבת לתת מאשר מישהו אחר אולי מתאמץ לתבוע – אלה שלקחו ראו את הרפיון המדיני הזה ותרגמו אותו לסימפטום קלאסי של התפוררות חוט השדרה של הציונות, של ממשלת ישראל, ולא נרתעו כל אותן שנים קשות מהפרה אחר הפרה של מרבית ההתחייבויות המהותיות שנטלו על עצמם באותו משא-ומתן בלתי הגיוני.

ולמה יירתעו? איזה מחיר תבעה מהם ממשלת השמאל בשנות שלטונה כאשר הפרו את ההסכם? אילו סנקציות נקטה מפלגת העבודה כאשר האוטובוסים בערינו הפכו מלכודות מוות, כאשר חיילי צה"ל נחטפו ונרצחו, כאשר הטרור התעצם והתגבר והחציף פניו והרים את ראשו, והכול בחסות הרשות הפלשתינית ובעידודו של חתן פרס נובל לשלום אבו-עמאר? איזה קו אדום קבעה הממשלה הקודמת כדי למנוע מעם ישראל לשלם מחיר שלא היה כמותו בשום תקופה של ארבע שנים שקדמה לממשלה ההיא בכל מה שנוגע לטרור רצחני ואכזרי?

עד כדי כך הגיעו הדברים, ידידי חברי האופוזיציה, בתקופת שלטונכם, עד כדי כך הידרדר הביטחון לשפל, שנאלצתם להתחנן בפני שועי עולם לנטוש את בירותיהם ולהגיע לדיונות של שארם-אל-שיח' כדי לקיים ועידה בין-לאומית למאבק בטרור, שלא היה לה שום מקום, לא היה לה שום משקל ולא היה לה שום אפקט, אבל ידעתם שאם הם – ביל קלינטון ובוריס ילצין וג'ון מייג'ור, אם הם לא ייחלצו לעזרתכם ולא יעניקו עוד קורטוב של חמצן לריאותיכם המשתנקות, הרי עתידה של הממשלה שלכם לקרוס ולאבד את כל עולמה.

אדוני היושב-ראש, גם ההנשמה המלאכותית המפורסמת הזאת של הוועידה נגד הטרור, הפקה אחת מני כמה הפקות מגוחכות של מר איתן הבר, גם היא לא הועילה, וב-29 בחודש מאי שנה שעברה זרמו המוני בית ישראל אל הקלפיות, ו-60% מהבוחרים היהודים קבעו: עיוורים נמאסתם, חסרי אחריות נמאסתם. הבטחתם לנו מזרח תיכון חדש. הוא חדש באמת, בהיקף השנאה, בהיקף הזלזול בעוצמה היהודית, בהיקף הדלדול בכוח ההרתעה שלנו. אנחנו רוצים שלום, מייחלים לשלום מרגע לידתנו, מרגע שכל פעוט בגן-הילדים מצייר את היונה עם עלה של זית, אבל היונה הזאת לא צריכה להסתובב על השיפוד במנגלים של עזה. היא צריכה לפרוס כנפיים ולפרוח אל השלום, וכולנו אתה, לא אל ההבטחות. איך אמר כאן שמעון פרס: מאה שנים של שלום. לא נותר מהם לא מאה ולא שנה, אלא רק עוד, עוד ועוד – מחיר נורא.

מיליון וחצי בוחרים, אדוני היושב-ראש, הפקידו בידי בנימין נתניהו וממשלתו את גורלם, וככל שתנאמו כאן נאומים על עיזים ועל חיות מתיבת נח, החיה הזו שנקראת עם ישראל לא פועלת על-פי הנחיות שהיא מקבלת בכרוזים שלכם. רובה המכריע של האוכלוסייה שתמכה בבנימין נתניהו, עדיין – למרות ההכפשות, למרות הסילופים, למרות הבדיות והדמגוגיה – משוכנעת שבמו הצבעתה היא הצילה את העם הזה; עדיין מאושרת שיש בראשות ישראל מי שאיננו מוכן בשום פנים ואופן להתקפל ולהתכופף לנוכח לחצים חיצוניים ופנימיים, והיא עדיין מלאות חרדה שמא אולי באמת בסופו של דבר יימסר שוב הגה השלטון לידי השמאל, ואותם אסונות חברתיים, כלכליים, מדיניים וביטחוניים שידענו אך לפני שנה ישובו להכות בנו מכה אנושה אחר מכה.

זה היה די מתמיה לשמוע כאן דוברים מן האופוזיציה מבקרים את ראש הממשלה ואת הממשלה על המצב בלבנון. מה היה בארבע השנים הקודמות: פעמיים בשני מבצעים, מבצע דין-וחשבון ומבצע "ענבי זעם", צה"ל הכה במחבלים וב"חיזבאללה" מכה קשה ביותר ועמד על סף שבירתם, אבל אתם, מתוך פחד מאובדן הקואליציה הפגועה והשבירה שלכם, אל מול איומיו של דראושה והחשש לאבד

את הקול הערבי בבחירות, עצרתם וללא הסבר חתמתם על מסמך שכל פרשן צבאי ומדיני ידע שאין לו תוקף, שבסך-הכול הוא מכניס את צה"ל לסד של מחויבות, אבל לצד השני אין מחויבות לשום מסמך. ומאז כל הזמן, במשך תקופה כל כך ארוכה אנחנו שומעים, שהצד השני מפר את ההבנות, מפר את ההבנות. מי לא הבין אז שאין להבנות האלה שום מקום ושום משקל? אבל הפוליטיקה הכריעה את שיקול הדעת.

אדוני היושב-ראש, לאופוזיציה יש זכות מוסרית לפצות פה בנושא של הקיפאון המדיני כביכול? אני גם לא מאמין שיש קיפאון, אבל גם אם היה קיפאון תקופה לא קצרה, ברובו הוא היה על בסיס החלטות שקיבלנו בנושא ירושלים, כאשר אתם אמרתם שאיש לא ייטול את שיקול הדעת מן הממשלה בעניין ירושלים. אתם רציתם להביע אי-אמון בממשלה הנוכחית על זה שאיננה אצה-רצה להתיר את הבנייה בהר-חומה. אתם יכולים להטיח בנו ביקורת על קיפאון מדיני, כאשר אתם נתתם לפקידים שלא הוסמכו, לא נבחרו ולא קיבלו מנדט מן הציבור להכתיב באוסלו לעם שלם הסדר מדיני שכבר אז אמרנו מה תהיה התוצאה הבלתי-נמנעת שלו. כאשר ממשלה מגלה חנופה שאינה יודעת שיעור כלפי היריב המדיני, כאשר היא מוכרת לו אשליות על העצמאות שבדרך, על המדינה שתקום, היא מובילה לציפיות מוגזמות, ואלה מייצרות תקווה בלתי מציאותית, וכאשר זו מתנפצת ולמזלנו בזמן, אחריה באות רק תחושות התסכול והעלבון, שעלולות להוביל – אני מקווה שלא תובלנה – ל אלימות.

רבותי חברי הכנסת, אין לאופוזיציה פתחון-פה גם בתחום הכלכלי: ארבע שנים הייתם בשלטון, ובכל דקה, בכל יום ובכל חודש בשנים האלה המשכתם להתנכל ולבזז לשלומי, לירוחם, לאופקים, לדימונה, לשכונות תל-אביב ולמושבי התענכים. היום אתם אומרים: איך הצביעו שם לימין? למה שיצביעו עבורכם? השקעתם הון עתק בסקטורים הקרובים ללבבכם והכרוכים אחריכם. התנכרתם לאלה שבאמת נזקקים, באותה התנשאות ובאותה אטימות שמהן אינכם יכולים להיגמל, גם אם תצבעו בלבן את הדגל האדום, גם אם תמחקו מכל ספרי ההיסטוריה את שם מפלגתכם, כפי שמתכנן היושב-ראש הנבחר שלכם, גם אם תישבעו בחיי יקיריכם שבכל הזדמנות תשתפו את שלמה בן-עמי בכל נושא חברתי. אף אחד לא מאמין לכם, אף אחד לא יאמין לכם, כי הרי רק לפני שנה – רק לפני שנה – הייתם שם. רק לפני שנה שלטתם בתקציבים, קבעתם את סדרי העדיפויות, הקציתם את המשאבים.

גברתי תמר גוז'נסקי, אני תושב מבשרת-ציון, איזה משאבים הופנו לאנשים במבשרת-ציון?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי ביטל את התוכנית?

שר המשפטים צ' הנגבי:

שנים על גבי שנים, ארבע שנים הם קוראים בדם לבם שלא חושבים עליהם. ופתאום, כאשר יש איזה עימות, כאשר יש איזו מחלוקת, אף אחד מכם אינו מדבר על הפרת חוק. מפלגות שהן בעד שמירת החוק, מפלגות שרוממות החוק בגרונן, שהכול אצלן חייב להתנהל במסגרת החוק. וכאשר שר המשטרה נאלץ לצערי לפעול, מכיוון שבתוך 30 יום יש חזקה למי שפולש, ואין לו ברירה, לאחר

שניסה לפעול בדרכי נועם ובפיוס – אתם מתייצבים ובדמגוגיה זולה מנסים לייצר עוד מחלוקת חברתית.

דרך אגב, לא ראיתי שבשנים האלה הפסקתם להזרים תקציבים לרשות הפלשתינית, תקציבים בסכומי עתק. לא ראיתי אתכם מכים על חטא כאשר השבוע היתה כותרת מזעזעת בעיתון: 325 מיליון דולר נגנבו על-ידי בכירים ברשות הפלשתינית ולא נודע גורלם. אתם יודעים מה זה 325 מיליון דולר, חלקם מכספי מדינות תורמות שמעוניינות באמת בשלום, חלק בוודאי מהכספים שמדינת ישראל חשבה כי חובתה להעניק לרשות הפלשתינית. אין לכם אי-אמון ברשות הפלשתינית, רק בראש הממשלה של מדינת ישראל יש לכם אי-אמון, כי שם זה לא פוליטיקה, שם זה עניין מדיני.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

עם כל מה שאתה אומר פה, אתה צריך להתפטר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני יודע שאתה לא מאמין בדברים האלה, אני בטוח. כל שקל שנמסר לרשות הפלשתינית מצא דרכו לעניי עזה.

גורלו של אוצר המדינה, להבדיל מאותם תקציבים ענקיים שנעלמו, איננו נסתר מן העין. הרי כל אחד מכם יודע, כל כתב כלכלי כתב על כך לפני הבחירות, שכל ממשלה שתעלה – תהיה זו ממשלת פרס או ממשלת נתניהו – תצטרך להתמודד עם ירושה כלכלית שלא היתה חמורה ממנה הרבה שנים. זה מה שעשתה הממשלה הזו באחריות, היא לא משכנה את העתיד בשביל כמה נקודות בעתיד, היא ניגשה מייד עם הקמתה לשורת קיצוצים מכאיבים שלא היו כמותם מאז 1985. מה יותר קשה לממשלה מלקצץ, כל אחד כאן יודע. משה שחל היושב כאן היה שר, והוא יודע מה זה לקצץ בבשר החי בכל משרד ממשלתי, אבל אין ברירה. המשרד הממשלתי לא שייך לשר והממשלה לא שייכת לראש הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

המשרדים שלא יהיו רווחיים, של משה שחל, נכון?

שר המשפטים צ' הנגבי:

בדיוק. משה שחל היה תמיד זה שגילה אחריות במשרדו, וכך גם השרים שלנו. בלי התלהבות, אבל מתוך תחושת אחריות והבנת האתגר שעומד לנגד עינינו עשינו קיצוצים קשים. מי יודע מה היה קורה אם לא היינו מקצצים, אדוני היושב-ראש. אפשר לקרוא זאת בתחזיות אפוקליפטיות שבנק ישראל פרס לנגד עינינו בישיבת הממשלה הראשונה שעסקה בתחום הזה. היינו נקלעים למשבר לאומי

שיכול היה להביא לקרע ולשסע חברתי, לעצור את העלייה לחלוטין, לפגוע פגיעה חמורה ביותר בביטחון – לא אפשרנו זאת. אבל לאופוזיציה יש טענות כלכליות.

אדוני היושב-ראש, זה היה מעט מן הדברים שיש לנו לומר. לנו אין אמון באופוזיציה הזאת, שפועלת בחוסר אחריות מרגע שהכנסת יצאה לדרכה. אנחנו נבקש מן הכנסת להצביע – – –

היו"ר ש' וייס:

להצביע אי-אמון באופוזיציה.

שר הבריאות י' מצא:

אנחנו נמשיך לשמור עליהם.

שר המשפטים צ' הנגבי:

– – – להדוף. לשמור עליהם, כי הם שומרים עלינו.

אדוני היושב-ראש, שר הבריאות ישיב גם כן על הצעות האי-אמון – בנושא מערכת הבריאות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לשר המשפטים. אדוני שר הבריאות, בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאן באולם יושבים פחות ממספר החותמים על הצעות האי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

אווירה אינטימית, זה בסדר.

שר הבריות י' מצא:

זו אווירה של חוסר רצינות מצד האופוזיציה. היינו סולחים לאינטימיות הזאת, אבל חוסר רצינות?

אני אולי אפתיע את חברי הסיעות אשר יזמו את הדיון הזה בנוגע למערכות הבריות בישראל. חברת הכנסת גוז'נסקי, כמעט בירכתי את מגישי ההצעות לדיון המתקיים היום.

אני חושב, כי לאחר כל ניסיונות הסרק, גם אלו שהיינו עדים להם היום, וההצעות חסרות התכלית להביע אי-אמון בממשלה בנושאים קנטרניים ולא מעט מתסיסים, לא אחת מבישים, ראינו כאן את המחזה המביש כלפי ראש הממשלה והתיאורים של עז כזו או אחרת. אני לא רוצה להעיר ליושב-ראש, חס וחלילה, אבל נדמה לי, אדוני היושב-ראש, באיזה שהוא מקום הכנסת הזאת הולכת ומאבדת מכבודה בדיון המילולי שהיא מקיימת. כמי שחיבר בנושא הזה חומר רב, אני יודע שבתוכך היית רוצה לראות דיון מסוג שונה במקצת.

הנה היום היה צריך להתקיים דיון כבד משקל בנושא הבריות, וכמעט בירכתי, חברת הכנסת גוז'נסקי. גם שוחחתי עם מגישי ההצעה בשבוע החולף, הייתי כמעט מעדיף שנושא הבריות היה עולה במסגרת של דיון רציני ומעמיק ולא בטכניקה שחוקה של הצעות אי-אמון, טכניקה שגוררת לא מעט התנגחויות שאינן במקומן, מיותרות, והרבה הרבה דמגוגיה, והיום היתה בבית הזה הרבה הרבה דמגוגיה.

הופתעתי לשמוע מהרמטכ"ל לשעבר כל כך הרבה דמגוגיה, וכולה סובבת סביב הנושא האישי שלו.

אורי אור (העבודה):

לעומת זה שר המשפטים – – –

שר הבריות י' מצא:

הבט, אני כאן שר הבריות.

אורי אור (העבודה):

אז בוא נעסוק בפוליטיקה.

שר הבריות י' מצא:

טוב, אני אומר לך, מאבדים פרופורציות. הוויכוח כבר הופך אישי בבית. המנהיג שלכם עולה לבמה – קודם יצאתי, לא לוויכוח, ואמרתי לשני חברי: שדוף. כך התבטאתי בפני חבר הכנסת ריבלין – שדוף. ריבוננו של עולם, זה הוויכוח שמנהל ראש האופוזיציה? זה מה שיש לו לומר? אבל, כמו שאתם נוהגים לומר לנו, אף אחד לא מאמין לכם ואף אחד לא מאמין לראש הממשלה, ואתם נגד. הרי זה כללי. הפעם לא תאמרו: זה וזה, כללי. אני רוצה לומר לכם, משיחות עם חברים רבים שלכם, הם אומרים לי: ברק שדוף, ריק מתוכן. אני שמעתיו היום פה ולמדתי שהוא ריק מתוכן.

אורי אור (העבודה):

זה לא נכון.

שר הבריאות י' מצא:

אני אומר לך שזה נכון, לא פחות מהמידה שאתם פה מציגים את ראש הממשלה.

חגי מירום (העבודה):

חברים שלנו לא אומרים לך דבר כזה.

שר הבריאות י' מצא:

רבותי, הכול במסגרת המותר. הוגשו כאן לפנינו, אדוני היושב-ראש – – –

משה שחל (העבודה):

אדוני שר הבריאות, מותר לי להגיד לך משהו?

שר הבריאות י' מצא:

בסוף תשאל, אדוני. קודם כול אני לא נותן רשות, זה תפקידו של היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני נותן, ברשות הדובר.

שר הבריות י' מצא:

אבל תן לי להמשיך. השר לביטחון פנים לשעבר, תוכל לעלות בתורך ולומר את דבריך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה תבלבל אותו. יש לו נאום מסודר.

היו"ר ש' וייס:

אולי בסוף דבריך אני אאפשר לו. חבר הכנסת שחל לא רשום. בסוף נאומך, או עכשיו, איך שאתם רוצים.

שר הבריות י' מצא:

לי זה לא מפריע.

היו"ר ש' וייס:

בסוף נאומו של השר אני אאפשר לך.

שר הבריות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, הוגשו כאן שלוש הצעות אי-אמון, בשותפות בין סיעות העבודה-מד"ע, מרצ וחד"ש-בל"ד; בל"ד-חד"ש בענייני מדינה, בענייני תפקוד ממשלה, בענייני הקיפאון המדיני, בענייני הבריות. אני חייב, למען ההיסטוריה בבית הזה, ההיסטוריה של מפלגת העבודה, כי את הדברים האלה שמעתי מזמן. סיימה את נאומה חברת הכנסת גוז'נסקי, שאתם חתומים אתה והיא חתומה. אתכם וזו שותפות אחת, ולא תתנערו ממנה.

חגי מירום (העבודה):

אנחנו לא מתנערים, אנחנו מתגאים.

שר הבריאות י' מצא:

ודאי שלא תתנערו. חברת הכנסת גוז'נסקי הצהירה בסיום דבריה, כי למען השלום צריכה לקום כאן מדינה פלשתינית – –

חגי מירום (העבודה):

גם אנחנו חושבים כך. גם אני מצהיר.

שר הבריאות י' מצא:

– – שבירתה מזרח-ירושלים, ולא שמעתיכם מתקוממים.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

כדי להזרים כסף למערכת הבריאות. זה מה שהיא מציעה.

שר הבריאות י' מצא:

ידידי הטוב, אני הדגשתי חזר והדגש, וחברת הכנסת תמר גוז'נסקי יכולה לחזור על כך פעמים רבות. היא לא אמרה זאת בפעם הראשונה והיא לא תאמר זאת בפעם האחרונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זאת האמת לאמיתה.

אברהם פורח (מרצ):

אנחנו חשבנו שפרס יחלק את ירושלים. אני יודע שפרס יחלק את ירושלים. עכשיו אתה מייחס את זה לחברת הכנסת גוז'נסקי.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת פורז, כשנאמר שפרס יחלק את ירושלים והשר שחל ביצע את המדיניות, ירושלים התחלקה לה הלכה למעשה. זה ההבדל בין זה לבין מה שחברת הכנסת גוז'נסקי מצהירה אידיאולוגית: מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים. נא לרשום בפניכם, אנשי מפלגת העבודה, את אשר אמר השותף שלכם להצעת האי-אמון.

למפלגת העבודה – אני רוצה לדבר בכל זאת קצת על הבריאות – לאלה שהגישו את הצעת האי-אמון בנושא הבריאות אומר, הרבה העזה, הרבה חוצפה, שחצנות ללא גבול ומצח נחושה. זה מה שמאפיין את מפלגת העבודה שבאה היום בטענות לממשלה. ותהיו הוגנים, בנושא הבריאות, ממשלה בת שנה אחת בלבד, ואותה אתם מאשימים במשבר שבמערכת הבריאות. כי אתם יודעים יפה מאוד, אנשי מפלגת העבודה, שמקורו של המשבר הזה והמשכו של המשבר הזה, אדוני היושב-ראש, טבועים עמוק עמוק במפלגת העבודה ובהסתדרות, באותה שיטה בולשביקית של הפנקס האדום. שם החל המשבר והוא נמשך היום, ואתם באים לממשלה בת שנה ואומרים לה: תשלמי על המחדל שלך. קצת הגינות.

אני רוצה לומר לממשלה הזאת שכינה ב-1995, לממשלה הזאת שיושבת פה על ספסלי האופוזיציה, שכינה ב-1996, והציבור פסק את פסוקו והוריד אותה מהשלטון – במערכת הבריאות בשנתיים האלו, בשיטתכם, תחת חוק ביטוח בריאות ממלכתי צברה המערכת שלכם בקופות-החולים ובמערכת הבריאות 2 מיליארדי שקל גירעון.

חברת הכנסת גוז'נסקי, את יודעת ש-2 מיליארדי שקל בקירוב הם הגירעון של 1995 ו-1996. אני יודע שאת יודעת זאת כי את מעמיקה בחומר שקשור במערכת הבריאות.

אפי אושעיה (העבודה):

אולי השר יספר לנו מה הוא עושה בנושא?

שר הבריאות י' מצא:

לכן, זו חוצפה לבוא ולהגיד: מערכת הבריאות קורסת. ישבתם בשלטון. בייגה עשה שותפות עם חיים רמון. חיים רמון עשה שותפות עם בייגה. לקחו חוק ביטוח בריאות ממלכתי, הביאו אותו לאוויר העולם, לא נתנו לו את המקורות הכספיים שהיה עליהם לתת לו, וכל זה כדי שחיים רמון יוכל לרוץ במירוץ אחר לחלוטין ללא כל כוונה בנושא הבריאות. רץ את המירוץ שלו, מפלגת העבודה שלטה ונוצר גירעון של 2 מיליארדי שקל. ואני כעת, ב-1998, צריך לתת תשובה, וחסרים לי מיליארד ו-300 מיליון שקל ל-1998, במנותק מהגירעון. זאת לא משום שהמערכת מתנהלת רע אלא משום שחסרים המקורות לאותו סל בריאות שצריך לספקו לתושבי המדינה. אז קצת הגינות. לו זה עלה בהצעה לסדר-היום, אני מבין, אבל באי-אמון לממשלה? – לא מכובד.

על כן אני אומר למפלגת העבודה, שהיא שותפה להצעה הזאת, כי היא לפחות באה לנושא הזה בידיים לא נקיות. לא אומר את זה על הסיעות האחרות, כי מפלגת העבודה יודעת יפה מאוד שהיא יכולה לקחת על עצמה את כל הנושא הזה. אבל נראה שתסכול עמוק בתוך האופוזיציה גורם לכך שתוגשנה הצעות לא אחראיות.

רבותי חברי הכנסת, גם לי יש לב כבד מאוד על גורמים במשרדי ממשלה, המנסים למנוע את סיום המשבר. אך מכאן ועד אי-אמון הדרך ארוכה. אם כבר עולה נושא כזה אני שואל את הבית, את מגישי ההצעות, מדוע לשרבב אותו עם הנושא המדיני. האם אין כאן עדות לחוסר רצינות, ואני על כך מצר. כי ראוי היה שנושא מערכת הבריאות יועלה בנפרד. אבל משעלה, נדבר בו. כי מדובר בנושא הנוגע לכל אזרח, נושא שיש בו משום פיקוח נפש.

אדוני היושב-ראש, אני קורא לאחרונה רבות על סיורים שעורכים חברי הכנסת ברחבי הארץ, גם למוזיאון ישראל בעניין אתרים ארכיאולוגיים. חשוב מאוד. שמעתי גם שוועדת המדע קיימה ישיבה מיוחדת בבית נשיא המדינה בנושא תקציב המדע. אין ספק, נושא חשוב מאוד.

היו"ר ש' וייס:

זה מכיוון שהנשיא שלנו היה בעבר שר המדע, אדוני.

שר הבריאות י' מצא:

אין ספק, אדוני, רב-חשיבות. מי אני ומה אני שאומר מלה על דיון כזה בבית הנשיא. חשוב מאוד.

אנו גם פוגשים בשנה האחרונה את ועדת הפנים בראשותו של חבר הכנסת סאלח טריף. ועדה עם המון מרץ ואנרגיה. אין ספור סיורים. פעם ב"אוריינט האוס", פעם אחרת בלשכת היושב-ראש, ערפאת. שוב, חשוב מאוד. זו דאגה לפלשתינים, צריך לדאוג להם. חשובים הסיורים. זה גם נוגע ללב. אך משום מה לא ראיתי את סאלח טריף, חבר הכנסת דראושה, בבית-החולים "מוקאסד" במזרח-ירושלים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא אחראי לזה.

שר הבריאות י' מצא:

לא ראיתי אותו שם. חסרות תרופות, מתים אנשים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא דווקא מסייר שם.

שר הבריאות י' מצא:

אני יודע, הוא מסייר ב"אוריינט האוס" ואצל ערפאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא רק.

שר הבריאות י' מצא:

ועדת הפנים מסיירת גם בבתי-חולים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שר הבריאות י' מצא:

חשב מישו מחברי הכנסת לערוך סיור בבית-החולים לחולי נפש בטירת-כרמל? בבאר-יעקב?
בבאר-שבע? אני הייתי בהם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היית ב"מוקאסד"?

שר הבריאות י' מצא:

אני לא רוצה להיכנס לתחום הפוליטי, כי הרשות הפלשתינית שמה יד על "מוקאסד".

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שרים קודמים ביקרו שם.

שר הבריות י' מצא:

תקשיב לי. אני לא רוצה להפוך את הוויכוח הזה – – – אתה רוצה להקשיב לי? שאלת שאלת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם שרי בריאות של הליכוד ביקרו. אפילו שוסטק היה שם וקיבלו את פניו.

שר הבריות י' מצא:

אתה רוצה להקשיב?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מקשיב.

שר הבריות י' מצא:

לא, אתה משיב לעצמך מה שאתה רוצה להשיב.

הרשות הפלשתינית השתלטה על "מוקאסד", ומשום שלא רציתי להביא להחרפה במערכת היחסים הזאת המגעים אתם הם במכתבים, ואני לא רוצה לומר מעבר לזה. כי אין לי בעיה שם, בביקור אחד, להתסיס את כל השטח. האמן לי, כי יש ויכוח קשה. במכתבים יש רבים; אם הם ירצו לחשוף בפניך, יראו לך אותם.

היו"ר ש' וייס:

בקטע הזה לפחות אתה נמצא בתיקו עם יושב-ראש ועדת הפנים, לגבי בית-החולים הזה.

שר הבריות י' מצא:

לא, חס וחלילה, מה הקשר לתיקו?

הי"ר ש' וייס:

שניכם לא ביקרתם שם.

שר הבריות י' מצא:

תסלח לי מאוד, אני אומר לך שיש בתי-חולים שעדיף שלא לפוצץ את הפצע שם בנושא הפוליטי. כי ביקור כזה של שר יכול היה להביא למציאות אחרת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ביקרת בבתי-החולים הערביים בנצרת? למה לך "מוקאסד" – נצרת.

שר הבריות י' מצא:

ידידי הטוב, אין שבוע שאני לא בשניים מבתי-החולים, והקשים. בתי-חולים לחולי נפש, גריאטריים, ילדים חולים.

אשיב על שאלה אחת ולא אכנס לחקירות שלך. אכן הייתי בכל בתי-החולים בנצרת-עילית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נצרת, לא נצרת-עילית.

שר הבריות י' מצא:

יותר מזה, כאשר שבתי מנצרת העברתי תמיכה לבית-החולים הסקוטי. אני נוהג ממלכתיות בתפקיד שלי, אבל אני מדבר על הצעת אי-אמון שמוגשת על-ידי חברי כנסת. בסיורים אין-ספור, אולי היו מבקרים בבית-החולים בטירה או בבאר-שבע והיו יודעים אולי היום, בימים האלה, מה גורמת שביתת הפסיכולוגים בבתי-החולים האלה. הם היו מזדעזעים לראות כיצד ילדים קטנים שצריכים טיפול פסיכולוגי לא מקבלים אותו, כי הפסיכולוגים לא בשטח. אז אפשר לעשות עוד סיור של חברי כנסת בנושא אחר ואפשר ללכת לאוהל של הפסיכולוגים ולהצטלם. כך לא מקדמים נושא.

אולי כדאי שמישהו מחברי הכנסת, מאותם יוזמי דיון, ייזום דיון בבית הנשיא על אותה החלטה של נערי האוצר מלפני שלושה שבועות? כסנקציה על כך שאני סירבתי להעלות את מחיר יום האשפוז ולייקר זאת ב-100 מיליון שקל, הטילו גזירה על בתי-החולים – קיצוץ של 40% ביכולת קניית התרופות שלהם.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אבל הם לא אחראים, זה השר – – – נערי האוצר?

שר הבריאות י' מצא:

ידידי הטוב, תרשה לי לקרוא להם "נערי האוצר", מכיוון שהם כל כך נוהגים בקביעת מדיניות, לכן אני קורא להם כך.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אבל האחראי הוא שר האוצר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תקרא לילד בשמו – זה ראש הממשלה – – –

שר הבריאות י' מצא:

מאה אחוז, ראש הממשלה, אתה צודק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

והוא מזלזל בבריאות.

שר הבריאות י' מצא:

אתה צודק, חבר הכנסת דראושה. בדרך הזאת שכל הזמן תחפש מישהו אשם, אתה תמשיך תמיד להישאר בפינה הזאת שם סגור.

אברהם פורח (מרצ):

אתה רוצה פגישה עם אבו-מאזן, אדוני השר? הוא הכתובת.

היו"ר ש' וייס:

אני דווקא הבנתי שהשר מצא רוצה פגישה עם הנשיא.

אברהם פורח (מרצ):

אל תזלזל בחבר הכנסת דראושה, הוא אצלם גורם משמעותי.

היו"ר ש' וייס:

השר רוצה פגישה עם הנשיא שלנו.

שר הבריאות י' מצא:

ידידי אברהם פורח, כדי להיפגש עם אבו-מאזן או דמויות אחרות, כבן הארץ הזאת דורות לעומק, אני לא צריך שום יוזמה של חבר הכנסת דראושה, ואני לא רוצה להמשיך בזאת, כדי חס וחלילה לא לפגוע בדראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מבין – – – בגלל – – –

שר הבריאות י' מצא:

רבותי, האם מישהו בבית הזה מאותם מגישי הצעות האי-אמון מזדעק או הזדעק כאשר 2,500 קשישים וקשישות ממתינים לעתים עד בוש ועד כלות חייהם לסידור במוסד גריאטרי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

האופוזיציה אחראית לכך? היא לא בשלטון.

היו"ר ש' וייס:

רבותי. חבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת דראושה.

שר הבריאות י' מצא:

אני אגיד לך למה האופוזיציה אשמה. כי אתה שוב מסתכל בהסתכלות של ריבוע מסוים; אני לא רוצה להגיד מרובע – ריבוע. בנושאים של מערכת הבריאות השוקעת, המתמוטטת – זאת ירושה שאיש לא יאמר לנו: נתנו לכם אותה טובה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

סממאות יפות, אבל מקצצים לך ואתה שותק.

היו"ר ש' וייס:

חברים, נא לאפשר לשר הבריאות. חבר הכנסת דראושה, נא לאפשר לשר הבריאות לסיים.

שר הבריאות י' מצא:

אני מודיע לך – במערכת הבריאות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מקצצים לך ואתה ממשיך לשתוק, כי אתה לא מעז לקום נגד.

היו"ר ש' וייס:

עם העז גמרנו, לא מעז – היום כבר נגמר הנושא הזה.

שר הבריות י' מצא:

יכול להיות שחבר הכנסת דראושה צריך איזו עז אצלו, אז אולי הוא היה משנה קצת.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

צער בעלי-חיים.

שר הבריות י' מצא:

יכול להיות, חבר הכנסת דראושה, אולי נמאס לך כבר לשמוע על מצוקת מערכת הבריות, כי בסך הכול זה טבעי שלאדם בריא לא מתחשק לעסוק בנושא מסוג זה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא כל כך בריא, כואבים לי הדברים.

שר הבריות י' מצא:

אבל אתה עברת את זה ותהיה בריא. ביקרתי אותך וידעתי – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה נאום מתאים לאופוזיציה, לא לשר הבריות. זה מתאים לראש האופוזיציה, לא לשר הבריות.

היו"ר ש' וייס:

חברים, קדימה. זהו, חבר הכנסת דראושה.

שר הבריות י' מצא:

אני רוצה להמחיש את המציאות של בתי-החולים בשתי דוגמאות; דוגמה אחת מבתי-החולים לבריאות הנפש. נמצא פה חבר הכנסת אברהם פורז, לוחם גדול על זכויות אזרח; חבר הכנסת יוסי שריד איננו פה, אבל הוא אוהב להצטייר כלוחם למען זכויות אזרח.

קריאה:

שר הבריאות י' מצא:

תאמין לי שאני עושה לך טובה שאתה פה.

היו"ר ש' וייס:

אני מנסה ללחוץ, מה לעשות?

שר הבריאות י' מצא:

זה דיון של בריאות, שאני להיפך, אני רוצה – – –

רבותי, מתברר שיש בבתי-החולים כ-1,000 חולי נפש, שחלקם מסוכנים, במחלקות סגורות, חלקם האחר במחלקות יותר פתוחות, ואילו היו מקבלים את התרופה המסוימת שהם צריכים לקבל, והיא איננה על המדף משום שאין תקציב והיא לא כלולה בסל, מרביתם היו משתחררים לקהילה, חלקם האחר היה עובר ממחלקה סגורה למחלקה פתוחה. אני לא מגלה פה תגלית, את הצעקה הזאת צעקתי לפני שבוע והפנתי אותה לאברהם פורז, לוחם זכויות האזרח.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כמה עולה התרופה הזאת? לא זול יותר מאשר לתת להם אוכל ושינה בבתי-החולים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שר הבריאות י' מצא:

ידידי הטוב, יושב-ראש ועדת הכספים, יכול להיות. לא כך אנחנו בנויים בארץ הזאת – כמה עולה וכמה אתה נותן. יש תרופה, היא לא בסל. קופת-חולים לא מוכנה לשלם אותה. אז אני אתחיל לשלם לקופת-חולים עם כיכר לחם ואגיד: תראו, חסכתם כיכר לחם?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לא, יום אשפוז.

שר הבריאות י' מצא:

ידידי הטוב, קופת-חולים לא נותנת את התרופה, ואיש לא הזדעק בבית הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

--- חייב ---

שר הבריאות י' מצא:

איש לא הזדעק בבית הזה, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

--- האופוזיציה ---

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

השר נואם כאילו היה באופוזיציה, הוא מתאר מצב כאילו הוא לא נוגע בו.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת שריד חסר לי פה, הוא לא נחרד מרמיסת זכויות אזרחים הכלואים בבתי-חולים פסיכיאטריים. אבל כשיוסי שריד צריך לתת נאום חוצב להבות על אחרים – ואני לא רוצה לפרט מי אלה האחרים – שזכויות האזרח שלהם נרמסות או נפגעות, באיזו רטוריקה הוא מופיע בפני הבית הזה. אבל כאן, אפילו לא מלה אחת אמר חבר הכנסת שריד על נושא מערכת הבריאות, שזה נושא חברתי מדרגה עליונה. גם תרופת – – –

אברהם פורח (מרצ):

אדוני השר, אתה עושה עוול. כשמביעים אי-אמון בממשלה על עניין מדיני, לא מדברים על בריאות.

היו"ר ש' וייס:

כן, יש חלוקה. חברת הכנסת גוז'נסקי הגישה בענייני בריאות.

אברהם פורח (מרצ):

אז – – – לחברת הכנסת גוז'נסקי.

שר הבריאות י' מצא:

ידידי הטוב, לא יועיל לכם, מכיוון שכרכתם את העניין המדיני עם הבריאות ואת הבריאות עם העניין המדיני, ואמרת שאתה מצר על כך. אבל עולה כאן חבר הכנסת ברק, מי שטוען לכתר המהיגות במדינת ישראל – ואני כבר אמרתי: כולו שדוף, כולו דמגוגיה – והוא לא מוצא לנכון לומר מלה אחת על החולים בעם ישראל; הוא לא מוצא לנכון לומר מלה אחת על כלואים בבתי-חולים במדינת ישראל, הוא לא מוצא לנכון להגיד מלה אחת על כך שחולי איידס אינם זכאים לקבל את התרופה שתציל את חייהם, משום שאין לנושא הזה כספים. זה לא. קל מאוד לכולנו, חבר הכנסת פורח, לנאום בנושאים מדיניים, בנושאים ביטחוניים. כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה הזאת, אבל כשאתה מגיע לנושא החברתי – איך הוא הסתפק במשפטים כלליים שאני רשמתי אותם שם, השארתי על השולחן: אנחנו נעשה, אנחנו נטפל, אנחנו נקדם. דמגוגיה, לא צריך לקדם ולעשות בעתיד, עכשיו יש מלחמה.

אברהם פורח (מרצ):

השר מצא, אתם בשלטון, לא?

שר הבריאות י' מצא:

— — — אנחנו בשלטון, אבל הוא — — —

אברהם פורח (מרצ):

אתה מדבר כאילו אנחנו בשלטון. אני רוצה לומר לך עוד משהו – האיש השדוף הזה מונה על-ידי שר ביטחון של הליכוד להיות רמטכ"ל. כנראה זו היתה טעות בשיקול הדעת שלו.

שר הבריאות י' מצא:

בואו לא ניכנס לנושאי רמטכ"לות, חבר הכנסת פורח, כדי שלא — — —

אברהם פורח (מרצ):

אבל שר ביטחון — — —

שר הבריאות י' מצא:

אני לא אפגע בשום רמטכ"ל לשעבר, חבר הכנסת פורח, ראינו רמטכ"לים והיו רמטכ"לים במדינת ישראל. אסתפק רק בזאת — — —

אברהם פורח (מרצ):

איך אפשר לומר על אדם, רמטכ"ל לשעבר, שדוף? לדעתי זה מוגזם.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הכה בו השידפון.

אברהם פורח (מרצ):

אמרתי שזה רמטכ"ל שמונה על-ידי שר ביטחון של הליכוד.

שר הבריאאות י' מצא:

תן לי, אני לא יכול, אני חייב לענות לסדר-יום, אני מצטער. לכבוד אורי אור אני הולך ומקצר.

היו"ר ש' וייס:

כל הנושא הוא אישי, מחודש לחודש אנחנו מחריפים את הדברים.

שר הבריאאות י' מצא:

אמרתי שאנחנו גולשים. אני פוסח על כמה דפים שכולם על מערכת הבריאאות, וחבל.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

רצינו לשמוע.

שר הבריאאות י' מצא:

חבל, זה היה מעשיר את הידיעה. אגיד בחצאי משפטים – – –

אברהם פורח (מרצ):

ההישג שלך יהיה אם תצליח להוציא מהממשלה שאתה חבר בה יותר למערכת הבריאאות. אני מוכן לתמוך בך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מוציא.

שר הבריאאות י' מצא:

חבר הכנסת פורז, אני נאבק לקבל תקציבים ואני מקווה שאקבל אותם. לא עליתי לבמה כדי לקבל כן תקציבים מאיש. אתה לא היית בתחילת הדיון. הצטערתי על כך שמגישים הצעת אי-אמון בנושא הבריאות במקום הצעה לסדר-היום, כדי לקיים דיון מסודר.

יש סכנה גדולה שבישראל יתפתח מסלול רפואה נוסף – לבעלי יכולת ולחסרי יכולת.

יצחק כהן (ש"ס):

אין סכנה, זה קיים.

שר הבריאות י' מצא:

אני שמח שאתה יודע הכול, לא זו תפיסת עולמי כחבר בממשלה הנושאת באחריות לא רק לביטחון העם הזה אלא גם לחברה בישראל ולבריאותה.

ראשית דבר יש לומר לברק וליוסי שריד, המטילים פחדי מלחמה על העם הזה, ולמפלגת העבודה ולמרצ, כי אם תפרוץ מלחמה, חס וחלילה, אני מקווה כי היא לא תפרוץ, אבל אם היא תפרוץ – השר שחל נמצא פה ואני מברך על זה לא כדי לעקוץ, אתה היית מהבכירים בממשלה הקודמת וחווית את הסכם אוסלו מראשיתו, או מייד אחרי ראשיתו כי מראשיתו היו רק כאלה שעבדו במחתרת – אפשר ללכת לפרוטוקולים בכנסת הזאת ולראות את הנאומים אחד לאחד של אנשי האופוזיציה דאז, שלי ושל אחרים, ואמרנו לכם: אתם מביאים מלחמה על עם ישראל. אמרנו לכם: אתם מכניסים את הפלשתינים לעולם האילוזיות והאשליות, שלא נוכל לתת להם – – –

שלום שמחון (העבודה):

סוף סוף מצאו את האשמים למלחמה הבאה.

שר הבריאות י' מצא:

אמרתי לכם: אם חס וחלילה היא תפרוץ – – –

שלום שמחון (העבודה):

אם את כל האחריות אתה מעביר למישהו אחר, אז איפה האחריות שלכם?

שר הבריות י' מצא:

חבר הכנסת החדש והצעיר, אלה דברים לשחל, מהוותיקים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה אתם עושים? מביאים למלחמה בכל המזרח התיכון.

שר הבריות י' מצא:

אמרנו לכם שהסכם אוסלו יגרור את העם בישראל למלחמה. גם אתם, מפלגת העבודה, לא הייתם יכולים לספק היום את הסחורה של הסכם אוסלו; גם אתם, בניגוד לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, לא הייתם מוכנים לתת את מזרח-ירושלים כבירת פלשתינ; גם אתם, בניגוד לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, לא הייתם מוכנים לתת את זכות השיבה. דרך הסכם אוסלו קיבלו הפלשתינים אותן אשליות של זכות שיבה, מדינה פלשתינית וירושלים כבירה שלהם. גם אתם לא יכולתם לספק את זה. למזלכם הגדול, האמן לי, נפלתם מהשלטון, מזלכם הגדול שלא הספקתם להגיע להתמודדות הזאת. אנחנו מתמודדים בהתמודדות הזאת טוב, בחשיבה נכונה ובכבוד, גם אם הסכם חברון לקח שישה חודשים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הרסתם את תהליך השלום, אתם מובילים למלחמה ולאלימות.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, עוד לא התחלנו בדיון. לפי הקצב הזה – עד אור הבוקר ועד שחר ינצנץ. תאפשרו לשר להשמיע את דבריו.

שר הבריות י' מצא:

צר לי, אבל נראה שהמלחמה של הצלת נפשות במערכת הבריות אינה מעניינת את הדוברים של מפלגת העבודה ומרצ כאן, כי זו מלחמה שאין בה לא זוהר, לא כותרות ולא מסיבת עיתונאים המתארת רמטכ"ל המתריע מפני מלחמה עתידית. המלחמה הזאת, המתקיימת להצלת חיי חולים, היא אפורה, אין בה כותרות, אך מי שמתיימר לרצות לקבל את אמון העם, בבקשה שלא יעשה שקר בנפשו וידאג דאגת אמת לאזרח למען שיפור חייו ביום-יום. די לנו בנביאי השקר המזהירים מפני מלחמות ובו בזמן בורחים ממלחמה למען חייהם של חולים, זקנים, ילדים, פגים ונשים. זו המלחמה, אני אומר לחבר הכנסת ברק, לחבר הכנסת שריד, לאנשי מפלגת העבודה ולאנשי מרצ, זו המלחמה שאתם צריכים לעמוד בה, להתריע, להזהיר ולעשות למענה.

חבר הכנסת ברק עמד כאן חצי שעה, חבר הכנסת שריד עמד כאן חצי שעה – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא.

שר הבריאות י' מצא:

עשרים דקות, רבע שעה, התפשרתי אתך. אפילו לא מלה אחת על ההצעה שכוללת גם בריאות.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה נפרד.

שר הבריאות י' מצא:

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

השר מצא, ברשותך, אתה הרי פרלמנטר ותיק.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני, אל תלמד אותי, הנה זה פה אצלי – 1, 2, 3; גם מדיני וגם חברתי.

היו"ר ש' וייס:

רק בשלישי, וחברת הכנסת תמר גוז'נסקי עמדה בזה.

שר הבריאות י' מצא:

וראש האופוזיציה, המנהיג שלה, זה שעומד ככתר מעל כולם, לא יאמר מלה אחת על הבריאות?

היו"ר ש' וייס:

לא, אלה לא הנושאים שלו. תראה: תפקודו בניהול ענייני המדינה. זה רק הנושא השלישי. אולי יש לנו סדר-יום שונה.

שר הבריאות י' מצא:

כבוד היושב-ראש, אתה יודע מה? לבי לא כבד עליך שאתה מנסה להגן על חבר הכנסת ברק, יכול להיות שזה רצונך.

היו"ר ש' וייס:

, אלה שלושה נושאים שונים. fair play מבחינת ה-

שר הבריאות י' מצא:

הזה האדון ברק היה צריך לדבר כאן על נושא הבריאות – fair play –

היו"ר ש' וייס:

לא.

שר הבריאות י' מצא:

– – ולא רק להזהיר מפני מלחמות, כי זו ההצעה העומדת כאן בפנינו. מהיום עד מחרתיים תאמר לי "לא", זה מה שכתוב פה.

היו"ר ש' וייס:

אני קורא.

שר הבריות י' מצא:

גם אני קורא. אתה רוצה שנקרא שנינו? אז נקרא עד מחרתיים.

הי"ר ש' וייס:

בוא נתחלף בניירות.

שר הבריות י' מצא:

הקיפאון בתהליך המדיני והקיצוץ בתקציבי הבריות ושירותי הרווחה – נכון? אבל זה במסגרת הצעת אי-אמון אחת ולא שלוש הצעות.

הי"ר ש' וייס:

שלוש. טוב, רבותי, לא חשוב.

שר הבריות י' מצא:

אתה צריך להגן עליו, אדוני.

הי"ר ש' וייס:

הפעם אין לי קושי.

שר הבריות י' מצא:

עד לגבול מסוים.

עומד כאן ברק ומאיים באש הגדולה אשר תוצת ובמשפט הציבורי. ריבונו של עולם, אנשי האופוזיציה, די לדבר על משפט ציבורי, משפט ציבורי, בקושי שנה אנחנו בשלטון. המשפט הציבורי כבר היה לפני

12 חודשים, הוא העלה אותנו לשלטון והושיב את מפלגת העבודה באופוזיציה. אתם רוצים כל שנה התמודדות של משפט ציבורי? תהיו קצת יותר רציניים. זה לך, הציבור כבר העמיד את אנשי אוסלו למבחן לפני שנה, הוא העמיד אותם באותו משפט ציבורי של דין הבוחר והפסדתם את שלטונכם. חבל שנהיה עדים, אדוני היושב-ראש, לצערי, כנראה שלוש שנים נוספות לאותו תסכול – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חס וחלילה. עוד שלוש שנים נסבול?

שר הבריאות י' מצא:

שלוש שנים וחצי, זאת כנסת יותר ארוכה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתם תפוצצו את האזור כולו.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נמשיך, אנחנו בראשית הדיון.

שר הבריאות י' מצא:

התסכול מעביר אתכם על דעתכם. להפוך כל דיון פה להשמצות ולביזיונות – זה מבייש את הבית הזה, וחבל.

לסיום דברי, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר שניים-שלושה משפטים, כולם בתחום הבריאות. המערכת נמצאת במצוקה קשה. זו מערכת שב-1995, כאשר יצא חוק הבריאות לאוויר העולם, היו בה גירעונות של מיליארדים רבים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה לא משנה ממה?

שר הבריאות י' מצא:

באותם ימים, בראשית 1995, היה הסדר חובות עם קופות-חולים. בסדר, אני אומר לפני 1995. אני מדבר על מה שהיה לפני 1995. היה הסדר חובות עם קופות-חולים, בא לאוויר העולם החוק הזה, והכול אמרו: הנה, מכאן ואילך הכול יתיישר. למלים "מכאן ואילך" יש הסבר, ואומר אותו בחצי משפט ובסוגריים: העלאת השכר של בייגה באותה תקופה, שהקפיצה את כל המגזר, יצרה לא מעט חוסר במקורות ולא השלימו מקורות. בשנים 1995-1996 נוצר הגירעון של 1.3 מיליארד שקל. בשנת 1998 חסרים אותם 1.3 מיליארד שקל.

אני אומר לכולכם, ואני אומר זאת בממשלה, אני לא מסתיר, אני לא עומד פה כמי שמייצג אופוזיציה כביכול, אני אומר את הדברים האלה עם כל הקשיים לראש הממשלה ובממשלה. יש ויכוח. אתה, חבר הכנסת שחל, השר לשעבר, יודע יפה מאוד כמה הוויכוח התקציבי קשה ונוקשה. יש ויכוח. אני מקווה שאקבל את המקורות החסרים, כדי שאוכל לנהל מערכת בריאות טובה ללא כל קשר לפוליטיקה כזאת או אחרת. אבל זו מערכת קשה, שאת ההתמודדות לגביה צריך לראות במלוא ההיקף, במלוא הכנות ובמלוא היושר, כדי שאפשר יהיה להצליח. האמינו לי, אם אני לא אצליח בה –

שלום שמחון (העבודה):

אם כן, מדוע רצית לעזוב את המשרד הזה?

שר הבריאות י' מצא:

זו שאלה טובה. אשיב לך גם כן. לרגע קט, קט כזה, קטנצ'יק, התפתיתי. התפתיתי לברוח ממצוקות וללכת ככה קצת לתיירות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לטייל קצת.

שר הבריאות י' מצא:

אבל לקח לי שעתיים להתאושש.

שלום שמחון (העבודה):

שר הבריות י' מצא:

ידידי הטוב, לקח לי שעתיים להתאושש, לחזור לעצמי ולדעת שהאחריות עלי היא כבדה. אני אומר לך כעת במלוא היושר: לא רציתי להחזיר את משרד הבריות לימים של שלוש השנים האחרונות, שבהן לא היה שר הבריות. שלוש שנים לא היה שר בריאות, כי חיים רמון התעסק עם חוק ולא עם בריאות, סנה התעסק עם רמת-הגולן ולא עם בריאות, וצחי הנגבי הספיק לשבת שם חודשיים והוא כבר היה עם המזוודות – למשרד המשפטים. לא רציתי להחזיר את משרד הבריות לכאוס. האחריות שלי הביאה אותי מייד להתעשת ולהישאר. אדוני היושב-ראש, אני מודה לך מאוד.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לשר מצא. האם אתה תוכל לגלות לנו אולי איזה סוד, אדוני השר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה אתה מציע?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, תן לי רק שנייה לברר משהו. אני רוצה לשאול את השר אם הוא יוכל לגלות לנו איזה סוד. יש לכם איזו כוונה להאריך היום את הדיונים? יש עוד איזו הפתעה הערב? כי אז אתן גם לחברי הכנסת זמן חופשי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אי-אפשר לדעת.

שר הבריות י' מצא:

סהדי במרומים. דיברתי משום שהנושא עניין אותי.

היו"ר ש' וייס:

זה בטוח. חשבתי שיש גם כוונה נוספת. תודה רבה לשר.

כן, השר לשעבר שחל?

משה שחל (העבודה):

אם השר שרון, עד אתמול ב-01:00, ידע שהוא שר האוצר ורק ב-01:00 הודיעו לו, אני מבטיח לך ששר הבריאות לא יודע אם לקחו לו את המשרד ומה קורה אתו.

היו"ר ש' וייס:

אחרי ה"פופוליטיקה". חבר הכנסת שמחון?

שלום שמחון (העבודה):

ראש הממשלה מחפש עכשיו את המטבע כדי להטילו בין סילבן לבין מיכאל איתן. אם הוא ימצא את המטבע הזאת – הכול יהיה בסדר.

היו"ר ש' וייס:

טוב. חבר הכנסת פורז, אתה התחלפת עם חבר הכנסת אורי אור בהסכמתנו, בהסכמתי. אתה תפתח את הדיון, ואחריך – חברת הכנסת נעמי בלומנטל. לך יש חמש דקות. לעומת זאת, לחברת הכנסת נעמי בלומנטל יש גם חמש דקות.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אבל פורז קיבל את חמש הדקות בהפתעה.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא עשה הכנות נפשיות. בואו נקפיד על הזמן.

אברהם פורז (מרצ):

חברי הכנסת, אדוני השר, לא אכנס לעניין הבריאות. אני יכול רק לומר דבר אחד: אדוני השר, בעיית הבריאות היא בין לבין האוצר לבין הממשלה. גם אם האופוזיציה תזכיר את עניין הבריאות בכל נאום 15 פעם, זה לא יפתור שום בעיה. גם אי-אפשר לומר על אדם שבנאום מדיני לא מתעסק בעניין הבריאות, שהוא מתעלם מעניין הבריאות. כולנו יודעים שיש בעיה במערכת. כשחוקקו חוק חדש, מטבע הדברים שהיו לו בעיות. אבל הבעיה היא שלך, הבעיה היא קשה, היא מסובכת, היא מורכבת, ואני גם לא יכול לתת לך עצות איך לפתור אותה.

הי"ר ש' וייס:

ברשותך, אני רוצה לומר משהו למען הפרוטוקול. טוב, פולמוס, פולמוס, זה בסדר, אנחנו רגילים לזה. היו שלוש הצעות אי-אמון: האחת – תפקודו של ראש הממשלה בניהול ענייני המדינה – העבודה – מד"ע-רע"ם, ואת ההצעה הזאת הגיש חבר הכנסת אהוד ברק; השנייה – תפקוד הממשלה, הצעה שהגיש אותה חבר הכנסת יוסי שריד; השלישית – הקיפאון בתהליך המדיני והקיצוץ בתקציבי הבריאות ושירותי הרווחה, הצעה שהגישה אותה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. כך שאנחנו רגילים לחלוקות האלה, אבל במסגרת הפולמוס הכללי זה בסדר גמור. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה ללכת לדברים היותר-רציניים. אני מתקשה עד היום להבין את מדיניותה של הממשלה בתחום הביטחוני. אי-אפשר מצד אחד לומר שהסכמי אוסלו הם אסון, ומצד שני להמשיך בהם או לפחות להצהיר שהולכים בהם. אם לדעת הממשלה הנוכחית ההסכמים האלה הם אסון, הם היו צריכים לעשות מעשה, להודיע על ביטולם, לשאת בתוצאות וכו'. הם לא עושים זאת, אם כי בפועל הם עושים זאת.

העובדה שהממשלה הזאת היא ממשלה מקרטעת, ממשלה שלא הולכת טוב – היא לא דבר שאני אומר. אם אני אומר – אז אולי אני איש אופוזיציה ואני חשוד בזה שאולי אני לא אומר דברים מדויקים. אבל בואו נראה את הדברים באופן לגמרי אובייקטיבי. שר המשפטים, שכנראה עומד להיות שר האוצר, נאלץ להתפטר. השר בני בגין – – –

יצחק כהן (ש"ס):

למה הוא נאלץ להתפטר?

אברהם פורז (מרצ):

הוא נאלץ להתפטר.

יצחק כהן (ש"ס):

למה? למה? מה קרה?

אברהם פורח (מרצ):

תראה, אני לא רוצה להיכנס לעניין האישי. אני רוצה לומר לך שאני לא רוצה להיכנס לעניין האישי.

יצחק כהן (ש"ס):

נכנסת, נכנסת. למה הוא התפטר?

אברהם פורח (מרצ):

אני רוצה להגיד לך שהוא התפטר כי הוגש נגדו כתב אישום.

יצחק כהן (ש"ס):

נו, ומה קרה?

אברהם פורח (מרצ):

הוא זוכה באישום. נכון, הוא זוכה באישום. אבל הוא נאלץ להתפטר.

יצחק כהן (ש"ס):

אברהם פורח (מרצ):

אתה יודע מה? אגיד לך יותר מזה, אגיד לך לשיטתך: הוא נאלץ להתפטר. האם זה "פייר" ששר המשפטים הנוכחי מתיישב על הכיסא ואומר: לא אפנה אותו בשום מקום?

יצחק כהן (ש"ס):

לא, לא.

אברהם פורח (מרצ):

אז הוא לא בסדר. זה קלקול?

יצחק כהן (ש"ס):

קלקול.

אברהם פורח (מרצ):

קלקול, יפה. השר בני בגין עזב את הממשלה. זה קלקול? לא קלקול? אהה, זה לא קלקול. מאה אחוז. דן מרידור עזב את הממשלה והתפטר. זה לא קלקול, זה בסדר.

היו"ר ש' וייס:

אתם מסתדרים או שאתם צריכים אותי?

אברהם פורח (מרצ):

זה לא בסדר. דוד לוי – – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, חבר הכנסת יצחק כהן, ואחר כך תמשיך.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה אדם הגון.

אברהם פורח (מרצ):

תודה.

יצחק כהן (ש"ס):

שר המשפטים התפטר מפני שמישהו פשע נגדו.

אברהם פורח (מרצ):

חבר הכנסת יצחק כהן, אני רוצה לומר לך משהו. לא רציתי לומר זאת, אבל אומר זאת. שר המשפטים נתן תצהיר לא מדויק לבג"ץ, ובית-המשפט האמין לו שהוא עשה זאת בתום לב.

יצחק כהן (ש"ס):

הוא יצא זכאי.

אברהם פורח (מרצ):

אדם אחר שנתן תצהיר לבג"ץ, מוטב לו שמאוד ידייק בעובדות, ואז אין לו שום בעיה שהוא צריך להסביר שהוא עשה זאת בתום לב. אגב, אני מאמין לו שהוא עשה זאת בתום לב. אבל הדברים בתצהיר לא היו נכונים. הדברים היו לא נכונים.

הי"ר ש' וייס:

לחבר הכנסת טל יש שאלה לחבר הכנסת פורז.

דוד טל (ש"ס):

אדוני מטיל דופי בפסק-הדין של בית-המשפט?

אברהם פורח (מרצ):

לא, לא, לא.

דוד טל (ש"ס):

יש זיכוי? כן או לא?

אברהם פורח (מרצ):

אתם מושכים אותי ואני אומר שאין לי טענה, האיש זוכה בצדק. אני סומך על בית-המשפט. אבל אני רוצה להסביר, שמאחר שהעניין מוצג כך שהיתה רדיפה של האיש, שהפרקליטות כביכול בלי שום סיבה הגישה כתב אישום והתנכלה לו – אני אומר שזה לא נכון – –

יצחק כהן (ש"ס):

זה מיקי, מיקי.

אברהם פורח (מרצ):

לא, יש גם פרקליטת מדינה ויש גם פרקליט שהופיע בתיק. שר האוצר המיועד, שאני לא יודע אם הוא מיועד, נתן תצהיר לא מדויק לבג"ץ, ובית-המשפט האמין לו שהוא עשה זאת בתום לב. אם הוא היה יותר זהיר והיה נותן תצהיר מדויק מלכתחילה – כל הסיפור לא היה מתחיל. יש לו אשם בזה שהוגש נגדו כתב אישום.

יצחק כהן (ש"ס):

אבל הוא זוכה.

אברהם פורח (מרצ):

הוא זוכה. בית-המשפט האמין לו. בסדר. גם אני מאמין לו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת כהן, בסוף כל הנאום ייגמר סביב נאמן. זה לא בסדר. תן לו לנוע לשלב נוסף.

אברהם פורח (מרצ):

סיכמנו כך – – –

יצחק כהן (ש"ס):

לא כך התחיל הסיפור.

היו"ר ש' וייס:

טוב, עוברים לסיפור השני.

אברהם פורח (מרצ):

אין לי זמן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת כהן, עוברים לסיפור השני. הוא התחיל בסיפור לא כל-כך טוב.

אברהם פורח (מרצ):

אם היושב-ראש ייתן לי זמן, אני מוכן לברר את פרשת נאמן עד הסוף.

היו"ר ש' וייס:

לא, אין לנו זמן.

אברהם פורח (מרצ):

אבל אין לי זמן. אני אומר כך: שר המשפטים, לדעתי באופן בלתי הגון, מסרב לפנות את כיסאו. שמענו על כך. השר בני בגין עזב. זה קלקול. השר מרידור נאלץ לעזוב. זה קלקול. השר לוי לא בא

לחלק מהישיבות, מחרים, לא מחרים, ברוגז, לא ברוגז. זה קלקול. מפלגת ישראל בעלייה – חלק
החרימו את הישיבות, באו, לא באו, כן באו, זה קלקול. במלים אחרות, העסק הזה לא מתפקד כמו
שצריך, ולא אני אומר את זה – כל אחד אומר את זה.

השאלה היא, אם בכלל ממשלה כזאת וקואליציה כזאת מסוגלות לנווט את המדינה. אני אומר לכם
שאני מודאג, ולא משום שאני באופוזיציה; אני כבר רגיל להיות באופוזיציה – זאת קדנציה שנייה שאני
באופוזיציה. גם ממשלה שפועלת הפוך ממה שאני חושב במישור האידיאולוגי אבל מתפקדת נכון
פחות או יותר – זה סיפור. אבל גם כאשר לשיטתה כל העסק הוא זיגזג אחד גדול, העסק מאוד מאוד
מסובך.

במלה אחרונה אני יכול לומר לכם, שהיה לי רגע אחד של תקווה, שבו חשבתי שאולי דן תיכון יתמנה
לשר האוצר. אני רוצה לומר לכם, שדן תיכון, מבחינתי, היה מאוד מאוד מתאים להיות שר האוצר גם
מבחינת השקפתו הליברלית, גם מבחינת יכולתו, גם בהיותו פרלמנטר ותיק; עובדה שהוא לא מונה.
יעקב נאמן מתמנה, אולי, לשר האוצר; אינני יודע. אני לא יכול לומר עליו שום דבר. בקטע הזה אני
יודע רק שבשעתו היה לו רעיון, ואני מקווה שהוא לא יחזור עליו; כשהוא היה מנכ"ל משרד האוצר
בתקופתו של יגאל הורביץ, הוא הציע לפתוח את כל הכספות של המדינה ולעשות חיפוש בכספות של
אזרחי ישראל. אני מקווה שהוא לא יחזור על העניין הזה, אבל אולי האזרחים שיש להם שם משהו
צריכים להיות מודאגים, שמא השר החדש באמת יפשפש להם בכספות, אבל אני לא יכול לומר זאת.
אני אומר את זה כקוריוז – – –

שלום שמחון (העבודה):

מחר כולם ירוצו לכספות – – –

אברהם פורח (מרצ):

בסדר, שיחזיקו תחת הבלטות. מכל מקום, אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת מתפקדת רע מאוד.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני ממליץ שבעניין הכספות הוא איכשהו ינהל משא-ומתן עם הבנקים כדי שיוזילו את
ההחזקה שלהן.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, ואחר כך – חבר הכנסת יצחק כהן. חמש דקות, חברים יקרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה יש לך להגן על הממשלה הזאת?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

ידידי דראושה – – –

היו"ר ש' וייס:

תיכף נשמע.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אחרי שאתה שיבחת את אריק שרון לעילא ולעילא, מי אני לידך?

חיים אורון (מרצ):

– – – יצא כל הבלון.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, פגשתי את ידידנו דראושה, ישבנו יחד ושמעתי מהלל ומשבח – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

– – את השר אריק שרון, ואני מעלה זיכרונות, כאן מעל במת הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ואת תקפת אותו – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

לא, להיפך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — שראש הממשלה מעניש אותו, והוא לא ממנה אותו לשר האוצר.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אני אמרתי דבר כזה?

היו"ר ש' וייס:

רבותי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

מעולם.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו יש לנו — — —

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

יש לנו שרים אחד אחד.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חברת הכנסת נעמי בלומנטל מתחילה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מוכרחה לומר – –

הי"ר ש' וייס:

עכשיו אני מתחיל למדוד את הזמן.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

– – שאני בהחלט נהנית לראות אתכם ישובים באופוזיציה, לא מפני שאתם נראים יותר טוב כשאתם יושבים שם מאשר כשאתם יושבים כאן, אלא משום שאני לא התרשמתי שבזמן שישבתם כאן, בארבע השנים שישבתם שם, עשיתם מי יודע-מה. כך שאני לא מוכרחה לומר שאנחנו צריכים לחזור לימים האלה, לא מתגעגעים אליהם. וגם שמעתי קודם את ראש סיעת העבודה מדבר, ואני מוכרחה לומר, שלא הכה בי הברק. לא נראה לי גם שיש לכם איזו בשורה עתידית, איזו תוכנית מרשימה, איזו הודעה מרנינה; והרי בקטע של החזון כבר היינו יחד אתכם וראינו לאן זה הוביל אותנו.

האמת, שלא ברור לחלוטין על מה אתם מעלים השכם והערב הצעות אי-אמון. הלוא אתם יודעים כל הזמן שכל הצעת אי-אמון למעשה נותנת אמון בלתי רגיל בממשלה, גם אם הכוונה שלכם הפוכה. ולראיה – אתם תראו את ההצבעה של היום בערב, שגם היא תסתיים ברוב מוחץ; לא כפי שהיה בעבר, בממשלה הקודמת, שעל חודו של איזה קול, שלא נדבר עליו, היתה עולה או יורדת הצעת אי-אמון. כאן בהחלט – כל הצבעת אי-אמון אנחנו מרחיבים בסופה את האמון בממשלה ובראשה.

לעניין התכנים. אשר לקיפאון – הקיפאון בתהליך המדיני. מבחינתכם כל מה שאיננו רוצה מטורפת, רוצה של התאבדות לויתורים, למסירת שטחים, להתרפסות, לכניעה, כל מה שאיננו איבוד הצפון ואיבוד קשר למציאות ולהיסטוריה נקרא, כאן, מעל במת האופוזיציה: קיפאון. אנחנו הולכים בקצב נורמלי, בקצב בטוח, בקצב שמאפשר לבחון מסביב, לראות מה באמת יש לנו, מה קורה, מה מיישם הצד השני, על אילו עקרונות ואילו יסודות אנחנו עומדים, מי עומד מולנו, מי עומד מנגד – – –

שלום שמחון (העבודה):

חברת הכנסת בלומנטל, יכול להיות ששני אנשים מסתכלים על בן-אדם עומד ואחד מהם אומר שהוא הולך?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא. אני בעד שנבחן טוב טוב מי עומד מולנו. אני מוכנה שנעמוד שני צעדים; יותר טוב מאשר נרוץ לווייתורים. כבר היינו שם. בוא נראה מי עומד מנגד, מה המסרים שלו, מה תרומתו, מה הוא מוסיף, אולי נבחן, ידיך ערפאת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בינתיים אתם הורסים את תהליך השלום.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אדוני. מי שהורס את תהליך השלום – אתה יודע מי זה; זה מי שלא עומד בשום הסכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אולי נראה מה הצד השני, ידיך ערפאת, מוסיף להבאת השלום, לרגיעה.

אתם יודעים, היינו בסרט הזה כבר קודם, בבריחה מראייה נכונה של המציאות, או בלשון ימים עברו, בכמיהה המסנוורת לחלום, לחזון; פירות הבאשים, הקטסטרופות של ההזיה הזאת – שבענו מהם ודי לנו.

מוטב לי לפעול – זאת תשובה לך, אדוני היקר – מוטב לי לפעול בצל הקיפאון האחראי מלשזוף לאור החזון הקפקאי, וזאת התשובה שלי לך על השאלה – לאן אנחנו הולכים.

שלום שמחון (העבודה):

כבת מושב לשעבר, נדמה לי שלא הבנת את השאלה שלי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הבנתי איך אפשר גם לעמוד וגם ללכת. היה מי שהלך ורץ לקראת חזון, וראינו את התהום שהוא נפל לתוכה. וזה גם התברר אחרי כן בבחירות. אני אומרת: נלך צעד צעד מדוד, ואם הצעד המדוד פירושו לעמוד לשנייה, להסתכל מסביב, לראות מי עומד מולנו, איזה צעדים הצד השני עושה אל עבר תהום שהוא מוליך אליה את אנשיו. אני אומרת: יבורך; יבורכו – גם אם אלה היסוסים; ואם אלה מהלכים שיובילו בסופו של דבר לשלום המיחל – אני בעד.

הרי בבסיס הראייה שלכם יש ראייה עצמית מזוכיסטית, שאולי, אם אנחנו כנועים יותר, רופסים יותר, הצד השני ישתנה, יותר, יפסיק לרצוח סוחר קרקעות תמימים, יפסיק לעצור ולענות שומרי זכויות אדם, ישנה את דרכו, יפסיק לחפש אבנים, יימנע מלהגדיל את מצבור הנשק, יעביר את המשאבים לנצרכים. אך ברור לכל מי שישנו בצד השני שהשינוי, אם יבוא, יהא מתוך הכרה שהטרור לא ייתן רווחים, ושנאה גם היא לא תיתן רווחים. כל זמן שהצד השני לא יבין זאת, הוא ימשיך בדרך הנלוזה שלו, ולכן אנחנו נבחן את צעדינו היטב; אולי אז ישתנה משהו באזור שלנו, וישתנה לטובה. תודה רבה.

הי"ר ל מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יצחק כהן, ואחריו – לחבר הכנסת אבנר חי שאקי.

שלום שמחון (העבודה):

חבר הכנסת יצחק כהן הוא מרכז הקואליציה בוועדת הכספים.

הי"ר ל מסאלחה:

חמש דקות.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה יודע מה קרה לאלה שהמליכו אותם לפני הזמן.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הלוואי שבאמת היה מצב רוח לצחוק, אבל העסק עצוב, עצוב מאוד.

בראשית הדברים אני רוצה להביע תנחומים למשפחתו של רב-סרן נדב מילוא – עוד חלל שנפל במלחמה העיקשת והלא-מובנת, ולדעתי – המיותרת, בדרום-לבנון.

בתחילת דברי אני גם רוצה להודיע מראש, לפני תחילת הנאום, שאנחנו, סיעת ש"ס, מביעים אמון בממשלה – – –

אפי אושעיה (העבודה):

למה?

יצחק כהן (ש"ס):

אני אסביר. אם תרשו לי אני אחזור לדבריו של הרב עובדיה יוסף שליט"א כפי שצוטטו, ואני שמח שמדי שבוע רשות השידור משתדלת להפיץ את דבר התורה הזה ברבים. כך היא מגבירה את הרייטינג של השיעור היקר והקדוש הזה – – –

שבח וייס (העבודה):

עושה רושם של – – –

יצחק כהן (ש"ס):

כן, נכון. קונספירציה.

מדי שבוע, בזכות רשות השידור, נוספים עוד לומדים לשיעור התורה הזה, ואני מקווה שגם בשבוע הבא קשביהם למיניהם ישמעו ויאזינו, יהיה דיון ציבורי – – –

שלום שמחון (העבודה):

. אין ברירה. inעכשיו מי שלא שומע – זה כבר לא

יצחק כהן (ש"ס):

אבל, מורי ורבותי, דברי הרב עובדיה יוסף כוונו אלינו, חברי הכנסת. בואו נעשה את חשבון הנפש – האם אין אנו מועלים באמון הציבור? הוויכוחים ללא תכלית, ליבוי השנאה בעם, הפירוד והשסע שמלווים ומעמיקים אינשי לא מעליא, כדוגמתו של יוסף שריד. אזכיר את דבריו, אני לא יודע אם כדאי, אבל בכל זאת למי ששכח – להקים יחידות "דובדבן", יחידות "שמשון" ולהילחם ביהודים. חילל

פעמיים. פעם חילל את שמם של חיילי צה"ל שעשו מלאכת הגנה; פעם שנייה – שסע מחריד. או שהוא מתבטא – להוריד לחרדים את הראש.

ואולי לא היו הדברים מעולם ודומה, מורי ורבותי, שאין שום בעיה לעם הזה, ודומה שהסכמי השלום, התהליך הנפלא הזה שהתחיל, לא תקוע. במלחמה האכזרית בדרום-לבנון האם כסומים היינו? האם אטמנו את אוזנינו מלשמוע את דאגתה של אם?

אני, לצערי, אח שכול, ואני יודע מה עובר על המשפחות האלה. אני יודע איזה לילות של מריטת עצבים עוברים על ההורים האלה שבניהם נמצאים בדרום-לבנון. מכאן אני רוצה לאחל להם, שיזנו שבניהם יחזרו בשלום לבתיהם.

נסים דהן (ש"ס):

אמן.

יצחק כהן (ש"ס):

ודומה, מורי ורבותי, שאין בעיה של תאונות דרכים לטפל בהן, ואין בעיה של מחוסרי דיור – ולאחרונה ראינו את הפינוי האכזרי של מפוני מבשרת-ציון. ודומה שמערכת הבריאות לא קרסה מזמן. וקבוצות אינטרסנטים גורמות להצפת המדינה בעובדים זרים שמאיימים על קיומה של מדינת ישראל מבחינה חברתית. ודומה שנתוני הפשיעה הגואים, שאין להם אח ורע בשום מדינה בעולם – אולי אתם לא יודעים, מדי שנייה, מדי דקה מתבצע פשע חמור. הספינה טובעת. ובמקום להירתם כולנו יחד כאיש אחד ובלב אחד להציל את המדינה מהחורבן, חלילה וחס – אתם עסוקים בהטחת האשמות, מלבים שנאה, מקפיצים עוד פרשה ועוד פרשה ועוד פרשה, שכולן בסופו של דבר מתבררות כעורבא פרח.

אויבנו מחכים ידיהם בהנאה, הגירוי כפי שהוא משודר על-ידיכם לעולם הוא, חלילה, לפתוח במלחמה טוטלית נגדנו. אתם מאבדים את עצמכם לדעת. ולצערי, כולנו באותה ספינה. דומה לאותו שוטה שקדח חור ברצפת ספינתו, והקברניט שאל אותו: אדוני, מה אתה עושה? אומר לו: מה אכפת לך, זה התא שלי. אומר לו: הרי כולנו נטבע. אומר לו: זה התא שלי, זו מדינה דמוקרטית, אונייה דמוקרטית, אני אעשה בתוך התא שלי מה שאני רוצה. אבל חלילה האונייה עלולה לטבוע.

במקום זה אתם מטיחים האשמות בממשלה שנבחרה כדין – אני מסיים, אדוני – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אני חשבתי שאתה רוצה לשאת דרשה. אני קשוב.

יצחק כהן (ש"ס):

במקום להירתם למצב החירום הזה, אתם לא מסוגלים לסבול את העובדה שראש הממשלה נבחר בבחירות דמוקרטיות, לפי החוק שאתם הכנתם לו בקדנציה שלכם. הוא נבחר והוא יהיה ראש ממשלה, והממשלה נבחרה כדין וכדת, ואנא תנו לה לגמור את הקדנציה, ולא רק לתת לה לגמור, אלא לעזור, למען העם, למען ילדינו, כדי שנחיה במציאות טובה יותר; האמת והשלום אהבו. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אבנר שאקי, ואחריו – לחבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת שלום שמחון, אני שומע את שיחת הוועידה שלכם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הכלי הזה ששמו אי-אמון נולד כדי להביע אי-אמון כאשר יש סיבות אובייקטיביות, כאשר ממשלה נקלעת למצוקה שאין ממנה מוצא, כאשר באמת המדינה, כתוצאה מן המדיניות של אותה ממשלה, נמצאת בסכנת אמת – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת כהן, אני לא מרשה, אני מצטער. שמענו אותך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה לומר, שככל שאני מנסה להעמיק בעניין וללמוד אותו מקרוב, אינני מוצא סיבה אמיתית, אובייקטיבית, והריבוי הזה רק הופך את הכלי הזה לכלי לא יעיל, לא לאופוזיציה ולא לממשלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה בגלל ריבוי התקלות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני צופה בהן מקרוב, משתדל ללמוד אותן, אינני מוצא שהן עולות בשום צורה על מה שהיה בימי ממשלות קודמות. אבל כשאני מתייחס לעניין עצמו – – –

שלום שמחון (העבודה):

חבר הכנסת שאקי – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אני לא מרשה. חבר הכנסת שלום שמחון, תן לאדם להשלים משפט ואחר כך תקרא קריאת ביניים. תן לו משפט אחד או שניים ואחר כך אתה תגיד מה שתראה. בבקשה, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

האשמה אחרי האשמה, קטרוג אחרי קטרוג, עלבון אחרי עלבון, והתוצאות לפנינו. כלומר, עד עצם היום הזה לא הוכח שהאשמות הגדולות אכן יש להן יסוד כלשהו. אז עכשיו אנחנו שומעים חזר ושמעו: סכנת מלחמה. אינני יודע אם זה משרת איזה עניין צודק לנו לכולנו, קואליציה ואופוזיציה גם יחד.

אני בא לשאול בכל הכנות את חברי ממפלגת העבודה וממרצ, שאני מעריך אותם, ואני אומר: האם נכון להשתמש בכלי הזה כדי לנגח את הממשלה ולנסות להביא לביטול ההכרעה הדמוקרטית שהושגה בדרך דמוקרטית, כאשר אין אתה רואה שום יסוד של אמת במציאות? שכן אם מדובר באי-אמון, איזה אדם ראוי יותר לאי-אמון מאשר ערפאת, מאשר אנשיו? הרי האיש הזה לא קיים הבטחה אחת מהבטחותיו, חתם באוסלו, הגיע לווינגטון, קיבל פרס נובל, הגיע לקהיר, הגיע לטאבה, חתם בלי סוף על מסמכים, והתוצאה שהוא אינו מקיים אפילו התחייבות אחת, שהוא מתכחש להתחייבויותיו, שהוא מפר פרופסיונלי של הסכמים, שהאמנה הארורה, הגזענית, עדיין בתוקף, שהפעילות של "חמאס" ושל "הג'יהאד" נבלמה לא כתוצאה מהתערבותו אלא כתוצאה מזה שהממשלה הזאת גילתה יתר עוצמה ויתר הרתעה כלפי אותם ארגונים טרוריסטיים.

אני בא לומר, שלמרבה הצער הממשלה הזאת ירשה ירושה כבדה גם מדינית-ביטחונית וגם כלכלית-חברתית. מדינית-ביטחונית כיצד? מפני שהסכם אוסלו האומלל, אף-על-פי שמן הצד האחד היו אנשים נפלאים ונעלים כמו רבין, זיכרונו לברכה, וכמו פרס, ייבדל לחיים ארוכים; מן הצד שכנגד ערפאת, שזכה אומנם יחד אתם באותו פרס נובל, כמה מזעזע לחשוב, צירוף המלים פרס נובל לשלום עם השם יאסר ערפאת, כאשר אתה רואה שהאיש הזה הוא מאחורי כל הרציחות שהיו במשך השנה האחרונה, מאחורי 15 ההרוגים בספטמבר, מאחורי שלוש הנשים הנרצחות בתל-אביב בקפה "אפרופו", למעשה האיש לא פסק יום אחד מלהיות טרוריסט, מלהיות רב-רוצחים, מלרצות בדמם של יהודים באשר הוא דם של יהודים.

צריכים להודות, ברוך השם, במשך השנה הזאת הטרור פחת, ההרתעה גדלה, ואין להשוות. די לקחת את המספרים כדי ללמוד שבשנה זו, ברוך השם, תודה לאל, שבח לבורא עולם, נהרגו פחות ונפצעו פחות אנשים חפים מפשע מאשר בתקופה המקבילה לה בשנה הקודמת.

בנושא הכלכלי, אין זה סוד שנשארו חובות כבדים, נשאר גירעון אדיר, וממשלה זו הצליחה במאמץ גדול לבלום אותו. אני רוצה לצטט פה לא אחר מאשר סבר פלוצקר, שהוא בוודאי לא חשוד באהדה מיוחדת לממשלה הזאת. במאמר מפורט שהוא פרסם זה לא כבר הוא מונה את ההישגים הכלכליים של הממשלה הזאת. הוא מדבר על כך שהאינפלציה ירדה, שהריבית ירדה, שהגירעון הממשלתי קוצץ כדי מחצית, שהמסים לא עלו, שהגירעון במאזן התשלומים קטן, שהשיטפון ביבוא נבלם, ששוק איגרות החוב יוצב, שהציבור חזר לבורסה, שההפרטה התחילה בפועל, שיש שינוי חיובי בחוק עידוד השקעות הון, שיש צינון הביקושים במשק.

רבותי, ידידי, צריך להסתער, זה תפקידה של האופוזיציה, להסתער על הקואליציה, אבל לתקוף נקודות שבאמת האופוזיציה מראה שיש לה כלים טובים יותר, מדיניות נכונה יותר, אפשרות לעשות יותר טוב. אבל כשאני בודק אובייקטיבית מה שקרה בשנה האחרונה, אני מודה, היו ויש קלקולים, היו פגמים, היו פאשלות, ללא צל של ספק הרבה דברים טעונים תיקון, היו הרבה עיוותים. אבל נדמה לי שהסך הכולל הוא שמתגברים עליהם, שהם לא דבר יוצא דופן בחיינו הפוליטיים, שכבר ראינו ראשי ממשלה שעשו טעויות יותר גדולות, שנכנסו לבוץ גדול יותר והביאו את העם למצבים קשים יותר.

מן הסיבה הזאת המפלגה הדתית-לאומית ממשיכה לתמוך בראש הממשלה. היא מעירה לו את מה שהיא מעירה מפעם לפעם. היא מנסה לתקן. אני חושב שכל עניין המינויים שהיה החלק הפגום ביותר בתפקוד הממשלה הזאת, העניין הזה באמת הולך ומתייצב, הולך ומיתקן, והוועדה שקמה אכן תביא לכך שלא ניתקל עוד בתופעות כמו אלה שקדמו והביאו לכל המשברים למיניהם במשך החודשים הללו.

אפשר לומר שהממשלה הזאת לימדה את ערפאת, שארץ-ישראל איננה ניתנת לחלוקה, שירושלים איננה ניתנת לחלוקה, שאנחנו מתכוונים להגן על חלקי ארץ-ישראל, מפני שאין סוחרים במולדת ואין עושים עסקים במולדת. אנחנו מעוניינים מאוד לקלוט עוד מיליוני יהודים שיגיעו בעזרת השם לארץ הזאת. אנחנו זקוקים לארץ הזאת גם ביטחונית, וגם יש לנו בה זכויות היסטוריות. ולכן ריצת האמוק שהיתה בממשלה הקודמת למסור יישובים, למסור אזורים, למסור חלקים מן הארץ, זו היתה טעות גדולה, שלא שירתה את העניין. ערפאת למד לדעת, שישראל מוכנה לוותר, מוכנה להקים מדינה פלשתינית, מוכנה לוותר על חלק מירושלים. זו היתה טעות.

ואשר לגולן, אינני יכול שלא לשאול ולשוב ולשאול: אם אומנם סבור מישור באופוזיציה שאפשר היה להגיע להבנה עם אסד, שאפשר היה לשבת איתו ולסיים עניין – ריבונו של עולם, הממשלה הזאת רק שנה בשלטון, אבל האופוזיציה ישבה ארבע שנים תמימות בשלטון. והיו מי שהכריזו שהגולן הוא אדמה סורית, היו מי שהכריזו שאין טעם ואין צורך עוד באדמות בגולן, שאפשר להבטיח את הביטחון בדרכים אחרות. למה בכל זאת אסד לא הסכים לא רק לשבת איתנו, אלא לא הסכים לשלוח את שר החוץ שלו לשבת איתנו? הקושי נובע כנראה מזה שאסד עדיין לא הפנים, למרבה הצער, את הלגיטימיות של ישראל, את זה שאין כוח בעולם שישבור וינצח אותה. וכל עוד הוא לא יגיע למה שהגיעו חבריו בקהיר ובעמאן, הוא יישאר באותו מצב אומלל.

צריכים להאמין שהוא אכן יתפקח. והכול מראה שהיום הוא מתעניין לשבת, למרות הכול. והוא יסכים בסוף ללא תנאים מוקדמים. ולא יודיעו לו מראש שמוותרים על הגולן כדי שיואיל בטובו לשבת.

יש רצון בשלום. הממשלה הזאת רוצה לקדם את תהליך השלום. אבל תהליך שלום אין פירושו בהכרח ויתור על דברים בסיסיים, החלשה של ישראל, סיכון הביטחון. הדבר הזה פשוט מסוכן. אני לא נוהג להשתמש תמיד רק בארגומנט של הביטחון, כי אני אומר שאז יבוא איזה פילוסוף ביטחוני חדש שיאמר: היום, בעידן שלנו, בעידן הטילים, מה ערך ל-50 ק"מ, ל-100 ק"מ. אנחנו אומרים: יש גם זכויות היסטוריות בארץ הזאת, יש לנו תוכניות גדולות, לעם גדול שיבוא ויתיישב בארץ הזאת. יש לנו קשר עמוק, היסטורי, זיקה נפשית אל כל המקומות הללו, ואין אנו מצויים שם לשווא.

צר לי ששמעתי היום שהמכשול לשלום הוא ההתנחלויות. לא זו בלבד שההתנחלויות אינן מכשול לשלום – אם בכלל אנחנו דנים היום עם ערפאת, או נדון עם אסד על עתיד יהודה ושומרון ועל עתיד הגולן, זה בזכות ההתנחלויות הללו. האנשים הללו באו להתיישב כדי לממש זכות היסטורית, זכות אמיתית, זכות שכבר הוכרה במשפט הבין-לאומי. ואין כל טעם שאנחנו נודיע מראש לאלה שאנו במשא-ומתן אתם שאנו מודים שאין לנו זכויות בחלקים הללו. זו טעות, טעות פסיכולוגית, טעות פוליטית, שיסודה בטעות אידיאולוגית.

לכן אני אומר שיש מקום לאמון בממשלה הזאת, כי היא, גם מדינית, גם ביטחונית, גם כלכלית וגם חברתית נקטה ונוקטת דרכים שעשויות ללא צל של ספק גם לקדם את השלום וגם לקדם את הביטחון, כפי שכבר הוכח, וגם לקדם את הכלכלה ואת החברה. מפני שהדרך היא נכונה. לצערי היו כמה שיבושים, כמה טעויות, כמה כישלונות וכשלים, אבל זה לא מעיד על דרך לא נכונה. העם רצה בה, רוב העם רצה בה, אין שום סיבה לחשוב שהוא איננו רוצה בה במשך שלוש השנים הבאות. ולכן ניתן את האמון ונקווה שהממשלה הזאת תעלה על דרך המלך, תתגבר על המכשולים ועל הקשיים, ואכן תצליח להביא לעם הזה גם ביטחון וגם שלום, גם כלכלה טובה וגם חברה צודקת.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – לחברת הכנסת מרינה סולודקין. לפי התיאור שלך, חבר הכנסת שאקי, עוד מעט מתגשמת הנבואה של ישעיהו.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מודה, יש סיעה אחת בכנסת הזאת שאני מבין למה היא מביעה אמון כל כך מלא בראש הממשלה. את הסיעה הזאת ייצג כרגע חבר הכנסת שאקי. מבחינתו של חבר הכנסת שאקי, יש נושא מרכזי אחד, והוא מצדיק את השימוש במלה קלקולים כדי לתאר אותו. כך הוא קורא לזה.

אתם נכנסתם לממשלה בשביל לחסל את תהליך אוסלו. אתם נכנסתם לממשלה בשביל לתקוע את התהליך המדיני, גם במחיר מודע של מלחמה נוספת. לא איום במלחמה; גם במחיר מודע. האופוזיציה מדברת עליו? אנחנו מדברים עליו? מה, האם אתם לא קוראים אותם עיתונים כמונו? אתם לא נפגשים עם אותם אנשים שאנחנו נפגשים אתם? אבל אתם תמיד אמרתם, אין פה שום אשמה, אתם אמרתם שעדיף להחזיק בכל ארץ-ישראל גם במחירים כבדים מאוד – איך אמרת? לא נימוקי ביטחון – ואז, גם במחיר מלחמה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אף פעם – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת שאקי, אף פעם לא אמרתם, אבל תמיד זה כך היה. אף פעם לא אמרתם ותמיד זה כך היה וגם עכשיו.

אתה מונה את הישגי הממשלה, איש תורה ועבודה? כך, מהמאמר שציטטת, נעלם שהאבטלה גדלה ב-40%, הצמיחה – אפס. זה לא מעסיק אתכם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

פלוצקר, פלוצקר.

חיים אורון (מרצ):

אגב, הוא כותב את זה במאמר שלו. תקרא מה כתוב בסוף – הצמיחה אפס. פתאום יש לכם תנא דמסייע.

זה לא מעסיק אתכם, ודאי בהרכבה של הסיעה עכשיו. אתה פעם היית, איך אמרו, קצת יותר מתון, לפעמים. אתם מייצגים את הזרם הכי קיצוני, שזאת תכליתו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

התיישבות, בסך הכול.

חיים אורון (מרצ):

תעזוב אותי, לא מדובר בשום התיישבות. אתם נושאים את שם ההתיישבות לשווא.

אתם כל פעם אומרים, גם חברת הכנסת נעמי בלומנטל: לכבד את החלטת הרוב. אין גבול לצביעות? דמוקרטיה אומרת, ששעה אחרי שהתקבלו תוצאות הבחירות, מי שחושב שמדיניות הממשלה שגויה, שרוי לו לעשות ככל האפשר במסגרת הכללים הדמוקרטיים כדי לקצר שלטון ולהחליף אותו. מה הדיבורים האלה "אתם רוצים לבטל החלטה דמוקרטית"? אנחנו עושים פה משהו לא דמוקרטי? אנחנו עושים את ההפגנות שאתם עשיתם בקדנציה הקודמת? אנחנו ממלאים את העיר בתמונות של ראש הממשלה עם כאפיה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הן היו אישיות?

חיים אורון (מרצ):

ראש הממשלה עם כאפיה של ערפאת זה לא אישי? זה כללי?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מי עשה את זה, חמישה – – –?

חיים אורון (מרצ):

תעזבו את הדיבורים האלה. זה צמח בחלקו בגינה שלכם. עכשיו אתם אומרים: יש לכם בעיה עם הדמוקרטיה. איזו בעיה יש עם הדמוקרטיה? זכותו של הציבור שחושב שהממשלה הזאת מוליכה אותו לאן שהיא מוליכה, להפעיל את כל הכללים הדמוקרטיים.

אנחנו מוציאים דיבתה רעה? אנחנו בכלל יכולים להתחרות במה שאומרים שרים מתוך הממשלה על הממשלה? אנחנו יכולים להתחרות במה שאומרים חברי סיעתך בשיחות פה על ראש הממשלה? אנחנו מדברים במונחים כאלה? לנו יש תחושה, שאתם בחלקכם שותפים לה, שמדינת ישראל שבויה בידי הנהגה שמדינת ישראל לא ראויה שהיא תהיה בראשה, שאיננה מסוגלת לתפקד. תראה מה שקורה היום.

אני מאשים אתכם – אתכם בעצם לא, אתם מבסוטים מהמצב הזה, כי כמה שניתקע יותר בבזע של הקסבה של חברון והקסבה של שכם, אתם לשיטתכם הצלחתם, כי אתם היחידים שנשארתם שעוד מאמינים באיזו אשליה של ארץ-ישראל השלמה, וארץ-ישראל השלמה, לשיטתכם, יכולה להתקיים רק כאשר יהיה עימות טוטלי עם הפלשתינים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חס וחלילה.

חיים אורון (מרצ):

כאשר יכבשו מחדש עם טנקים את שכם ואת חברון ואתם תסבירו שזה הסכם אוסלו, רק אז אתם תחזרו בעצם לבסיס האידיאולוגי שלכם. כל זמן שזה לא מתקיים אתם בבעיה, כי לא ממשלה שלנו, ממשלה שאתם שותפים בה מדברת על אלון פלוס, על כל מיני פיקציות כאלה שאין להן ידיים ורגליים – על 50% מהגדה המערבית, על 60% מהגדה המערבית – אז ודאי שאתם באים ואומרים: אנחנו רוצים לתקוע כמה שיותר עמוק. את המחיר הזה של התקיעה נשלם כולנו, והוא יהיה חמור מאין כמותו. לכן, יפה שעה אחת קודם, וככל שיקצרו ימיה של הממשלה הזאת כן ייטב.

היו"ר ל מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחברת הכנסת מרינה סולודקין, ואחריה – לחבר הכנסת שלום שמחון.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כקודמי, אני וסיעתי ישראל בעלייה –

היו"ר ל מסאלחה:

אומרים "כבוד היושב-ראש" או "אדוני היושב-ראש".

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כן, אחר כך.

– – משתתפים בצערה של משפחת נדב מילוא.

ועכשיו, כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הייתי רוצה לפתוח ולומר, שחלק מן הטענות של האופוזיציה מוצדקות. קיימת שורה של בעיות בתפקוד הממשלה, בניהול המדינה ובניהול התהליך המדיני. אחד הגורמים שיצרו חלק ניכר מן הבעיות בקבלת ההחלטות של הממשלה הוא חוסר היציבות היזום וכן ניסיונות לדה-לגיטימציה של הממשלה מצד האופוזיציה. הסיפור הזה אינו חדש, ראינו אותן תופעות

בתקופת הממשלה הקודמת, של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ושמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים. נראה לי שהגיע הזמן ליצור מהלך חקיקתי שיגביל את האפשרות להגשת הצעת אי-אמון לאחת לחצי שנה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לא דמוקרטי.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

המחזה הזה שאנו נאלצים לצפות בו על בסיס שבועי הוא חסר תכלית, במיוחד לאור העובדה שחוק הבחירה הישירה ממילא אינו מאפשר הפלת הממשלה ללא רוב של 61 חברי כנסת. כולנו יודעים היטב שהרוב הזה מאוד מאוד נדיר.

סיבה נוספת, לדעתי, להפרעות בתפקוד הממשלה היא ההזמנות הבלתי-נגמרות למתן עדות במשטרה. ראינו בזמן האחרון לא מקרה אחד ולא שניים של אישי ציבור שנקראו למשטרה, לוו בתקשורת שלילית ביותר, ולבסוף לא נמצא נגדם שום דבר. לאחר שהסתיימה פרשת דרעי-בר-און, והאספקט הפוליטי של פרשת לרנר יסתיים כנראה באפס תוצאות, מתחילה פרשה חדשה של דיור לחרדים ברכס-שועפאט. כלומר, שום חלק של הקואליציה לא הצליח להימלט למעשה מקשר לא מחמיא עם המשטרה. לאחר כל אלה כבר לא נותר זמן לעסוק בניהול המדינה. יש לי אמון מלא בעבודת המשטרה, אולם יש לי ספקות רבים לגבי המניעים של אישים במערכת הפוליטית שמזינים בזדון את המשטרה במידע כוזב ושקרי, שאינו עומד, פעם אחר פעם, במבחן בית-המשפט.

כאשר האופוזיציה מעבירה ביקורת כל כך חריפה על תפקוד הממשלה, הייתי רוצה לראות גם הצעות אלטרנטיביות ופעילות אופוזיציונית אמיתית. האופוזיציה כיום שותקת כדג שמרק לחוף. אין שום תוכנית לפתרון משבר הדיור לזוגות צעירים, לעולים ולמעמד הבינוני-הנמוך. המשבר החברתי בין דתיים לחילונים רק הולך ומחריף, וגם לאופוזיציה יש יד בדבר. ודוגמאות אחרות לא חסרות.

אפי אושעיה (העבודה):

במה? במה?

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

אם אתם רוצים שינוי, תביאו את האלטרנטיבות שלכם לדיון ציבורי גלוי ונוקב.

אפי אושעיה (העבודה):

הנה, אי-אמון זה דיין ציבורי. מה את רוצה?

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

אל תסתירו את שאיפתכם להגיע לשלטון בניסיונות אימפוטנטיים להפיל את הממשלה באי-אמון.

כמובן, סיעת ישראל בעלייה מביעה אמון בראש הממשלה.

אפי אושעיה (העבודה):

למה? תגידי למה.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

יש סיבות.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת שלום שמחון, ואחריו – חבר הכנסת זנדברג. יש לך שלוש דקות.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תקופה ארוכה אני עוקב בנאמנות אחר עבודת ראש הממשלה והממשלה, ואני אומר לך, ראש הממשלה, כי לא מצאתי ולו חלקה אחת בריאה. השטחים חזרו לבעור, התסיסה ברחוב הפלשתיני המתוסכל הולכת וגוברת, ואתה, היכן אתה? אתה, ראש הממשלה, עסוק במטבחון שעוד יוביל אותנו לאסון.

אני אומר לך, ראש הממשלה, ניסיתי לחפש נקודת אור, התאמצתי למצוא לנו תקווה, שנה שאתה בשלטון ואין אור ויש רק דאגה גדולה. אני קורא לך כי תתעשת, מדינת ישראל היא של כולנו, ואני מודאג מאוד, מודאג עד לאן עוד נידרדר.

ראשי זרועות הביטחון מתריעים על סכנת התלקחות באזור, העולם שוב כולו נגדנו, גם ארצות-הברית, הידידה הגדולה שלנו, מאותתת לנו, ושרת החוץ מדלין אולברייט מסרבת להגיע לישראל. מה עוד צריך?

אני חייב להתוודות: ציפיתי שאת הצעת האי-אמון בראש הממשלה יגישו חברי מבית, אלה שהלכו אתו לבחירות, אלה שמכירים אותו טוב מכולנו, אלה שאומרים היום שאין להם אמון בך, ראש הממשלה. אני מדבר על אנשים מרכזיים וחשובים במפלגתך ובקואליציה שלך: ראש הממשלה לשעבר יצחק שמיר, פטרונוך משה ארנס, השר לשעבר בני בגין, שר האוצר לשעבר דן מרידור, חבר הכנסת דוד ראם, חבר הכנסת דוד מגן ושאר חברי הכנסת של גשר. בדרך השלישית נשמעים קולות להקדמת הבחירות, ומצעד המאוכזבים גדל כל יום.

רשימת החברים בקרב הקואליציה שלא נותנת בך אמון, אדוני ראש הממשלה, רק גדלה. אני רוצה להזכיר לך, שרק לפני שבוע כינס שר בכיר בממשלתך מסיבת עיתונאים כדי לומר לציבור שאין לו אמון בך. השר תקף אותך. אדוני ראש הממשלה, אלה קולות שאמורים להישמע על-ידי אופוזיציה לוחמת ולא על-ידי קואליציה מבית.

בשבועות האחרונים אנחנו רואים ושומעים איך האינתיפאדה חוזרת למילון המושגים שלנו, והיכן ראש הממשלה? ראש הממשלה עסוק בשיבוצים בממשלה כבר שלושה שבועות. ההשקעה היחידה של ראש הממשלה בממשלתו היא סקרי פופולריות שהוא עורך לשריו ולכבוד נשיא המדינה.

אני מנסה לבחון את המצב: ענף הבנייה במשבר, הקבלנים הגדולים מתחילים להתמוטט. היה היום דיון בוועדת הכספים של הכנסת, הופיע שם מנכ"ל התאחדות הקבלנים, והתמונה שהוא הציג, אף שהוא איש ליכוד, היתה תמונה עגומה מאוד-מאוד, והיא מצביעה על כיוונים אפשריים. כל אחד מאתנו יודע שקיפאון בענף הבנייה הוא סכנה גדולה למשק.

יש ירידה בהיקף משלוחי היצוא, ובתפוקה התעשייתית נרשם קיפאון. התעשייה במשבר, מגמת הירידה בהיקף ההשקעות בישראל נמשכת. בדיווח של מנהל מרכז ההשקעות בשבוע שעבר לוועדת הכספים הסתמנה מגמה מדאיגה: יש ירידה של למעלה מ-30% בביקושים ו-40% בהשקעות בפועל של הממשלה הנוכחית. מסקר שנערך על-ידי אגף הכלכלה בהתאחדות התעשיינים עולה, כי קרוב ל-50% מהמפעלים מדווחים על ירידה במכירות. עוד דווח, כי בקרוב ל-60% מהמפעלים יש שחיקה ברווחיות.

שר התעשייה והמסחר נתן שרנסקי, זה שהגן קודם על הממשלה מטעם ישראל בעלייה, אמר את הדברים הבאים: אני רואה בדאגה רבה את השחיקה המתמשכת בכושר התחרות של התעשייה הישראלית. השר מודאג – גם אנחנו.

התיירות במשבר, מספר התיירים שבאים לישראל ירד מאוד, כל המשק בהתמוטטות. ראש הממשלה, שיצא בהכרזה מרעישה על הפרטות כמדיניות כלכלית מובילה, ממשיך להעמיד פנים כאילו תוכנית ההפרטה שלו היא הצלחה מרשימה, אך מה לעשות והמציאות העגומה גם בשטח זה, בחברות הממשלתיות העיקריות, מבליטה שום אצל ראש הממשלה את המרחק הרב בין מלים והצגות לבין מה שקורה בשטח ומה שנדרש באמת.

הבטחתם לחקלאים שתעגנו את זכויותיהם בקרקע, אבל אתם הולכים להשמיט את הקרקע מתחת לרגליהם. הפיקדון שקיבלנו, אנחנו החקלאים, על מנת לסרטט את מפת הארץ, עומד להפוך לגוש בטון גדול אחד. הצבע הירוק עומד להפוך לאפור, ואנו החקלאים נלבש שחור.

זה שלושה שבועות אין שר אוצר למדינת ישראל. אני שומע את שריך המודאגים מתראיינים בפרד ואומרים דברים קשים. הם מביעים אי-שביעות רצון מתפקודה של הממשלה, ואני אומר לך, ראש הממשלה, אין לך תמיכה לא-עשייה, למינויים הכושלים ולמשבר המדיני והחברתי. בסקר שנערך בערוץ-2 בליל שישי האחרון, בקרב חברי הכנסת של הקואליציה בלבד, הוצגה תמונה מדהימה: 75% מחברי הקואליציה שלך, אדוני ראש הממשלה, אומרים שלממשלה אין זכות קיום. 75% מחברי הכנסת מהקואליציה מעריכים שתתקיימנה בחירות במהלך השנה הקרובה. ואם לא די בכך, ביום חמישי האחרון הוצג סקר ב"מבט", ולפיו 75% מהציבור לא נותנים אמון בראש הממשלה ורוצים שינוי.

השרים שלך לא נותנים בך אמון, המפלגה שלך לא נותנת בך אמון, הקואליציה שלך לא נותנת בך אמון והציבור לא נותן בך אמון. לכן, אדוני ראש הממשלה, אני קורא לך להתפטר. זו היתה שנה אחת יותר מדי, ויפה שעה אחת קודם.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים. חמש דקות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה עונה לו?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני אענה כפי שאמצא לנכון. יש אדם אחד שאני רוצה לענות לו עוד קודם, אך הוא אינו נמצא כאן. זהו חבר הכנסת שריד. הקשבתי ברוב קשב לנאום העיזים שלו. פעם אחר פעם חזר חבר הכנסת שריד על מוטיב העז בווריאציה א' ובווריאציה ב', ג' וד' – עז, עוד עז ועוד עז – כל פעם הוא דיבר על העיזים, רק עז אחת הוא שכח, רק עז אחת חבר הכנסת שריד לא הזכיר בנאום שלו, והיא העז של אוסלו, שסיבכה אותנו וגרמה לנו להימצא במצב שבו מצד אחד אנו מדברים שלום וחוטפים התקפות טרור, ומצד שני אלה שאנו חתומים אתם לא מכבדים את ההתחייבויות, אבל מצפים שניתן להם עוד ועוד – ג'סטות, ויתורים ומחוות. על העז הזו חבר הכנסת שריד לא דיבר.

ויש עוד עז אחת שהוא לא דיבר עליה – העז של השעיר לעזאזל. זוהי אותה עז שזורקים מגובה רב ככפרה על כל חטאותינו, על מנת שתמות ותכפר. אני חושב שהעז היא קשורה איכשהו לעז של אוסלו, לפחות במובן של סכנה, הרס ומוות. זה מה שהעז של אוסלו עלולה לגרום ובפועל גם גרמה למדינת ישראל.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דראושה, אתה צריך לסדר פגישה בין רפול לבין ערפאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא מוכן.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להזכיר לציבור בישראל דבר חשוב מאוד: הממשלה הזאת היא ממשלה שהחליטה שצריך לשים קץ למדיניות של לתת ולתת. אם חתמת על הסכם שיש לך מחויבות כלפיו, אבל יש גם מחויבויות של הצד האחר – הצד האחר צריך בראש ובראשונה לכבד את ההתחייבויות.

אגב, בהסכם חברון יש נספח המפרט את ההפרות, את הדברים שהפלשתינים צריכים לממש והם לא עושים. באה הממשלה ואומרת: אדון ערפאת, אתה רוצה להתקדם, בבקשה. קודם כול תמלא אחר ההתחייבויות שלקחת על עצמך ועל הרשות הפלשתינית וטרם ביצעת. אחר כך נדבר. באה הממשלה ואומרת: לפני שאני נותנת 90% מהשטח בשלוש פעימות, תראה לי שאתה בכלל רציני, תראה לי שאתה מתכוון ללכת אתי בכיוון של שלום אמיתי.

מה היתה מלכודת אוסלו? ואת זה הציבור צריך לזכור, וכאן ההבדל בין הממשלה הזו לממשלה אחרת. הממשלה הקודמת ובכירים באופוזיציה היום התכוונו לתת 90% מהטריטוריה של יהודה ושומרון במהלך שלוש פעימות שהיו עתידות להסתיים בעוד חודשיים. אם היינו במצב הזה, בלי לפתור את הבעיות האמיתיות שהן לב הסכסוך, כמו הוויכוח סביב ירושלים וסביב המהות של הישות הפלשתינית, עתיד ההתיישבות ביהודה ובשומרון וטענת הפליטים לזכות השיבה – את כל זה דחינו ל-1999 – ב-1997 היינו צריכים להיות בלי קלפים, בלי אדמה, בלי טריטוריה ובלי פתרון. ומה היינו עושים עד 1999, איך היינו פותרים את העניין, כאשר הדבר העיקרי שערפאת רוצה – אדמה – לא היה ברשותנו במהלך המשא-ומתן?

את זה יצרה הממשלה הקודמת, את הציפיות האלה בנתה הממשלה הקודמת. למלכודת הזאת הכניסה אותנו הממשלה הקודמת. והממשלה הזאת שינתה את העניין הזה. השינוי המהותי הזה שווה יותר מכל הדיבורים על קלקולים ומכל הדיבורים על אי-אמון וכדומה.

רבותי, אנחנו שינינו והתחלנו להיחלץ מן המלכודת שהממשלה הקודמת טמנה לנו כולנו, ואת זה הציבור בישראל צריך לזכור. כי כל מי שאומר: אנחנו רוצים רק להחליף את ראש הממשלה, האיש הזה לא מוצא חן בעינינו, לא שום דבר אחר – מי שאומר את זה מטעה את הציבור. הכוונה שמסתתרת מאחורי זה היא לחזור לדרך הממלכת של אוסלו, של פעם. הכוונה שמסתתרת מאחורי זה היא לשוב למצב שבו אנחנו ניתן את האדמה ולא נקבל דבר בתמורה.

אני חושב שהציבור בישראל הוא אינטליגנטי מספיק כדי להבין את התרגיל הזה שמנסים לעשות לא רק פה בפרלמנט, גם אנשים שכאילו מקימים תנועות עממיות שהן לכאורה חוצות קווים פוליטיים. אין דבר כזה.

שלום שמחון (העבודה):

שאלה. אני רוצה לדעת מה אתה אומר על העובדה, שעומד שר החוץ, שממונה על התהליך המדיני, שקיבל עכשיו חיזוק, ואומר שאין לו אמון בראש הממשלה. לא אני אמרתי את זה, הוא אמר.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שמחון, כבר אמרתי בדיון הקודם, אינני יודע אם היית נוכח או לא, שקלקולים ואמירות כאלה ואחרות היו ויהיו, ומן הסתם העניינים האלה לא יסתיימו. זה טבעם של דברים. אבל אני חושב שצריך להסתכל על התהליכים ועל המהות.

אני רוצה לענות לך דווקא בעניין אחר. אתה הזכרת כאן את המצב הכלכלי. בוא נגיד את האמת. איזה מין קופה ואיזה מין משק אנחנו קיבלנו? את התקציב של 1996 בזבזה הממשלה הקודמת בחצי שנה. בנו תקציב כאילו יהיה גידול עצום בהכנסות, ובפועל גידול בהכנסות לא היה, אבל גידול בהוצאות היה על-פי אותה תחזית שלא התקיימה. אז קודם כול צריך לעשות מעשה, לעצור את האוברדרפט. את זה עשתה הממשלה בשנה הראשונה. בלי זה אין התקדמות. אולי בטווח הקצר לא רואים תוצאה מסוכנת, אבל בטווח הארוך התוצאה תהיה מסוכנת הרבה יותר.

הישגים בסיסיים לממשלה בשנה הראשונה – יש. נחלצנו ממלכודת אוסלו, ואני חושב שייצבנו בצעדים קשים, כואבים, את הסכנה הכלכלית שרבעה בפתח.

לכן אני אומר, יש לממשלה הזאת עוד זמן, ומן הסתם היא עוד תעשה פעולות רבות לשפר את המצב ולהיטיב עמו, ואין כל סיבה שבעולם להביע בה אי-אמון כאן. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – לחבר הכנסת אברהם רביץ. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצבעה היום נדחתה לשעה 22:00 בגלל ההלוויה של קצין צה"ל שנפל בלבנון. אני שולח מפה את תנחומי למשפחה ומשתתף בצערה.

עד מתי? עד מתי זה יימשך? בחורים, עוד בהתחלת החיים שלהם, כל שבוע, כל שבועיים נופלים בחורים. מה יש לנו לעשות בלבנון? איזו דאגה יש לבנים האלה? הרי הלבנונים אומרים: אנחנו כבושים ומתנגדים לכיבוש. תצאו משם. כל דרישתם היא שהכובש יצא מלבנון.

יצחק וקנין (ש"ס):

אז יהיה שקט?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אז יהיה שקט, כן.

יצחק וקנין (ש"ס):

אתה גר שם, לא?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן. זה לא משחק, זה עניין של דם. עד מתי ישתקו האמהות? אני לא מבין, זה זלזול בחיי בני-אדם. צריך להגיד די, שיצאו מלבנון, כי הבחורים האלה צריכים לחיות. הם לא נולדו כדי למות. וכולם יודעים שבסופו של דבר נצא מלבנון. מה יש לנו לחפש שם? כל זמן שהכיבוש הישראלי בדרום-לבנון נמשך, יימשכו ההריגות. אין, אין תשובה אחרת. כשהצבא יצא משם לא תהיה ללבנונים סיבה לתקוף את ישראל.

לכן אני חושב, שההורים של החיילים האלה בלבנון צריכים כבר לקום ולהגיד לממשלה הזו: די, לא מוותרים על הילדים שלנו. לממשלה הזו אין רגש. היא לא עשתה דבר במשך שנה כדי להתקדם בתהליך השלום. היא עשתה דברים הפוכים.

חבר הכנסת זנדברג שדיבר לפני הוא עורך-דין. אינני יודע כמה הוא מוצלח במקצוע שלו, אבל בסילוף הוא מוצלח. הוא אומר, שהממשלה שלו הודיעה שהיא מקבלת את הסכם אוסלו, אבל כל הפעולות שלה הן נגד אוסלו. הממשלה הזו משקרת. הם אמרו שהם מקבלים את אוסלו כדי להיראות בעיני העולם כממשלה שמכבדת חוק ומכבדת הסכמים אבל בפועל הם עובדים נגד אוסלו. הם לוחצים ולוחצים יותר ויותר על העם בשטחים הכבושים, אם זה בחברון ואם בערים אחרות. הלחץ גובר וגובר, ואז מתחילים הפלשתינים להפגין נגד הכיבוש, וזו זכותם.

מאשימים את הפלשתינים שהם לא עומדים בהתחייבויות שלהם. זה שקר, כי הממשלה הזו בכוונה לא רוצה שלום. אם היא אומרת שהיא רוצה בשלום, אלה הם שקרים. כי מי שרוצה שלום צריך לעשות לפי השלום. הוא צריך להתקדם, צריך לכבד את הצד השני. כל הזמן מאשימים את הרשות הפלשתינית שהיא לא עומדת בהתחייבויות. מה נדרש מהרשות הפלשתינית? האמת היא, שהממשלה הזו לא רוצה להתקדם בתהליך השלום והיא עושה ההיפך מהסכמי אוסלו בשטח, כפי שראינו כל הזמן ובמיוחד בשבועות האחרונים בשטחים הכבושים. המתנחלים שם מתגרים באוכלוסייה המקומית, ויש להם כיסוי מצה"ל. בלי צה"ל הם לא היו מעזים לעשות כך. מי שלא מאמין לדברים שלי, יבוא לבקר אתי בחברון וישמע איך המתנחלים מתגרים בהם, זורקים עליהם ביצים, אבנים ועגבניות בכוונה, ולמתנחלים האלה יש גיבוי מחיילי צה"ל.

האשם הוא בממשלת ישראל שנותנת גיבוי למתנחלים האלה. כל זמן שהמתנחלים נשארים שם, חבר הכנסת יהודה הראל, בהחלטה מראש שהם לא רוצים שלום, הם לא ייתנו לשלום להתקדם.

לכן, כל זמן שהמתנחלים יישארו, השלום לא יתקדם.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת סאלח סלים. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם רביץ – איננו באולם. חבר הכנסת יהודה הראל, ואחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר נ' מסאלחה:

לפני כן, הודעה לסגן מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונח על שולחן הכנסת סיכום בין ראש הממשלה ושר החוץ על דרכי ונוהלי עבודה בתחום המדיני, שהתקבל בלשכת מזכיר הכנסת הערב בשעה 21:06. תודה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רק רוצה לשאול שאלה קצרה. קראתי את הנייר בדבר הסיכום בין ראש הממשלה לשר החוץ. שאלתי: מדוע הנייר הזה הוא לא נייר רשמי של הממשלה, לא נייר של

הממשלה, לא נייר של משרד החוץ אלא סתם נייר? כאילו מישוהו לוקח נייר טיוטה שהועבר בפקס בצורה כזו. אני עוד לא ראיתי הסכם, חוזה בין אנשים מכובדים כמו ראש ממשלה ושר חוץ, נכתב על נייר כזה, חתום על נייר כזה, נשלח בפקס.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אופיר פינס, עם כל הכבוד, יש חתימה של ראש הממשלה וממלא-מקומו ושר החוץ.

אפי אושעיה (העבודה):

אי-אפשר לזהות את זה.

היו"ר נ' מסאלחה:

עם כל הכבוד לך, אתה יכול לא להסכים לזה – – –

אפי אושעיה (העבודה):

אי-אפשר לזהות את זה.

היו"ר נ' מסאלחה:

זה מונח לפני ונתתי רשות לסגן מזכיר הכנסת לקרוא.

אפי אושעיה (העבודה):

איפה חתם ראש הממשלה?

היו"ר נ' מסאלחה:

הנה למטה: ביבי נתניהו ודוד לוי.

אפי אושעיה (העבודה):

יש פה קשקוש. מי יודע מה זה?

היו"ר ל מסאלחה:

אני מבקש מכם, קצת כבוד גם ליושב-ראש הישיבה ולסגן מזכיר הכנסת. המסמך הזה התקבל אצל אריה האן ממשרד ראש הממשלה ומלשכת שר החוץ. לכן, אנחנו מודיעים לחברי הכנסת אחרי בדיקה: אתם יכולים להתנגד, אבל נא להתייחס בכבוד לסיכום ביניהם.

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם, מרצ וחד"ש-בל"ד להביע אי-אמון לראש הממשלה

בשל: תפקודו בניהול ענייני המדינה; תפקוד הממשלה; הקיפאון בתהליך המדיני והקיצוץ בתקציבי הבריאות ושירותי החוזה

היו"ר ל מסאלחה:

בבקשה, חבר הכנסת הראל.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חייב להודות, לא קל לנו בתוך הקואליציה ובתוך הממשלה. קשה עם מעשה המרכבה הזה שנמשך כל כך הרבה זמן ומתבלטים בו כל כך הרבה אינטרסים אישיים צרים. היה קשה גם עם הנאום של שר המשפטים שירד מהרמה של ויכוח מדיני לרמה האישית. לא קל גם להסתובב בחוץ כשזאת התמונה.

אני לא מוכן להתנחם בכך שמספרים לי, ואני זוכר, על דברים די דומים שהיו בממשלות קודמות וגם בממשלה האחרונה.

עם זאת, אני רוצה לפנות אל חברינו ממפלגת העבודה. היום בהצעה המשוונה הזאת של אי-אמון בראש הממשלה ובהנמקה, ירדתם גם כן לרמה האישית. יש לכם ויכוח רעיוני ופוליטי רציני עם הממשלה הזאת. צריך להתמודד עליו ולא על הרמה האישית, עם כל הבעיות האישיות. כדי לחזור לשלטון אין לכם שום ברירה, אתם צריכים לשכנע את רוב העם בדרככם, או לקבל את הדרך של רוב העם. אין מעקפים. לא יעשו את זה בהפגנות, לא יעשו את זה בהטרדות ולא יעשו את זה בהתקפה אישית על ראש הממשלה. קשה להגן על ראש האופוזיציה כשהוא מותקף אישית כאשר נוהגים בצורה דומה.

אני חושש, שאם האופוזיציה תמשיך בדרך כפי שזו מצטיירת עכשיו, היא תישאר באופוזיציה, ואני לא אומר זאת בשמחה. חזרה לשלטון היא חזרה לדרך שאתה ניצח יצחק רבין בבחירות, דרך שמי שהאמין בה התאכזב מממשלתו. שיטה של טשטוש וערפול כאשר מנסים לרצות את החלק הקיצוני ביותר, מה שנקרא מחנה השלום, וגם אותנו וגם את הציבור – לא תעבוד. גם זה וגם זה, בסופו של דבר זה לא זה ולא זה.

השיקול שלנו עד עכשיו ומעכשיו הוא בראש ובראשונה מדיני. השיקול המדיני עדיין – אני מדגיש, עדיין – אומר לנו לתמוך בממשלה הזאת ולתמוך בראש הממשלה הזה. אני חושב שחייבים להגיד היום, שראש הממשלה מקדם את תהליך אוסלו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איפה?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני רוצה להגיד גם לחבר הכנסת זנדברג, היתה לראש הממשלה אפשרות קלאסית לחמוק מהסכם אוסלו לאחר המהומות שבאו בעקבות המנהרה, כשחיילי הרשות הפלשתינית ירו על חיילי צה"ל. הוא לא ניצל אותה. כפי שצריך להודות שאחרי שנה בשלטון אי-אפשר להאשים במצב מערכת הבריאות את הממשלה הקודמת, כך אחרי שנה בשלטון והמשך תהליך אוסלו אי-אפשר לתלות את זה רק בהתחייבות על חתימה של הממשלה הקודמת.

ראש הממשלה מקדם את תהליך אוסלו יותר מאשר יכלה לקדם אותו הממשלה הקודמת. וזאת למה? רק הוא הצליח להביא את המחנה המתקרא "המחנה הלאומי" להכרה באוסלו, ויותר חשוב, להכרה בחלוקת הארץ – – –

שלום שמחון (העבודה):

איך? בכוח-17?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

או במה שנקרא תוכנית אלון פלוס. בזה הוא מילא תפקיד היסטורי, וזה לא מקרה שגם את פיני חברון הממשלה הקודמת לא הצליחה לעשות ברוב הרעוע שהיה לה ובהרכב הרוב הזה.

גם המשבר של "מיהו יהודי", שמטריד את המדינה עשרות שנים, או בגילוי האחרון בחוק ההמרה, הטיפול בו היה נכון, ויש לנו תקווה להצעה, שהיא לא רק הצעת פשרה, אלא הולכת לפתור בצורה

שתספק את כל הצדדים את הנושא שמטריד אותנו שנים רבות, וזה מעורר תקוות להמשך פתרון שאלת הדת והמדינה.

לכן, אני מציע לכם לחדול מדבר אחד שהוא לא בגדר אחריות לאומית והוא האיום במלחמה. חבר הכנסת אורי אור, שמעתי אותך בטלוויזיה מאיים במלחמה טוטלית עם מצרים, באשמת הממשלה.

אורי אור (העבודה):

יהודה הראל (הדרך השלישית):

שמעתי את האיומים האלה. אני רוצה להגיד שיש בהם פוטנציאל של קירוב המלחמה. כי אין כמו באחדות להתענה ולמניעת מלחמה.

אנחנו נעשה מה שנוכל לחיזוק הממשלה ולתיקון דרכיה, אבל צריך להודות, שהממשלה הזאת קיומה בסכנה, ואני צריך להגיד לכם, לא מצד האופוזיציה. אין לה סכנה מצד האופוזיציה. יש לה סכנה מצד עצמה. אם הממשלה הזאת לא תחזיק מעמד יהיה זה באשמתה, באשמת חבריה ובאשמת ראש הממשלה. לא קל לנו להיות אחראים, ואנחנו אחראים לכל מה שמתרחש בממשלה כשאנחנו בקואליציה. אנחנו מנסים לעשות זאת באחריות, אנחנו רוצים לתקן ולחזק עד כמה שנוכל, ואני מקווה שנוכל. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חסכת ארבע-חמש דקות. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – לחבר הכנסת בנימין אלון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה נעדרת כרגיל, אבל שלחו לנו כאן סיכום שנעשה היום בין ראש הממשלה לבין שר החוץ על דרכי ונוהלי העבודה בתחום המדיני. אני רוצה להעיר כמה הערות לגבי הסיכום הזה.

בסעיף הראשון כתוב: "ראש הממשלה ושר החוץ חוזרים ומצהירים על מחויבותה של הממשלה לקדם את תהליך השלום". בסעיף 4 כתוב: "שר החוץ יהיה אחראי בפני ראש הממשלה לניהול ענייני החוץ של הממשלה". בסעיף 6: "שר החוץ הוא המופקד על המשא-ומתן המדיני וקידום תהליך השלום". הדברים כתובים, אבל אני רוצה לומר לשר החוץ, ונדמה לי שהוא מודע למה שאני אומר לו,

שראש הממשלה הזה לא ייתן לך לקדם את תהליך השלום. ראש הממשלה הזה לא ייתן לך סמכויות לקדם את התהליך, כי, פשוט מאוד, ראש הממשלה לא רוצה שלום.

הוא לא רוצה בקידום תהליך אוסלו. הוא רוצה לחסל את תהליך אוסלו. אבל הוא מצהיר בפני העם, בפני העולם, שהוא רוצה לבצע את תהליך אוסלו, ובפועל הוא מחסל את תהליך השלום. לכן, אדוני שר החוץ, כל ההסכמים הללו שאתה חותם עם ראש הממשלה לא שווים את הנייר שהם נכתבו עליו. הוא לא ייתן לך אפשרות.

אני רוצה לומר משהו לשר החוץ. מתוך שיחות שהיו לי עם בכירים ברשות הפלסטינית, הם לא מתייחסים בהערכה ובכבוד לשר החוץ. הם אוהבים אותו כאדם נחמד וטוב. אבל אין לו שום הערכה אצלם. הם אפילו לא מוכנים לפגוש אותו, כי הם כבר פגשו אותו וראו שהוא אדם ריק מסמכויות, שלא יכול לממש שום הסכם שמגיעים אליו אותו. לכן הם לא מתייחסים בכבוד לשר החוץ הזה, כיוון שראש הממשלה עצמו לא מתייחס בכבוד לשר החוץ שלו ולא נותן בידיו סמכויות, גם לא בנייר הזה, שאפילו לא נעשה בצורה רשמית. זה לא נייר של משרד ראש הממשלה, זה אפילו לא נייר של משרד החוץ או של הכנסת, אלא זה נייר רגיל.

אני חושב שראש הממשלה לא ייתן את הסמכויות של שר החוץ, אף שאני יודע ששר החוץ הזה רוצה לקדם את תהליך השלום. אבל ראש הממשלה שלא רוצה לקדם את תהליך השלום, לא יאפשר לו לפעול ולא יאפשר לו לקדם את תהליך השלום, כי הוא מזלזל בו. הוא נתן לו את המסמך הזה והוא חתם עליו רק כדי למנוע סערה, כדי למנוע פרישה של שר החוץ וכדי לשמור על הממשלה שלו ועל הקואליציה שלו; אבל לא כדי לקדם את תהליך השלום או למסור סמכויות בידי שר החוץ.

אם אני טועה, ימים יוכיחו. ימים יוכיחו שאין בידי שר החוץ הזה שום סמכויות, ולא יהיו, גם לאחר חתימת ההסכם הזה. כל ההסכם הזה לא שווה את הנייר שהוא נכתב עליו.

שר החוץ הרי הקים את תנועת "גשר", כדי שהיא תדאג לעניים, לשכבות העניות ולנושאים החברתיים. בדף השני של ההסכם יש התייחסות לנושאים החברתיים, ובסעיף 3 כתוב: יונהג יום לימודים ארוך. בפועל, הממשלה הזאת קיצצה מתקציב החינוך 850 מיליון שקלים בשנת התקציב הבאה. תשמע, אדוני שר החוץ, הוא מהתל בך. הוא עושה צחוק ממך. הוא לא יחזיר שקל אחד מהקיצוצים הללו. הוא אומר כאן: יונהג יום לימודים ארוך. הרי זאת רק הצהרה, מלים; בפועל – בתקציב יש קיצוץ של 850 מיליון שקלים. מכל כיתה יקצצו שיעורים. הרבה שעות שקוראים להן שעות רוחב, שהיו מהסלים, וכל מיני שעות טיפוח ייעלמו. הרבה משרות של מורים ייעלמו. והוא בא ואומר: יונהג יום לימודים ארוך.

אדוני שר החוץ, אם אתה מקבל את הזלזול הזה בצורה הזאת שאתה עושה – אנחנו לא מקבלים את הזלזול הזה בך, בנו ובציבור. ראש הממשלה הזה מהתל בכולם, עושה צחוק מכולם. הוא חושב לפחות שהוא עושה צחוק מכולם. אבל אני בטוח שהמצב הזה לא יימשך. גם העם במדינת ישראל, שחלקו התפתה וחשב שראש הממשלה הזה יביא ביטחון ויביא שלום, התפכח. העולם כולו התפכח. העולם כולו יודע היום שמדובר בראש ממשלה שאיננו מדבר אמת, בראש ממשלה שלא מעוניין לקדם את תהליך השלום, בראש ממשלה שמרחיב את ההתנחלויות, מקים את התנחלות הר-חומה, פוגע בתהליך השלום, חוסם את כל האפשרות למשא-ומתן עם הפלסטינים, עם הסורים והלבנונים וממשיך לדבר שלום.

אם אני רוצה להתייחס למסמך החברתי, הרי היום, כאשר מערכת הבריאות קורסת, אני רואה שבמסמך הזה, שחתמו עליו ראש הממשלה ושר החוץ שלו – "המוביל את הנושא החברתי", כך לפחות הוא מופיע בציבור, כך לפחות הוא רוצה להיראות – לא מזכירים אפילו במלה אחת את נושא הבריאות. מערכת הבריאות קורסת, והחולים סובלים, ומשפחותיהם סובלות. כל מערכת הבריאות נמצאת בבעיה, והם לא מזכירים כלל את נושא הבריאות, כי נושא הבריאות מחייב תקציבים. רק עכשיו קיצץ ראש הממשלה 100 מיליון שקלים מתקציב הבריאות. על חשבון מי? על חשבון החולים, על חשבון בתי-החולים, על חשבון המשפחות של החולים. אבל לחתום על הסכם ולהביא לכנסת, זה יותר קל מאשר להחזיר את התקציב שקוצץ, או לדאוג לחולים ולבריאות.

בסעיף 7 – גם כדי למרוח עוד מלים ועוד מלים – כתבו: "וגדל הסיוע לסטודנטים מעיירות הפיתוח ומשכונות המצוקה". לא הזכירו את הסטודנטים הערבים, כאילו הסטודנטים הערבים אינם חלק מהסטודנטים במדינת ישראל. זאת, אף שהסטודנטים הערבים סובלים את הסבל הקשה ביותר מבין כל הסטודנטים במדינה. הם לא מקבלים את המענקים, הסטיפנדיות או ההלוואות שמקבלים שאר הסטודנטים. אני בעד שייטיבו עם הסטודנטים מעיירות הפיתוח ומשכונות המצוקה. אבל איפה זה מעוגן בתקציב?

רק מלים, אדוני שר החוץ? אתה מסתפק במלים, ועוד מלים. הרי ראש הממשלה הזה הבטיח לך הרבה מלים. הוא הבטיח לכולנו שהוא יעשה שלום וביטחון. הוא הבטיח לעולם כולו שהוא ימשיך את הסכם אוסלו וימשיך את המשא-ומתן עם סוריה ולבנון. מה הוא עושה בינתיים? הוא מחסל את התהליך. הוא עוזר לאותם מתנחלים קיצוניים שפוגעים בתהליך, פוגעים יום-יום בפלשתינים וגם פוגעים ברגשות הדתיים, קודם כול של המוסלמים, אבל גם של היהודים המאמינים. מי שפוגע בנביא מוחמד באמצעות תמונה של חזיר, פוגע גם ביהדות, ולא רק באסלאם. אני חושב שכל יהודי מאמין נרתע ומזעם בגלל מה שהיה בחברון.

אני מאמין שהציבור במדינת ישראל יתפכח וידע שמדובר בראש ממשלה ובממשלה שמובילים אותו לאסון. אמרתי את הדברים הללו גם בתקופת ממשלת שמיר, כאשר השטחים תססו ובערו. הזהרתי ואמרתי מעל לבמה הזאת, שתהיה קטסטרופה, שתהיה התקוממות והעם הפלשתיני לא יסכים לחיות במצב שהיה. אז זלזלו בדברים. אני חוזר ואומר היום, שהממשלה הזאת תמשיך במדיניות שלה, המדינה תסבול, שני העמים יסבלו וכל האזור הזה יסבול.

אני לא רוצה לאיים במלחמות, חס וחלילה. אני לא רוצה מלחמות. אני לא רוצה לראות דם של יהודי או דם של ערבי, כי אנחנו לא נפתור בעיות של יהודים או ערבים על-ידי יותר דם. אני רוצה שנחסוך בנפשות, בדם של יהודים וערבים. אבל הממשלה הזאת מדרדרת את האזור כולו למצב קשה, מסוכן, שאני לא יודע איך נוכל לצאת ממנו. אבל לפחות אני מציע לראש הממשלה הזה להפסיק את הרחבת ההתנחלויות, להפסיק את הקמת שכונת הר-חומה ולהמשיך את תהליך השלום עם הפלשתינים, עם הסורים ועם הלבנונים. זאת הדרך הנכונה כדי להבטיח עתיד יותר טוב לכולנו – יהודים וערבים, לילדים שלנו – ילדים יהודים וערבים, שזקוקים לשלום, זקוקים לשגשוג וזקוקים לדו-קיום בין יהודים לערבים.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת בנימין אלון, ואחריו – לחברת הכנסת סופה לנדבר.

סופה למדבר (העבודה):

כבר דיברתי.

היו"ר ל מסאלחה:

דיברת?

סופה למדבר (העבודה):

אתה רוצה שאני אעלה שוב?

היו"ר ל מסאלחה:

ברצון, אני לא שמעתי אותך אלא היושב-ראש הקודם. אחריו – חבר הכנסת עזמי בשארה. פשוט לא הורידו את השם שלך, כולם רוצים שתדברי. יש לך עשר דקות, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

תודה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קשה המצב היום כשליווינו למנוחת עולמים את נדב מילוא, כשלבנון היא אותה לבנון, ונמשכת כל הדמגוגיה הישנה של השמאל – לצאת מן הלבנון. יצאנו מלבנון, אבל לא יצאנו מלבנון. לאף אחד אין כרגע נוסחה, חוץ מלדמגוגים כאן ושם, שחושבים שהחיים הם קלים כל כך והם יכולים לומר את המלים האלה בלי אחריות, בלי להתייחס למציאות הברורה שמולנו עומד אויב ואנחנו נלחמים על חיינו בלבנון.

קשה במדינה עכשיו, כי אי-אפשר להתעלם מהמצב הביטחוני-המדיני. יש חבר כנסת אחד שיכול לומר בקלות שפשוט עכשיו להיכנס לעזה, שמבוטנת באמצעי לחימה, בטילים נגד טנקים? שכמות אדירה של חול ומחצבות הגיעו לשם, למקלוט וליצירת תשתית שתיצור ביירות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בשביל מה להיכנס, חבר הכנסת אלון?

בנימין אלון (מולדת):

— — — שתיצור ביירות אם צה"ל ייכנס אליה, שתיצור מציאות שחיילי צבא-הגנה לישראל חלילה ייהרגו אם הם ייאלצו להיכנס לשם?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בשביל מה להיכנס?

בנימין אלון (מולדת):

יש חבר כנסת אחד מן השמאל או מן הימין שחושב שזה פשוט?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא צריך להיכנס לשם.

בנימין אלון (מולדת):

שכם, רמאללה, חברון נמסרו לזרים והוקמה בהן רשות פלשתינית, כמעט מדינה, ללא יכולת ביקורת של כל אמצעי הלחימה שמגיעים לשם, במנהרות מרפיח או באמצעים אחרים או דרך מכוניות של , שלא לדבר על נשק שאנחנו נתנו. VIP

המציאות הזאת היא נוראה, זהו פרי באושים של ממשלות ישראל – בלשון רבים – כי גם ראש הממשלה בנימין נתניהו תרם את חלקו בחברון, כשהוא מתגאה בהדדיות, שהוא הצליח להחתים את דניס רוס על מסמך מצורף להסכם חברון. אבל כל מה שכתוב שם לא מתקיים, מהסעיף הראשון של השלמת ביטול האמנה הפלשתינית ועד לרשימה של הפרות שלשכת ראש הממשלה פרסמה, לרבות התחייבות של ישראל שהיא לא תמשיך לטפל בשום שלב – לא פעימה שנייה ולא לפני פעימה שנייה – אם לא תהיה הדדיות ואם הפלשתינים לא ימלאו את מה שחתמו בהסכם עם ראש הממשלה הזה.

יוסי כץ (העבודה):

מה עם הפעימה הראשונה?

בנימין אלון (מולדת):

ישראל היתה מוכנה לתת, לצערנו ולבושתנו, את הפעימה הראשונה, וזה לא היה מספיק לכבוד הרשות הפלשתינית. כך שהמציאות שאנחנו נמצאים בה עכשיו, רבותי, היא מציאות קשה. זו מציאות כל כך קשה, שמגוחך להתחיל ולומר שזה האופי של ראש הממשלה הזה או חוסר התפקוד – כל הדברים האלו נכונים, וצריך היה לתקן ולא היה צריך ליפול בכל כך הרבה דברים. אבל הסכמי הדמים האלה, הסכמי אוסלו שאנחנו לא מסוגלים להשתחרר מהם, הם הבעיה ולא שום דבר אחר. הסכמי אוסלו שיצרו סכנה אמיתית, שאין ביניהם לבין שלום שום דבר, שיצרו פצצת זמן של ציבור גדול, שאם הוא לא יקבל את מה שהבטיחו לו או את מה שמנהיגיו הבטיחו לו, או את מה שהוא חושב שמגיע לו, יסכן את קיומנו כאן במדינה הזאת, בארץ הזאת – זוהי הבעיה שלנו.

מהי האלטרנטיבה? אם זה לא יהיה בנימין נתניהו, מי זה יהיה? רב-אלוף ברק, שהיה שותף פעיל במטבח הסודי של הגנרלים של רבין המנוח? שכך הוא בישל שם את הדברים? מה הרווחתי? הכול ייעשה בקצב מהיר יותר, נכון. אני שומע הרבה את חברי הכנסת הערבים בבנין: למה זה לא מהר יותר? – מהר למה? להידרדר לאן? שכולנו נגיע למקום שלא נוכל אפילו לחלום איך יוצאים משם?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לשלום, למדינה פלשתינית על יד ישראל.

סופה לדבר (העבודה):

— — — מהר או לאט, אנחנו לא מגיעים לשלום.

יוסי כץ (העבודה):

אתה מתכוון לתת רשת ביטחון לראש הממשלה, מה שלא תהיה התוצאה, מה שלא יהיה התפקוד שלו?

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת כץ, אני אתן רשת ביטחון לראש הממשלה אם האלטרנטיבה היא ממשלה שתדרדר אותנו לביצוע מהיר יותר של הסכמי אוסלו שסיכנו ומסכנים את קיומה של מדינת ישראל. אבל אני גם אינני מוכן שראש הממשלה ייקח אותנו כמובנים מאליהם ולא יקיים את הבטחותיו הברורות, ואני לא מדבר פה על דברים ערטילאיים: בית נחום ויהודה בחברון, בניין מגורים עם שש דירות, שכבר צריך היה להיבנות; שיפוץ קבר-יוסף בשכם, שצריך היה כבר להיעשות. ולא אמנה פה עוד דברים ספציפיים, וכל אחד מן הדברים הספציפיים הללו אין בו כדי לתת תשובה על הבעיה העיקרית שהיא הסכמי האסון של אוסלו, שממשלת המיעוט של רבין המנוח ופרס הביאה עלינו, ושלבושתנו ראש הממשלה בנימין נתניהו לא מצליח להשתחרר מהם ואף מידרדר אתם יחד בהסכם חברון ואינו מקפיד על מילוי ההדדיות, שהוא התגאה בה כהישג מדיני, מהרמה הנמוכה שאין אזורי חיץ עד לרמה העקרונית של ביטול האמנה – כל ההישגים שהוא התגאה בהם, שדניס רוס חתום עליהם. ואפשר

להראות לציבור חברי הכנסת את המסמך של לשכת ראש הממשלה על כל ההפרות האלו, לא מלבי אני בודה את הדברים.

לכן, אין בי שום געגוע לממשלה שמתפקדת טוב יותר ורצה משום שיש לה ראש ממשלה קשוח, עם ממשלת 58 חברי כנסת בתמיכה של חברי סיעות ערביות, שמשום-מה לא יפה בעיניו להכניס אותם לממשלה שלו והם תומכים בו מבחוץ; הוא רץ קדימה והממשלה מתפקדת היטב, ולהשקפתי הוא רץ אל סיכונה של מדינת ישראל. אין בי געגוע לדבר הזה, לא לכל מחזות הזוועה שראינו מאז; אינני אוהב לדבר על הדברים האלה.

אני אומר שוב: הגיע הזמן שראש הממשלה – שלא תהיינה אשליות, רבותי חברי הכנסת, ראש הממשלה איננו חבר מולדת והוא לא התחייב במצע שלו לבטל את הסכמי אוסלו; ההיפך, הוא התחייב במצע לנסות להמשיך ולכבד הסכמים של ממשלה קודמת, בניגוד למצע שלי.

אבל, אין שום ספק שאחרי שנה של ניסיון, אחרי שנה של כישלון – מלבד 16 ההרוגים מערב סוכות – כישלון אחר כישלון, אי-קיום הבטחה, ובראש הרשימה אותו הסכם חברון שהוא עצמו ארגן. אחרי כל זאת יכול ראש הממשלה, רשאי ראש הממשלה, חייב ראש הממשלה להישיר עיניו אל הציבור ולומר: ניסיתי, זה לא הולך, אם אמתין עכשיו המצב יסתבך יותר. בערים ביהודה, בשומרון ובעזה נוצרים מקלטים של טרור ומצבור חומר-נפץ שאני חייב אחת ולתמיד להפסיק את הסכמי אוסלו, אין צורך להיכנס לתוך הערים האלו, אין שום צורך לסכן חיילים, מספיק לסגור את הערים האלו בסגר הרמטי קבוע ומוחלט.

יוסי כץ (העבודה):

תרעיב אותם.

בנימין אלון (מולדת):

למדנו להסתדר בשוק העבודה ללא התמיכה הערבית, יתכבדו הערבים ויפרנסו את עצמם. אין ספק שמחוסר פתרון כלכלי הם לבד יעשו כמו שעשו בזמן חוסיין – ילכו לכוויית ולמקומות אחרים לאט לאט

--

יוסי כץ (העבודה):

אם הוא יעשה את זה הוא יפסיק להיות ראש ממשלה.

בנימין אלון (מולדת):

— — עד שנצליח להגיע למצב שעם ישראל ישלוט כאן בארץ-ישראל, יתקבץ מן הגלויות ונגיע למצב טוב יותר של "ובא לציון גואל". תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות הדיבור לחבר הכנסת עזמי בשארה, ואחריו – לחבר הכנסת דוד טל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ההבדל בינך לבין ראש הממשלה הוא, שאתה דובר אמת, גלוי, הוא עושה את הדברים בשבילך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, עוד פעם קודמי מלאה אותנו בהוכחות למה הסכם אוסלו לא מתפקד, אף שהוא נגדו גם אם הוא מתפקד. אני מניח שגם אם לפי תורתו של בני אלון הפלשתינים היו עומדים בכל ההתחייבויות וכו', בכל זאת הוא היה נשאר בעמדתו נגד הסכם אוסלו. בשביל מה אתה מלאה אותנו כל פעם עם רוס, ניירות וכו'? תגיד שאתה נגד הסכם אוסלו גם אם זה שלום, גם אם זה שלום אמיתי אתה נגד זה. גם אם הסכם אוסלו יביא לשלום צודק ובר-קיימא והפלשתינים יהיו כמו מלאכי השרת, אתה נגד ריבונות פלשתינית ביהודה ובשומרון. בשביל מה אתה מסובב אותנו כל הזמן עם השטויות הללו? תגיד את זה מהתחלה. זה העניין.

בנימין אלון (מולדת):

לשיטת ראש הממשלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

היית ברור, חבר הכנסת אלון.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

עכשיו נחזור למעשה בעז. כפי שאתם יודעים, זו היתה כותרת סיפור של ש"י עגנון. כשלמדתי בבית-הספר בכיתה י"א, זה היה חלק מתוכניות משרד החינוך שהשניאו עלינו את הספרות העברית. אחר כך, אחרי שקראתי אותו מחוץ לתוכניות בית-הספר, למדתי לאהוב את עגנון. לימדו אותנו שני סיפורים: "מעשה בעז" ו"מאויב לאוהב" – שניהם מדברים על היחס אל הערבים.

הדין בכנסת מתרכז היום במעשה בעז. שמעתי את הדיבורים של הרב עובדיה יוסף והבנתי אותם, הם היו ברורים. הוא אמר: אין שלום ואין ביטחון. תמכנו בו כי רצינו שלום וביטחון – אין שלום ואין ביטחון. מה שהפתיע אותי זה שאתמול ב"מבט" הרב אריה דרעי קטון מלפרש אותו. הוא אמר: קטונתי מלפרש את הרב עובדיה יוסף. פתאום הוא לא יכול לפרש את מה שהוא שמע.

היו"ר ל מסאלחה:

אולי חבר הכנסת דוד טל, שידבר אחר כך, יפרש.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כל בר-דעת שיש לו קצת קומונסנס הבין, שבסך הכול הבטיחו שלום וביטחון, ואין שלום ואין ביטחון, או כפי שאומרים בעברית, לפי שפתו של הרב עובדיה יוסף: לא עיזים ולא יער, בדרך כלל אומרים "לא דובים ולא יער".

אני שותף לדאגתו של הרב עובדיה יוסף לשלום, אני חושב שהוא באמת מודאג ממה שקורה, אבל אין מה לעשות, המפלגה שמאחוריו עושה חישובים קואליציוניים כמו כל מפלגה, ונעשים חישובים קואליציוניים, שנמאס לנו מהדברת והטוק-שואו, ומהטוק-שואו והדברת, אפילו הפובליציסטים לא יכולים לעבוד.

בסוף נתניהו באמת נתן נוק-אאוט. הכתבים של "ידיעות אחרונות", שיש להם קשרים מיוחדים עם משרד ראש הממשלה, דיברו עד הבוקר. קצב אומר שנתניהו לא יוותר ולא ייתן לשרון לקצץ מהסמכויות של התשתיות וייקח אותן לאוצר. עוד בבוקר התווכחו על זה כאשר הרדיו כבר אמר שמי שיהיה שר האוצר הוא יעקב נאמן, דבר שהחשיד את כל האוטנטיות של הסירוב שלו לקבל את משרד המשפטים. ברור עכשיו שזה היה סירוב מוזמן, שהאדון צחי הנגבי והאדון נתניהו הזמינו את הסירוב הזה, ואז הוא לא יכול היה להגיד "כן" על משרד המשפטים. אגב, משרד המשפטים הוא משרד שהתאים לו מבחינה מקצועית יותר מהמשרד הזה. הרי מדברים על טכנוקרטי, על מקצוענות, ועל לא פוליטיקאי, אז טבעי שמבחינת כישוריו הוא יהיה במשרד המשפטים ולא במשרד האוצר. הרי מדובר במומחים לא מפלגתיים במקרה הזה – – –

דוד טל (ש"ס):

למה לא טבעי שאדם שכהן כמנכ"ל האוצר – –

היו"ר ל מסאלחה:

שנה.

דוד טל (ש"ס):

— ויש לו כישורים גם כמשפטן יכהן גם כשר האוצר? גם איש מפלגת העבודה לא היתה לו הכשרה בכלכלה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אגיד לך למה, חבר הכנסת טל. עוד הפעם מנסים להמציא פה את הגלגל, כמו הסיפור של בחירה ישירה לראשות ממשלה במקום נשיאות. יש שתי שיטות: או ממשלת טכנוקרטים מקצוענים, או ממשלה מפלגתית. בדרך כלל, אנשים ממפלגות, לא דורשים מהם להיות אנשי מקצוע, כי אז המנכ"לים הם אנשי המקצוע שעושים את העבודה. אבל ברגע שבכוונה לא רוצים להביא אנשי מפלגות, מביאים אנשי מקצוע. במקרה הזה הייתי חושב שליעקב נאמן מתאים להיות שר המשפטים, אבל אין גבול לקונספירציות הקואליציוניות, אין גבול, כבר אי-אפשר לעקוב אחרי זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנשי משרד המשפטים לא רצו שהוא יהיה שר המשפטים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

גם צחי הנגבי אמר "על גופתי המתה". אני שמח לאידם של — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה ששכנע היה — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, מה ששכנע — הוא איש שרק אירוניה היסטורית עשתה אותו שר משפטים, רק אירוניה היסטורית, ואתה יודע את זה. הוא רוצה להמשיך להחזיק במשרד הזה, שיעשה לו קצת רספקטביליות ויחזיר אותו מהבריונות לפוליטיקה.

על כל פנים, אני שמח לאידם של הפובליציסטים, ממש שמח, על שהלאו אותנו.

רציתי להגיד משפט אחד. מדובר בתוכנית שלום אלון-פלוס. לדעתי, מדובר בתוכנית שלום שרון, ולא בשום דבר אחר. אמרו שהפגישה של אבו-מאזן עם שרון החזירה את שרון לפוליטיקה ולא נתנה לאבו-מאזן כלום. אני מסכים גם עם זה, ובזה אני חלוק עם חלק מחברי הכנסת הערבים. אני חושב, שדרך אבו-מאזן שרון חזר לפוליטיקה, איש שהיה מנודה מהפוליטיקה משנת 1982, מנודה מכל משרד מדיני. הוא חזר בגדול לפוליטיקה, ואנחנו החזרנו אותו לפוליטיקה בטעות הזאת של המפגש עם אבו-מאזן – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

של דראושה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני חושב שזו טעות, יש חילוקי דעות בינינו, והם לגיטימיים.

אני חושב שהחזרנו אותו לפוליטיקה. מה שחזק את זה הוא שהממשלה אימצה סוף-סוף את המפה של שרון לפתרון הקבע. להגיד דבר כזה: שלום עם מפה כזאת, שלום ללא נסיגה, שלום ללא זכויות העם הפלשתיני – זה כמו להגיד דמוקרטיה ללא חופש ביטוי, זה כמו להגיד דמוקרטיה ללא הפרדת רשויות, זה כמו להגיד שמזרח-גרמניה היתה דמוקרטית כפי שהיא קראה לעצמה. הממשלה הזאת אומרת שהיא רוצה שלום, אבל היא רוצה שלום בלי הורדת התנחלויות אלא עם הרחבת התנחלויות, בלי שום פתרון בירושלים, בלי נסיגה, עם תוכנית מפות של שרון. זו ממשלה שהיא נגד שלום. כל שר יגיד: מה, אנחנו נגד שלום? כן, אתם נגד שלום. כמו שמזרח-גרמניה, או ברית-המועצות, קראו לעצמן הרפובליקות הדמוקרטיות. מה, הן היו דמוקרטיות? הן היו נגד דמוקרטיה.

הממשלה הזאת נגד שלום. אנחנו בכלל לא מאמינים שיש לה כוונות לשלום. שלום אחר. לא ייתכן שלום אחר כי לא תיתכן דמוקרטיה אחרת והממשלה הזאת היא נגד שלום, לכן אין לנו אמן בה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת ראובן ריבלין, הוא היה כל כך אובייקטיבי שאפילו תקף את השותפים שלו על הרפובליקות הערביות.

קריאות:

— — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת חיים דיין — —

קראות:

— — —

היו"ר ל מסאלחה:

הרי אמרו עליך גם למה הוספת לבית היפה שלך. גם על הבית שלך אמרו אותו דבר. תעזוב. הלוואי שכולם יבנו בתים יפים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

האדמה שם ערבית. — — הפקיעו אותה מהערבים.

היו"ר ל מסאלחה:

חברי הכנסת, אתם מסיטים את הוויכוח. חבר הכנסת עזמי בשארה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד טל. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אנא. אחריו — חבר הכנסת אורי אור.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש — —

היו"ר ל מסאלחה:

בבקשה, אדוני.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אישי הכנסת, אני אומנם נמנה עם שירותיה של הקואליציה הזאת, אבל, לצערי, אני לא מתכוון לגנון כאן לא על ראש הממשלה וגם לא על הממשלה.

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת זיסמן, ברוך הבא, תפאדל. חברי הכנסת – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ל מסאלחה:

לא, אבל הוא שומר עליכם כל הזמן כסגן יושב-ראש, על זכותכם לדבר. עכשיו הוא ידבר. חבר הכנסת סאלח טריף, אני מבקש ממך. חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת בני אלון – שב במקומך. דיברת 12 דקות, היה שקט, הגנו על זכותך. בבקשה, חבר הכנסת דוד טל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת סאלח סלים, זה לא "פייר". אתה נאמת.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דיין. חברים, לא התכוונתי להוציא השנה אף אחד. אנא מכם. בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרתי, אני לא מתכוון לגונן כאן על הממשלה ולא על הקואליציה הזאת. האמת היא, שיש דברים שרואים אותם ואי-אפשר להתעלם מהם. בממשלה הזאת יש הרבה קלקולים.

לומר את האמת, קיוויתי בעצם שראש הממשלה, עם תחילת כהונתו, אולי בלית ברירה, אולי משום שיש איזה רצף שלטוני ואז ממילא כל ממשלה חדשה מכבדת את הממשלה הקודמת שחתמה על מה שחתמה, והממשלה הקודמת, כידוע, חתמה על הסכם אוסלו, הסכם שאולי טומן בחובו לא מעט מוקשים – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת גפני.

דוד טל (ש"ס):

– – – אפשר אולי וצריך היה להגיע להסכם טוב יותר, אך אני סבור שמהושג ההסכם צריך היה לצעוד אתו ולנסות להגיע לשלום המיזרח.

אני אומר בכנות רבה, שצר לי על הקלקולים הרבים בתוך הממשלה. הייתי מצפה משרים מסוימים ליתר רצינות וליתר אחריות ביחס למה שקורה היום כאן, במדינת ישראל, וצריך לזכור, רבותי, שלנהל ממשלה זה לא לנהל קייטנה. יש רושם, לפעמים, לצערי, שיש אנשים שמנהלים שם קייטנות.

אני לא רוצה להאריך בנושא המדיני משום שאז אני אשמע כאופוזיציונר ואני מניח שזה לא יעשה טוב לכמה מעמיתי, אבל בכל מקרה, אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה להתייחס במיוחד לנושא החברתי כפי שהוצג כאן ובעטיו, בגלל הקיצוץ בתקציבי הבריאות, הגישו סיעות מסוימות הצעות אי-אמון.

צר לי ששר הבריאות לא מצליח לשכנע את האוצר בצרכים החיוניים של הציבור במדינה, בכל צורכי הבריאות, שבפועל, בעצם, ההוצאה לנפש לבריאות עולה על התקציבים ועל המשאבים שעומדים לרשותן של הקופות. לא רק זאת אלא אנחנו מתבשרים בימים האחרונים שמשרד הבריאות מנסה להטיל על הקופות עוד ועוד מטלות, וכל מטלה כזאת כרוכה בהרבה מיליוני שקלים, דבר שממילא רק יאיץ ויביא לקריסת הקופות.

אני חושב שדווקא בגלל החוסר התקציבי ראוי להעלות על נס ולטפח, לעודד, את הארגונים הוולונטריים כמו "עזר מציון", "הצלה", "קו לחיים", "יד שרה", "אפרת", "עזרה למרפא" – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תתחיל עם "יד שרה". "יד שרה" – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

תירגע, חבר הכנסת אלי בן-מנחם.

דוד טל (ש"ס):

אלה עמותות החסד שעושות מה שהממשלה צריכה לעשות, ולצערנו היא לא עושה.

אני חושב שאוזניכם השומעות, אנשים מכירים את הגופים שהזכרתי, אני חושב שכמעט אין אדם במדינת ישראל שלא מכיר את העמותות האלה ולא מכיר בערך הסגולי שלהן.

אגב, באותה הזדמנות, באותה מסגרת של הסתה – "לעצור את החרדים", תהיתי לפעמים מה היה קורה אם היו עוצרים את החרדים, מי היה פועל למען הזולת? האם זה מקרה, רבותי, שכל המייסדים המתנדבים הם שומרי מצוות? לא, בפירוש זה לא במקרה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת בן-מנחם.

דוד טל (ש"ס):

זאת דרך חיים של הציבור הזה, והציבור הזה עושה זאת באהבה רבה ופעולותיו ניכרות בשטחו.

עלו כאן חברים ושאלו, גם במזנון ובכל מקום, מדוע ש"ס לא מפילה את הממשלה הזאת? לכאורה ממבט ראשון אולי יש לנו אינטרס מובהק להפיל כרגע את הממשלה, ואז, במקום להיות רק עשרה מנדטים, להיות 13 מנדטים, 15 מנדטים, 18 מנדטים – – –

אני כבר מסיים, אדוני – – –

אורי אור (העבודה):

דווקא ממבט ראשון – לא.

דוד טל (ש"ס):

ממבט שני כן? טוב, אבל באמת אולי יש אינטרס מובהק לעשות את זה. אבל אני רוצה לשאול אתכם, רבותי, ואני אומר את זה בכנות דווקא לספסלי מפלגת העבודה. ידידי מיודעי ואלופי, אלוף אורי אור, אמור לי בבקשה, ואם נפיל את הממשלה הזאת, מה האלטרנטיבה שלנו? את מי נקבל? אמור לי אתה. נקבל את אופיר פינס?

היו"ר נ' מסאלחה:

הוא בחור טוב.

דוד טל (ש"ס):

אתה יודע, לצערי, שאופיר פינס, השנאה והאיבה לדתיים בוקעות מגרוננו השכם והערב. את מי נקבל? – את יוסי שריד, שהצהיר לא אחת שיש להקים 'יחידות כדוגמת "דובדבן"?

אורי אור (העבודה):

אתה רוצה תשובה?

דוד טל (ש"ס):

אני שואל שאלות רטוריות, אדוני.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, לא, אתה נואם אחריו.

דוד טל (ש"ס):

אתה יודע שמקובל – – –

אורי אור (העבודה):

אני מענה לך.

דוד טל (ש"ס):

אחר כך תענה לי, ברצון רב. את מי נקבל? – את יוסי שריד, שהציע להקים יחידות כדוגמת "דובדבן" ו"שמשון", שכפי שהכו במחבלים יכו בחרדים? עם האנשים האלה אני אלך לשבת?

אורי אור (העבודה):

כל מה שתקבל טוב יותר מנתניהו.

דוד טל (ש"ס):

לא, אדוני. אני רוצה לומר לך, שכמה שיהיה רע עם נתניהו – אתכם יהיה יותר קשה, עם האנשים שציינתי. אני לא יכול לעשות הכללות ואני לא רוצה לעשות הכללות, משום – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

--

דוד טל (ש"ס):

למה אתה מפריע לי, דראושה? אני הפרעתי לך פעם אחת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הערה, מותר?

דוד טל (ש"ס):

בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ניסיתי את יוסי שריד כשר והוא התאים לכולם. הוא לא היה רע.

דוד טל (ש"ס):

בזמננו היו לנו אינטרסים משותפים להעיף את שולמית אלוני מהתפקיד, והוא סייע לנו בזה רבות. אני חושב שאנחנו עזרנו לו יותר, אבל זה רק בקטע הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תנסו עוד הפעם.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דראושה.

דוד טל (ש"ס):

אבל אני שואל ברצינות: מה האלטרנטיבה שמפלגת העבודה מעמידה לנו היום? עם מי אני צריך לשתף פעולה? הרי אתם לא נותנים לנו שום צ'אנס, שום הזדמנות, ויש לכם היום, דווקא, הזדמנות מכאן, מהספסלים האלה שאתם חובשים אותם, ספסלי האופוזיציה, לנסות להראות שאתם עושים משהו שלא על מנת לקבל פרס, נטול כל אינטרסים. לצערי, אתם לא עושים את זה. במקום שתבינו שבעצם עם הדתיים, עם החרדים, נגזר עליכם לחיות. ואתם צריכים להבין את זה, משום שכל שתמשיכו במאבקים שלכם, בכל מיני מאבקים של הסתה, במידה מסוימת אנטישמיים לפעמים, זה לא יועיל. שימו לב כמה דמים תרתי משמע שילמנו ועוד נשלם, כמה אנחנו מוכנים לוותר, כמה אנחנו מוכנים לתרום, כמה אנחנו מוכנים לעשות למען שלום עם שכנינו. למה לא נקצה, חבר הכנסת אורי אור, ולו רק אחוז אחד, לשלום כאן בפנים, בינינו, בין דתיים לחילונים? בין יהודים לערבים? בין חרדים? למה לא? למה צריך שהדבר הזה יבוא בצורת כפייה עליכם?

לנו יש כאן הזכות לחיות כפי שלכל אחד מכם יש הזכות לחיות כאן. אנחנו נתרום את תרומתנו למדינה הזאת ואנחנו נישאר עם הציונות שלנו שאומרת: עם ישראל בארץ-ישראל על-פי תורת ישראל. אנחנו ניישב ונגדל כאן דור של אברכים שאתם לא אוהבים לשמוע אותם ודור של אנשים יראי השם שאתם לא אוהבים לשמוע ולראות אותם. אבל, אתם צריכים להבין שזו דרך החיים שלנו ואין בלתה. תרצו – תחיו אתנו. אולי אתנו זה קשה, אבל בלעדינו – אי-אפשר.

אתם צריכים להבין, שמי שרוצה לחזור לשלטון ולשבת על כס ראש הממשלה, הדרך לשם עוברת דרך השדרות של ש"ס. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אורי אור, ואחריו – לחברת הכנסת יעל דיין.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שמחתי שהיה פה שר לפני כמה דקות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

נשאר נציג.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, עד כמה שאני יודע, צריך לשבת פה שר בדיונים כאלה.

היו"ר ל מסאלחה:

השר רפאל איתן ייכנס מייד.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת טל, לא באתי היום לנהל – בוודאי לא עם אחד שנלחם אתי במלחמת יום הכיפורים – ויכוח. אתה הצגת כמה שאלות. איש מאתנו אינו מביט בעין רעה על ש"ס. אני לא רוצה להיכנס למה שאומרים חלק מאנשי ש"ס, ולמה שאומרים חלק מאנשי מפלגת העבודה. אני זוכר, כאשר הייתי ילד קטן, אמא שלי, שהיום היא בת 90, תמיד היתה אומרת לי: אורי אור, אתה רוצה להצליח בחיים, תיקח עליך 50% מהאשמה. אני מציע לך, אל תזרוק את האשמה על הצד הזה. חבר הכנסת טל, קח עליך לפחות 50% מהאשמה, ואז אני כבר מאמין שנמצא דרך להמשיך לשוחח יחד. אנחנו נשוחח על זה לחוד. אין לי שום דבר נגד אברכים, אין לי שום דבר נגד יראי שמים. אני רק רוצה שיקשיבו אלה לאלה. אני רוצה שכולם יחד יגנו על המדינה ויתחלקו יותר בנטל האחריות ויקשיבו איש לרעהו. אבל לא זאת מטרתי. מטרתי, בדקות שיש לי, לומר שהבעיה שלנו היום היא בתוך הקואליציה, היא לא בתוך האופוזיציה.

אבל לפני שאומר את דברי, אני רוצה מעל במה זו להשתתף בצערה של משפחת מילוא על נדב שהיה מ"פ חם בחטיבת הצנחנים. אני יודע בדיוק מה התפקיד הזה אומר ומה המשמעות של מפקד של יחידה כזאת. למשק שדה-אליהו ולמשפחה, מה שאני יכול להגיד מעל במה זו הוא שכולנו משתתפים אתם בצערם.

גם אינני רוצה להיכנס לוויכוח – גם הוא בן קיבוץ – עם מי שהציע למחוק את הקיבוצים מעל הקרקע וכו'. זו, דרך אגב, קריאה לשבת יחד, לשמוע איש את רעהו. הנה, אדם בן משק שדה-אליהו. אתה יודע בדיוק לאיזה עיתון אני מתכוון. אומנם זה לא עיתון של ש"ס, אבל גם הם חרדים. זו צורה של דיבור משותף.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני לא מבין למה הכול רוצים כל כך להיות במטבחון של ראש הממשלה. מה כבר החליטו שם? אני אומר לחברי מהאופוזיציה ומהקואליציה, שהבעיה של ראש הממשלה היא – ואני אומר את זה באמת ובכאב לב – שהטווח הטקטי שלו הוא שידור יומן הערב בטלוויזיה, והאסטרטגיה שלו מגיעה עד יומן השבוע ביום שישי. זה מה שמטריד אותי. אני שומע את שי בזק ואני שומע כל הזמן את האנשים ואיך הם נראים בתקשורת – – –

לא רק שיש שר, הוא אפילו מפריע לי.

היו"ר ל מסאלחה:

הוא מדבר ערבית.

אורי אור (העבודה):

כן, בקול רם.

בנקודה הזאת אין פתרון. אני שומע כאן, ולא רק כאן, את חברי הקואליציה מתחבטים בתוך עצמם איך להגן על ראש הממשלה. אני לא צריך לתקוף את ראש הממשלה; אנשי הקואליציה עושים את זה מצוין. שמענו את שמיר, שמענו את ארנס, שמענו פה חלק מהאנשים. שני שרים, בעיני בכירים מאוד, הצביעו ברגליים ואמרו שהם אינם סומכים על ראש הממשלה. זאת מטרת האי-אמון.

אמר מישהו היום שמנהלים פה מדיניות חוץ של חלטורה. אני רוצה להביא דוגמה מה זה העניין הזה של צבא צרפתי או קיבוץ צרפתי. מישהו דיבר עם הלבנונים? מישהו דיבר עם הסורים? מישהו חושב שהם יסכימו? אבל אי-אפשר לזרות חול בעיני האנשים במצב שנפגעים אנשים ונהרגים אנשים ויש אמהות ויש אנשים שבצדק באים ואומרים ומתווכחים על הישיבה שם, לבוא ולהגיד, אני הסתובבתי פה והייתי שם ואני מחפש פתרון. פתרון יש בבית, והוא קשה.

שר המשפטים צחי הנגבי מסית. אף אחד לא בא היום והאשים את הממשלה על מה שקורה בלבנון, לא אמר שאנחנו מאשימים את הממשלה, לא בא מישהו ואומר: לבנון תחילה. מה אתה מספר לאנשים? יש דבר כזה? אין דבר כזה.

אומר שר המשפטים: פה אין שום סימן – או אינדיקציה בלעז – שהממשלה שלהם, הכוונה לממשלת הליכוד היום, היא זאת שתבוא ותשנה את המערכת הזאת שאנחנו התחלנו אתה כשהובלנו את התהליך. ההיפך, הוא אומר, הערבים מעריכים מאוד את עוצמתה של הממשלה הזו. רבותי, אין לזה שום סימן. כל אחד שקורא יודע שאין שום סימן שהערבים חושבים שהממשלה הזאת חזקה יותר ולכן אין טרור. האמת היא עצובה מאוד. האמת היא, שה"חמאס" הגיע למסקנה, שאין תהליך שלום ולא צריך לבצע טרור, התהליך נתקע.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עכשיו.

אורי אור (העבודה):

כן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

קודם לא?

אורי אור (העבודה):

לא.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה לא מדויק.

אורי אור (העבודה):

היות שאני יודע, ואתה לא מדויק – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני הייתי חבר ועדת החוץ והביטחון ושמעתי שה"חמאס" לא משלים עם תהליך השלום.

אורי אור (העבודה):

לא זה מה שאמרתי. חבר הכנסת זיסמן, היות שאתה ידידי, לא זה מה שאמרתי. ה"חמאס" אינו משלים עם תהליך השלום. ה"חמאס", לצערי הרב, גרם נזק גדול, פגע באנשים, והוא והאירנים רצו לעצור את תהליך השלום. היום הרשות הפלשתינית עצמה מפעילה את האלימות וה"חמאס" משקיע את כל כוחו בכניסה חזרה למסגדים, בהרחבת שטח השיפוט שלו באזורים המוניציפליים, והוא אומר שכרגע זה לא נחוץ.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה לא צריך להרחיב בדיבורך, אתה צריך לסיים.

אורי אור (העבודה):

לכן, חשוב מאוד לדייק. לא יכולתו וגאונותו של ראש ממשלה, לצערי הרב – הייתי שמח אם זה מה שהיה – עצרו את הטרור.

אדוני היושב-ראש, זמני קצר, אני רוצה לומר שאני מוטרד לא משום הדברים האחרים שמפחידים אותנו כל הזמן. אמרתי כאן, שבעולם הזה שלנו במזרח התיכון, כשיש מבוי סתום ואין תהליך, מלחמות חוזרות חדשות לבקרים. אינני אומר ואינני יודע אם זה יהיה מחר, מחרתיים או בעוד שלוש שנים, אבל מערכת האי-אמון העצומה שיש בתוך הקואליציה לראש הממשלה, ובתוך האופוזיציה, בקרב השכנים, המעצמות וכולם, היא זאת שמטרידה אותי. ראו מה קורה במרוקו, בירדן, בתוניס ובכל המקומות האלה.

לכן, ידידי דוד טל מש"ס, במחשבה ראשונה אולי אתם צריכים להישאר בקואליציה. אבל אחרי ששמעתי את הרב עובדיה יוסף, שאני מכבד אותו מאוד, אני מבין שהוא מבין שבמחשבה שלישית אתם צריכים לצאת מהקואליציה.

ולכן יש לי אי-אמון, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ל מסאלחה:

תודה רבה. רשות הדיבור לחברת הכנסת יעל דיין, ואחריה – לאחרון הנואמים, חבר הכנסת מקסים לוי.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שנה, באחת מהצעות האי-אמון הראשונות שלנו, שאלה חברת הכנסת דליה איציק: מי אתה, בנימין נתניהו? במשך השנה שחלפה קיבלנו תשובות. אנחנו יודעים מי אתה, בנימין נתניהו. חלק מהתשובות היו מביכות, חלק היו מבישות. לצערי, אנחנו יודעים היום מיהו בנימין נתניהו, והשאלה אינה צריכה להישאל.

מה שברור הוא, שהיום אנחנו שואלים היכן ראש ממשלת ישראל. כי בנימין נתניהו הוא כל מיני זהויות, ומבני אישיות, ובעיות פסיכולוגיות. וחלקן, כך שמענו מכבוד הרב עובדיה יוסף, בעיות זואולוגיות, חלקן רפואיות, חלקן קשורות בקליניקה "און" ובפקולטה לתקשורת. ובכל אלה לא מצאנו תשובה היכן הוא ראש ממשלת ישראל, לא כזה שהציבור זקוק לו, ואפילו לא כזה שהציבור בחר בו, לטוב או לרע.

בנימין נתניהו מוביל אותנו, לא כעז עיוורת ולא כלמינג. למי שלא יודע, למינגים הם אותם בעלי-חיים שרצים לצוק, ופעם בשנה זורקים את עצמם למצולות הים במחווה איומה ונוראה של התאבדות. הוא מוביל אותנו, לא כעז עיוורת ולא כלמינג, לתהום. ואנחנו לא נלך אחריו לתהום הזאת ולא נהיה מובלים, כי אנחנו חפצי חיים, אנחנו חפצי חיים לנו ולילדינו. וגם אם אנחנו אקרוכטים של הישרדות כעם, מר נתניהו הגדיל לעשות, כך אומר לי חברי ישי, והוא אמן הבנג'י. אלא שהוא שוכח להתחבר לחבל כשהוא קופץ קפיצת בנג'י.

אנחנו לא מתכוונים להתרסק אתו, לא במלחמת דת, לא בזקיפות קומה שכולה הוריזונטלית ומתאימה לארון, ולא בהרעלת קיבה סופית, לא במטבח ולא במטבחון ולא בפינת בישול שבה נרקחים חומרים מכלים, רדיואקטיביים, שאינם ראויים למאכל אדם.

בנימין נתניהו וכמה משריו, לא כולם, מיצו את מכסת ההצעות הדחופות לסדר-היום שטעמן ומטרתן הן חיסולנו. לא יכול להיות שיש לנו ראש ממשלה. כי אילו היה לנו ראש ממשלה, אז לא היינו עוסקים בהבלים ובהבלי ההבלים שבהם אנחנו עוסקים, כשלפנינו, לפני מדינת ישראל, הסיכונים הגדולים ביותר, ובאותו זמן גם הסיכויים הגדולים ביותר שהיו לנו אי-פעם.

לא יכול להיות שראש ממשלת ישראל, אילו היה מישהו בתפקיד הזה, וצוות שריו ירחיקו מעלינו, בקצב של ספר השיאים של גינס, את כל העולם, לרבות מעצמה ידידותית, לרבות אירופה מושיטת היד, עד שיסרבו אלה להיות במחיצתנו.

לא יכול להיות שראש ממשלה של מדינת ישראל בת ה-50 יהיה זחוח וכאילו מתנצל כשמוחמד מוצג כחזיר, לא רק בידי נערה סהרורית ושותף שלה ששמו יהודה שומרון. גם מתנחלי חברון, מוגנים בידי יחידות נבחרות, צועקים מעבר לסורגים החוצה, לערבים: "מוחמד ח'נזיר". זאת מבלי שבאותו רגע ראש הממשלה, אילו היה לנו ראש ממשלה, ישים אותם באוטובוסים ממוזגים, לא במשאיות, וייקח אותם ויוביל אותם לאחר כבוד, בתור היישוב היהודי לנצח בחברון, לכל מקום אחר שבו לא יידרשו ילדינו לתת את דמם, בפניהם ומולם, פרובוקטורים, מחרחרי מלחמת דת, שעל זה אין שום מחילה.

אילו היה לנו ראש ממשלה, אילו למדינת ישראל היה ראש ממשלה, הוא לא היה מכניס עז לבית הקולקטיבי שלנו.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יעל דיין (העבודה):

להוציא את היהודים מחברון, גם מולדת מוכנה? אני אשמח לשתף אתם פעולה. כי חברון היא רשות פלשתינית, וחברון תהיה אחת הערים המרכזיות במדינת פלשתינ שתחיה בשלום לצד מדינת ישראל. יותר ברור מזה אינני יודעת איך לומר את זה.

אני רוצה לומר, שכל יום מכניסים ומוציאים עז למטבח הקולקטיבי שלנו. וכך מודיעים לנו, שלא יהיה לנו מטבחון. מודיעים לנו בעיתונות ומודיעים לנו מטעם הממשלה במלים האלה: לא יהיה מטבחון, לא יהיה מטבח, אלא ראש הממשלה – אילו היה לנו ראש ממשלה – ייוועץ מפעם לפעם, לפי הצורך, בעניינים שונים, בשרים שרון, לוי ומרדכי. מתי אין צורך להיוועץ בשר הביטחון ובשר האוצר שלו? מה זה לפי הצורך? מה זה, מחזור של נשים? פעם בחודש יש צורך להיוועץ בשר האוצר? ופעם בחודש או בחודשיים או עונתית יש צורך להיוועץ בשר הביטחון שלו ובשר החוץ שלו? מפעם לפעם? מה

עושה ממשלה אם לא עובדת כל הזמן? זו ממשלה בשעות נוספות, "מפעם לפעם", "לפי הצורך", לפי העניינים? האם יש לנו עניינים שאינם מענייניו של שר האוצר או שר הביטחון או שר החוץ?

ואנחנו שומעים עוד דבר על אותם עניינים שונים. יש לנו ראש ממשלה שהוא ראש ממשלה וירטואלי. מי שמתמצא בז'רגון החדש של הילדים שלנו מבין מה זה. הוא ראש ממשלה של מציאות וירטואלית. אלא שהמציאות שלנו איננה וירטואלית.

וביום שני אנחנו לומדים: "כינוס הקבינט הוא הישג נוסף של הצוות ליישור ההדורים, ליברמן וברדוגו". כינוס הקבינט – זה ההישג. האם כינוס הקבינט איננו מובן מאליו? הקבינט לא מתכנס לא לפי הצורך ומפעם לפעם? האם זה לא תפקידה של הממשלה להתכנס? לא. זה לא דבר של מה בכך. זה הישג של צוות מיוחד. ההישג שלו הוא לא מה הקבינט החליט, לא מה הקבינט יעשה, אלא עצם ההתכנסות של הקבינט הוא ההישג.

בסיום דברי אני רוצה להביא נייר שהונח על שולחננו, והוא גולת הכותרת של מציאות וירטואלית, המתאים ל"כלל הנעל הלוחצת" של שומפטר; מי שלמד מדע המדינה יודע מה זה. זה נייר שילמדו אותו בפקולטה למדע המדינה. מי שלמד מדע המדינה יכול לחזור וללמוד עוד הפעם. כי כל מה שלמדנו וכל מה שאנחנו יודעים, ממקיבר לאייזנשטדט, ועוד לפני זה מרוסו ומונטסקייה והובס – – –

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, אני מבקש שקט.

יעל דיין (העבודה):

היום קיבלנו על שולחננו פרק נוסף, חדש וחדשני, יצירתי ועתיר דמיון במדע המדינה. וראש הממשלה שבועדי קרא אותו והיה שותף לחיבורו יודע על מה אני מדברת. אנחנו יכולים לשכוח את כל מה שלמדנו, כי היום אנחנו צריכים ללמוד פרק נוסף. שימו לב מה נאמר בפרק הזה, בסעיף 4. נאמר בו: "שר החוץ יהיה אחראי בפני ראש הממשלה לניהול ענייני החוץ של המדינה". וואלה, דבר חדש לגמרי, בלתי צפוי, יצירתי, עתיר דמיון. מה יעשה שר החוץ? כך נאמר לנו, ואנחנו נאשר את זה: שר החוץ יהיה אחראי לניהול ענייני החוץ.

ובפסקה 6(א) אנחנו שומעים ששר החוץ הוא גם השר האחראי לענייני החוץ של המדינה והוא המופקד על המשא-ומתן המדיני וקידום תהליך השלום. אני חשבתי ששר החוץ הוא מישהו שעוסק כנראה בחומרים אורגניים, בחקלאות או במשהו דומה, והנה אנחנו למדים ששר החוץ צריך לעסוק בענייני חוץ. ועל זה מביאים לנו, ברוב בושה וכלימה, נייר כתוב, מודפס. לאשר – 24 שעות. לא צריך 24 שעות בשביל זה. מוסכם עלינו ששר החוץ אחראי לענייני חוץ. זו לא תורה חדשה במדע המדינה.

אני רוצה לומר שמגיע פרס נובל ליצירתיות למי שחיבר את המסמך הזה. עכשיו אנחנו יודעים שתפקידו של שר חוץ לעסוק בענייני חוץ. אני מבקשת מראש הממשלה, אם יניח על שולחננו נייר

דומה ביחס לתפקידיו של שר האוצר, לא לשכוח לציין ששר האוצר יעסוק בענייני האוצר, וכן הלאה.
וכן הלאה.

מגיע למדינת ישראל ראש ממשלה לא וירטואלי אלא ראש ממשלה אמיתי, שיטפל בבעיות האמיתיות שלנו. מגיעים למדינת ישראל ראש ממשלה וממשלה שיפסיקו לטפל בעניינים ההבליים של המינויים הפנימיים שלהם ויתחילו לראות מה הסיכוי הענק והסיכון הענק שניצבים בפני מדינת ישראל ואולי יבילו אותנו לאיזה מקום שהוא איננו פי תהום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת מקסים לוי, אתה מוותר. מי ישיב בשם הממשלה?

רענן כהן (העבודה):

אני אשיב.

דליה איציק (העבודה):

אף אחד לא רוצה להשיב בשם הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, אנחנו ניגשים להצבעה.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, תעלה.

רענן כהן (העבודה):

אם אמרת שניגשים להצבעה, ניגשים להצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, ישיב השר.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש רמקול.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני המזכיר, יש לחבר הכנסת רענן כהן זמן והוא רוצה למסור הודעה לסדר הדיון.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, באותו רגע ששאלת אם מישהו רוצה להשיב בשם הממשלה, אמרו לך: לא. באותו רגע שהודעת שניגשים להצביע – – –

היו"ר ד' תיכון:

אף אחד לא אמר. אתה אמרת "לא".

רענן כהן (העבודה):

מאותו רגע שהודעת שניגשים להצבעה אין עוד דוברים, ניגשים להצבעה. לכן אני מבקש ששום חבר ממשלה לא ישיב וניגשים להצבעה על-פי מה שהודעת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רענן כהן, אתה השבת בשמי, לא שמת לב. אתה השבת בשמי. אצלי רשום שמישהו משרי הממשלה, חבר הכנסת צחי הנגבי, צריך להשיב. בבקשה, חבר הכנסת יהושע מצא.

קריאות:

השר.

היו"ר ד' תיכון:

השר, השר.

דליה איציק (העבודה):

אולי הדיחו אותו בינתיים?

היו"ר ד' תיכון:

השר. רבותי.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה מאוד על הרגישות – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, תמתי. נא לשבת. גברתי שרת התקשורת. חבר הכנסת דהן. השר ישי. נא לשבת, רבותי. אדוני ראש העיר. נא לשבת, חבר הכנסת אולמרט. חבר הכנסת דהן. חבר הכנסת וקנין, נא לשבת. חבר הכנסת בני אלון, נא לשבת. חבר הכנסת פנחסי, חבר הכנסת מיכאל איתן, נא לשבת. חבר הכנסת כהן. חבר הכנסת אורון. לי יש זמן. סדרן, נא לסגור את הדלת. חברת הכנסת גוז'נסקי.

בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח על ההזדמנות שניתנה לי לסכם את הדיון לא משום הרצון להופיע בפני הבית המלא, שאנחנו לא רגילים בו, אבל משום ההזדמנות שניתנת כאן למערכת הבריאות, הנמצאת במצוקה רבה ונוראה, לומר את דברה.

היום, אדוני היושב-ראש, הוצגו בכנסת שלוש הצעות אי-אמון. הצעות האי-אמון היו גם בתחום המדיני וגם בתחום החברתי הקשור למערכת הבריאות.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק. אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, הואל לשבת, מה אתה הולך לטייל עכשיו? חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת לנדאו. אפשר לסגור את הדלת שם, סדרן? חבר הכנסת גפני. סגן השר ביבי.

חיים אורון (מרצ):

השר מצא, יש לך נייר על כך שאתה אחראי לענייני הבריאות כמו שיש לשר החוץ נייר שהוא אחראי לענייני החוץ?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון.

שר הבריאות י' מצא:

בתחילת הדרך כבר קיבלתי אותו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גפני. חבר הכנסת מחאמיד. חבר הכנסת הנדל. חבר הכנסת וקנין.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לכנסת בהזדמנות זו, כאשר אנחנו עומדים להתחיל אולי בעוד כמה שבועות את הדיונים על התקציב – אני רוצה לומר גם לקואליציה וגם לאופוזיציה – כי מערכת הבריאות נמצאת במצב קשה מבחינה תקציבית. המקורות החסרים לצורך ביצוע סל הבריאות הם בסדרי גודל אדירים, ועל מנת שנוכל למנוע קיומן של שתי מערכות בריאות נפרדות, אחת לעשירים ואחת לעניים, צריך להקצות את המשאבים הדרושים.

אני מקווה, שעם בחירתו של שר אוצר חדש, תיכנס המערכת שם להליך מסודר וניתן יהיה להגיע, גם בנושא הבריאות, למערכות נאותות מן הבחינה התקציבית, על מנת לתפקד נכון.

אדוני היושב-ראש, הובאו בפנינו שלוש הצעות אי-אמון. אני מציע שניגש להצבעה ונדחה את כל השלוש. אני מודה לך מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

נא לשבת. אנחנו ניגשים להצבעה. הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם, מרצ וחד"ש-בל"ד, להביע אי-אמון בראש הממשלה. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעות להביע אי-אמון לראש הממשלה – 39

נגד – 48

נמנעים – אין

ההצעות של סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם, מרצ וחד"ש-בל"ד

להביע אי-אמון לראש הממשלה לא נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

39 בעד, 48 נגד, אין נמנעים. שלוש הצעות האי-אמון נדחו.

המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה הבאה: המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו, על-פי בקשת 40 חברי כנסת – סעיף 27(ג) לחוק-יסוד: הממשלה. רבותי, בעד המלצת ועדת הכנסת ונגדה.

הצבעה מס' 2

בעד המלצת ועדת הכנסת – 50

נגד – 40

נמנעים – אין

המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 50, נגד – 40, אין נמנעים. המלצת ועדת הכנסת לדחות את ההצעה להעביר את ראש הממשלה מכהונתו נתקבלה.

שנה לממשלת נתניהו; האם תצליח ממשלת נתניהו; חודש ימים לממשלת נתניהו; עשרה חודשים לממשלת נתניהו – אין שלום, אין ביטחון; נתניהו וירושלים; הסכנה לחלוקת ירושלים; בין ירושלים לוושינגטון; שלושים שנה לאיחודה של ירושלים ולמלחמת ששת הימים; שכונה יהודית בראס-אל-עמוד בירושלים; יחס ראש הממשלה כלפי שלטון החוק וכלפי התקשורת; בידודה הבין-לאומי של ישראל; פעילות האופוזיציה בתחום מדיניות החוץ מחלישה את ישראל; מות תהליך השלום; מימוש קווי היסוד של הממשלה בנוגע לירושלים רבתי; ביקור של ראש הממשלה בארצות-הברית

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא.

ב-30 ביוני קיימה הכנסת דיון במספר רב של נושאים: שנה לממשלת נתניהו; האם תצליח ממשלת נתניהו; חודש ימים לממשלת נתניהו; יחס ראש הממשלה כלפי שלטון החוק; בידודה הבין-לאומי של ישראל; פעילות האופוזיציה בתחום מדיניות החוץ; מות תהליך השלום; מימוש קווי היסוד של הממשלה בנוגע לירושלים; ביקורו של ראש הממשלה בארצות-הברית ועוד נושאים.

יש הצעות לסיכום הדיון. ראשית, בשם סיעת העבודה וסיעת מרצ. מי יקרא את הצעת הסיכום?

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הכנסת מחליטה, במלאות שנה לממשלה, כי הממשלה הנוכחית בראשות בנימין נתניהו הינה כישלון, ולפיכך על ראש הממשלה לסיים בהקדם את כהונתו ועל הממשלה להתפזר.

הכנסת קובעת, כי התהליך המדיני הופסק ללא הצדקה, וכי ממשלת נתניהו מדרדרת את מדינת ישראל אל תהום העימות המחודש והחמור עם הפלשתינים ועם מדינות ערב.

הכנסת קובעת, כי הממשלה נכשלה בתחום חברתי ובתחום הכלכלי, וכי ראש הממשלה נכשל בניווט הממשלה והמדינה ליצירת צדק חברתי, דאגה לחלשים ובניית כלכלה מוצקה. על ראש הממשלה להסיק את המסקנה היחידה המתבקשת ולהתפטר, כדי לאפשר לעם להביע את דעתו; אני מקווה, כמה שיותר מהר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. הצעה מטעם סיעת חד"ש-בל"ד לסיכום הדיון. יקרא את ההצעה חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת סיכום מטעם סיעת חד"ש-בל"ד לסיכום הדיון המשולב מ-30 ביוני 1997:

1. הכנסת קוראת לראש הממשלה לבצע כרוחם, כלשונם ובמועדם את כל הסעיפים של הסכמי הביניים שנחתמו עם אש"ף.

2. הכנסת קוראת לראש הממשלה לנהל את המשא-ומתן על הסדר הקבע הישראלי-הפלשתיני על בסיס ההכרה בזכות העם הפלשתיני לזכות את מדינתו העצמאית בצד ישראל, בשטחים הכבושים שנכבשו על-ידי ישראל ביוני 1967.

הכנסת קובעת, שבמסגרת הסדר הקבע תמשיך ירושלים המערבית להיות בירתה של ישראל, וירושלים המזרחית תהיה בירת המדינה הפלשתינית שתקום בצדה של ישראל.

3. על רקע הפרובוקציה שמנהלים המתנחלים נגד הפלשתינים בכלל ודת האסלאם בפרט, והמתיחות שמעורר המשך נוכחותם, הכנסת קוראת לראש הממשלה להתחיל להיערך לפינוי ההתנחלויות.

הכנסת קוראת לראש הממשלה לבטל את כל התוכניות להרחבת ההתנחלויות, להפקעת קרקעות בגדה וליצירת עובדות מוגמרות אחרות בשטחים הכבושים בידי ישראל.

4. הכנסת קוראת לראש הממשלה להביע נכונות לנסיגה כוללת מרמת-הגולן במסגרת הסכם שלום כולל באזור.

5. הכנסת קובעת שהמשך כיבוש דרום-לבנון על-ידי ישראל מדרדר את המצב ועלול להוביל למלחמה כוללת. על כן, הכנסת קוראת לראש הממשלה להחליט על הסגת כוחות צה"ל משטחה של לבנון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. הצעה לסיכום הדיון מטעם סיעת מד"ע-רע"ם. חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, 1. הכנסת קוראת לממשלה לחדול ממדיניות הכוח וההתנכרות לזכויות העם הפלשתיני ואי-מילוי התחייבויותיה לפי הסכמים חתומים עמו, תוך עיבוי התנחלויות וקביעת עובדות בשטח, מדיניות אשר נוגדת את הסכמי השלום ומרוקנת אותם מתוכן, ואשר הובילה לקיפאון מדיני ומאיימת להרוס את תהליך השלום כולו.

2. הכנסת קוראת לממשלה לחזור לשולחן המשא-ומתן עם הצד הפלשתיני ועם סוריה ולבנון, במטרה להגיע לשלום כולל, צודק ובר-קיימא, אשר ישחרר אדמות כבושות ויאפשר לעם הפלשתיני לממש את זכותו המוגדרת להגדרה עצמית במדינתו העצמאית ובירתה מזרח-ירושלים.

3. הכנסת קוראת לממשלה לחדול ממדיניות הפנים המעוותת שלה, אשר גורמת להעמקת המיתון והאבטלה ומגבירה את מצוקת השכבות החלשות ומאיימת למוטט את השלטון המקומי כולו, תוך אפליית המגזר הערבי לרעה, אפליה הנמשכת מאז קום המדינה בכל תחומי החיים.

4. הכנסת קוראת לממשלה להיענות לדרישות של הרשויות המקומיות במדינה ולפתור את מצוקתן הקשה וליישם את ההסכמים שנחתמו עם הרשויות המקומיות הערביות.

5. הכנסת קוראת לממשלה לנקוט מדיניות של תיקון העוול הממושך שנגרם למגזר הערבי כתוצאה ממדיניות האפליה הנ"ל אשר כללה גם החרמת קרקעות, נישול ואי-הכרה ביישובים קיימים.

היו"ר ד' תיכון:

הצעת סיכום של סיעת מולדת. חבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

הצעת סיכום של סיעת מולדת: הכנסת קוראת לראש הממשלה לקיים את עקרון ה"הדדיות" אשר נוסח כנספח להסכם חברון, ביטול האמנה וכו'.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד או נגד הצעת הסיכום של סיעת מולדת? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ב' אלון – 12

נגד – 66

נמנעים – 4

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ב' אלון לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 12, נגד – 66, ארבעה נמנעים. הצעת הסיכום של סיעת מולדת לא נתקבלה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה בעד או נגד הצעה לסיכום הדיון מטעם סיעת מד"ע. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ע' דהאמשה – 9

נגד – 65

נמנעים – 10

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ע' דהאמשה לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 9, נגד – 65, עשרה נמנעים. הצעת הסיכום של סיעת מד"ע-רע"ם לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להצבעה הבאה. הצעת סיכום מטעם סיעת חד"ש-בל"ד. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ה' מחאמיד – 11

נגד – 65

נמנעים – 13

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ה' מחאמיד לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, נגד – 65, 13 נמנעים. הצעת הסיכום של סיעת חד"ש-בל"ד לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להצבעה האחרונה בנושא זה. מי בעד הצעת הסיכום של סיעת העבודה וסיעת מרצ? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת רע' כהן – 37

נגד – 52

נמנעים – 2

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת רע' כהן לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 37, נגד – 52, שני נמנעים. הצעת הסיכום של סיעות העבודה ומרצ לא נתקבלה. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

ענף הלול

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 2671: ענף הלול, מאת חבר הכנסת יצחק וקנין.

דליה איציק (העבודה):

מה עם השרים?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעה לסדר-היום בנושא ענף הלול, של חבר הכנסת יצחק וקנין.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני שר החקלאות, המשבר הפוקד את ענף הלול בחודשים האחרונים עלול להביא להתמוטטות מוחלטת של ענף ההטלה וכפועל יוצא – פגיעה ישירה בפרנסתן של כ-3,600 משפחות אשר מתוכן כ-1,740 הם חקלאים מיישובי קו העימות בגליל, כ-40% מכלל המגדלים בארץ, וענף זה מהווה את עיקר פרנסתם.

אדוני היושב-ראש, בחודשים האחרונים נצטברו עודפים של ביצי מאכל, מיליוני ביצים, כאשר עד לחודש אוקטובר 1997 צפוי עודף של כ-300 מיליון ביצי מאכל. עודפים בהיקפים גדולים כפי שצינו לעיל פוגעים קשות בתמורה המשולמת ליצרנים שברובם הגדול מתגוררים ביישובי קו העימות. עודף זה גרם להפחתת מחיר של כ-4 אגורות לביצה ומוביל את כל שלוחת ההטלה לאי-רווחיות מוחלטת.

אדוני שר החקלאות, אקדים ואומר שהכנסת ראתה לנכון לפני כחמש שנים לחוקק את חוק הגליל הנותן העדפה ליישובי קו העימות לעומת אזורים אחרים, בכך שנתנה סובסידיה לענף הפטם וההטלה

בגליל, מתוך ראייה נכונה שענף זה הוא מקור הפרנסה העיקרי של יישובי קו העימות. ואתה, כבוד השר, היית בין היוזמים העיקריים שפעלו ודחפו בכנסת הקודמת לחוקק את חוק הגליל מתוך היכרותך את האזור לפני ולפנים, כאשר שימשת כאלוף פיקוד הצפון וגם כרמטכ"ל, ועל כך תבוא על הברכה.

אך, כבוד השר, כיום ענף ההטלה מצוי במשבר קשה מאוד, ויש לעשות הכול כדי להיחלץ ממשבר זה ולהקטינו ככל האפשר. הגורמים העיקריים למשבר הם: א. הסכמי גאט"ט גרמו הסרת כל מגבלות הייבוא על-פי חוקי המדינה, וכתוצאה ישירה – ייבוא מוגבר של חומרי רבייה אשר הופנו בחלקם הגדול לשטחי האוטונומיה וגרמו ייצור גדול יותר של עודפים באזורים אלו.

כבוד השר, אם בעבר הועברו עודפי ביצים לאוטונומיה לצריכה עצמית של תושבי השטחים, כיום לא רק שלא מועברות ביצים לשטחי יהודה, שומרון ועזה אלא הביצים מועברות משטחי האוטונומיה למדינת ישראל, וכמות הביצים המוברחות מאזור זה הולכת וגדלה מיום ליום, וזאת בגלל פערי מחירים הנובעים מעלויות ייצור זולות יותר בשטחי האוטונומיה לעומת עלויות הייצור של המגדלים בשטחי מדינת ישראל.

אדוני השר, ברור לכולנו, כי על המגדלים בארץ החובה לפעול על-פי החוקים והתקנות והמגבלות הנהוגים בכל הקשור לייצור ושיווק ביצי מאכל, כאשר בשטחי האוטונומיה לית דין ולית דיין.

ב. הצריכה בחודשי הקיץ קטנה יותר מאשר בחודשי החורף. עובדה זו מגבירה את העודפים במיוחד בחודשים אלו מדי שנה בשנה.

אדוני היושב-ראש, ידוע לי על פעולות מספר שנעשו בתקופה האחרונה הן על-ידי משרד החקלאות והמועצה לענף הלול והן על-ידי המגדלים על מנת לייצב את הענף. אחת מהן, החזרת שלוחת ההטלה לתכנון מסודר החל משנת 1977, וזאת אף שלפני שלוש שנים הורד התכנון. פעולה זו מאפשרת למועצה לווסת את כמויות הביצים בכל מהלך השנה. אך, לצערי, ללא גיבוש הסכמי רבייה ואישורם של כללי תכנון בשלוחה עם כלל קבילי הרבייה הפועלים כיום בענף, וזאת על מנת לווסת את ייצור הפרגיות להטלה, לא תיתכן שליטה על כמויות הייצור בפועל של ביצי מאכל.

יש לבצע שינויים בהסכמי גאט"ט, בכך שיטלו שיעורי מכס גבוהים, וזאת על מנת למנוע ייבוא של חומרי רבייה, וכן להגביר את הפיקוח במעברים השונים בין יהודה, שומרון ועזה לבין מדינת ישראל, כדי למנוע הברחות של תוצרת חקלאית למדינת ישראל.

לסיכום, אדוני השר, יש להקצות בדחופות 6 מיליוני ש"ח לשלוחת ההטלה, כדי לפנות עודפים ולמנוע את ירידת המחירים. כל ירידה נוספת במחירי התמורה שמקבל החקלאי תביא להתמוטטות מוחלטת ולפגיעה בפרנסתם של אלפי משפחות.

לכן, אבקש להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

לא, חבר הכנסת וקנין. אתה מבקש דיון במליאה. נראה אחר כך, נסתדר.

אדוני שר החקלאות, בבקשה, תשובתך. המעבר לענף הלול, ככה חזרה לחיים, הוא שינוי רציני. היה מאוד מעניין פה היום.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לאחרונה מסתמן מצב של הצטברות עודפי ביצים בהיקפים גדולים הפוגעים ביצרנים. הסיבות להצטברות העודפים הן: 1. הקטנת הצריכה בחודשי הקיץ, כמקובל בכל השנים; 2. הפחתת המגבלות על חומרי רבייה לאור הסכמי גאט"ט, דבר אשר עודד ייבוא מוגבר של חומרי רבייה; 3. הברחות תוצרת מאזורי יהודה, שומרון ועזה, כתוצאה מפערי מחירים עם ישראל.

משרד החקלאות פועל על מנת לשפר את מצב היצרנים בצעדים מספר: תמיכה ממשלתית בסך 5 מיליוני ש"ח לשנת 1997; תשלום סובסידיות ליצרנים מכוח הוראות חוק הגליל; אכיפה מוגברת ויעילה של הייצור במסגרת התכנון הכולל; הגברת הפיקוח על מגדלי הפרגיות; הגברת הפיקוח למניעת הברחות מיהודה, שומרון ועזה; ניסיונות לגיבוש הסכמי רבייה עם כלל קבילי הרבייה בענף; פינוי מרוכז של עודפים תוך מתן תמורה מרבית אפשרית ליצרנים; הקמת קרן לחיוב כלל היצרנים בעלות פינוי העודפים, וכן פעילות לעידוד ייצוא ביצים. קיים גם ייצוא ביצים, לא בכמויות גדולות, אבל הנושא מתחיל לתפוס מקום בענף, לא עם רווחים גדולים אבל גם לא בהפסדים.

נוסף על כך קיימים מגעים שמטרתם קביעת שיעורי מכס גבוהים על ייבוא חומרי רבייה בכפוף להסכמי גאט"ט, וכן שינוי התנאים בהסכם פאריס להנהגת הפרדה מוחלטת בין הייצוא והשיווק ביהודה, שומרון ועזה לבין אלה במדינת ישראל.

אני מסכים שהנושא יעבור לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

אתה מציע שהנושא יעבור לוועדה. לאיזו ועדה? ועדת הכלכלה, נכון?

שלום שמחון (העבודה):

ועדת הכספים.

יצחק וקנין (ש"ס):

ועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

התחום שייך לכלכלה.

יצחק וקנין (ש"ס):

אבל אם השר הסכים, בסדר.

שלום שמחון (העבודה):

זה שייך לוועדת הכלכלה בעניין החקיקה, אבל – – –

היו"ר ש' וייס:

טוב, חברים.

יש הצעה אחרת של חבר הכנסת שלום שמחון, בבקשה. מהמקום.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני השר, אין הצעה אחרת, זה עניין פרוצדורלי.

אני מעוניין להצביע על שלוש נקודות בפני השר: 1. המצב הקיים שבו המגדלים מפנים את העודפים על חשבון עצמם גורם להקטנת הרווחיות בעשרות אחוזים. כדי שחברי הכנסת ידעו, סך כל הרווח הוא כ-6 אגורות לביצה. כרגע הם משלמים 4-5.4 אגורות לביצה עבור פינוי העודפים של עצמם. זה אומר שבעצם הם נשארים כמעט ללא רווח. זה מצב שיכול להביא אותם לתסיסה מאוד גדולה, וכבר עכשיו גם חבר הכנסת וקנין וגם אני יכולים לומר, שהתסיסה גדלה בעיקר באזור קו העימות, בגלל העובדה שזה מקור פרנסה עיקרי של מרבית החקלאים בגליל.

2. נקודה זו נוגעת למה שדיברת על ייצוא ביצים לחוץ-לארץ. דברך עומדים בסתירה לעובדה שיש כוונה לאפשר לאחד המשווקים לפתח לול לייצוא כאשר יש עודפים, כמו שאמרת, בעשרות מיליוני ביצים. אם כך הוא הדבר, כדאי להוציא אותן ביצים שהן כרגע בעודף.

3. נדמה לי שבלא סיוע כספי, כפי שנעשה בשנים קודמות על-ידי משרד החקלאות ועל-ידי הממשלה, תהיה בעיה לייצב את הענף הזה והוא דורש כרגע ייצוב אמיתי. תודה.

הי"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת שמחון.

רבותי, נעבור להצבעה. הרעיון הוא להעביר את הנושא לוועדת הכספים. אנו עוברים להצבעה על מצב ענף הלול, הצעה של חבר הכנסת יצחק וקנין, אם להעבירה לטיפול של ועדת הכספים.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

הי"ר ש' וייס:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא עובר לטיפול של ועדת הכספים.

חברי הכנסת, אני מבקש למסור הודעה לפרוטוקול בקשר להצבעות שנערכו כאן קודם לכן על הצעות הסיכום של הסיעות השונות בסדרה של נושאים.

חבר הכנסת קליינר נמנה עם אלה שתמכו בהצעת הסיכום של סיעת מולדת. משום-מה זה לא הצטייר כאן, ואחרי הבדיקה במחשב התברר שאכן כך הדבר. חבר הכנסת קליינר ביקש להעביר בדרך זו לפרוטוקול, שהוא הצביע עבור הצעת הסיכום של סיעת מולדת. זו בשורה למחנה ארץ-ישראל.

הצעות לסדר-היום

הפרסומים על שיווק הירקות האורגניים בגוש-קטיף

הי"ר ש' וייס:

אנו עוברים הלאה, חברים. הנושא הבא: הפרסומים על שיווק הירקות האורגניים בגוש-קטיף – הצעות מס' 2743, 2751, 2752, 2757 ו-2760. לכל מציע – שלוש דקות. אם תוכלו להצטמצם קצת, איכשהו נגיע עד הבוקר הביתה.

בבקשה, חבר הכנסת יצחק וקנין.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר החקלאות, חברי חברי הכנסת, אקדים ואומר לפני שאתחיל בנושא הכאוב הזה, שאני באמת לא רוצה לעשות הכללות. על-פי הכתבות אני מתייחס לאותם גורמים שפעלו בתרמית הגדולה הזו שנתגלתה, אבל אהיה זהיר בלי לעשות הכללות לגבי כלל המגדלים בענף הזה.

אדוני היושב-ראש, תורתנו הקדושה אמרה, כי הכסף יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים. לצערי, אין אני מוצא הגדרה יותר מדויקת ויותר קולעת כדי להגדיר את התרמית החמורה ביותר שנתפסה אי-פעם במגזר החקלאי. שמעתי אומרים, כי מצוקת החקלאים היא שהובילה אותם אל המעשה הנלוז והבזוי הזה, אשר הציב את כל היצוא החקלאי של מדינת ישראל בסכנת קריסה והתמוטטות. אני אומר, לא מצוקתם כי אם שפלותם היא שהובילתם עד הלום.

לשמחתי, לא הרבה פעמים יצא לי להיחשף לתרמית כה גדולה וכה מסוכנת, אך כשהיריעה נפרסת, ולעינינו מתחזרות העובדות, לא נותר אלא לתמוה כיצד יכולה להתבצע תרמית בהיקף כה גדול לאורך זמן כה רב בלי שרשויות החוק והאכיפה של המדינה ישימו עליה את ידם.

חברי חברי הכנסת, מקריאת הנתונים בכתבה מתגלים לנו כמה מעגלי פשיעה שלא היו מביישים שום מאפיה בעולם. במעגל הראשון מוצאים אנו חקלאים, שבמקום לשווק את הירקות האורגניים שהם מייצרים, הם קונים ירקות באיכות ירודה ומשווקים אותם במסווה של ירקות אורגניים, דבר היכול להסב מזק בריאותי רב לחולי סרטן ולחולים אחרים.

במעגל השני של ההונאה מוצאים אנו את בתי-האריזה, שלא רק שלא דיווחו את אשר ידעו אלא אף הגדילו לעשות, ובתרגיליהם החדשניים אף הונו את החקלאים עצמם.

במעגל השלישי, ולדעתי אף החמור ביותר, נמצאים בעלי התפקידים במשרדים השונים, והדומיננטי שבהם הוא משרד החקלאות, אשר לא רק שלא עצר תופעה חמורה זו שבבירור ידע על קיומה, אלא ברשלנותו גרם לה להתפשט.

חברי חברי הכנסת, בתחילה לא היה ברור לי כיצד תיתכן תרמית כה גדולה אף שמשרדים כה רבים היו אמונים על מניעתה. אך מהצטברות הנתונים גובר בלבי החשד, כי בעלי תפקידים רבים מעלו בתפקידם. לדעתי, אין מדובר פה בטעות שנגרמה בתום לב כי אם בקנוניה אחת גדולה, שכל אימת שאימה לפרוץ, חברו יחד הן החקלאים והן הפקידים על מנת להשתיקה. לא יעלה על הדעת שארגונים כגון רשות הפיקוח, משרד החקלאות והאחרים ליצוא אורגני וכו', ימשיכו להתקיים מבלי שייתנו את הדין על רשלנותם הפושעת, ואולי אף יותר מזה.

תמיהה גדולה עולה מדרך פעולתה החריגה של מבקרת המדינה, שאין אני מטיל דופי ביושרה ובדרך עבודתה, אך לא ברור לי מדוע הטילה חיסיון על פרשה שסופה להיחשף בתקשורת ומדוע לא עירבה את ועדת הכלכלה או את הלובי החקלאי בעניין.

לסיכום, אדוני היושב-ראש ואדוני השר, אני מבקש שהנושא יועבר לוועדת הכלכלה בדחיפות, על מנת שנוכל – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה מבקש לקיים דיון במליאה.

יצחק וקנין (ש"ס):

– – – על מנת שנרד לעומק הבעיה ולשורשה, וכל העם יראו וייראו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וקנין ממליץ על דיון במליאה. חבר הכנסת צבי הנדל. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית. אם הוא לא אתנו, אחריו – חבר הכנסת שאול שמחון.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, בחבל קטיף 30% מהמשפחות עוסקות בחקלאות. מתוך החקלאים שמהווים 30% מכלל האוכלוסייה יש אולי 10%–15% שמגדלים גידולים אורגניים. הווי אומר, הם מהווים אולי 3% מכלל האוכלוסייה בגוש-קטיף.

על-פי הכתבה שהתפרסמה בעמודים הראשונים במשך חמישה ימים רצופים ב"ידיעות אחרונות" – ועוד לא אמרתי את דעתי – חלק קטן מהחקלאים עשו תרמית. זאת אומרת, שאולי 1% עשה תרמית, ועל זה – כותרות ענק שמתיישבי גוש-קטיף הם רמאים, נוכלים, שקרנים, עשו מיליונים, קנו מכונות חדשות, בנו וילות לתפארת. הכול על גבם של מסכנים, חולי סרטן וכו'. שמעתי גם את ידידי הטוב, חבר הכנסת וקנין.

האמת היא, שנושא הגידול האורגני, שמיועד ב-99% ליצוא, הוא בוודאי לא קשור לירקות עלים. אנשים מתבלבלים. הוא לא קשור לחסה ול"חסלט". אלה דברים אחרים לגמרי. הנושא הזה, האורגני, הוא מועדון סגור ארצי, שגוש-קטיף מהווה ממנו אחוז מסוים קטן, ולא רוב. יש הקפדה יתירה. יש חקלאים שלא עמדו בקריטריונים וריססו בניגוד למה שמותר. במהלך השנים, כל אימת שגילו חקלאי כזה, העיפו אותו מהמעגל של היצרנים.

לכן, מונתה ועדה מטעם שר החקלאות, ואני שמח על כך, מונתה ועדה גם בתוך גוש-קטיף, והעניין ייבדק. חוץ מאלה שנתפסו בעבר יש גם היום כמה תרמיתנים, וגם הם צריכים לבוא על עונשם. אבל הנקודה היא, שאם אחד עושה נזק, אם הוא רמאי, שקרן או גנב, והוא גר בהרצלייה – אף אחד לא יגיד שההרצליים גנבים. נזק עצום נגרם למתיישבים נהדרים בגוש-קטיף, שעמלים קשה ובזיעת אפם מוציאים את הלחם. היו כותרות ענק. זה חוסר אחריות של עיתון גדול ומכובד במדינה, כמו "ידיעות אחרונות". אני חושב שהעניין הזה חייב לבוא על תיקונו.

אני מבקש מכל הבית הזה להתקומם כנגד הכללה גסה כזאת נגד מתיישבים.

לכן אני מבקש שהנושא יובא לדיון במליאה, לאחר מכן אולי לדיון בוועדה, ונקבל את הממצאים של משרד החקלאות, את כל ממצאי החקירות. יש לדעת, שכשם שניתן פרסום לעוול הנורא, שאולי עשה חקלאי אחד, אולי שניים, אולי שלושה, אני לא יודע, אולי אף אחד, כך יהיה פרסום על האמת בסופו של דבר, ולא כל המתיישבים הנהדרים של גוש-קטיף יועלו על המזבח.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת הנדל. חבר הכנסת מאיר שטרית. אחריו – חבר הכנסת שמחון. אנחנו משמיעים את עמדתנו בנושא זה באופן תמציתי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני באמת מצטער על כך שההצעה לסדר-היום בנושא הזה עולה היום בשעה כל-כך מאוחרת, וחבל. זאת מכיוון שהנושא הוא מאוד חמור, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אחרי כמה ימים של פרנסות אוויר אנחנו חוזרים לשורשים, לעבודת האדמה. זהו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אמת.

אם הכתבה בתחקיר של "שבעה ימים", שנעשתה על-ידי מוטי גילת ומלי קמפנר, אכן נכונה – ואני בפירוש אומר: אם היא אכן נכונה – אני רוצה להגיד לך, אדוני היושב-ראש, שהדברים שנעשו פה הם מאוד מאוד חמורים וגובלים, לדעתי, בפלילים. אני רוצה להסביר לחברי הכנסת ולך, אדוני היושב-ראש, מדוע.

על מה מדובר פה בכתבה? – מדובר על גידול של ירקות ופירות אורגניים. להווי ידוע, גידולם של ירקות ופירות אורגניים נעשה בעצם על-ידי גידול טבעי, ללא שום חומרי הדברה.

הפירות והירקות האורגניים משמשים לשתי מטרות מרכזיות: ראשית, אנשים שרוצים להימנע ממחלות מקפידים באוכל אורגני; זאת כדי להימנע מכל מיני מחלות. לפי תפיסות עולם רפואיות אכילה של מאכלים אורגניים גורמת לחיסון יתר של הגוף ומונעת מחלות שונות, שלא לדבר על כימיקלים שנכנסים למזון. כשאנחנו אוכלים באופן נורמלי אנחנו מכניסים תמיד כמות מסוימת של כימיקלים שהיו בה ריסוסים.

אבל, אדוני היושב-ראש, הנקודה החשובה ביותר שבגללה אני בעצם עומד כאן היא העובדה, שירקות ופירות אורגניים משמשים כדרך להבראה ולעזרה בחיזוק המערכת החיסונית של חולי סרטן. אנשים שהם חולי סרטן נועצים ברופאים שלהם. מיעצים לכל חולי הסרטן לאכול מאכלים אורגניים בלבד. יש כל מיני תורות וכל מיני גישות. לצערי, הייתי בסרט הזה, אני יודע על מה מדובר ואני בקיא מאוד בפרטים.

אדוני היושב-ראש, המקפידים ביותר מקפידים על שיטת תזונה מיוחדת, שנקראת מקרוביוטיקה. לפי שיטת המקרוביוטיקה, מעבר להחמרה במזון אורגני, יש דברים שאסור לאכול בכלל. הגישה הפחות מחמירה אומרת: תאכל מה שאתה רוצה, את כל הירקות והפירות, אבל אתה חייב לאכול אותם אורגניים, כי אחרת אתה נמצא במצב שאתה אוכל ירקות ופירות שלכאורה הם גם כן גורמים מסרטנים לפעמים. יוצא אפוא, שאנשים רבים, חולי סרטן בארץ ובעולם, קנו את הירקות והפירות, כשמתברר שחלק מהמגדלים נהגו כפי שנהגו.

אגב, והכתבה גם מציינת זאת, לא כל המגדלים חוטאים בזה. יש מגדלים שעושים עבודתם נאמנה, מגדלים ירקות ופירות אורגניים ומקפידים על כל תג, כי הם יודעים את המשמעות של הדבר.

הירקות והפירות האלה עולים הרבה יותר כסף מאשר הירקות והפירות הרגילים. אבל מסתבר שיש אנשים שעושים מלאכתם רמייה, מרססים בחומרים אורגניים, מרססים במתיל ברומיד, שזה חומר רעיל כשלעצמו. זה לא רק שחולי הסרטן מקבלים את הירקות והפירות במחיר הרבה יותר יקר, אלא הדבר הוא יותר חמור, מכניסים רעלים לגוף של אנשים שנמצאים אחרי טיפולים כימותרפיים, שאין להם בכלל מערכת חיסונית, מכיוון שהטיפול הכימותרפי הורס את כל מנגנוני ההגנה של הגוף, בעיקר

בתוך הדם. זה הרי גם רצחת וגם ירשת. גם מקבלים כסף כפול ומשולש וגם גורמים נזק בריאותי ממדרגה ראשונה לאנשים הללו.

אדוני היושב-ראש, אני מתפלא. עם כל הכבוד למבקרת המדינה – ששכנעו אותה, לפי מה שכתוב בדוח – היא כתבה דוח מאוד חמור בעניין וגנזה אותו. זאת מכיוון ששכנעו אותה שלא לפרסם את הדוח, שמא יבולע ליצוא של ישראל לשוק האירופי בעניין ירקות אורגניים. אם אנחנו מייצאים ירקות כאלה, אדוני, מוטב שיבולע לנו, ואפילו במחיר של נפש אחת מוטב שיבולע ליצוא הזה. לדעתי, הם לא צריכים להגיע לשם.

אני חושב שמשרד החקלאות – ואני תובע משר החקלאות, שלצערי יצא כרגע מהאולם – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא שם בפינה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני תובע ממנו שיבדקו את הדברים לאשורם. אם הדברים אכן נכונים ואם הנקודות שהועלו אכן נכונות, יש להגיש תלונה נגד מי שעובר על החוק, תלונה למשטרה. עליהם לנקוט אמצעים שעומדים לרשותם ולשלול מהמגדלים הללו את רשיון המגדלים של גידולים אורגניים לתמיד, ולא לשבוע-שבועיים כמו שמתואר פה, כשעושים כל מיני תרגילים ובודקים פעמיים, שלוש פעמים.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהדברים מבטאים את תחושת ההתקוממות שלי. אילו אני הייתי במצב שהייתי צריך לקנות פירות אורגניים, ובמקום פירות אורגניים הייתי מקבל פירות מורעלים ומשלם עליהם פי-שלושה – הרי זה נזק שאין לו כמעט כפרה. אני מקווה שיינקטו האמצעים הדרושים בעניין הזה.

אדוני היושב-ראש, אני לא מציע לקיים דיון במליאת הכנסת, אלא אם תהיינה הצעות אחרות. אני אציע הצעה אחרת לצבי הנדל או לחברים אחרים. אני חושב שצריך לקיים דיון בוועדה לביקורת המדינה ולהביא את המבקרת לפרסם את הדוח.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת שלום שמחון.

שלום שמחון (העבודה):

אני מבין ששר החקלאות כבר התייחס.

היו"ר ש' וייס:

השר, אני רואה את הכתף שלו.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אני פה.

היו"ר ש' וייס:

אפשר לקבל את שתי הכתפיים?

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר החקלאות שנמצא כרגע בחוץ ואני מקווה שהוא שומע, נושא החקלאות האורגנית עלה לכותרות בימים האחרונים בעקבות כתבת תחקיר של "ידיעות אחרונות".

החקלאות האורגנית ידועה בארץ ובעולם בטיבה, באמינותה ובאיכותה הגבוהה, והינה פרי פיתוח, חבר הכנסת שטרית, בן שנים רבות שהקנה לה מוניטין.

עקב הרגלי הצריכה של האוכלוסייה בארץ ובעולם והמעבר הגדל והולך לצריכת גידולי חקלאות אורגנית, טמון בחקלאות זו גם לא מעט מעתידה של החקלאות הישראלית בשנים הבאות ובעיקר בייצוא החקלאות הישראלית לשוקי העולם.

אני פניתי אל שר החקלאות ביום חמישי האחרון בעקבות התחקיר בנושא החשד להונאה של קבוצת מגדלי ירקות, ואני מדגיש – קבוצה קטנה. בסיס פנייתי אל השר בא מתוך מגמה לטפל בתפוח הרקוב שהתגלה מבלי לפגוע בתפוחי הזהב שקיימים בחקלאות האורגנית הישראלית ואצל כלל מגדלי הירקות.

אני רוצה לקרוא בפניכם את תוכן פנייתי לשר החקלאות: "לכבוד מר רפאל איתן, שר החקלאות ואיכות הסביבה, הקריה, תל-אביב. הנדון: חשד בהונאה של קבוצת מגדלי ירקות כפי שהתפרסם בתחקיר 'ידיעות הבוקר' – זה היה יום חמישי.

"נדהמתי לקרוא הבוקר בעיתון 'ידיעות אחרונות' על תרמית של מגדלי ירקות אורגניים. אם אכן הדברים נכונים כפי שהתפרסמו בעיתון, אני רואה אותם בחומרה. אני, כמייצג ציבור חקלאים גדול ואחראי, קורא לך להקים ועדת חקירה לבדיקת הנושא. מבירור שערכתי מסתבר שמדובר בקומץ קטן מאוד של מגדלי ירקות באזור מסוים אחד בלבד. ציבור מגדלי הירקות במדינת ישראל הינו ציבור גדול ונאמן למדינה ומביא לה יוקרה בכל העולם. דווקא בתקופה זו שהחקלאים עושים מאמצים גדולים להימנע ככל שניתן משימוש בחומרי הדברה, קומץ חקלאים החשודים לכאורה בהונאה פוגעים בשמם הטוב של כל מגדלי הירקות בישראל.

"אני מבקש ממך כשר הממונה על החקלאות במדינת ישראל וכחקלאי מן השורה שהחקלאות יקרה ללבו: אל תטילו דופי בציבור גדול של חקלאים מסורים במדינת ישראל. אני מוכן לשתף פעולה, יחד עם חברי החקלאים ויחד עם חברי ללובי החקלאי, בכל בדיקה ולתת עזרה ככל שתידרש. אם אכן הדברים בעיתון נכונים, יש מקום לנקוט צעדים חמורים כלפי החשודים לכאורה."

אני סבור, כי יש מקום להקים ועדת חקירה לבדיקת הנושא גם על מנת לחקור האמת וגם על מנת להניח היסודות לכך שמקרים אלו לא יישנו בעתיד וכן על מנת למזער את הנזק שעשוי להיגרם לחקלאות הישראלית בשוקי העולם. תודה רבה.

איך הייתי "בול" עם הזמן?

הי"ר ש' וייס:

יוצא מהכלל, אני כיוונתי את הזמן לפי סוף הנאום שלך. תודה רבה לחבר הכנסת שמחון. חבר הכנסת מיכאל נודלמן, בבקשה. לאחר מכן – שר החקלאות.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החקלאות, חברי הכנסת, הפרשה שנחשפה בדוח של מבקרת המדינה ובתחקיר של עיתון "ידיעות אחרונות" ביום שישי שעבר הינה מזעזעת לא פחות מאשר היא אופיינית למחלת השחיתות שבה נגועה החברה שלנו. קבוצה של חקלאים מרמים במשך שנים את תושבי ישראל ומדינות השוק האירופי. לא צריך להיות נביא כדי להעריך את הנזק שמעשיהם עלולים לגרום לבריאות האנשים וליצוא הישראלי, כי מי שייפגע יהיו לא רק יצרני עגבניות "שרי" ושאר החקלאות האורגנית, אלא כל ענף החקלאות הישראלית, ואתו – היצוא הישראלי בכללותו. הרי לא צריך לשכוח כי תפוזי "יפו" ואבוקדו "כרמל" הם הסמל של איכות היצוא הישראלי בעולם כולו.

בדוח 46 של מבקרת המדינה נאמר, כי משרד החקלאות גיבש לאחרונה טיוטה להצעת חוק שתסדיר את נושא התוצרת החקלאית האורגנית. כולי תקווה שלאור הגילויים האחרונים ירז משרד החקלאות הנחת הצעה זו על שולחן הכנסת.

אני קורא גם למשרד החקלאות לקחת מידיה של האגודה לגידול תוצרת אורגנית את הפיקוח על התוצרת האורגנית. לא ייתכן שגוף יפקח על עצמו. לסיום, אני דורש שימצה את מלוא הדין עם המגדלים המעורבים בפרשה.

אני מציע דיון בוועדה לביקורת המדינה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת נודלמן. חברי הכנסת, כולכם הצעתם דיון במליאה. אני חוזר על זה, בואו נקפיד, והשר יציע הצעה אחרת ואז נסכים.

אדוני שר החקלאות, בבקשה.

שלום שמחון (העבודה):

שלא ימשכו אותנו באף.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אפשר להמשיך את מה שקרה לטיפת נפט בחבית של דבש, ואז כל החבית נפט.

תפקידו של משרד החקלאות בנושא החקלאות האורגנית מתרכז בפיקוח על פעילות הארגון לחקלאות אורגנית, בביצוע בדיקות מדגמיות של תוצרת חקלאית אורגנית המיועדת ליצוא ואישור כי התוצרת גודלה על-פי כללים שנקבעו על-ידי מוסדות הקהילייה האירופית.

בעקבות פניות לשירות להגנת הצומח ולמבקרת המדינה, נעשתה בדיקה מקפת של פעילות הארגון לחקלאות אורגנית ותוקנו מרבית הליקויים, ואף הוחלט על הגברת הפיקוח על הארגון ועל החקלאים.

כמו כן, ליקויים שנמצאו בדוח המבקרת תוקנו ברובם. הצעדים שננקטו כללו סגירת בית-אריזה שבו נתגלו חריגות, הגדלת מספר הדגימות של תוצרת טרייה הנבדקת במעבדה ואיסור על מגדלים לגדל במשק אחד גידולים אורגניים ולא-אורגניים.

לאור הכתבה שפורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" הוריתי על הקמת ועדת חקירה אשר תבדוק את הנושא על כל פניו ותגיש את מסקנותיה לגבי המשך הטיפול והפיקוח על החקלאות האורגנית.

דרך אגב, כל המעשים האלה נעשו בימי הממשלה הקודמת.

שלום שמחון (העבודה):

הם לא קשורים לממשלה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אפעל כל שביכולתי על מנת למגר את התופעה הפסולה ולהעניש את המגדלים המרמים בראש ובראשונה את הצרכנים וכן את חבריהם המגדלים. אני מקווה שנוכל לשמר את האמון בתוצרת הישראלית, גם בשוק המקומי וגם בשוקי חוץ-לארץ. תודה.

היו"ר ש' וייס:

מה הצעתך הפרלמנטרית?

שלום שמחון (העבודה):

אפשר להסתפק בדברי השר?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אני מבקש לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

מה הצעתך, אדוני השר, מה לעשות עם ההצעות לפי דעתך? אפשר להסתפק בהודעה שלך.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אפשר להסתפק בהודעה שלי.

היו"ר ש' וייס:

ואפשר לגלגל את זה לוועדה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

ועדת החקירה תגיש את מסקנותיה בסוף החודש הבא. לחקור ולבדוק זה הרבה עבודה. אהיה מוכן אז להציג כאן את מסקנות הוועדה.

היו"ר ש' וייס:

מה דעתכם, חברי הכנסת?

שלום שמחון (העבודה):

אנחנו מעוניינים להסתפק בדברי השר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להעביר לוועדה לביקורת המדינה.

צבי הנדל (מפד"ל):

"חרטה ברטה". אני מסתפק בדברי השר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נודלמן?

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

ועדה לביקורת המדינה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמחון?

שלום שמחון (העבודה):

אני מסתפק בדברי השר.

היו"ר ש' וייס:

טוב. אתה רוצה לומר עוד משהו, חבר הכנסת ריבלין?

אדוני השר, תוכל לשבת. מייד נעשה הצבעה, כי חלק בכל זאת יעבור לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

תודה רבה לשר החקלאות.

לחבר הכנסת ריבלין יש הצעה אחרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי שתי הצעות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אולי חבר הכנסת ריבלין יגיש הצעה אחרת לכל אחד מאתנו?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, נשארתי עד שעת לילה מאוחרת זו לא רק מפני שאני חושב שחובתו של כל חבר כנסת למלא את תפקידו כחבר כנסת עד תום סדר-היום. מזקקתי לנושא זה משום שאני חושב, אדוני השר, שפעם נוספת רואים עד כמה יש חשיבות להקמת רשות מזון בישראל. הרשות הזאת תהיה גם רשות מפקחת וגם מתאמת, מהטעם הפשוט שלפי החוקים השונים בישראל הגופים המפקחים על כל

נושא המזון בישראל הם משרד החקלאות, משרד הבריאות, משרד הפנים ובמקרים מסוימים משרד הביטחון כאשר מדובר באספקת מזון לצה"ל.

התכבדתי והנחתי על שולחן הכנסת – זה עדיין נמצא בין המקצוענים של הכנסת – את חוק רשות המזון, שהוא העתק מדויק של החוק בארצות-הברית עם התאמות למציאות ולהוויה של מדינת ישראל, כי גם יש בין המדינות השונות בעיות של מעבר ממקום למקום. להווי ידוע לך, אדוני היושב-ראש, הרי אתה חוקר בנושאים אלה, היום, כאשר מכונית עם מזון עוברת מירושלים לתל-אביב, והיא נכנסת לשטח שיפוט רמלה, בשלושה מקומות היא חייבת להיעצר על מנת להיבדק על-ידי ממונה המחוז של אותה רשות אם רוצים שלא לעבור על החוק.

היו"ר ש' וייס:

זה ניאו-פאודליזם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לכן אני בא ואומר, שכאשר הוועדה לביקורת המדינה תדון בנושא זה ולא תקבל את הצעתי להוריד את הנושא מעל סדר-היום, אני מבקש לתת את הלב לצורך של הקמת רשות מזון. אני יודע שממשלת ישראל עדיין מתלבטת ומתחבטת אם יש בכך צורך, אבל המקרים שלפנינו מורים עד כמה יש צורך בכך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אף ששני חברי כנסת הסתפקו בהודעת השר, מכיוון שממילא יהיה דיון, אני מציע שנעביר את כל ההצעות לוועדה לענייני ביקורת המדינה. בסדר?

שלום שמחון (העבודה):

לוועדת הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכנסת תחליט לאיזו ועדה, או קיי?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, זו הצעה שלו, אתה יכול להעביר אותה לוועדת הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

לא, בעבר פיצלתי, אלה פיצולי קיץ. אני לא רוצה להפריז בקפנדריה פרלמנטרית, יש גבול לבלבול. רבותי, בוועדת הכנסת נעשה את הדיון על זה.

הפרסומים על שיווק הירקות האורגניים בגוש-קטיף – כל ההצעות בהסכמה כללית כאן עוברות לטיפול של ועדה. איזו ועדה – על כך תחליט ועדת הכנסת. ההצבעה החלה. בשלב זה נחליט יחד שיש להעביר את התופעה של הדברת הירקות האורגניים.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. כאמור, הנושא יטופל בהמשך.

חברים יקרים, בזה תם סדר-היום הארוך והמייגע שלנו. אנחנו נשוב ונתכנס מחר, יום שלישי, ג' בתמוז התשנ"ז, 8 ביולי 1997, בשעה 16:00. תמה הישיבה. לילה טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 23:53.